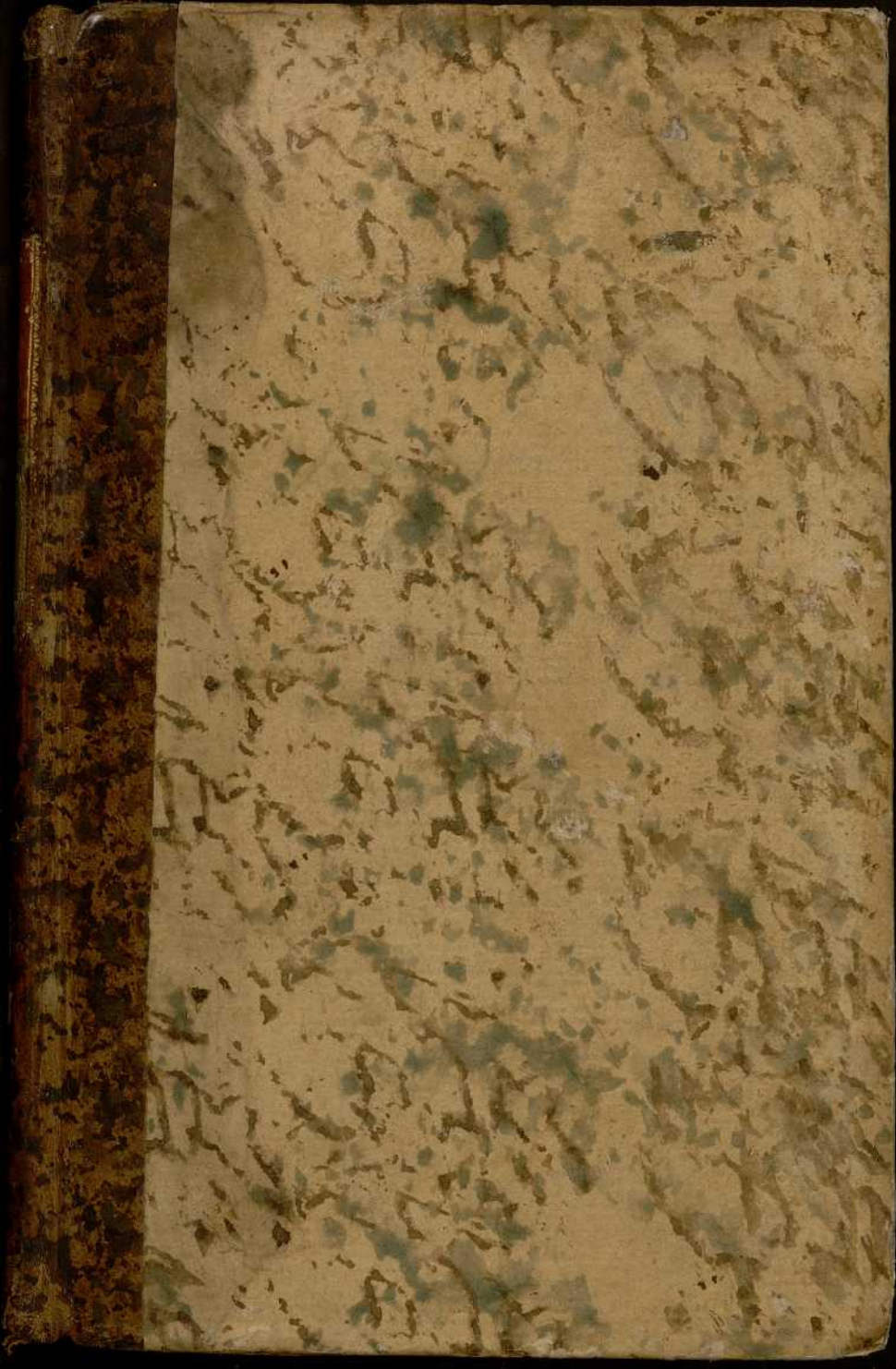

MURRAY
APPARATUS
MEDICAMINUM

II III.

A
47
168

BIBLIOTECA HISTÓRICA REAL
GRANADA

Sala:

A

Estante:

047

Número:

168

C.H. Farm. N° 939

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

2400

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
GRANADA

Sala:

A

Estante:

047

Numero:

168

NOI RIFORMATORI

DELLO STUDIO DI PADOVA.

AVendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. Gio: Tommaso Mascheroni Inquisitor Generale del Santo Offizio di Venezia nel Libro intitolato: *Apparatus Medicaminum Auctore Jo: Andrea Murray, statim* non vi esser cosa alcuna contra la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi e Buoni Costumi, concediamo Licenza a *Sebastiano Valle Stampator di Venezia* che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 29. Agosto 1794.

(*Paolo Bembo Rif.*

(*Pietro Zen Rif.*

(*Francesco Vendramin Rif.*

Registrata in Libro a Carte 180. al Num. 29.

Marcantonio Sanfermo Segr.

Adì 26. Novembre 1794.

Registrato a Carte 184. nel Libro esistente nel Magistrato degl' Illustrissimi ed Eccellentissimi Signori Esecutori contro la Bestemmia.

Gianantonio Maria Cossali Nod.

APPARATUS
MEDICAMINUM
TAM SIMPLICIUM

QUAM
PRÆPARATORUM ET COMpositorUM
IN PRAXEOS ADJUMENTUM

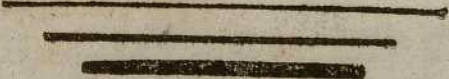
CONSIDERATUS.

VOLUMEN SECUNDUM.

AUCTORE

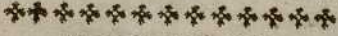
IO: ANDREA MURRAY D.
EQUITE ORD. R. DE WASA

CONSILIARIO R. BRIT. AULÆ PROFESSORE MEDIC. ET BOTAN.
ORD. IN ACAD. R. GOTTING PRÆFECTO HORTI R. BOTAN.
SOCIETATUM SCIENTIARUM GOTTING. STOCKHOLM.
UPSAL. GOTGENB. LUND. FLORENT. LUGDUN. DI-
VION. AUREL ET BATAVO-FLESING. MEDICARUM
PARIS. NANC. ET HAUN. AC OECONOMICARUM
BERN. CELL. GEORGOPH. ET PARIS. MEMBRO.

VENETIIS

TYPIS SEBASTIANI VALLÆ

MDCCXCV.

SUPERIORUM PERMISSU.

O R D O XV.

ROTACEÆ

ANAGALLIS.

Linn. *Syst. veg.* p. 165. *Gen. plant.* pag. 83.

Pharm. ANAGALLIDIS Herba.

201. *A*nagallis *Arvensis*; foliis indivisis, caule procumbente Linn. *Spec. pl.* p. 211. Anagallis phœniceo flore C. B. *Avaryæ* Diosc. Conf. Car. Ludov. Bruch *Diss. de Anagallide*, Argentor. 1768. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 88: Curtis *Fl. Lond. Fasc. I.* Regnault *Botan. Le Mouron mâle & femelle*. Planta annua temperationis Europæ, in arvis & hortis crebra.

Ignari pharmacopolæ huic Alfinem mediam L. substituunt, ut & novi singulari mihi obvio exemplo. Usû plerumque modo Anagallidis varietas flore miniato venit, omissis reliquis duabus, flore vel cœruleo vel albo instructis. *Codex Parisiensis* tamen & rubram & cœruleam admittit. Male vero in officinis herba una cum floribus quin capsulis servatam cernimus, quippe quum herbæ in universum floris exitum efficaciores existant.

Herba) recens succosa inodora est. Gustata oleraceum initio saporem præ se fert, postea amarum cum acrimoniæ sentiu. Succus post expressionem condensatus simili modo linguam afficit (*Lewis History of the Mat. med.* p. 50.), uti

Et infusum aquosum sicca plantæ, sive liquidum sit, sive in extracti formam spissatum, quod modo amarius acriusque; nec differt hisce momentis, nisi gradu mitiori, tinctura vel extractum spiritu vini factum (Bruch *Diss. cit.* p. 13. sqq. Cifr. & Schraderi *Diss. de Anagallide*, Hal. 1760.). Alia scrutinia chemica alibi (*Diss. cit.*) quæras.

Dicta tamen non sinunt herbam omni vi medica orbam pronunciare, sed resolvendi et aperiendi potestate aliqua imbutam significant. Plurimæ quoque illi adscriptæ virtutes ad hanc spectant, dum contra viscerum obstructions, ad mentes revocandos, in hydropse rel. laudatur. --- Nec alio modo auxilium præstitisse in melancholia potissimum, & quæ ex hac haud raro oritur, mania arbitror, quod multorum plausum tulit, Quercetani (apud Ettmüllerum *Ed. Mang. Oper. Tom. 1. p. 586. Tom. 3. p. 387. p. 862*, ipso illo subscribente), Hartmanni (*Prax. chymiatr. in Oper. omn. Ed. Iohren. p. 16.*), Willisii (*de anim. brutor. cap. 12. p. 294. Ed. Genev.*), Fr. Hoffmanni patris (*Clav. pharm. Schröd. L. 4. S. I. §. 38.*, item *Ejusd. meth. med. p. 290. 291.*), Bierlingii (*Theor. theor. præf. p. 38. & 1041.*), Maroldi (*Præf. med. p. 93.*), Rolfincii (*Med. consultatoria p. 151.*), Michaelis (*Oper. p. 740.*) aliorumque ætate huius vicinorum, ex quorum potissimum scriptis sine dubio in recentiores de materie medica libros laudes in mania transmanarunt. Ubi-vis autem breviter, nec tam ample ut rei pondus requirit, hæc vis memoratur. Quoad exhibendi formam arridet merito ob simplicitatem maxime Quercetani consilium, qui, præmissis vomitorio, decocto solo aqua facto usus fuit; alii essentiam præcipue adhibuerunt vel simplicem vel ex iucco herbæ inspissato & tinctura Hyperici ioluto paratam; aliis stirps, insigni aliorum farragine commixta, placuit. Aquæ Anagallidis, quam crebro pro vehiculo adhibuit Rolfincinus, qui credulus fidat? Nec genio sæculi nostri congruit, ex pannis linteis sanguine afinino imbutis & aquæ Anagall. (*Hoffm. meth. med. p. 291.* cui aquæ quidam, qui in sanguinem hunc curationis præcipuum meritum deserunt, alia liquida substituunt. Vid. *Ettmüll. l. c. T. 3. p. 387.*) immixtis, donec aqua tingatur, deincepotanda, salutem maniacis promittere; etsi serius Cl. Boennecken (*Bigæ Casum, Werth. 1744.*) loco aquæ pannos distos decocto herbæ immiserit, sicque eo ingesto binos ægros sanatos describat. Nimis liberaliter a variis auctoribus specifici contra maniam titulum tulit, quin imo virtus ad deliria in febribus extenta (*Gabelchover Cent. 6. curat. 13. p. 46.*), quam de constantia adeo virtutis in unica illa mentalium morborum specie merito dubitetur, quæ ab humore atrabilario oritur. Garidelius (*Hist. des plantes d' Aix p. 32.*) itaque in nolocomio maniacis destinato frustra

stra sese numerosis experimentis eam præcepisse dolet. Nihilque pariter levaminis ex decocto copiosius potu femina maniaca obtinuit (Gumperz not. ad Löseckii *Arzneym.* Ed. 3. p. 329.)

Sed jam dicendum de vi eius enervandi virus rabioforum animalium, quæ & in hominibus & brutis explorata narratur. De hac quidem fillet Diolcorides (*Mat. med. Lib. 2. c. 209.*); sed morsis a viperis prodesse indicat, ut inde in alterum morsus genus transferendi usum videatur ansa esse capta. Meminerunt ejus Bock (*Kreüterbuch Straßib. 1572. fol. 126.*), Tabernaemontanus (*Krauterb. Basl. 1731. p. 1093.*), Ioach. Camerarius jun. (*Hort. med. & phil. p. 14.*), Maroldus, vetustiorum auctorum plures, sed majori iterum brevitate, quam pro rabiei caninæ atrocità par est. Alius mox succum vel aquam herbæ morsos epotare, & hisce eluere vulnus jubet; alius herbam ovo butyro frixo inditam commendat; alius pulverem rel. Inter coævos nostros resuscitavit hanc laudem iterum ex propriis, ut refert, & aliena quorumdant sibi amicorum medicorum experientia Cl. Ravenstein (*in Samm. seltener Begebenheiten in d. Natur. 1755 p. 419. sq.*) & dein iterum interpretete Cl. Bruch (*Diss. cit. App. n. 2.*), qui & ipse collectas varias aliunde historias novas exponit. In vico Pirmasens ditionis Hanovienſis ante 50 vel plures annos vir existit, qui per longum tempus ipse demorsis pulverem herbæ optimo successu exhibuisse, celansque qualis esset vendendo illum undique in vicinia lucrum insigne fecisse, fertur, donec venator quidam comperta re arcanum undique promulgaret (*l. c. p. 26.*). Singulari experimento villici cujusdam prope Bipontum degentis capra una a lupo rabido morſa hoc pulvere servata est, altera vero pariter morſa, cui autem studio herbam non dederat, hydrophoba periit (*l. c. p. 27.*). Huc & pertinet testimonium magistratus Monasterienſis in Alſatia superiori de variis hominibus a lupo rabido fauciatís, sed hoc uno remedio servatis, quum alii negligentes illud miserie interierint. Ut ne vero desiderentur medicorum nuperiorum narrationes uberiore, citandus Cl. Kaempſius est, qui in grandæva virgine, jam aquam horrente, manifestum furoris decrementum inde contigiſſe recenset, & aliis in casibus numerosis omnes, ante hydrophobiam Anagallide usos, contra dirum periculum tutos mansisse (*l. c. App. n. 1.*). Nominandus quoque iterum Cl. Ravenstein, qui seorsum mentionem fecit viginti circiter hominum a cane vere rabido vel commorſorum vel sputante saliva conspurcatorum, quibus vero, inde a secundo die post, exhibito pulvere succurrerit (*l. c. App. n. 2.*). Et hi quidem hominibus vulneratis vel alio modo infectis pulveris herbæ drachmam dimidiam ad scrupulos quatuor vel in aqua Anagallidis destillata, vel ejusdem de-

cocto, vel infuso Theæ vel aqua simplici bis per diem exhibuerunt. Unde in pluribus alvus soluta, in aliis sudor præter consuetudinem foetidus erupit. Pecoribus pro ratione magnitudinis majus pondus herbæ in lacte, jusculo, cum ovis vel volubet alio vehiculo datum. Miror, quod in universum vulnerum nulla alia cura sit habita, quam quod, solenter antea aqua elota, quotidie semel pulvere eodem confersa fueriat, & sueto dein modo consolidata (*Diss. cit. p. 27. 28.*): quum apertum diu servare vulnus & effluviuum ejus alere inter primaria alia auxilia merito referatur, quin unicum hodie (*V. infra Cantharides*) censeatur, ut eadem via, qua ingressum virus est, quam commodissime eliminetur. Detergendi ejus sive purgandi vulnera & ulcera potentia jam quidem antiquitus notata, sed hic non cum simplici vulnere, sed venenato res agitur. Veneni tamen portionem lotione auferri, aliam stirpe sicca inspersa imbibere, & hac ipsa affluxum humorum proritari, reliquam vero per excretoria varia loca ejici, Cl. Bruchius sibi persuadet. Nec unice, ante rabiem, oblatam juvisse indicant, sed ea jam sese manifestante, modo defuerit major ejus gradus, qui hydrophobia sese declarat (*l. c. p. 41. sq.*). --- Verum conquesti alii de Anagallidis in hoc morbo inertia. Ita jam Io. Baubinus (*Historie von etlichen Wölfen um Mümpelgard u. Balfert, in Hall. Bibl. pract. T. 2. p. 297.*). Vivifci a Cl. Roulet subministrata mortis faucibus eripere non valuit forminam (*Hall. Hist. stirp. helv. n. 625.*). Massiliis duo ejusdem inertiae exempla existerunt, quamvis alia contra atrox hocce malum laudata remedia jungerentur (*Raymond in med. Observ. and Inqu. Vol. 5. App. p. 2. sqq.*). Nec ulla consignatarum observationum satisfacit Cl. Tissot (*Avis au peuple p. 713.*), cui contra hæc illi adjudicata efficacia valde dubia videtur. Utinam nec mihi dubitandi ullus locus superesset. Quicquid sit, contigit tamen huic stirpi, quod aliis famosis remediis antilyssis, ut principium quorundam mandato præsto eam habere pro casu necessitatis præcipere, subjuncta simul medelæ norma; idque factum est in ducatu Moguntino, jam a. 1747 (*Maynz. wöchentliche Anzeigen ejusdem anni*), principatu Bambergensi (*Hafeness med. Richter P. 3. p. 2. sqq. Bruch Diss. cit. App. n. 4.*) a. 1746, Bipontino (*Bruch l. c. p. 36.*) & in ducatu quoque Gothano, Bavariensi, Megapolitano (*Schlesfoken. Nachr. 1773. p. 239.*).

Non attinet, reliquas virtutes, quas inter Veteres, præcipue Dioscorides (*l. c.*), & Plinius (*Hist. Natur Lib. 25. cap. 13.*) fere omnino ex illo, commemorant, multis enumerare, quibus complures alias teriores medici ingenii potius ludibrio quam experientia, ut videtur, ducti addiderunt; quot-

Anagallis Arvensis.

quorsum laus in arthritide & calculo, in epilepsia, in ipsa adeo peste, in odontalgia, si succus naribus infunditur, hæmorrhagiis, in phthisi rel. pertinet. Multo minus fas est, superstitiosa & fabulosa varia, quæ in ignominiam stirpis cedunt, tangere. Horum omnium præconiorum instar promi est Zornius (*Botan. med. p. 63.*); nec sane pauca præscopo collegerunt Cl. Bruch, & breviori commentatione Cl. Schrader (*loc. cit.*).

Ad Dioscoridis de efficacia succi Anagallidis cum melle in ulcusculis & hebetudine oculorum effatum, item narrationem de felici aquæ ejus in suffusione successu, (qui vix credibilis) quem multis procurasse Lutetiæ foemina memoratur (Io. Bauh. *Hist. pl. Tom. 3. P. 2. p. 370.*), attentos nos iterum reddit Persarum hodiernus, contra incipientem cataractam equorum, ulus, quorum oculo gossypium succo ejuldem madefactum extrinsecus applicant. (Sam. Ge. Gmelin's *Reise durch Russland, Tom. 3. p. 349.*)

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *Ph. W. p. 6. Iners.*

Oleum coctum) *loc. cit. p. 122.* Ex herba recente conquassata & oleo olivarum. In colica flatulenta infantum illitum abdomini vel clymate applicatum laudantur, sed non alio jure, quam quod oleum solum sibi vindicat.

Essentia) *Ph. Brand. p. 85.* Est illa simplex spiritu vini facta, post Bierlingium & Hoffmannum (*Clav. pharm. Schröder. l. c.*) a Büchnero in *Pharmacopœa* dicta, impensius laudata.

LYSIMACHIA.

LINN. *Syst. veget. p. 164. Gen. pl. p. 83.*

Pharm. NUMMULARIÆ Herba.

203. *LYSIMACHIA NUMMULARIA*, foliis subcordatis, floribus solitariis, caule repente Linn. *Spec. pl. p. 211.* Nummularia major lutea C. B. Icon: *Fl. Dan. p. 493.* Regnault *Botan.* La Nummulaire. Pl. perennis in pratis & nemoribus udis vulgaris.

Herba) saporis subacris & nonnihil adstringentis cum acidi aliqua nota. In desuetudinem, nec immerito, abiit, ita ut ex multis feriorum medicaminum indicibus exulet. Ad purganda consolidandaque vulnera & ulcera insigni valere olim creditum, quin ea, ut Nic. Agerius (in *Ryffii reform. Deutsch. Apoth. p. 187.*) illi extus, vel interne in potu, ad-

hibitæ reliqua omnia vulneraria postponeret. Pari fiducia in hæmorrhagiis internis eam complexi sunt, in hæmoptysi, hæmorrhagia uteri, aliis, (V. Gabelchov. *Cent. 1. Curat. & Obs. med.* 50.) & alvi profluviis (Boerh. *Hist. pl. Hort. L. B. Rom.* p. 285.). Ita hæmorrhagia vehemens & crebrius revertens pilulis legitur coercita, quarum basis fuit extractum de Nummularia (Schulzius *Mat. med.* p. 403.). Phthisi adeo par existimatus succus ejus in jusculo cum melle vel solus vel in connubio succi Bellidis (Waldschmidt *Cas. 20. in Oper.* p. 155.). Miror præterea insignem Boerhaavii de imbecilli hac planta laudem, inter tot alios morbos, in scorbuto, in quo Cochleariæ cum acetosa mixturæ supparem pronuciavit, nisi querela de male ejus mente ab editore intellecta hic iterum redeat.

G E N T I A N A :

LINN. *Syst. veget.* p. 221. *Gen. pl.* p. 126.

Pharm. GENTIANÆ RUBRÆ Radix.

204. GENTIANA LUTEA; corollis quinquefidis rotatis verticillatis, calycibus spathaceis Linn. *Sp. pl.* p. 329. Gentiana major lutea C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 139. fig. 2. Pl. perennis, in montanis & subalpinis Helveticis, Apenninis, Pyrenæicis, Austriacis crescens, ubi latos tractus occupat. In hortis ægre curatur, subinde tamen mihi in hortu botanico Gottingensi floruit.

In Norvegia (ubi G. luteam non invenit ill. Oeder, in Wallers & Tellemarken autem crescere copiose auctor est Linneus in *Fl. Svec.* p. 227.) substituitur ruri & in urbibus radix *Gentianæ purpureæ*; corollis quinquefidis campaniformibus verticillatis, calycibus subspathaceis. Linn. *Sp. pl.* p. 329, depictæ in *Fl. Dan. Tab.* 50. luteæque in locum surrogari quoque in Germania fas est credere (Hall. *hist. fl. helv.* p. 539.). Nam & hæc amaritie insigni instruitur, quæ, præter dicendas species, multas alias, *G. asclepiadeam* (Clus. *rarior. pl. hist.* p. 313.) *cam. vestrem* (Linn. *Fl. Svec.* n. 230.), *Pneumonanthem* (Hall. *fl. helv.* n. 641.) *cruciatam* (l. c. n. 643.), *Amarellam* (Linn. *Mat. med.* p. 76.) nobilitavit.

Radix) nostræ aliquot pedes longa, cylindrica, annulata, rugosa, cortice obscure bruno vestita, interne flava, compagis, dum sicca est, spongiosæ. Siccatam virulentia aliquid spargere, æmulum odoris Delphinii Aconiti folio (Delph. elatum L.) affirmat ill. Ab Haller (Præfatio ejus in *Pharm. Helv.* p. 9.) hinc sibi suspectam esse, nec abionum

plane videri, illi effectum noxium tribuere, de quo in Anglia conquesti sunt, quamque tribuerunt Thoræ admittæ. Etenim ante aliquot annos apud Anglos radix quædam pro ista Gentianæ habita in hominibus aphoniam, convulsiones, paralytes, cœcitatem, quin mortem creavit, in canibus autem spumam in ore, vomitiones vehementes, convulsiones, artuum debilitatem excitavit. Intëgra tamen; veræ Gentianæ radicibus interspersa, distingui potuit colore suo extus griseo bruno, vel & albedo, sapore acri pungente (Brooklesby in *Phil. Trans.* n. 486. p. 240. *sqq.*), item rugis subtilioribus & propioribus, imò mucilaginosâ describitur (Lewis *Mat. med.* p. 292.). Unde vix probabile veræ Gentianæ radicem fuisse. Armenta decerpere reculant folia (Haller), an ob amaritiam? prout alia amara, ut Trifolium fibrinum certe ad Linnei experimentum, Absinthium, Eupatorium cannabinum; Galen boves declinant. (Linn. *Pan. Svec.* in *Annoen. ac.* Vol. 2. n. 25.), Nec nisi cæcoribus imbecillis vomitu infusum ejus vinosum molestum fuit (Lösecke *Arzneym* p. 181. not. 21.).

Præstantissima inter amara, ut vix aliud, quam Quassia, cum ea comparari possit, minusque reliquis plerisque, quin ipso Centaurio minori, nauseosa, vel calida (Whytt *on nerv. Dis.* 335.). Tam aqua quam vini spiritus elicit amaras partes, copiosius tamen hic, quam illa (Lewis *l. c.*), ut quoniam menstruo radix efficacior sit, inde cognoscatur. Infusum, hujus ut aliorum amarorum e vegetabilium censu, mentationem carnis cum pane & aqua in vitris retardavit, sicque antisepticam vim suam declaravit (Pringle *Dis. of the army App.* p. 66.). Ita & extractum aquam solutum a putredine carnem bovillam per binos menses manavit (Esfai *sur la putrefaction* p. 313. *sp.* p. 324. *sq.*).

Non ultra sæculum circiter ante Christum natum Gentianæ noticia a quibusdam extenditur, quam primum Gentio, regi Illyriæ, unde & nomen, tribuunt.

Omnium consensu radix ventriculi & intestinorum debilitati subvenit; quæ consuetum post devictas febres solet malum esse, & in morbis nervosis itidem tantum non semper obvium. Pituitam tenacem, ventriculorum obducentem solvit, bilis inertiae subvenit, acidum primarum viarum frangit, fibris earundem tonum restituit, unde & alacrior fit ciborum digestio, nec flatuum mora conceditur. Fuit vir per quindecim annos doloroso ventriculi sensu affectus, hujus radicis autem ad drachmas duas per diem usu sanatus, inde enim alvus aperta, appetitus auctus, & dolor paucis diebus sinit, recrudescens mitiori gradu mox novo præbio sublatus (Whytt's *Works.* p. 654.). Tanto melius fertur & efficacior sub miscela aromatis grati & menstruo vinoso vel spi-

rituoso soluta; Elixirii stomachici ill. A Rosenstein (V. infra præparata) vel Tincturæ ill. Whyttii exemplo.

Eodem iure, quo alia amara, in arthritide proficit, siue hæc ex labe viscerum chylificationis primam originem trahat, siue labe ista postliminio, enata jam arthritide, accedat. Primariam contra podagram vocavit Boerhaavius (*Hort. L. B. p. 288.*). Intrat ideo *Pulverem Antiarthriticum Ducis Portlandiæ*, de quo supra (*Appar. Med. Vol. I.*) exposui. Tincturâ quoque Whyttii arthriticis quadraginta vel quinquaginta annis minoribus plus solaminis præstitit, quam alia (*Whytt l. c. p. 653.*). -- Ob cognationem arthritidis cum calculo non miraberis, & huic cum fructu Gentianam fuisse oppositam (*Linn. Amoen. ac. Vol. 2. p. 159, 161.*).

Inter febrifuga quoque, instar aliorum amarorum, nituit, magis vero ante detectum corticem Peruvianum, quam post. Succo ejus bis vel ter tertianas illico tutoque sanavit C. Geinerus (*Epist. Lib. 2. p. 63.*). Rusticis alpinis & montanis in Alvernia sæpissime radix contra febres successit (*Chomel Pl. usuelles T. 2. p. 137.*). Quin fuit, qui Chinchinæ æquiparare, imo constantiorem virtute pronunciare Gentianam, vel per se datam vel in connubio nucis vomicæ, haud dubitavit (*Ludovici in Pharm. modern. Ed. Wed. p. 201. sq.*). Commista & fuit felicissime cortice Fraxini, sale Absynthii & Caryophyllis (*Lentilli Eteodrom. p. 326.*). Nocuisse tamen aliquando calida sua natura compertum (*Senac de recond. febr. nat. p. 185.*). Alibi defuit effectus constantia (*Tralles Carlsbad p. 110.*). Ast non diffitendum, cortici Peruviano nuptam sæpe iis conducere eximie, quorum ventriculus debilis solum corticem ferre nequit, & viscera obstructionibus laborant.

Quid in hisce referendis generatim valeat, non est, ut multis demonstrem, quum consentiens experientia hanc amarorum vim jam dudum extra dubium posuerit. Scilicet obstructionum causa maxime vulgaris in vasorum laxitate latet quam roborandi sua potentia tollit. Scrophulæ hujus etiam loci sunt, quibus grana decem extracti quotidie data puellam liberarunt (*Plenk Mat. chir. p. 276.*). -- Vermibus vero vix alio auxilio, quam tonum necessarium intestinis impertiendo, adversam arbitror.

Spongiosa natura eam fonticulis ac fistulis dilatandis idoneam facit; absorpto enim liquido intumescit, irritat & supurationem auget. Ulcera intuper sordida purgat & gangrænæ limites ponit, putredinem subigendo.

Ob amaritiam nec in pulvere nec sola in infuso vel decocto commode ab ægris capitur, sed variæ præparationi subjecta.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum). *Pharmacopœa Wurt.* p. 90. & *Anglicana* aqua illud parant; *Danica* p. 173. autem & *Svecica* p. 110 infusum spirituosum una cum aquoso inspissando, qua encheiresi omnino efficacius. Forma pilulari vel & solutum vino sive aqua aromatica creberrime præcipitur, ad scrupulum unum vel sesquialterum.

Essentia). *Pb. W.* p. 81. Spiritu vini fit. A guttis quinquaginta ad octoginta capitur.

Anglorum officinæ in varias suas formulas radicem recipiunt, V. C.

Infusum amarum simplex) *Pb. Lond.* p. 61.

Infusum amarum) *Pb. Edinb.* p. 56. quo nitidius comparat Infusum amarum *Pb. Edinb. noviss.* p. 57.

Infusum amarum purgans) *Pb. Lond.* p. 62., cum quo ferre compositione & vi convenit Infusum amarum cum Senna *Pb. Ed.* p. 57.

Vinum amarum) *Pb. Lond.* p. 65. item *Pb. Edinb. noviss.* p. 65.

Tinctura amara) *Pb. L.* p. 68.

Elixir stomachicum) *Pb. Ed.* p. 48. a quo recentior formula in *Pb. Ed. noviss.* p. 71. eo unice differt, quod Serpentinæ virginianæ Canella alba subrogata fuit.

Elixir stomachicum Rosensteinii (*Hus-och Reseapothek* p. 97.) \mathcal{R} . Cort. aurant. rec. drach. vj, contus. in mortario marmor. in massam pultiformem add. Extr. Gent. rubr. unc. 8. M. Digere cum vini Portugall. lib. j. Colat. D. cochleare unum in vino vel aqua Cinamomi. Vere eximium in ventriculo roborando absentibus sordibus.

Tinctura stomachica Whyttii). (*On. nerv. Dis. in Ei. Works* p. 635. 399.) \mathcal{R} . Cort. Peruv. pulv. unc. iv. Rad. Gent. Cort. Aurant. ana unc. j β , Mist. infund. Spiritus vini Gall. lib. iv. in balneo arenæ per dies sex & cola. Subinde cuilibet tincturæ libræ una vel plures uncia Spiritus Lavendulæ compositi admiscetur, tam palati causa quam ut melius feratur. Dictæ tincturæ cochleare unum cum aquæ cochlearibus quatuor vel sex mane & vesperi pereximium levamen præbet, quibus sub debilitate nervota ventriculus languet & flatibus distenditur. Sed usque per duos vel tres menses protracto opus est, & post intervalla iterum ad illum redeundum. Non nimium esse præconium ill. auctoris, ipse expertus sum. --- Virtutem ejus in arthritide supra jam attigi, cujus intuitu præsentente augeatur pondus Gentianæ & corticum Aurantium, & si ventriculus torpet & flatibus infestatur, Nux molchata vel Zin-

giber admisceatur. Convenit & tum duo cochlearia tincturæ bis de die ingerere (Whytt *l. c.* p. 653.).

Pharm. CENTAURII MINORIS Herba vel Summitates.

205. GENTIANA CENTAURIUM; corollis quinquefidis infundibuliformibus, caule dichotomo, pistillo simplici Linn. *Syst. veg.* p. 222. Centaurium minus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 617. Regnault *Botan.* la petite Centaurée. Pl. annua in locis montosis apricis Europæ crescens. Frustra in horto botanico serere illam aliquoties tentavi: Recipitur in officinas varietas procerior rubro flore instructa.

Præstat me iudice, uti Herba, quam summitatibus, sicuti vulgo fit, quoniam corollæ hinc insidentes omnino fere insipidæ (Lewis *M. m.* p. 193.) sunt. Ista vero valde amara cum ingrato sapore, odoris autem expers. Spiritus vini unice partes amaras eruit, aqua autem simul mucilaginosas; unde prioris generis extractum magis amarum, sed quantitate parcius.

Proxime natura accedit ad Gentianam priorem, præferenda tamen illi eatenus, quod indigena plerarumque regionum stirps est. Non cedit illi virtute antileptica (Pringle *Dis. Append.* p. 66.) --- Purgare alvum antiquitus (Dioscorides *Lib.* 3. *cap.* 9. Galenus *de simpl. faculi. Lib.* 7. *n.* 12.) notatum; ad stipulante seriori quorundam experientia. Strenue id agere ad drachmas duas in aquæ uncis octo ad medietatem cocto traditur (Prævotius *Op. posth.* p. 482.). Quod tamen non in omnibus ex decocto contingit, licet in quibusdam alvum moverit leniter, in aliis emesin excitaverit (Wedel *Dis. de Cent. min.* p. 30.). Aperit & alvum essentia cum spiritu cochleariæ parata, ad guttas sexaginta vel ultra propinata, etiam extractum etli paullo languidius (Fr. Hoffm. *Dis. purgantia minus cognita, in Opusc. med.* p. 414.). In recenti herba vel extracto ex tali manifesta fuit hæc efficacia (Schulz *Mat. med.* p. 140.). Alius ad majorem herbæ quantitatem unice eam restringit (C. Hoffm. *med. officin.* p. 194.), sub qua lege quælibet fortiora amara illam præstare deprehensum (Alston's *Lectures on the M. m.* Vol. 2. p. 104.). Ast Dodonæus (*Pempt.* p. 336.) iterum, crebram suam experientiam citans, eandem de stirpe nostra negat.

De robore autem, quod stomacho impertit, quotidianis periculis constat, dum Gentianæ rubræ in modum propinatur. Nec minus olim in febribus intermittentibus inclytæ, unde Herba febrifuga apud Germanos dicta, & a quibusdam, qui virium in dispescendis medicamentis rationem habent,

cum

cum aliis amaris febrifugorum capite comprehensa (e. g. Wedel *Syll. M. m.*, p. 37. Chomel *Usuelles Tom. 2.* p. 137.) Ipsi quartanæ casu singulari non veritus est opponere Slevogtius (*Progr. de Cent. min.* p. 5.) illam, summo cum levamine, nec sine spe integræ curationis, nisi aliam medicamentum addere aegri impatientia iussisset. Verum nec hic empirice procedendum, animadvertum enim summum sæpe inde excitari æstum, ipsique feбри igniculos addi, gravi auctore (Senac *de febr.* p. 184.); ut adeo nonnisi conditiones supra (pag. 16.) dictæ eam admittant. Etiam hic copula cum cortice Peruviano (Chomel *l. c.* Senac *l. c.*) confert.

Multos pariter tenuit omni tempore ejus in arthritide efficaciam, de qua & obstructions viscerum referendo valet, e velim conferendum *Vol. 1.* & nuperrime p. 15 a me prolata. ---Tantu vero aperiendo & hydropem natum dispulerit (*Eph. N. C. Cent. 10. Obs. 24. App. Slevogt. Progr. cit.* p. 3.).

Contra surfures & crustosam scabiem capitis impense extollitur brodium ex piscis cum hac herba coctum pro lotionne, qua simul pediculi necantur (Sim. Pauli *quadrip. bot. Cl. 3.* p. 271.). Chirurghi vero in ulceribus sordidis non spernunt. Ulcus sinuosum & fistulosum pro incurabili relictum herba intar cataplasmatibus externe applicata emollivit, absterfit & consolidavit (Wedel *Diss. de Cent. min.* p. 29.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *Ph. W.* p. 6. Iners vulgo existimatur. Sed & sapidam & olidam, quin linguam stimulantem invenit cel. Spielmann (*M. m.* p. 206.), hinc non indignam usum habet.

Extractum) *Pharm. omn.* Ingratius isto ex Gentiana rubra. Vulgare est aquosum. *Ph. Dan.* p. 172. utitur menstruo semispirituoso. Hoc præparationis genus præ reliquis aridet.

Essentia) *Ph. W.* p. 79. Spiritu vini fit.

Sal). Incineratione herbæ producitur. Adhærere huic quædam vestigia acidi, Gmelinus (*Comm. Petrop. T. V.* p. 287.) innuit. Sal Absinthii æmulatur.

Syrupus) *Ph. W.* p. 206. a Quercetano inventore magni habitus.

P R I M U L A .

Linn. *Syst. veg.* p. 162. *Gen. pl.* p. 80.*Pharm.* α, PRIMULÆ VERIS β, PARALYSEOS Flores; Radix, Herba.

206. PRIMULA VERIS; foliis dentatis rugosis Linn. *Sp. pl.* p. 204. Var. α, *officinalis*. Verbasculum pratense odoratum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 433. Regnault *Botan.* la Primeverre. Pl. perennis, in pratis ubivis obvia, verno tempore florens, sed non inter primas. Probe distinguetur a Varietate β, *elatiori* Linn. depicta in *Fl. Dan. Tab.* 434, quam pro singulari specie Hallerus, Scopoli, alique agnoscunt. In Var. α, quæ unice in officinis recipi debet, partes omnes paullo minores, sed calyx amplior & tubum corollæ magis tegens, limbus corollæ concavus, croceus laciniis saturatiori linea notatis, radix Anilium spirans. In Var. β autem statura omnium partium major, calyx angustior & brevior, limbus corollæ planus, pallide luteus, radix inodora. Mixtim sæpe utraque crescit. Non in omnibus tamen officinis Paralysis & Primula veris synonyma reputantur, sed in *Ph. Lond.* distinguitur inter utramque, ita ut varietatem β elatiorem, Primulam, vocet; α, sive officinalem autem, Paralyfin.

Raro hodie, imo Prim. *officinalis*, a medicis præcipitur, certe in Anglia & Germania, unde & omittunt eam *novissima Ph. Edinburgensis* & indices multi suppellestilis medicæ: *Ph. Svecica* (p. 38.) *noviss.* autem adhuc eandem censet, & scio conservari florum in Svecia adhuc a quibusdam in pretio haberi. Non inficior tamen, nulla certa efficaciam exempla mihi obvenisse.

Florum) nomine corollæ unice cum affixis staminibus intelliguntur. Odor illis inest fragrans gratulique, & sapor amaricans. Aquam & spirituosa menstrua tingunt colore grate flavo & odore saporeque suo imbuunt. Hinc & fermentatione cum saccharo & malis citreis sapidum vinum inde paratur (Brauner *om skötsel af Boskap. jämte Svenska Viner.* p. 7. & Warg *Hjelpreda* p. 497) Reficere, dolores lenire, somnum gignere existimantur (Boerh. *pl. hort. L. B.* p. 281. Linn. *Mat. med.* p. 57.) ; ob fragrantiam sine dubio, quæ in fortiter olentibus in univertum sensorium commune mox refocillat, mox majori halituum copia obnubilat. Aqua, destillata ex tota planta, fronti illita, dolores capitis tollere fertur (Matthiol. *in Diosc.* p. 802.) . Idem affirmatur de succo ex foliis & floribus expresso cum lacte hausto in cephalalgia in-

vete-

veterata (Ray *Hist. pl. T. 2. p. 1082.*). Sic & stirpem
 spasmos hystericos, hemigraniam & vertiginem in foeminis
 tarditate menstruorum laborantibus tollere (Chomel *Usuell.*
T. 2. p. 21.). --- Dubito, an verior sit adscripta, quæ no-
 men dedit, contra paralytin facultas, idque non solum par-
 tialem linguæ vel balbutiem (Chomel. *l. c.*), sed etiam
 latoris ambitus, hemiplegiam, quæ in homine herba Pri-
 mulæ veris, spiritu vini cocta; dissipata dicitur (Barthol.
 in *Eph. N. C. Dec. 1. Ann. 2. Obs. 2. p. 4.*).

In infuso aquoso commode flores dantur.

Nec Herba) omni fragrantia destituitur. Hinc mixtim
 aliquot casibus cum floribus propinata offenditur. Ob olera-
 ceam tamen naturam apud Anglos ad acetaria placentaque
 sumta (Ray *l. c.*), & apud Belgas pariter ad hasce (Boerh.
l. c.).

Radix) odore Anisi & sapore adstringente prodit aliquid
 virium. Pulvis ejusdem naribus attractus sternutationem ex-
 citat (Floyer *harmacobasanos p. 169.*). Acetum vero radi-
 ce imprægnatum naribusque exceptum odontalgiam sedare
 mirifice lego (Boerh. *l. c.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Destill.) *Pb. W. p. 7.*

Conserva) *l. c. p. 39.*

Syrupus) *l. c. p. 216.* Coloris grate lutei.

CYCLAMEN.

Linn. *Syst. veg. p. 163. Gen. pl. p. 82.*

Pharm. CYCLAMINIS s. ARTHANITÆ Radix.

207. CYCLAMEN EUROPÆUM; corolla retroflexa Linn.
Sp. pl. p. 207. Cyclamen C. B. comprehendens multas Va-
 rietates, pro diversitate figuræ foliorum & radice, tum &
 ejus magnitudinis, inter se discrepantes, *Κυκλαμινίς* Diosc.
Arthanica Arab. Icon: Miller's *Figures T. 115.* Regnault
Botan. le Cyclamen. Hort. Rom. T. 2. Tab. 63. Folia cor-
 data, denticulata, radicalia, bina. Pl. perennis in locis um-
 brosis & siccis Austriæ, Carniolæ, Helvetiæ alibique in
 Europa australi crescens.

Radix) rotunda & aliquantum compressa est, deorsum fi-
 bras demittens. Sub epidermide obscure bruna continet suc-
 colam cutem, quæ lineam crassa est, intra quam caro alba.
 Gustata recensinitio insipida, dein subacris sentitur, & lin-
 guam quasi obrundit (Alston's *M. m. T. 1. p. 426.*). Qui-
 dam

dam tamen recentem valde acrem describunt (Hermannii *Cynos. M. m. T. 1. p. 112.* Geoffroy *Mat. med. Traité T. 6. p. 186.*), sicca vero nihil acrimoniæ prodit (*Aa. cit.*); ut tamen, si vera, quæ de vehementia effectus narrantur, latens virus continere illam oporteat.

Obsolata hodie, omni ævo suspecta fuit. Abortum eiere Dioscorides (*M. m. L. 2. c. 193.*) monet. Violentia, qua alvum movet, haud sine inflammatione faucium & primarum viarum (*C. Hoffm. Offic. p. 31.*), a plerisque reprehenditur. Lente tamen operari animadversum. Succus abdomini illitus pariter alvum sollicitat, ut vel sic adhibitus abortum fecerit (Diosc.). Præterea a Veteribus præcipue resolvens virtus radicis notatur, in strumis aliisque duris tumoribus & induratione lienis externo usu conspicua; & interne contra icterum & asthma (*Galen. de simpl. facult. L. 7. p. 852. ed. Ricc.*). Addunt detergentem sub variis cutis affectionibus (Diosc. Galen.).

Dosin non attinet multis definire, quum radix jam neglecta jaceat. Olim magis recenti indultum, mellitis plerumque mitigatæ. Drachma una siccæ in pulvere & uncia dimidia in decocto assignatur (*Herm. l. c.*). Tutius censetur extractum spiritu vini vel aceto paratum a scrupulo uno ad grana triginta.

Mirum circa Astracatum comedi (*Schoberus in Müller's Sammlungen Russischer Gesch. T. 7. pag. 88.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum de Arthanita) *Ph. W. p. 240.* Succum quidem radicis Cyclaminis vel, hac deficiente, Bryoniæ continet, sed tot alia drastica simul, Cucumerem asininum, Colocynthidem, Scammonium, Aloën, Euphorbium rel., ut effectus non unice ad Cyclamen referri possit. Abdomini illitum infarcta viscera referat, expellit fæces, vermes, collectam in hydropse aquam, item menstrua provocat. Quoniam vero cutem rubefacit, parcius inungatur. — Concinnior formula ad subducendam alvum est Fallopii (*Purg. c. 66.*), Cyclamen viride (*recens*) cum cerato rosaceo misceri jubens.

Emplastrum diabatanum Blondelli) *Ph. W. p. 12.* cetena alia recipit.

M E N Y A N T E S.

Linn. *Syst. veget.* p. 164. *Gen. pl.* p. 82.*Pharm.* TRIFOLII FIBRINI vulgo, PALUDOSI Ph. Lond.*Herba.*

208. *MENYANTHES TRIFOLIATA*; foliis ternatis Linn. *Sp. pl.* p. 208. Trifolium palustre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 541. Regnault *Botanique*, la Meniante ou le Tresse d'eau. Pl. perennis locorum paludosorum & lacustrium.

Herba) insigniter amara, nonnihil foetens. A pecoribus (Schreb. *Samml. T.* 3. p. 57.) tamen non repudiata, quia ovium tabidarum remedium (Robison in Raii *Hist. pl. T.* 2. p. 1099.). In Lapponia & Westrobothnia sub penuria foeni radicibus pecora saginantur (Linn. *Fl. Lapp.* p. 50.). Annonæ autem charitas ipsos homines ibidem ex iis parva farinæ copia commixtis panem etsi ingratum conficere coegit. Rusticis in Westrogothia folia Humuli loco sunt ad acorem cerevisiæ arcendum (*l.c.*). Amaritiam herba communicat tam cum aqua quam cum spirituosis. Ob hanc ipsam ubivis in pretio est, multasque cum aliis similis naturæ remediis communes vires exlerit, quarum quasdam experientia singulari nixas enumerabo, vitando tamen nimietatem laudum, in quam Io. Francus (*Trifol. fibr. Historia, Franc.* 1701. 8.) & Willius (*Aët. Hæsa. Vol. 3. n. 75.*) incidere, quum in variis eorum casibus manifestum sit, non unice hancce stirpem curationis meritum tulisse.

In quibusdam pulvis dosi scrupulorum duorum vel trium alvum laxat, haud sine torminibus; sunt qui inde vomitum experiuntur (Willius *l.c. p.* 193.). Roborando ventriculum tam ejus varia vitia topica tollit, quam remotiora ex hujus labe pullulantia — Nec reliquis amaris nuper memoratis in attenuanda tenacitate humorum & infarctibus referendis cedit.

In scorbuto efficax herba etiam tum, quum in ulcera erupit, quo sine cocta cum cerevisia & largissime haulta, ulcera vero decocto aquoso lota folisque ejus vel recentibus vel aqua maceratis obtecta (Will. *l.c. p.* 124.). Variis casibus sufficit insulum simplex vel essentia, Cochleariæque præferenda ob robur, quod ventriculo impertit, sicque hydropticam diathesin simul inuctam dispulit (Sim. Paulli *Quadrip. bot.* p. 173. sq. *Tilling Misc. N. curios.* Dec. 2. *Ann.* 2. *Obs.* 74. p. 175.). In Anglia succus ejus expressus domesticum est apud rusticos in exanthematibus foedis scorbuticis, quibus verò tempore corripuntur (Buchan *Dom. Med. Vers. Germ.* p. 600.).

Tom. II.

B

Hæ-

Hæmorrhagias uteri ejusdem causæ extractum compescuit (Guldbrand *Diss. de sanguifluxu uterino* Ed. 2. p. 92.).

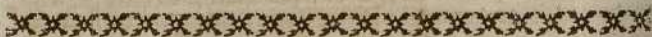
Arthritidis quoque in cerevisia cocta remedium deprædicatur, foliaque aqua decocta calideque loco affecto applicata ægris solatio fuerunt (Sim. Schulz in *Misc. N. Curios. Ann.* 4. 5. *Obst.* 123. p. 133.). Cum sero lactis in se ipso herbam expertum esse Boerhaavium lego (Hall. *fl. Helv. n.* 633.), nec, ut colligere est ex propriis ejus encomiis, infeliciter.

Silentio prætereo vim febrifugam. — Verminantibus autem pueris profuisse tertiori fide pronunciatum (Willius *l. c.* p. 130.) pulveris scrupulus dimidius vel integer quotidie jejuno ventriculo cum decocto herbæ vel cerevisiæ tenui datus, sic pergendo ad dies duodecim vel quindecim, unde primis diebus tormina quidem excitata eaque dira sine vermium excretionem, qui autem subsequis diebus copiose sine torminibus secesserunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum), aquosum *vulgo*; semispirituosum *Ph. Dan.* p. 172. Efficax & frequentis commodique usus.

Essentia). *Ph. W.* p. 87. Fit spiritus abstracti nova infusione. Rarius hodie præcipitur.

O R D O XVI.

S E P I A R I Æ.

I A S M I N U M.

Linn. *Syst. veg.* p. 54. *Gen. pl.* p. 9.

Pharm. IASMINI Flores.

209. **I**ASMINUM OFFICINALE; foliis oppositis pinnatis foliolis distinctis *Syst. l. c.* Iasminum vulgatius flore albo C. B. Icon: Besler. *Hort. Eyf.* 2. *Ord.* 11. *fol.* 2. Frutex Indiæ orientalis; in hybernaculis apud nos cultus.

Commendat illum tam elegans candor (Florum), quam potissimum eorundem odor, qui toti generi inest, præcipue

autem Iasmino grandifloro L. suavissimus, specificus, a quo & alia stirpes nomen mutuuntur. Sapor illorum nonnihil amarus. Odorifera pars volatilis valde est, nec facile figi sese patitur. Ita destillatione neque aqua neque spiritus fragrans eruitur. Spiritus tamen vini oleo Iasmini mixtus agitando vitrum olidam partem absorbet, sed facile iterum dimittit, vitro licet obserato (Duhamel *Arbres* T. I. p. 310. 311.).

Iam dudum utus eorum medicus evuluit, ut & in multis de medicaminibus libris plane omittantur. Adscripta tamen illis emolliendi, resolvendi, item partum secundinas & foetum mortuum pellendi vis (V. Zorn. *Botanol.* p. 363. & Boerh. *Hort. L. B.* p. 294.). Unice fere hodie pro.

Oleo infuso colliguntur, quod in Italia copiose paratur. Operosior hodieque neglecta via est, qua flores recentes stratis alternis cum amygdalis dulcibus excorticatis & nonnihil siccatis in commodum vas collocantur, superimposito pondere, postero die flores ab amygdalis segregantur, hisque alii recentes substituuntur, quod, quo frequentius iteratur, eo melius, tandem oleum fragrans ex amygdalis expressione elicitur (Zwelf. *Animadv. in Ph. aug.* p. 452.). Commodius & usitatum unice hodie artificium est alterum (quod & jam Zwelferus *l. c.* memoravit), quo gossypium oleo nucleorum Been madidum floresque Iasmini cribro ex fetis equinis facto per alterna strata immituntur, donec cribrum repletum fuerit, postea probe tegendum, dein post quodlibet nycthemerum sepositis prioribus nova florum quantitas per vices additur; gossypio sic fragrantia odoris probe imbuto, exprimitur oleum, in vitro bene clauso servandum (Du Hamel *l. c.*). Hocce oleum extus membris paralyticis vel contractis vel spasmo correptis, illitum, quibusdam placuit. Vix vero jamjam alii fini, quam pro odoramentis, inservit, unde & capillis infundi solet. — Ex *Philadelphii coronarii* Linn. floribus simile oleum obtineri, ill. A Linné (*Mat. med.* p. 37. not.) auctor est. Sed simplex infusio cum insolatione mihi non successit, etenim loco fragrantis olei, quod speravi, foetidum ex oleo olivarum emerit.

O L E A.

Linn. *Syst. veg.* p. 55. *Gen. pl.* p. 10.

Pharm. OLIVARUM *Fruetus.*

110. OLEA EUROPAEA; foliis lanceolatis Linn. *Sp. pl.* p.
 11 Olea sativa C. B. תרין Hebraeorum. ελαια Graecorum.
 Conf. Du Hamel *Traité des arbres* T. 2. p. 57. *Tab.* 14. Icon.
 Regnault *Botan.* l'Olivier. Arbor in Palestina, Africa, in
 Europa australi, Galliae Provincia & Languedocia, Hispania,

nia, Italia, sponte crescens. In nostris hybernaculis per hiemem servata, æstate quidem, ut in horto botanico Gottin- gensi, flores, non vero fructus, fert.

Omni ætate ob pulchritudinem & perpetuum virorem frondis, fructusque insignem utilitatem, honorata. Plurimus ejus usus in scenopegiis Israelitarum fuit, & inter primaria beneficia in Palæstina habita (V. ill. Io. Gesneri *Diss. Phytogr. sacr. gener. P. 5. p. 23.*). Hujus quoque præstantia capti ethnici Minervæ dicarunt.

Fructus s. Oliva), quæ præcipua arboris pars, drupa est vel magis vel minus oblonga, utrinque rotundata, consistens ex carne fungosa, dum recens est, amaro aspera, intra quam nux angustior aspera crassa valdeque dura nucleo albo dulci. Forma, magnitudine, colore multis modis differt, unde Varietatum copia insignis notatur: fructu maximo (Olivæ Hispanicæ C. B. Olive d'Espagne): fructu oblongo minori (Olivæ minores Genuenses & ex Provincia C. B.); fructu oblongo atrovirente; fructu albo; fructu minori & rotundiori (Aglандаu); fructu majori carne crassa (Olivæ regiæ Cæsarp. Olivier royal); fructu maximo subrotundo (Ampoulan); fructu minori rotundo, rubro nigricante, fructu minori odorato (Olive de Luques) rel. De hiæce omnibus legatur C. Bavhini *Pin. p. 472.*; Cupani *Hort. catholicus Neapel. 1696: Magnolii Botan. Monspel. p. 189.*; Tournef. *Inst. rei herb. p. 599. sqq.*; item *Giornali d'Italia T. 10. p. 366.* ubi species sic dictæ 32. ex Michelio significantur. Nolle eas interest, quoniam quædam pro condendo fructu, aliæ olei causa, aliæ iterum ob fructuum abundantiorum messem prærogativam sibi vindicant. In omnibus autem, ut fructuum tanto uberius proventus fiat, vel ut tanto meliores evadant, cultura accedat necesse est. Optimos fructus fert arbor plantata solo lapidoso sicco arido, quod & radices contra putredinem ex aqua stagnante & injurias ex hiemali frigore vel æstivo ardore tuetur (Fournier in Richard de Hautesierck *Recueil d'Observations de Med. T. 1. p. 9.*). Nimia autem stercoratione vel solo humido oleum tenacius evadit, facileque corrumpitur (*L. cit. & du Hamel Traité des arbres T. 2. p. 60.*). Maxime vulgare propagandi eam genus est, per surculos ex radice vetustiorum arborum emergentes, quibus, postquam in quincuncem dispositi fuerint, ramusculi culturarum arborum inseruntur: hiæce factis nonnisi post octo vel decem annos fructus ferunt. Altero quovis anno messis liberalior. Plura de cultura legere est in *Trattato di Pietro Vettori* (qui antiquus etiam, non spernendus tamen auctor) *delle Ledi e della Coltivazione degli Ulivi in Firenze 1762.*; Du Hamel *l. c.*; *Giornali d'Italia T. 10. p. 365. sqq. p. 385. sqq.* Tempore sicco copia sæpe olivarum ante maturitatem

cadit; plane inutilis; nocet quoque valde nebula versus maturitatem incidens. Plurimum mali insuper affert insectum bialare, cujus eruca arrodit olivas seque intra illas addit, aperturam claudens suis excrementis, sicque se contra inimicorum sibi formicarum insidias muniens (V. *Observations & Experiences sur les moyens de garantir les olives de la Piquure des Insectes*, par M. Sieuë, à Paris 1769. Mihi modo libellum hunc contractum legere licuit in *Giornali d' Italia cit. n. 23. 24. 25. 26. Vid. & Tab. ad. p. 205.*).

Fructus conditi. Pro conditura eliguntur olivæ carnosæ magis & volumine majores, quæ tamen parciolem olei quantitatem quam aliæ exiliores minusque lapidæ subministrant (Fournier *l. c. p. 8.*). Decerpuntur in prius dictum finem virides nondumque maturæ, quæ ipsæ ingratham amaritiam habent. Hac ut exuantur & sapore salino aromatico imprægnentur, varia artificia excogitata sunt, quæ omnia hic enumerare non attinet. Vix unquam olivæ cruciatim ad nucem usque discissæ (quo aroma salque tanto melius penetret), & aromaticis stirpibus, e. gr. Fœniculo, Anetho, semine Coriandri &c. saleque per strata varia dispositis, & aquæ prius calidæ, dein frigidæ, tum aromaticæ & salis infusione præparatæ, transmittuntur. Nec malleo ligneo antea aliquantisper contusæ ad externos perveniunt; sed integræ, quæ amaritiam suam vel maceratione protracta, in aqua, repetitis vicibus affusa & decantata, vel maceratione in lixivio ex calce viva & cineribus perdidere, & dein, si lixivium hocce adhibitum fuerit, probe aqua pluries per aliquot dies mutata lotæ, tandem in utroque casu sale aromaticis cum ipsis olivis per strata collocatis & aqua infusis conditæ fuere. Hispanos embammati aliquid aceti addere probabile. Variæ aliæ artes in patria arboris hac in re exercentur, ubi & olivis maturescentibus vel vere maturis aromate variè conditis vescuntur (Du Hamel.): In universum autem illæ acetarii genus constituunt ventriculo roborando proficuum, nec palato ingratum. Hinc & embammatis admiscuntur.

Olei vero causa præcipue oliveta instruuntur. Bonitas ejus tam a solo, quam specie fructuum eorumque justa maturitate, tum & expressionis ratione ipsa, dependet. Optimum oleum suppeditat Olea supra Aglandau dicta. Maturitatis gradus colore cognoscitur, qui non in omni specie idem, niger, vel saturate ruber (colorem rosso vinato requirit cl. Sieuë in versione Ital.), etiam compage molliori, necnon tempore definito. Amarum, emergit oleum ex fructibus immaturis, acre autem mucidum & unguinosum ex nimis maturis, expressum. In Gallo-Provincia vitium expectando justo diutius plerumque committitur (Sieuë).

Decerpuntur tempore olivatis manibus, vel quod vero pejus, concutiendo arborem delapsæ olivæ colliguntur. Quocitius post collectionem exprimitur oleum, tanto præstantius evadit. Mora longiori relicta & coacervata fermentationem facile subeunt, quæ lucri cupidini quidem favet, largiorem olei copiam suppeditando, sed vilius oleum reddit (Fournier *l. c.* p. 9.). Hinc & novissime cl. Bowles (*Introduction a la Historia natural y a la Geografia fisica de Espanna* p. 432. sq.) ex putridis fructibus in Hispaniâ exprimi conquestus est. Vulgaris oleariorum methodus eliciendi oleum illa est, quod olivæ una cum nucibus inclusis ope molæ in pulpam conquassatæ fiscinis sive saccis ex junco paratis indantur, horum tempore plures supra se invicem positi torculari subjiciantur. Machinarum fabricam depingendam curavit ill. Du Hamel (*l. c. Tab. ad p. 72.*) & magnam earundem varietatem cl. Rozier (V. in *Observations sur la physique &c. Tom. 3. p. 417. sqq. Vues economiques sur les Moulins & Pressoirs a l'huile d'Olives connus en France ou en Italie, Tab. x. 7.*), qui novissime studio deditaque opera in optimam earundem pro temporis & impensarum parsimonia, & olei bonitate constructionem inquisivit. Primum, quod in labrum defluit, purissimum est, *Oleum virgineum* vocant, & acetariis usuique medico convenientissimum est, diuque servari sese patitur; quod subsequente cochleæ contorsione elicitur, donec nihil amplius exundet, paulo vilioris pretii est. Quæ intra fiscinas restat massa (marc des Olives) manu in alium situm redigitur & aqua fervente humectatur; sacculis sic apte dispositis nova pressione aqua multo oleo scatens defluit, quod, postquam superficiem aquæ in vase supposito petierit, trulla separatur. Quidam ne tum quidem acquiescunt, sed novæ pressioni massam superstitem vel statim vel post prægressam fermentationem submitunt, & ope aquæ fervidæ novam quantitatem olei eliciunt, quod vero non nisi pro lampadibus vel saponibus commodum est (Du Hamel). Furni usui aptioris fabricam excogitavit cl. Venel (*sur l'usage de la Houille* p. 346. sq. *Tab. 6.*), quo aqua coquitur ad expressionem olei hujus secundarii necessaria, carbone fossili calefacienda. Quodlibet horum oleorum amurcam sive sedimentum deponit statione, unde post aliquot dierum moram in alia vasa pars limpida transferridebet repetitis adeo, si opus, vicibus (Du Hamel). Jam antiquitus constitit, optimum oleum ex carne olivarum erui. Cato (*Scriptores rei rusticae cap. 66. Ed. Gesn. p. 70.*) *nucleis, scite inquit, ad oleum ne utatur, nam si utatur, male sapiet, & Columella (cap. 50. Ed. cit. p. 816.) ne nucleus, qui saporem olei vitiat, confringatur. Ita & discrimen obtinet inter oleum, quod testa nucis, & illud quod nucleus ipse suppeditat. Scilicet primum*

num ex carne subtile & dulce est, grate odorum, coloris cedrini; alterum ex testa non limpidum, acre, ingrante olens; tertium ex nucleo tenax, obscuri coloris, fortisque odoris. Plurimi igitur interest, expressionem ita dirigere, ut quodlibet olei genus seorsum colligatur. Qua arte id fiat, edocuit cl. Sieuve (*Giornale d'Italia* T. 10 n. 26 & icon ad p. 205.) describendo & depingendo peculiarem machinam in hunc finem fabricatam. Eo vero fabrica ejus redit, ut fructuum carnem a nucibus separet & ex hac primum oleum exprimat. Hocce prælum præterea id commodi affert, quod olei quantitas sexta parte augeatur, & purius, blandius minusque rancori obnoxium oleum acquiratur. Sub tanto consensu mirum est cl. Venel (*sur la Houille* p. 368.) non negare solum præstantiam olei ex carne fructuum expresso, sed præferre adeo alterum ex nucleis, ob liquidiorum, quam illi tribuit, naturam. Ut in sua integritate conservetur oleum, oportet uti ampullis vitreis arcto collo instructis, bene obturatis & loco frigido repositis. Dolendum, cl. Sieuve instar arcani abdidisse præparationem spongiæ, quam pro longiori conservatione in vasis fundum collocat. Transmissio vero largioris copię olei doliis quernis fit. Non videtur ubi-vis recepta ancheiresis esse ad separandas aquosas & mucilaginosas partes & ad rancorem arcendum, tantillum salis communis addere, quod una cum partibus istis recentis fundum petit, (quam tamen describit cl. Lewis in *M. m. p.* 415.)

Mala arte oleo Raparum vel Lini dulcedinem & albedinem olei olivarum conciliare quidam, hujusque nomine illa olea vendere, conati sunt, eadem in vasis plumbeis planis per aliquod tempus digerendo, ex commendatione adeo Degneri (*Broslover Sammlungen* Vers. 31. p. 208. §99.). Solutam hac ratione plumbi partem extra dubium est; hinc ista ab usu interno abesse omnino debent, nec pro lampadibus in arctis conclavibus satis tuta, licet in œconomia alias vario sine, & in medicina pro unguentis emplastrisque variis, quæ faturnina alias recipiunt, ferri possint. (Conf. Reaumur in *Mem. de l'ac. d. sc. de Paris* 1746. p. 495. Neumann in *Miscell. Berol.* T. 4. p. 321. §99.)

Oleum igitur olivarum genuinum, vendi solitum, subflavum est, pellucidum, non nimis unguinosum, saporis blandi, odoris vix ullius. Ætate rancescit eoque citius loco calido repositum, & pro ratione rancoris acre fit. Frigore coit, opacum fit & albescit inde a gr. 38 therm. Fahrenh. (*Muschenbroeck Phil. nat.* T. 2. p. 616.). Quod nonnisi circa punctum congelationis aquæ cogitur, rancidum est. Aere libero nihil ponderis sui dissipat, nec in balneo arenæ quidem per quindecim dies infra punctum ebullitionis aquæ

retentum (Bergii *Mat. med. T. 1. p. 12. 13.*). Operæ pretium non est hic omnes notas, quas cum oleis unguinosis communes habet, recensere.

In œconomia multiplicis est utilitatis: Pabulum consuetum lampadibus apud ditiores præbet flammaque lucida ardet, tantillum modo fuliginis spargente, nec nidorosa, nisi dum stupa extinguitur. Aptissimum igitur litteratorum lucernis nec oculis pulmonibusque adeo infestum, ut alia olea expressa usitata. Ad istas vero lampades non conducit, quæ hinc libero aere suspenduntur, quoniam frigore cogitur. Ex hoc & Soda optimæ notæ sapo paratur, de quo infra sub capite Salicorniæ. Oleum hocce carnes illi, intra fistula ampla luto probe clausa, immersas diu contra putredinem tuetur (V. Rozier in *Observations sur la physique &c. a. 1771. Sept. p. 75.*): Butyri loco uti illo multis religionis opinio injungit, unde & monachi tam crebro herniis infestantur: Sed & inter meridionales gentes vulgare est; illud butyro substituere. Septentrionalibus pro Lactuca similibusque acetariis vulgare additamentum existit. Taceo usum ejusdem illiti ad machinarum motus facilitandos & reliquos usus œconomicos.

Ob pinguedinosam naturam in corpore nostro acres stimulos involvit, fibras vasque lubricat, emollit, stricta nimis relaxat, stagnatione sanguinis tumida maturat: Quum oleo amygdalarum gratia proxime accedat, idè & post hoc omnium frequentissime per os ingeritur. Deprædicanda omnino egregia ejus facultas est, venenum acre enervandi, erosâ intestina obducendi, tussim a stimulo acri vel spasmo mitigandi, stranguriam doloresque nephriticos pacandi, spasmos, a quibus dolores uteri post partum colicique sæpe oriuntur, item illos, qui post operationes graviores chirurgicas tot mala creant, resolvendi, intestina in hernia vel ileo constricta relaxandi, alvum nimis strictam reserandi. Largiori copia, ut alia pinguis, facile emesin creat. Raro, nisi veneno caustico deglutito, solum ingeritur, sed vitello ovorum sive gummi arabico subactum vel salino in saponem mixtum, vel saccharo in electuarii speciem redactum. Extrinsecus admotum similes generaliter dictis virtutes præstat, quare & crebro partibus inungitur varique forma applicatur, & vulgare clymatum additamentum esse solet, prout ad dolores a calculo vesicæ lotii mitigandos infectio ejus multum confert. Claudendo poros sæpe nocet, in morbis præcipue qui miasma pro causa habent.

Sed insistendum quibusdam seorsum diutius. --- Non probo Itolorum frequentem olei in febribus variis inflammatoriis quin putridis & biliosis (Panzani *Ragionamento sull' uso interno degli oli nelle febbri gravi 1775.*) usum, qui non

potest non debilitare ventriculum, nauseam vel vomitum gignere & rancore, quem calore facile concipit, augere febrem bilemque corrumpere. Nihilominus commendatur impense a Gallo (Fournier in Richard de H. *Observ. l. c. p. 69.*) iis in febribus (putridas & malignas vocat), in quibus lingua ægri cum interno ore sicca, crassa, aspera & nigricans est, unde aquosis liquidis obstaculum ponitur, quo minus penetrēt, quod vero emolliente & relaxante vi olei tolli credit, ut & peccanti materiæ liberiolem exitum primæ viæ concedant, & liquidum pro diluendo sanguine necessarium recipi queant; in hisce quoque ideo illi placet, quoniam alvum blande laxet.

Tanquam anthelminticum cosiderare jubet nos communis oleosorum in insectis vermibusque necandis potentia, quam Redi aliorumque experimenta confirmant, quæ non immerito inde derivatur, quod oleum, quod submersa fuerunt vel oblitata hæc animalia, eorum spiracula obturet: Contra vermes intestinorum pariter valere olea varia ore sumta constitit, quæ inter licet tenaciora, quæ aere siccantur nec frigore coguntur, ut oleum Nucum (V. *Appar. med. T. i. p. 39.*) vel Lini efficaciora appareant; tamen nec olivarum oleum ipe excidere medentes sinit. Conducit vero non solum ideo, quod vermes necet; sed quod tenesmos doloresque intestinorum & spasticas constrictiones compescat. Instar arcani olim in Gallia fuit succus Granatorum oleo olivarum commixtus, quod vero revelavit Forestus (*Oper. Lib. 21. Obs. 27. p. 350.*) illius cochlear unum, hujus cochlear dimidium adulescenti cuidam exhibendo: Oleum commune; (quo nomine Ol. oliv. intelligo) cum vino a mulieribus Gallis vermiantibus exhiberi, Riverius (*Prax. med. Lib. 10. p. 504.*) narrat. Succesit & cl. Wall. (*Phil. Transf. Vol. 50. P. 2. p. 839.*) oleum cum spiritu volatili aromatico; ut tanto melius sese cum humoribus primarum viarum commisceret, subactum, & bis de die captum. Requiritur autem olei larga copia pro qualibet dosi (Hoffm. *Suppl. ad Med. syst. de infant. morb. c. 10. de vermibus p. 83.*); variisque alii, ut aromaticis amaris, oleis essentialibus; utiliter jungitur, nec commoda purgantia per intervalla subministranda negligi debent (Wall *l. c. p. 841.*).

Non novum inventum est, in hydrope illud inungere, sed nuperioribus annis pristinam modo famam recuperavit sollertiaque majori in usum tractum; qua in re tam ad frictionem quam ad olei ipsius efficaciam respiciatur. In hydrope anasarca frictionem primum cum oleo moderatam & mollem, in progressu autem siccam & intentiorem, dein per lintea asperiora suavit: Aëtius (*Serm. 10. c. 28. p. 244.*) Salmem addi jussit Galenus (*de compos. med. p. loc. Lib. 9. cap.*

3. p. 943. Ed. Ricc.). Velleri inductam amurcam hydropicis imponi voluit Dioscorides (*M. m. L. 1. c. 134.*). Frictionem ter quaterque quotidie cum oleo & quibusdam calefacientibus administrandam commendat Celsus (*de medic. L. 3. c. 21. p. 164. Ed. Kraus.*), sed quod memorabile, a ventre abstineri præcipit. Recentior contra ætas inunctionem olei asciti nominatim destinavit, supra abdomen exercendam illam curans. Ita sanata legitur fœmina, cujus abdomini oleum coctum ranarum inunctum (*Forest. Opp. Lib. 19. Obs. 35. Schol. p. 253.*). Postquam vero cl. Oliver M. D. tria ascitis feliciter hac encheiresi curati exempla recensuisset (*Phil. Transf. Vol. 49. P. 1. p. 46.*): multi alii medici avide eandem imitati sunt. Asciticis plurimum condixisse expertus L. B. de Störck (*Ann. med. 1. p. 90.*). Duo casus memorabiles ample describit cl. Medicus (*Beobacht. a. d. Arzneym. p. 569. sqq.*). Nec in Gallia rara vel infelix fuit ejusdem applicatio (*V. Gardane Gazette de Santé 1773. G. 74. p. 29. 254. 267. 279.*). Profuit vero sub enormi ex collecta lymphæ intumescencia totius corporis (*Oliver l. c. p. 47. Medicus l. c.*), etiam in ætate provecctis (Fœminæ septuagenariæ meminit Olivier), in inveterato adeo ascite, prout eo, qui cachexiam quindecim annorum sub symptomatibus variis icteri & hydropis ingruentem excepit (*Oliver*), quando paracentesis aliaque auxilia multa frustra antea tentata. Casu singulari miscela hujus olei cum spiritu salis ammoniaci profecit, quum oleum solum frustra per octiduum adhiberetur (*Desgeraud in Journal. de Medecine T. 43. p. 128.*). Encheiresis ea est, quod abdomen ægri mane & vesperi, vel ter de die per quadrantem vel dimidium horæ, veleandem integram manu oleo olivarum madida perfricetur, quod ipsum per aliquot hebdomades, vel mensem iteretur. Sic post aliquot dies secessus lotii copiosus insequitur, & alvus pro voto solvitur corpusque sub redeunte virium integritate detumescit. Rediit quoque oleo applicato in fœminis quibusdam menstruorum fluxus antea suppressus (*Oliver, Gardane*). Superstes diutius pedum tumor simili eorundem tractatione disparuit (*Medicus*). Frictionis in univèrsum in hydrope insignis efficacia, qua nimirum tenax liquidum atteritur, stagnans movetur, & resorptioni aptius redditur, tumoresque hydropici dispelluntur. Blanda vero mollisque olei natura prohibet, ne hac ipsa cutis lædatur, vel adeo inflammetur ut gangrænescat, finitque illam diutius continuare frequentiusque repetere. Anne & cum ill. Tissoto (*Epist. med. pract. p. 415. sq.*) in censum trahere juvat impeditam per oleum pororum cutis vim humidum aeris reforbendi? Vix crederem tantum valere inunctionem ad abdomen unice restrictam, arceri vero humiditatem aeris posse,

se, si in toto corpore perficeretur. --- Ast non ubivis neque certum neque tutum auxilium. Tribus casibus expectationem celi Tissot (*l. c. p. 420.*) frustratum est. Nec profuit integumentis nimium tensus & tenuibus, respirationeque valde difficili (*Storck l. c.*). Casu quodam auxilium tumorem valdopere, aliisque binis motus febriles quodlibet tentamen excitavit (*Medicus l. c. p. 577.*).

Multos tenuit deprædicata hujus olei in enervando morfu viperarum efficacia, quam experimentis alii firmare, alii rursus refellere se posse arbitrati sunt. Non ad recentiora quidem inventa hæc ipsa referri potest, etenim in libro sub finem superioris sæculi jam edito (*Medicina curiosa*, primum a. 1688. dein iterum a. 1705. impressa) jam memoratur. Sed signum quasi experimentorum capiendorum serius dedit vir quidam singularis in captandis viperis peritiæ Wilhelmus Oliver, qui primum a. 1734. Windforæ præsentibus Derhamo multisque aliis non obtusi nasi viris, a binis viperis in pollice & brachio morderi sese passum, nulla alia medela contra effectus exortos quam oleo olivarum inuncto convaluit (*Burton in Phil. Transf. Vol. 39. p. 312.*). Idem postea præsentibus variis Societatis scientiarum Londinensis membris aliisque a serpente venenato (common Adder) circa articulum pollicis dextræ manus morsum sustinuit, eo effectu, ut tam in loco sauciato, quam remotis corporis partibus solitæ sequelæ, ut intumescencia partis, dolor, languor, respiratio difficilis, tumor ventris, vomitiones alvique dejectiones crebræ rel. sese exsererent, nec alio remedio post moram unius & quadrantis horæ uti voluit, quam oleo hocce, calide super carbonibus ignitabuli candentibus, a conjugè brachio undique inuncto, idque igni tam prope ac fieri posset, quasi ustulare vellet membrum. Cordiales quidem haustus a præsentibus medicis illi ob debilitatas nimis vires dati, sed majus longæ solatium attulit vitrum unum vel alterum olei olivarum epotum; & continuata per plures dies inunctione, quæ & in aliis dolentibus membris adhibita, omnino in sanitatem rediit. Binarum columbarum ab eadem simul vipera commorsarum, quibus nihil applicatum, una intra horam, altera intra sesquihoram periit, carne in gangræneam abeunte & sanguine coagulato nigroque. Cani contra ea & alij columbæ nihil mali post inflictum ab alia vipera vulnus, utpote bene perunctis, accessit. Taceo experimenta, quæ vir iste instituisse in vaccis, equis, canibus, decem adeo horis post morsum, ipse professus est (*Mortimer l. c. p. 313.*). Oxonii pariter & ille vulnera duo, & conjux ejus tria sibi inferri coram testibus idoneis non recusarunt, utrobivis successu eodem, seduloque ibidem cautum, ne fraus committeretur. Pulli vero gallique juniores, item ca-

tulus, frustra oleo inuncto, post unam vel plures horas perierunt (Atwell *l. c.* p. 394.). Dein Plymouthi in alio cœtu doctorum virorum idem experimentum vir ille olei inuncti ope impune tulit, dum columba sibimet relicta interiret, catulis, felibus & columbis pariter servandis iterato a medicis tentamine suffecit (Williams *Phil. Trans.* Vol. 40. p. 26.). Duo hucusque modo recensita sunt hominum, quibus successit tentamen, eorundemque Anglorum, exempla. Dresdæ aliud incidit hominis in digito a vipera commorssi, indeque insigni brachii tumore doloreque cum virium prostratione insigni affecti, sed calidi olei inunctione & liquore anodyno minerali, irritis aliis, periculo erepti (Abr. Väteri *Diss. de antidoto novo adversus viperarum morsum præstantissimo*, Wittem. 1736. *Programmata* ejus, quod in titulo alium casum felicem allegat; legere mihi non contigit.). Felici etiam eventu inunctio olei Hafniæ narratur tentata a Practico olim experientissimo, b. Fabricio, in rustico in dorso pedis morso, sed in sublidium tracta mixtura acetum & Theriacam continens (Flensburg *Diss. de oleor. express. usu med.* Hafn. 1773. p. 45.). Ita & Flensburgo retulit c. Bøfsel, se oleo hoc tam ingesto quam inuncto sanasse hominem a vipera manu & lingua fauciatum & in collo symptomata gravissima sentientem (*l. c.* sq.). In Gallia patrocinium tulit viri non creduli (Claude Pouteau, *Mélanges de Chirurgie*, 1760. p. 155. sqq.), qui quatuor vipera commorssis eo unice auxilio fuit, quod manum fauciatam ollæ oleo hocce repletæ immergendam oleoque fovendam, variis mali ominis effectibus jamjam se exserentibus curaret. Ex duabus columbis una a vipera mare necata, oleum etsi applicaret, altera, vipera scæmina commorssa, hujus ope convaluit: -- Par quoque eventus disparitas contigit in experimentis istis numerosis, quæ invitante academia scientiarum Parisiensi (*Mémoires de l'Ac. R. d. sc.* 1737. p. 183. sqq.) cll. Geoffroy & Hunault in pullis gallinaceis, canibus, felibus, anseribus, meleagride ceperunt. Quibusdam horum animalium post morsum varia temporum a vulnere inflicto distantia, oleum illitum, aliis vero non; plurima eorum pars, quæ servata sunt, non peruncta, alia multa peruncta nihilominus interierunt. De simili inconstancia effectus olei in hominibus, ill. A Linné querela est, qui aliquoties adhibuisse sese oleum affirmat, sed exitu expectationi adverso (*Amoen. acad.* Vol. 2. p. 407.), & mulierem nominatim Colubri Chersææ morsu, oleum etsi tam copiose potasset quam inunxisset, misere necatam dolet (*Amoen. cit.* Vol. 6. p. 213.). -- Conciliare diversa ista de effectu olei testimonia arduum est. Id primum, casum unum A Linneo allatum si excipias, reprehendo, quod species serpentum non fuerit significata.

Vere

Vere venenatos fuisse plures, dubitare non sinunt peritia virorum, qui experimentis adfiterunt, & effectus mali, qui morsum exceperunt; quis vero veneno infestos fuisse omnes, qui sanationem admiserunt, nos convincet, & quis ejusdem malignitatis omnes & singulos venenatos esse serio affirmabit? ut igitur oleum, quod unius speciei virus enervat, contra aliud venenum nihil valere probabile sit. Iteratis itaque tentaminibus res videtur dignissima. Variat præterea in una eademque specie morsus effectus pro profunditate vulneris diversa, pro parte vel magis vel minus nervosa, pro iræ, qua serpens succenditur, gradu, pro copia salivæ venenatæ & per aduncos dentes effusæ, quæ post morsum unum vel alterum inflictum parcius & debilior est, pro numero vulnorum illatorum, pro majori vel minori sanguinis ex plaga effluxu, pro diversitate insuper temperiei animalium vel caloris aerei. In tanto experimentorum numero horum momentorum aliquid facile potuit neglectum esse. Saltim insignes fuisse olei virtutes in hominibus vitæ periculo ereptis negari nequit. Quod vero hæ non unice oleo olivarum competant, inde palam fit, quod axungia viperina multis, a serpentibus commorsis, auxilium attulit (Mead *Opp. Tom. 2. p. 47. Ed. Gott.*), & oleum scorpionum hujus infecti puncturam innocuam simili applicatione reddidit. Hæc omnia involvendi acre virus & ipsimos relaxandi potestatem habent. Oleum olivarum ideo præferri meretur, quod ubivis prostat, & adjuvante carbonum calore tanto magis penetrat. Partem virtutis etiam a vi ignis derivarem, quum ulcera aliaque quædam vitia externa admoto carbone feliciter curari recentius compertum, quin adeo ulcus ex morsu hominis irati (Favre *Mem. de l'ac. de Chir. T. 5. p. 821.*), & societas scientiarum Anglica Oliverum ustulasse quasi brachium suum referat, nisi cl. Pouteau jam a manu ollæ oleo repletæ immissa effectum eximium percepisset, & alii simplici inunctione acquievisset. --- Hæc inunctio etiam in puncturis apum, vesparum, aliorumque insectorum non mediocri præstantiæ est (Fabricius & Bössel. *ll. cit.*).

Vix rabiei caninæ duplici casu a cl. Boenniken (*Fränk. Samml. I. B. p. 490. sq.*) curatæ meritum oleo olivarum tribues, si, præter interna varia, scarificatum emplastroque vesicatorio obtectum vulnus fuisse memineris.

Amurca) i. massa post expressionem olei in saccis residua in glebas pro foco redigitur. Sed & utiliter applicatur in paralyti & doloribus ex causâ frigida (rheumatismos chronicos intelligo), unde transpiratio cutanea vel sudor abunde pellitur, ita ut, si universalis ejus applicatio fiat, in syn-copen ægrum cadere pronum sit (Fournier *l. c.*). Podagri-

30 *Sepiaria.*
cis & arthriticis recentem calente fotu opitulari, jam no-
tavit Dioscorides (*M. m. L. i. cap. 134.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Linimenta, unguenta, emplastra, olea infusa & cocta)
pleraque oleum hocce recipiunt.

Oleum philosophorum) *Pb. W. p. 131.* Paratur oleum oli-
varum cum lateribus in pulverem redactis destillando. Acre
fic per ignem blandum oleum evadit & tenuius & pene-
trantius. Contra paralyfin, rheumatismum, convulsiones,
& ulcera fordida externa adhibetur. Interne quoque quidam
etsi rarissime ad paucas guttas exhibent.

O R D O XVII.

B I C O R N E S.

A R B U T U S.

Linn. Syst. veget. p. 236. Gen. pl. p. 220.

Pharm. UVÆ URSI Folia.

211. **A**RBUTUS UVA URSI; caulibus procumbentibus,
foliis integerrimis *Linn. Spec. pl. p. 566.* Uva ursi
Clus. rarior. pl. hist. p. 62. Descriptam prolixius cernens *Com-
ment. mea de Arbuto Uva ursi. Gotting. 1764.* Icon: junioris plan-
tæ, in *Linn. Fl. Lapp. Tab. 6. fig. 3;* senioris, in *Girardi
de Uva ursina novæ animadversion., Patavii 1764. recus. in
cel. Sandifort Thes. Diff. T. 2. Tab. 8;* ramusculorum abscis-
sorum in *Fl. Dan. Tab. 33.* Frutex sempervirens, humilis,
etsi ætate largo spatio diffusus, locis sterilibus, apricis, sa-
bulosis obvius, idque in sylvis & montibus tam calidioris
quam frigidioris Europæ, in Hispania, Gallo-provincia,
Italia, Corsica (*Valle in Nov. Act. Nat. Cur. Tom. 4. App. p. 212.*),
Helvetia, Svecia, Lapponia, Norvegia, Islandia
(*König in Nov. Act. N. C. Tom. 4. p. 207.*), per totam pa-
riter Sibiriam, etsi non copiose, prope Wolgam autem co-
piosissime. In Germania quidem parcius, lectus tamen pro-
pe

pe Vindobonam, in Carniola, Styria, in Silesia superiori, Gryphæ, in Rugia, ad Hassiæ inferioris montem Weiffner, in Alfatizæ monte Breitenau & Sundgovia; &, ut de ditio-
ne Hannoverana seorsum dicam, in ducatu Cellensi versus Schelplau; item in ducatu Bremensi in itinere inter Nien-
burgum & Hamburgum, perill. O. A. Münchhausen (*Litt.*
ad me datæ eum invenit. In America ad fretum Hudso-
nis crescit (Charlevoix in *Hist. de la nouv. France* T. 2. ad-
dit. p. 5.), & in Canada 22. circiter milliaribus trans Qué-
becum copiosè conspectus (Akalmio in *Resâ til Norra Aine-
rica* P. 3. p. 3. p. 426.). Ut reliquaturn bicornium, ita &
hujus, propagatio per semina valde difficilis; nec minus
translatio ob arentem mox post evulsionem corticem ra-
dicis tenellum, & conservatio in hortis molesta.

Imposuit incautis similitudo ejusdem cum *Vaccinio Vitis*
idæa Linn. cujus erroris ne C. Bavhinus (*Pinax* p. 270.)
quidem videtur immunis fuisse. Sed Uva utri folia gerit ad-
basin angustiora, crassiora, subtus integra; *Vitis idæa* au-
tem basi latiora, tenuiora, subtus punctata; ista caules pro-
cumbentes, hæc obliquè assurgentes; ista corollam ovatam,
germini subjectam staminibus decem, hæc campanulatam,
profundius incisam, germine superiorem, staminibus octo;
ista baccam farinaceam siccam, insipidam, loculis seminibus-
que plerumque quinque, hæc baccam turgentem succo aci-
do loculis quatuor seminibusque numerosis.

An Uva ursi sit ἀρκυ σαρκυδν Galeni (*de comp. med. sec.*
loc. L. 7. c. 4. p. 548. Ed. Chart.), quæ ab isto in hæmoptysi
laudata, vel ἰδακας πίζν Dioscoridis (*Mat. med. L. 4. c. 42. Ed.*
Vergil. p. 487.), ob adstringendi vim in alvi laxitate, mu-
liebri fluxione & hæmorrhagiis sustendis, deprædicata, post
inquisitionem etsi sollicitam (*V. Comment. meâ cit. p. 11.*)
definire non ausus sum, dum alii memet minus in determi-
nandis veterum stirpibus timidi haud verentur. Non esse
saltem proxime dictam plantam probabile est.

Præferri merentur eæ plantæ, quæ locis apricis nascun-
tur, reliquis, quæ locis opacis reperiuntur (*Girardi l. c. p.*
457.).

Fama, quæ ante viginti, & quod excedit annos, de ejus
in calculo & vitiis aliis viarum lotii efficacia Vindobonæ
increbuerat, & me olim ad observationes experimentaque
impulit, quorum summam in *Commentatione* citata exposui.
Præcesserat opusculo cl. Gerhard (*Die Barentraube chymisch-
medicinisck betrachtet, Berlin 1763. 8.*), item cl. Quer alio
(*Dissertation sobre la passion nephritica, y su verdadero speci-
fico la Uva-ursi d Gayubas, Madrid 1763. 4.*) quod vero non
nisi aliquot annos post in versione (*Dissertation sur la mala-
die nephritique, & sur son véritable spécifique le Raisin d'ours,*
à

à Strasbourg 1768. 8.) legere mihi datum est. Eodem anno, qui ego, stirpi dicavit studium suum cl. Girardi (*de Uva ursina ejusque & aquæ calcis vi lithontriptica novæ animadversiones, experimenta, observationes, Patavii 1764.*), neutro nostrum alterius operæ gnaro. Dictis a me antea de stirpis hujus virtutibus interserere multa, recentiori luce cognita, jam vacat.

Folia) gustata mox stipticum saporem produnt, postea vero grate amarum, salivamque copiose alliciunt. Caules, & horum quidem cortex, adstringunt longe magis, quam folia, amaritudo autem hisce inferiores sunt, lignosa parte fere omnino insipida. Odor foliorum siccorum is est, qui Glycyrrhizæ radici, vel ejus extracto (Cf. *Comment. mea p. 21.*).

Quid chemia inde eruat, exposuerunt ill. Gerhard (*l. c.*), Model (*Zweyt. Schreiben wegen der Besucheßschen Nerveninktur, welchem eine phys. chym. Unters. und Vergleichung der Fieberrende mit der Uva ursi beygefügt ist, 1763. p. 17. sq.*), ego met (*l. c.*), item Girardi (*l. c.*). Adstringentem naturam præter saporem mihi declaravit ater infusi vel decocti cum vitriolo martis misto color, & nigredo spathulæ feræ, qua extractum agitavi. Plus foliis inesse gummosarum partium, in quibus amarities latet, quam resinæ deprehendi, quæ viridis & insipida est, licet utriusque arctum consortium sit. Unde patet, pro usu medico aquosum menstruum spirituosum esse præferendum. Decoctio partes efficaces valentius evolvit, quam infusio. Maximum pondus earum constituit terra, quæ tamen stipitibus adhuc majori quantitate inest. Pauxillum salis alcalini fixi insuper stirpem ingreditur (*Comm. m. p. 34.*). Cl. Modelii (*Zweyt. Schreib. p. 17. 19. 22. 23.*) scrutinium præcipue circa foliorum recentium succum ope pauxilli aquæ expressum hæsit, quem tam infuso quam decocto antistare efficacia, ex chemicis experimentis colligit. Destillatione foliorum siccorum ex vase retorto luto obducto super forti igne ascendit aqua acidula, liquor acidus subruber empyreuma olens, tum oleum nigrum tenax (Girardi *l. c. p. 458.* Conf. Model *l. c.*).

Tempus loculque, quo primum hæc stirps in calculosis affectionibus adhibita fuerit, expiscari vix datur. Cl. Quer (*Verf. cit. p. 84.*), qui gloriam inventionis patriæ suæ Hispaniæ adjudicatam cupit, a. 1734. Neapoli se jam præcepisse illam aliofque ibidem triginta annos antea refert. A. 1743. constitit (Linn. *Progr. ad orat. de telluris habitab. incremento in Amoen. acad. Vol. 2. p. 407.*), plures ante annos Monspelienfibus medicis in pretio fuisse. Maximam vero in se inde ab a. 1756. attentionem movit, ex quo ill. De Hæn (*Rat. med. T. 2. p. 160.* & sequentibus *Tomis va-*
riis,

riis) experimenta sua in calculosis capta publici juris faceret.

Quid contra calculum valeat, experimentis etiam extra corpus humanum tentare operæ pretium est visum. Equidem simplicissima forma usus, decocto tam frigido, quam calido, ejus caloris gradus, qui corpori animali inest, calculos urinarios crustosos pariter ac murales dictos (h. e. ex variis moleculis glutini junctis conflatos) per sufficiens tempus immerfi, sed etiam si quidam horum friabiliores inde evaserint, hanc mutationem justius aquæ quam ipsi stirpi adscribendam putavi, sultus peculiaribus super hac re a me institutis experimentis (*Comment. m. p. 54. sqq.*). Cl. Girardi rursus liquori acido supra dicto calculos varii generis urinarios immittens, emolliationem, aeris explosionem, ponderis dispendium, tanquam indicia solvendi potestatis indubia consideravit. Nec hæc vis liquoris, lotii, salivæ vel bilis miscela, debilitata (*l. c. p. 461.*), ita nec connubio vini vel succis vegetabilium, certe haud paucis. Spiritus vero vini eandem inertem reddidit, & adjecta ova, pisces, saccharum vel mel (*l. c. p. 464. sq.*), manifeste eam minuerunt. Injectum in lotii vesicam liquorem aqua dilutum varia animalia satis probe tulerunt, per os vero infusus vomitum creavit, ventriculum contraxit & inflammavit (*l. c. p. 462. sq.*), Miror, quod cl. Girardi ex hisce experimentis Uvæ ursi vim lithontripticam veram evinci existimet, quum potius novo testimonio sint, hac virtute valere acida, certe multis in casibus, ad quorum censum liquor ejus exploratus pertinet. Miror quoque, quod non isto liquido usus fuerit in ægris suis, quum tantum illi tribuat, sed foliis modo in pulverem redactis vel decoctis.

Pleraque felicis in calculo successus documenta ad illum in renibus hærentem pertinent; quo spectant testimonium ab editore formularum cl. Barbeirac (*p. 163. Lugd. 1751.*), plures ill. De Haen (*Rat. med. T. 2. p. 170. T. 3. p. 177.*) casus, duæ a me recentis historis (*Comm. m. p. 41. 45.*) b. Werlhofii, cl. Taube & Pallas narrationes, quarum etiam (*l. c.*) jam memini, tria a cl. Quer (*l. c. p. 84. sqq.*) notata exempla, tertium a cl. Scovolo (apud Girardi *l. c. p. 473.*) & aliquot a cl. Girardi (*Obs. 2. 4. 6.*) item tria a cl. Buchoz (*Traité des plantes de la Lorraine T. 6. p. 389. sq.*) iterumque a cl. Gesnero (*Samml. v. Beob. Vol. 3. p. 243.*), memoris prædita. Profuit vero Uva ursi & istorum multis, in quibus de præsentia calculi in vesica urinaria vel signis suis (Girardi *l. c. Obs. 4.*) vel catheteris exploratione (Haen *Rat. med. T. 3. p. 143. 147. 150. & Tom. 5. p. 145.*) constitit. Imo retentio urine, quæ in diem decimum octavum jam duraverat & ex calculo urethræ impactio originem traxerat, ir-

ritis reliquis omnibus, Uva ursi sublata fuit ab ill. Bergio (*Litt. m. Novembr. a. 1778. exaratae*). Eventus idem in calculo, sive infanti bienni (Haen *l. c. T. 6. p. 177.*), sive senibus decrepitis (*T. 4. p. 253. Buchoz. l. c. p. 391.*), exhiberetur. Nec vetustas mali inahem eam reddidit, quin in octogenario (Haen *l. c.*) per quadraginta annos duraverat, tamenque levatum. Quibusdam promtum auxilium concilia- vit, aliis vero opus fuit per multos menses in usu pergere (*l. c. Tom. 2. p. 164.*), sunt quos perfecte omnino sanitati restituit (*l. c. T. 2. p. 171. T. 3. p. 176. T. 4. p. 253. 265.*). Nempe dolores inde mitescere cœperunt, vel conticuerunt omnino, dysuria vel stranguria molesta vel ischuria cessa- vit, cruor vel parcius vel rarius cum lotio secessit, item puriformis materia, donec omnino supprimeretur, stupor cruris vel pondus latentis calculi disparuit, multum sabuli cum lotio prodiit, vel etiam lapilli veri ejecti. Hique subinde haud exigui, e. g. calculus Phaeoli magnitudinis (Girardi *Obs. 2.*) & alius tam magnus, ut per urethram sine chirurgi auxilio protrudi non posset (Buchoz *l. c. p. 390.*); Qui contra calculum renum usi sunt ista, glabriores postea lapillos excreverunt (Rosenstein in *Husoch Reseaport p. 62.*). Aliis levamen modo malorum attulit (Haen *l. c. T. 4. p. 256. T. 5. p. 145.*). In connubio acidularum contra recrudescen- tes eorum insultus præservavit cl. Alix *Observ. chir. Fasc. 4. p. 31.*). In nonnullis, symptomatibus licet omnibus sub- blatis, calculus tamen cathetere adhuc tangi potuit (*T. 3. p. 151.*). Mucus ille in calculosorum lotio vulgaris post rite adhibitam stirpem manare in quibusdam desiit (quorum exempla perfecte sanatorum & aliud *T. 3. p. 146.*); in aliis parcius fluxit, in aliis rursus, devictis licet reliquis incom- modis, prout ante persistit (ut in ægris meis). Facilis quo- que eorum, qui sanati videbantur, omiſsa medela, vel ma- lo vitæ genere, in pristinum malum relapsus fuit (*l. c. T. 2. p. 164. 166. T. 3. p. 144. T. 4. p. 254.* Casus duo a me in *Com- ment.* narrati. Girardi *l. c. Obs. 3. 6.*).

Abſit autem ut omnibus adjumento eſſet De Haen. (*l. c. T. 10. p. 277.*). Quidam per novem adeo menses frustra il- lam ingesserunt (*l. c. T. 6. p. 197. Conf. T. 4. p. 254.*). Tum nominatim nihil virium præstat, quando vel a calculo, vel a pure vel ab urina sæpe diutiusque retenta insignis lotii viarum degeneratio (*l. c. T. 9. p. 257.*) suborta. Pluries ta- men & tum opem fert, quando a calculo in urinariis & vi- cinis, ut scroto, pene, perinato exulcerationes productæ fuerunt, vel & pus ex superioribus cum lotio secessit (*l. c. T. 2. p. 163. 166. Girardi Obs. 5.*). Nec venereum inqui- namentum impedimento est, modo mercurius prudenter in- terpoletur (De Haen *l. c. T. 3. p. 178. Cfr. Girardi l. c. Obs. 3. 6.*).

Efficax igitur omnino in calculo Uva ursi censenda remedium. Vere tamen solvere illum, non persuadeor. Huic opinioni nec, quantum capio, extra corpus humanum instituta experimenta favent, nec phænomena in ægris, quibus offertur, obvia. Nimis promte sæpe effectus insequitur, quam ut emolliri, deliquescere vel dilabi calculus inde posset: nimisque cito sæpe redeunt mala pristina neglecto usu, quam ut in novum coalescere possent; vere subinde superfuisse, symptomatibus, etsi silentibus, catheter declaravit. Nec, me iudice, a calculo quidam liberatus omnino dicendus est, in cuius lotio mucosum istud, albumini ovi haud absimile, hæret, quod, in charta bibula siccatum, mihi fabulum subtilissimum album, splendescens, quasi ex meris crystallis constaret, erogavit, ut prima calculi stamina constituere probabile mihi videatur. Hic vero mucus sæpe post alia mala devicta superfuit. Magni tamen Uva ursi facienda, quoniam cruciatus reliquaque incommoda tollendo vitam tolerabilem negotiisque aptam reddit, lotium præterea, fabulum & lapillos in majorem calculum concreturos pellit, tum & roborando renes diathesin ad calculum sufflammat. Adstringentium efficacia in calculo pellendo (Cfr. Heucheri *Diff. de calculo per adstringentia pellendo* Witteb. 1711.) jam dudum constitit: sed in nostra stirpe amaritiei quoque respectum esse habendum autumo, quæ aliis exemplis in malo affini, arthritide, tot ægris solatio fuit, & peculiarem insuper opem vi sua lalsamica exulceratione jam nata pollicetur. An vis ejus unice a sensilitate & irritabilitate lotii partium per tempus imminuta dependet? Ita sensit cl. Gerhard (*v. d. Bärentraube*). Hinc & cl. Bislet (*med. Essays p. 157.*) existimat convenire in dysuria symptomatice ex irritatione a calculo orta, ad inflammationem dissipandam & irritabilem vim vesicæ mitigandam. Multa quidem contraria sunt huic explanationi, licet non absonum credere arbitrer, quod prout non quivis stimulus a quovis nervo sentitur, ita nec singulorum nervorum sensus ab eadem obtundente vi infringatur.

Verum & in variis lotii viarum vitiis, in quibus nulla manifesta calculi suspicio, efficaciam suam declaravit. Hujus generis sunt exulcerationes harum partium (De Haen *l. c. T. 4. p. 253.*); item dysuria & stranguria ex prægresso maligno morbo (*l. c. T. 4. p. 261.*), dysuria in senes (b. Vogel in *Comment. m.*) & in aliis ex hæmorrhoidibus enata (Girardi *Obs. i. 3.*); mictus cruentus ex vitio collum vesicæ occupante cum mictu valde doloroso & purulento (Scovolo *Cas. i.*); mingendi stimulus molestissimus cum lotio mucoso (*l. c. Cas. 2.*); catarrhus vesicæ, in quem casu singulari mucosa in pectore collectio transit, decocto autem stirpis & Glycyrrhizæ sub nitri miscela sublatus (Roux *Journ. de Med.*

T. 43. p. 126.); paralysis denique vesicæ apud senem, quæ supra tres menses ad lotium evocandum catheteris applicationem requisivit, intra paucas hebdomades planta nostra sanata (Plenck *Mat. chir.* p. 276.) — In fluore albo graviore casu singulari (*Comment. mea* p. 59.) profecit; quod in memoriam iterum revocat similis ab alio (cl. Bicker *Mat. med.* p. 98.) significatus successus. — Tentamen vero in pthili purulenta, ad quod invitare facile poterat usus in ulceribus renum, successu caruit (Hasenöhrl. *Hist. febr. petech. Obs.* 10. p. 69.).

Utinam vero reliquæ hucusque dictæ laudes ubivis perforarent, nec aliorum vel de inertia vel de sinistro effectu querelis turbarentur. Minus tutam Uvam ursi pronunciavit Sauvages (*Nosol. meth.* T. 3. P. 2. p. 200.). Nihil virium declarasse vel ante vel post sectionem in calculosis dolet ill. Acrel (*chir. Handalagens förkânt.* p. 53.) exemplis peculiaribus quoque allatis (*Ejusd. chir. Händelser.* Ed. 2. p. 370. 372.). Unico modo verbo indicant medici Londinenses sodalitiis juncti, complures eorum frustra istam præcepisse (*Præf. ad med. Observations and Inquir.* Vol. 3. p. 5.). In mictu cruento chronico cum tenesmo & dysuria gravi, qui vesicæ ulcus causam habuit, summum Werlhofium casu singulari destituit (*Comm. m.* p. 39.). Nullum pariter lenimen conciliavit homini incontinentia urinæ cum ulcere vesicæ absque calculi vel sabuli indiciis laboranti, sed molestias potius exasperavit (Fothergill in *med. Observ.* T. cit. p. 144.). Ita affirmat cl. Lewis (*Mat. med.* p. 622.) omnibus casibus, qui sibi in Angliâ in notitiam venire, multa incommoda creasse sine ullo apparente levamine. Quod mirum sane, quum ill. De Haen necnon cl. Quer (*l. c.* p. 77.) expresse moneant, ex protracto medelæ usu nullum malum effectum contigisse. Si manifesta inflammatio in hisce malis sese adsociat, ut non raro accidit, & ego arcendos ab usu ægros censeo: utrum autem vere adfuerit in casibus allatis, non dixerim. Illustrum Ab Haller stranguria & dysuria per plures annos laborantem non nisi brevi tempore solabatur (*Comm. nov. Soc. sc. Gott.* T. 7. p. 6.). Exiguam modo vim diureticam infuso aquoso inesse, notat cl. Alexander (*Exp. Essays* p. 151.). Alius vero in connubio tantummodo aliorum emolumenti aliquid inde redundare arbitratur (Haverm. *Bemerk.* T. 2. p. 80.).

In pulvere folia Uvæ ursi exhibere consuetissimum est, a granis quindecim (Sauvages) ad scrupulum unum vel duo (De Haen), ad drachmam unam usque (Quer), quod rarius, semel, bis vel ter vel quater de die. Querio (*l. c.* p. 80.) placuit amplior dosis, nam minoribus alvum solutam, sicque ægrum defatigatum observavit, Quibusdam displicet,

nimum amarities, vinci vero potest capto mox haustu aquæ frigidæ, unde in sapore grate dulcem mutatur, vel mitigari addito tantillo saccharo (Quer). Minus fastidii excitat infusum, scilicet ex foliorum drachma una & aquæ cyathis duobus vel tribus (Sauvages), vel ex drachmis duabus foliorum & libra una aquæ ferventis. Decoctum tamen, quo & usi Haenius & Querus fuerunt, efficacius esse, ex superioribus de analysi chemica dictis, apparet. Jubet vero Sauvagesius (*l. c.*) jacturam abradi mucii resarcire jusculo emolliente post quodlibet præbium. Lenimen licet sæpe subito & intra paucos dies contingat, pergere tamen in usu per plures hebdomades vel menses convenit. Doloris vehementia subinde sub usu hujus remedii paregorica vel & injectionem olei Lini per urethram requisivit. Congrua & fuit miscela Uvæ ursi cum Virga aurea (cl. Taube *Comm. m. p. 40.*).

Pauca modo exempla lego, quod præter folia aliæ plantæ partes in forum medicum transferint. Non folia vero tantum, sed & *Baccas & Radices* stirpis ob vim adstringentem Hermannus (*Cynos. Mat. med. contin. 2. p. 224.*) commendat. Contra calculum baccæ maturæ in pulvere redactæ, a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam datæ, & radix a quodam Christiano in decocto sine eodem successit (*Quer l. c. p. 79.*).

Addere pauca juvat de Uvæ ursi in œconomia præstantia. Baccæ etsi fatui saporis, non ab avibus solis, sed etiam a Russis & jacutis avidè comeduntur (Gmelin *Fl. Sibir. T. 4. p. 118.*). Coctione cum aqua largiuntur syrupum, qui vulgari syrupo substitui potest (*Vet. Acad. Handl. 1774 p. 257.*). — Folia cum ramulis iam dudum Svecis ad subigenda & densanda coria, quæ efficacia stirpibus bicornibus communis est, inservierunt (Linn. *Fl. Lapp. p. 124. & Fl. Svec. p. 138.*), ita & Russis, qui prope urbem Toropez stirpem ad induranda coria tenuiora, ut vitulina, adhibent; corio enim bovino non sufficit (Gmelin ex relatione cl. Guldensædt). Prope urbem Casan ex pellibus præparandis saccos consuunt, in quos immittunt scopo coriario fruticulum, comminutum (Georgi *Reise T. 2. p. 816. Conf. Pallas Reise T. 1. p. 11.*). — In arte tinctoria non spernenda ob griseum colorem, quem alumine cocta laneis mercibus suppeditat, & nigrum vitrioli ope (Linn. *Oländska Resa p. 10. Wäsgöta Resa p. 110. K. Vet. Acad. Handl. 1753. p. 123. sqq.*). — Nicotianæ fumo hauriendo admista folia odorem saporemque gratiorem suppeditant ad prævium Americanorum septentrionalium tentamen (Linn. in *Vet. Acad. Handl. 1743. p. 392. sqq.*). — Coccus adhuc memorandus est, purpureo suo colore eximius, caulibus radici proximis insidens, in Svecia Coeco Polonico duplo major (Linn. in *Vet. Ac. Handl.*

1759. p. 29.), prope Cellam autem exiguus & numero parvus (Taube in *Naturk. von Zelle* 1. B. p. 75.).

VACCINIUM.

Linn. *Syst. veget.* p. 300. *Gen. pl.* p. 191.

Pharm. VITIS IDÆÆ *Baccæ, Folia.*

212. *VACCINIUM VITIS IDÆÆ*; racemis terminalibus nantibus, foliis obovatis revolutis integerrimis subtus punctatis Linn. *Sp. pl.* p. 500. *Vitis idæa* foliis subrotundis non crenatis, baccis rubris C. B. Icon: *Fl. Dan. T.* 40. Fruticulus sempervirens, crescens in sylvis sterilioribus Sveciæ, Helvetiæ, Hercyniæ, Austriæ, aliarumque Europæ regionum. Intelligitur Varietas vulgarior baccis rubris.

Characteres, quibus hæc stirps ab Uva ursi dignoscitur, mox indicavi (p. 49.). Nondum quidem recepta in officinas est, meretur vero præ multis aliis,

Baccæ) ejus subglobosæ sunt, glabræ umbilico, quadrifido. Succo grate acido ut aliæ congeneres species scatent, intra parenchyma molle, quod epidermide nonnihil austero obvolvitur. Eximie refrigerant, sitim sedant, putredinem refrænant & refocillant. Mirum tam ab Helvetis (Hall. *Hist. stirp. helv. n.* 1022.), quam in Austria (Cranz. *Mat. med. Ed. 2. T. 1. p.* 59.) negligi salutarem æque ac gratum huncce fructum, quo tamen boreales gentes valdoperè delectantur. Raro in Svecia crudæ baccæ eduntur, sed condiuntur plerumque variis modis (Warg's *Hielpreda i Hushällningen Ed. 4. p.* 335.), quorum optimus est, easdem syrupo sacchari fervido in connubio corticum Citri concisorum & frustulorum aliquot Cinamomi immerfas coquere, donec baccæ pellucidæ fiant (*l. c. p.* 483.). Sic instar acetarii pro carnibus vel piscibus assatis, vel inter bellaria, mensis imponuntur. Longe magis hæ palato placent, quam quæ ex Hercynia vicina, sine sacchari vel alius rei additamento per se coctæ, nobis afferuntur, tam austere, ut vix saccharo insperso mitigentur. Rob jucundum & in febribus quoque proficuum solito more ex iis paratur. Potulentorum variorum materiem præterea commodam erogat. Laudatur præprimis in usum ægrorum aqua infusione baccarum per tres menses intra cadum parata, pro lubitu dein saccharo commiscenda, quam ubivis præsto in pharmacopoliis haberi pro fiti fallenda febrientium & viribus refocillandis jussit ill. A Rosenstein (*Barnsjukd. p.* 122.). Saccharo absque aromatibus conditæ, vel Rob ex baccis paratum, potionibus vulgaribus in acutis febribus non inepte admiscuntur. Sani delectantur magis po-
sione

tionem ex baccis, aqua cum saccharo cocto perfusis, & Cinnamon Cardamomisque intra sacculum in vase suspensum imprægnatis; post moram aliquot hebdomadum in ampullas liquidum hocce gratum transmittitur (Warg's *Hielpreda* p. 500.) Similem potum & cum melle Sveci parant (*l. c.* p. 499.). In Sibiria fermentatione baccarum contusarum cum decocto Secalis comminuti potulentum gratum acidum, leviter inebrians, producitur (Georgi *Reisen*. T. 1. p. 208.).

Folia). Adstringit herba potenter, ut & inter coriarias locum habeat. In calculo pellendo æmulari Uvam ursi, casu Halæ cognitum, dum ex confusione specierum illius loco usurparentur. Quin existit qui hæc folia illi præstare virtute asseveravit (Ex *Gazette salulaire* Haenius in *Rat. med.* T. 10. p. 275.).

Pharm. OXYCOCCOS Bacca.

213. *VACCINIUM OXYCOCCOS*; foliis integerrimis revolutis ovatis, caulibus repentibus filiformibus nodis. Linn. *Spec. pl.* p. 500. *Vitis idæa palustris* C. B. *Icon. Fl. Dan.* T. 80. Pl. perennis locis turfaccis inter Stagnum palustre crescens.

Baccæ) rubræ magnitudine fere Oxyacanthæ; globosæ, læves, umbilico prominente quadrifido, pulpa molli succum rubrum insigniter acidum includente. Frigore mollescunt.

Borealibus gentibus non sprete fructus, licet exteris nec medico scopo nec æconomico inserviat. Utut acidus sit, copiose tamen illum ingerere non verentur Russi. Congelatæ baccæ ab istis Petropoli venduntur. Quando regelantur, aquam istis superaffundunt & ita per hiemem fervant. Hæc ipsa aqua colore vini Burgundici imbuta in potum illis cedit (Gorter *Fl. Ingr.* p. 59.). Conditæ saccharo in Svecia infunduntur aqua ebulliente, vel Rob e rum aqua solvitur in usum febrientium pro potu (Rosenstein *Eskd.* p. 258.). Saporis tum & coloris gratia cum vi temperante jungitur Hinc

P R Æ P A R A T U M

Mel Oxycocci) *Pb. Svec.* p. 126. ex succo baccarum & melle pari pondere leni calore mistis, jucundum & efficax nuper medicamen constituit.

Pharm. MYRTILLORUM Bacca.

214. *VACCINIUM MYRTILLUS*; pedunculis unifloris, foliis serratis ovatis deciduis, caule angulato Linn. *Spec. pl.*

p. 498. *Vitis idæa* foliis oblongis crenatis fructu nigricante C. B. Icon: Blackwell Tab. 463. Cramer *Forstwes. Tab.* 49. 1. 2. Fruticulus copiose crescens in ericetis & sylvis. De Varietate vulgari igitur fermo unice est; non de rara ista, bacca alba (Gmelin *Fl. Sibir. Tom.* 3. p. 137.).

Baccæ profunde cœrulæ, globosæ, pisi majoris magnitudine, umbilico duplici concentrico notatæ, succum purpureum acido-dulcem simulque austerum intra carnem mollem vehentes. Crudæ æstate copiose ingeruntur. Ex nimio esu tamen tormina, ventris inflationes aliaque mala (Conf. *Eph. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 1. *Obs.* 137. Scopoli *Fl. Carn. Ed.* 1. p. 274.) propullulant. Coctæ quoque & saccharo mitigatæ cum pane triticeo tosto calide eduntur, vel, postquam refrigererint, instar acetarii hinc inde. Contra scorbutum valere acor sperare finit, alitque spem exemplum, quod legitur, scorbuti oris in scœmina continuato harum baccarum per plures dies esu, profligati (Bischerer in *Eph. N. C. Dec.* 3. *Ann.* 2. *Obs.* 222. p. 346.). --- Cauponum haud rara fraus est, vina alba hisce baccis purpureo colore tingendi succoque eorum quantitatem augendi. De usu tinctorio unum hic verbum sufficit.

Adstringere hæcæ baccas, præter saporem experimentum cum succo declarat, qui sub miscela vitrioli martis nigrescit. *Siccatae* vero plus hac ipsa in re valent, ut & ad sistenda alvi profluvia commendatas in pulvere vel decocto cernas. Alvi obstructionem lethalem adeo queruntur (*Breslèver Vers.* 1722. *Oct.*). Gargarismis etiam adduntur, ut alia similia adstringentia.

P R Æ P A R A T U M.

Syrupus Myrtillorum) *Pb. W.* p. 215. Ex succo & saccharo. Refrigerat paullisper, & leniter adstringendo alvi profluvia hæmorrhagiasque, efficacioribus additus, coercere juvat.

L E D U M.

Linn. Syst. vég. p. 337. *Gen. pl.* p. 218.

Pharm. RORISMARINI SYLVESTRIS Herba.

215. *LEDUM PALUSTRE*; *Linn. Spec. pl.* p. 561. Cistus Ledon, foliis rorismarini ferrugineis C. B. Rosmarinum sylvestre Camer. *Epit.* p. 546. Conf. Linnei & Westring *Diss. de Ledo palustri*, *Upsal.* 1775. Fruticulus plurimam partem borealis paludum cespitosarum & sylvaticarum.

In Svecia vulgaris, excepta Scania australi, item in Sibiria usque ad Kamschadaliam, in Dania quoque & Norvegia, necnon hinc inde in Germania crescit.

Vix extra Sveciam in praxin medicam translata hæc planta est: Germani pharmacopolæ ejus loco subinde folia Andromedæ Polifoliæ L. (*Fl. Dan. Tab. 54.*) servant, sed uicî forsitan nomine hujus: Ledum palustre nostras, arbuti flore Raii *Synops. III. 472.* & soli communionem. Sed folia Rorismarini sylv. latiora ad apicem usque, subtus vestita lana ferruginea, graveolentia; Polifoliæ autem angustiora, acuminata, subtus glauca, inodora, ut de florum reliquarumque partium discrepantia nihil dicam.

Herba) verno tempore odoris non ingrati, fere suavis, adolescens spirat odorem gravem nidorosum subaromaticum, undique ex loco natali sese dispergentem, & olfacientibus cephalalgia facile molestum. Sapor subamarus & subadstringens. Destillatione prodit aqua odoris fere aquæ Rosarum. Extractum aquosum primum dulcem, mox amarum; denique slipticum saporem imprimit. Essentia pariter ac extractum resinofum valde amara & sliptica sunt. Teterrimi vero odoris & consistentiæ piceæ est oleum empyreumaticum. Spiritus per descensum cum spiritu tartari sapore convenit, odorem autem olei empyreumatici æmulatur (*Westring l. c. p. 8.*). — Respuunt plantam bruta, præterquam capræ.

Antequam Humulo ad condiendam cerevisiam in Svecia uterentur, hujus herba illius in locum apud pauperiores surrogata est, qui mos & serius apud Dalécarios obtinuit, uti olim in Saxonia e. c. circa Wittebergam & Schimidebergam (*Tabernaemont. Kräuterb. Ed. Zwing p. 1480. Rupp. Fl. len. Ed. Hall. p. 127.*). Verum temulentia efræna & dira cephalalgia ab eò quemlibet jubet. (*Linn. Fl. Lapp. p. 121. & Rupp. l. c.*). Decocti lotionem pediculis boves & sues liberantur (*Linn. l. c. & Ejusd. Fl. Svec. p. 136.*) vel proxime dicta animalia herba recente in haras projecta (*Ej. sd. Oeländska resa p. 60.*) Vestes contra tineas apposita tuetur (*Tabernaemontanus*). Necat cimices lectularios inter lintea & culcitræ in lectos reposita, vel dum infuso ejus fortiori lecti lavantur; quo eodem fine ut spiritus Ledi per descensum paratus parietibus lectisque inspergatur, noviter commendatum (*Westring l. c. p. 12*). Allicit apes in alvearia eadem perfricta, & hisce ubertatem materiei, ex qua mel eeramque colligunt, præbet (*Hagström in Diss. cit.*). Oleo hujus & corticis Betulæ albæ olim creditur corium Russicum (*Juchte*) odorem suum specificum debere, sed testis autoptes gravis nuper declaravit, Ledum omitti (*Pallas Reisen T. 1. p. 46. T. 2. p. 189.*).

Non minoris vero censenda est utilitas ejus medica. In
tussi

tussis convulsiva haud pauci eandem in Svecia comprobarunt. Westrogothos hoc malum subigere infuso, narravit jam dudum ill. A Linné (*Fl. Svec. p. 136.*). Non contemnendam virtutem, sed aliis tamen usitatis inferiorem praestitit cl. Haartman (in Bergii *Försök til. gangbara Sjukdomars utvännande förar 1755. p. 25.*) Aliis quibusdam medicis patriis tamen suffecit infusum in connubio emeticorum (Calmariae cl. Wahlbom in *Provincial med. berättelser såsom en Förfäring*; in Dalia cl. Blom. in *Medicinalverkets tilstånd p. 12*; Lovisæ cl. Colliander *l. c. p. 436.*). Quin proficua fuit in variolosa epidemia una cum tussis convulsiva sese efferente (Ioncopiae cl. Wahlin in *Prov. med. berättels. Forsk. p. 157.*). Attamen non nisi pauperioribus exhibita, idque in infuso vel saturato vel magis diluto, vel solo vel cum lacte sive sero lactis mixto. Ad ipsum mialma, a quo dependet prima hujus tussis origo, destruendum facere videtur, quod si stimulo suo varia jam insignia pulmonum vitia creaverit, non mirum Ledum viribus callum esse; ut igitur ad initia tussis potissimum herbam restrictam cupiam.

Anginae quoque exstat medela, in Hungaria, ut videtur, primum explorata. Testis virtutis indicatur medicus quidam Hungarus (Rosent. *Bskd. p. 242.*) & iterum cel. Scopoli. Cel. Jacquin autem euporiston esse apud incolas montium Carpathicorum in angina inflammatoria significasse traditur (Westring *Diff. cit. p. 15.*). Differt ab illa natura sua ista angina, quam ill. A Linné strangulatoriam vocat, epidemica & contagiosa, multisque funesta, in qua glandulae jugulares repente intumescere cum febre lenta & dolore colli intento. In hocce promptum auxilium gargarismata & cataplasmata ex infuso Ledi praestitere (*l. c.*).

Honorifica itidem herbae in curatione tineae capitis & scabiei, dum lotionis instar adhibetur, mentio fit (*l. c.*). Casu singulari infusum saturatum epotum & externe pro lotionem applicatum exanthemata leprosa plurimam partem dissipavit & sanavit: verum inter optimam spem aegrota haec perit (Odhelius in *K. Vet. Acad. Handl. 1774. p. 266.*).

P Y R O L A .

Linn. *Syst. veg. p. 340. Gen. plant. pag. 221.*

Pharm. PYROLÆ Herba.

216. *PYROLA ROTUNDIFOLIA*; staminibus ascendentibus, pistillo declinato Linn. *Spec. pl. p. 567.* Pyrola rotundifolia di-

disfolia major C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 110.* Pl. perennis, in dumetis Europæ septentrionalioris & utraque America crescens.

Elegantis hujus plantæ Herba hodie in re medica obsoleta. Adstringere cognatio, sapor, qui simul leniter amarus est, & niger ex vitriolo martis color docent. Non vero valde hac vi eminent. Odore omni caret. Sistere alvi dejectiones & hæmorrhagias internas infusum vel decoctum ingestum, & mederi fistulis & ulceribus sub externo vario utu, auctores de materia medica uno ore indicant. Plures virtutes enumerat Zornius (*Botanol. p. 550.*), quas me piget repetere. Vix attinet scire, farraginem, nomine *Vulneraires de Suisse* notam, plerumque illam ingredi.

S T Y R A X .

/ LINN. *Syst. veget. p. 340. Gen. pl. p. 237.*

Pharm. STORAX s. STYRAX.

217. *STYRAX OFFICINALE*; Linn. *Spec. pl. p. 635.* Styrax folio mali cotonei C. B. Icon: Miller's *Figures Tab. 260.* Regnault *Botanique, le Storax.* Arbor in Italia, Gallo-provincia, Lusitana Americæ, Æthiopia, Palæstina & quibusdam insulis Archipelagi crescens.

Nobilitavit hanc arborem Gummi-Resina, sub præfixo nomine pharmaceutico cognita, quæ liquida forma post incisionem corticis trunci sive ramorum vel vulnerationem corticis a verme (Du Hamel *Traité des arbres Tom. 2. p. 288.*) exundat. Copia ejus effluit ex arboribus procerioribus in Gallo Provincia sylvis (de la Chartreuse de Montrieu Du Ham. *l. c.*), item incisione promanat in planitie quadam agri Tiburtini montium catena septentrionem versus cincta (Mazeas, *Journal des Sçavans 1769. p. 105. Ed. in 4.*). Sed quæ in officinis servatur, orientalis originis est, transferturque ad nos ex Turcia per Massiliam. Distinguenda a Storace liquida, de qua jam antea (*Appar. med. T. 1.*) egi, etsi sunt qui speciem quandam liquidam huic quoque arbori tribuunt. Styrax vero, de quo hic sermo est, creditur esse Styrax Hippocratis & reliquorum Veterum. Discrimina specierum ab iis significatarum enucleare equidem non audens, quos antiquaria hæc eruditio delectat, ad alium fontem relego (Kirftenii *Diss. de Styrace, Alidorsii 1736.*). Tres vero ejus species merito hodie distinguuntur, quarum

Prima, *Styrax in granis*, quæ est lacryma gummirefinesca, purissima, pellucida, pisi minoris magnitudine, albicans vel pallida, odoris suavissimi & fragrantissimi, vix compres-

tionem digitorum admittens, quin statim deliquescat. Hæc vix extra musea conspicienda datur (Kirsten *l. c. p. 18.*), prout in museo cl. Sebæ fuit. Hanc præcise speciem esse, quam ager Tiburtinus suppeditat, Mazeas (*l. c.*) refert.

Secunda, *Styrax præstantior vulgari*, ad Veterum calamiten vel gabaliten (a Gabala urbe) proxime accedens, tenax, facile liquescens, nullis fordibus inquinatus, sed ex albis rufis luteis iisque pinguibus purissimis particulis constans ad speciem Benzoës s. Ammoniæ; variæ magnitudinis & figuræ, odoris jucundissimi Opopobalsamo similis, saporis balsamici & aromatici grati. Vesicis inclusus transfertur, sed vix unquam ob pretium in officinis obuius (Kirsten *l. c. p. 19.*) Existimo esse illam speciem, quæ a myropolis vulgo *Styrax* in granis vocatur.

Tertia, *Styrax vulgaris*. Est massa badio rufa, turfæ speciem habens, levis, quæ inter digitos facile conteritur, compressione autem in pastam compingit se patitur, constans ex gummi resinosis partibus, scrobe lignea, sabulo aliisque quisquiliis, odoris fragrantis grati, instat Balsami peruviani, saporis aliquantisper amari. Glebis multarum librarum pondere ad nos transvehitur, quæ ipsæ pressionis prægressæ notas in se ferunt. Igne ardet, combusta gratum eundem odorem spargit, qui Styraçi integro inest. Fatendum & hujus historiam adhuc esse mancam, nec nisi nova peregrinatorum indagine perficiendam. Aliena ista an luci unice causa addita, an necessitate massam inde solidam formandi? Non dixerim. Hæc species solet in officinis *Styrax calamita* vocari, licet a calamita Veterum, sive nomen veniat ab arundine vel calamo, cui gummi-resinam indiderunt, sive ab urbe, differat. Sed hæc fere unica est species in officinis obvia. Artem variam, qua *Styrax* corrumpi solet, Dioscorides jam Pliniusque conquesti sunt.

Styrax vulgaris aquæ infusione impertit odoris sui tantillum, saporem leniter balsamicum & colorem aureo-luteum. Destillatione hæc odore valde fragrante imbuitur. Vini spiritus resinam facile solvit, fordibus & gummosa parte relictis. Resina pura maxime fragrans est. Hæc si sola destillatur, una cum oleo empyreumatico, sal, Benzoës floribus non absimile, dimittit (Lewis *M. m. p. 506.*). Hi flores etiam in conspectum veniunt, si oleum butyraceum ascendens aqua lavatur & hæc loco frigido collocatur (Neumann's *Chymie Vol. 2. P. 3. p. 68.*). Extractum spirituosum triplo majus pondus aquoso constituit (Neum. *l. c. p. 67.*).

Veteribus) Dioscor. *M. m. Lib. 1. c. 79.* Galen. *de simpl. Lib. 8.*) *Styrax* eorum familiare remedium in variis morbis fuit, quæ resolventia desiderant, præcipue in raucedine, gravedine, tussi, asthmate; item in menstruorum obstructione.

ne. Sunt qui ad ipsam phthisim ulcerosam extenderunt, aliorum balsamicorum exemplo, sed successu eodem ambiguo. Nostro tempore interne rarissime usurpatur nisi in pilulis sui nominis. Sed suffimigiis destinatur ad dissipandos tumores frigidos, ad aerem corrigendum vel solum vel mixtum cum aliis grate odoris, & varie compactum; porro ob balsamicam suam naturam unguentis emplastrisque, quæ consolidandis vulneribus inserviant.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Styrax colatus) *Pb. Lond. p. 23.* Styrax vulgaris aqua, donec mollescat, coctus prælo inter laminas ferreas tepefactas exprimitur, quo artificio inquinamenta remanent, Styrax autem depuratus ab aqua separatur. Sub hac encheiresi non potest non dispendium fieri tam odorarum partium, quas calor dispergit, quam gummofarum, quas aqua solvit. Præstat.

Styrax depuratus) *Pb. Svec. p. 181.* Styrax, prægressa solutione in spiritu vini rectificato spiritusque post colationem abstractione, lenissimo calore ad justam soliditatem redigitur.

Massa f. Bacilli pro fornace) *Pb. W. p. 113.* Post Benzoën Styrax maximam ponderis partem suffimenti hujus efficit.

Pilulæ de Styraçe) *Pb. W. p. 141.* Ex variis resinosis, inter quæ & Styrax, Opio, Croco & succo Liquiritiæ constant. Ab Arabum tempore ad nos pervenerunt. Æmulantur vim pilularum de Cynoglossò in tussi & affectionibus catarrhalibus & spasticis. Sedecim earum grana Opii duo continent; ut igitur grana quatuor, sex, octo, plura pro dosi fumantur.

Pilulæ e Styraçe) *Pb. Lond. p. 96.* magis ob brevitatem placent præcedentibus; nam Styracem modo, Crocum, Opium continent.

Unguentum de Styraçe *Pb. W. p. 251.* Inter alia resinosa ceramque oleo nucum Styrax excipitur. Laudatum in vulneribus ligamentorum & membranarum.

Emplastrum anglicanum nigrum (*The Lady's black sticking Plaster*). De hac pluribus infra sub Ichthyocolla,

Pulvis Fumalis) *Pb. W. p. 153.*

Essentia Benzoës composita (*Pb. W. p. 78.*

LAWSONIA.

LINN. *Syst. veget. p. 300. Gen. pl. p. 191.*ALKANNÆ VERÆ S. ORIENTALIS *Radix.*

218. *LAWSONIA INERMIS*; ramis inermibus Linn. *Spec. pl. p. 498.* Ligustrum ægyptium Elhanne seu Tamarhendi vel Alcanna Avicennæ Alpin. *pl. Aegypt. p. 44. c. icone.* Poutaletsje Rheed. *Hort. mal. T. 4. pag. 117. Tab. 57.* Arbor Indiæ orientalis, Malabariæ, Zeylonæ, Ægypti.

Cum Lawsonia spinosa L. tam arcte cognata, ut cultura modo differre videatur. Certe natura tinctoria utrique communis (Conf. Rumph. *Herb. Amb. T. 4. p. 44. Tab. 17.* Hallselquist's *Resa p. 464.*); ob quam in patria stirpis *Folia* præcipue magno in pretio sunt. Hisce orientales gentes ungues, manus, capillos, barbam aliasque corporis partes, item equorum jubam; caudam rel. colore pro miscela varia flavo, rubro, fulvo tingunt, quæ consuetudo utut antiqua; (V. Dioscor. de Cypro *Mat. med. L. i. Cap. 124.* Rauwolfi *Reyss. p. 58.* Alpin. *pl. Aeg. l. c.*) etiamnunc (Forskal *Flor. Aegyptiaco-arab. p. LV.*) servatur, ut & mercatoribus hæc folia insigne lucrum afferant. Pasta ex pulvere aqua macerata in hunc finem plerumque alligatur. Adstringere notatur istum pulverem, & ideo ad sudores pedum fœtidos tollendos & ulcera oris gingivarum siccanda adhiberi (Alpin.). Multas alias virtutes recenset Rumphius de Lawsoniæ spinosæ foliis, hic reticendas.

Radix). Veram s. orientalem ex autopsia describere mihi non datur, sed ex capite crasso copiosas laminas sibi invicem incumbentes emittere, profundiori, quam Alkannæ spurix radices, rubedine tinctas, comperio (Spielmann. *M. m. p. 375.*). Rarissime intrat officinas, & sine damno abesse potest, sed huic vulgo substituitur radix Anchusæ tinctoriæ (V. infra inter Asperifolias.). Adstringendi vim illi adscribunt. Coloris vero præcipue ratio habetur, ad tincturas decocta vel unguenta grata rubedine imbuenda.

SANTALUM.

Linn. *Syst. veget.* p. 137. *Gen. pl.* p. 191.

Pharm. 1. SANTALI ALBI)
2. - - - - CITRINI) *Lignum.*

219. *SANTALUM ALBUM*; Linn. *Spec. pl.* p. 497, 1. Santalum album C. B. 2. Santalum pallidum C. B. Conf. Sandalum Rumph. *Herb. Amb. Tom. 2.* p. 42. *Tab. 11*; item Breynii *Icon. & descript.* p. 19. *Tab. 5. fig. 1.* Arbor Indiæ orientalis, insulæ præcipue Timor.

Lignum Album) pallidum citreo-album, odoris faporisque expers est. Citrinum coloris est flavicantis vel pallide rufescentis, odoris fragrantis ad rosaceum vergentis, faporis amaricantis. Utrumque magnis crassisque frustis iisque ponderosis & solidis ad nos transfertur. Duplex istud lignorum genus mox ex eadem, mox diversis arboribus obtinetur (Rumph. *l. c.*): Si utrumque adest, citrinum locum internum occupat & albo obvolvitur, vel majori vel minori crassitie (Garcias *de arcim. vers.* Clus. p. 69. Hermanii *Cynos. T. 1.* p. 219. Rumph. *l. c.*): Aliquando vero lignum ad intima usque album est, idque frequentissime accidit, ita ut vix quinquagesimus truncus citrinus sit (Garcias.). Nec ulla extus discriminis utriusque nota apparet. Ad radicem & nodos magna citrini ligni pars offenditur. Recens lignum odorem nullum spargit, sed modo siccum. Ne vero ex citrino pereat, oportet aliquam albi ligni portionem circa illud relinquere. Color vero citrinus nonnisi in adultioribus arboribus sese manifestat (Kumph.). Statio aprica pariter ad ejus productionem haud parum confert (Garcias.). In India citrinum cariori pretio venditum fuit, quam in ipsa Europa, unde dubium enatum, an verum ad nos pervenerit (Idem).

Santalum citrinum aqua destillatum oleum essentiale dimittit, fragrans, ambrosiacum, quod frigore coit in balsami spissitudinem. Extractum aquosum amaricans & leviter pungens est. Plus extrahit spiritus vini, qui erogat extractum debilis odoris, sed faporis subacris balsamici (Lewis *M. m.* p. 517.). Resinosa pars, iterum soluta acohole & inspissata, non ulterius in solidam resinam converti se patitur, sed retinet spissitudine & colore balsamum Peruvianum (Fr. Hoffm. *Obs. phys. chym.* p. 69.).

Recens raris arbores virosus aliquid e cortice maxime & cerebro inimicum spirant, unde febris deliriosa; idque

ex Bontii (*Med. Ind. c. 15. fol. 31. b.*) testimonio, qui tamen & aerem nebulosum aliaque causas simul in culpa habet.

Indis odoris causa mirifice Santalum placet, dum vel pul-
tem ex ligno aqua factam corpori inungunt, vel ligna ac-
cendunt, vel vestibus & utensilibus adponunt (Garcias, Rum-
ph.). Chinenfibus vulgare suffimentum in honorem deorum
est (*Osbeck's Resa p. 156.*).

Græci veteres ejus non meminerunt, sed Arabes, qui re-
frigerare illud perperam affirmant, modo satis constiterit,
de eodem ligno sermonem esse. Calidæ potius naturæ esse
demonstrat resina elicitæ. Analepticum pronunciavit Avi-
cenna (*Opp. de med. cord. Tract. 2. p. 565.*); qua in dignitate
& essentiam habuit Fr. Hoffmannus (*l. c. p. 70.*), ita ut ad
vim Ambræ illam extollat.

Nostri ætas in censendis remediis rigorosior ad Superflua
haud immerito Santalum citrinum refert, album autem ad
inertia.

Santalum rubrum alius omnino originis est.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Species Diatrion Sandalon) *Pb. W. p. 180.* Inconcinna ex
varia farragine compositio, qua vitia hepatis & mala inde
dependentia debellare voluit veneranda alias antiquitas.

Unguentum sandalinum) *l. c. p. 249.* Redit hic iterum
Lignorum triga non apto satis satellitio stipata. Certe fru-
stra refrigerare illud & corroborare olim existimatum.

Emplastrum sandalinum) pertinet ad Santalum rubrum.

T A M A R I X .

Linn. Syst. veg. p. 244. Gen. pl. p. 143.

Pharm. TAMARISCI Cortex, Lignum, Folia.

220. *TAMARIX GALLICA*; floribus pentandris *Linn. Spec. pl. p. 387.* Tamarix altera, folio tenuiore, s. gallica
C. B. Mueen Græcorum. Icon: *Miller's Figures Tab. 262, fig. 1.* Arbor in Hispania, Gallia & Italia crescens, in no-
stris hybernaculis haud rara.

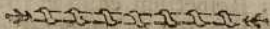
Ab ill. Hallero (*Hist. fl. helv. n. 948.*) virtutes medicæ
ad *Tamaricem Germanicam*; floribus decandris *Linn. Sp. pl. l. c.* depictam in *Miller's Figures l. c. fig. 2., Fl. Dan. Tab. 234,* & *Regnault Botanique, le Tamaris,* ad utrasque vero
a *Chomelio (Usuelles T. 1. p. 321.)* transferuntur.

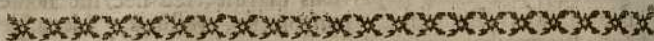
Cor-

Cortex) præ reliq̄ is partibus claruit, sed nec hic hodie valde usitatus. Est tenuis, convolutus, vestitus epidermide fusca, stigmatibus griseis distincta, intrinsicus subrufus, saporis amarificantis & subausteri. Solutio vitrioli martis ex ejus miscela nigrescit. Aperiendi & corroborandi vi non omni destitutum esse vel hisce apparet. Veteres in obstructionibus lienis solvendis prærogativam variis stirpis partibus assignant, quæ si de foliorum, sive radicis, sive ramulorum decocto (Diosc. *M. m. c. 1. 6. Lib. 1. c. 1. 6. Galen. de simpl. facult. Lib. 7.*) vel succo (Plin. *l. 24. c. 9.*) admit-tenda: eandem & competere poculis ex ejusdem ligno fabrefactis (Diosc. Plin.), quibus potulentum ingeratur, vix ullus credit, etsi utriusque rei assentientes seriores quosdam medicos offendimus. Validissime lienem comminuere obstructum decoctum ligni asserit Fernelius (*meth. med. L. 5. c. 6.*); eodemque fine cortex Sennerti (*Pract. cap. de lie-nis morbis.*) formulas numerosas cum aliis intrat. Rachiticis infantibus hic etiam subinde exhibitus (Jos. Milleri *Bot. offic. p. 432.*). In ictero præterea, hæmoptysi, alvi proflu-viis, vitiiisque variis cutis, opem præstitam variè memo-rant, sed non ita, ut absque iterata experientia fidem me-reatur.

Tamaricis Germanicæ aperiendi efficaciam cl. Scopoli (*Fl. Carn. Ed. 1. p. 320.*) approbavit.

Cineres Tamarisci combusti sal mirabile Glauberi verum erogant (Montet in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1757. p. 555. sqq.*).

O R D O XVIII.

ASPERIFOLIÆ.

SYMPHYTUM.

Linn. *Syst. veget.* p. 158.. *Gen. pl.* p. 76.

Pharm. SYMPHYTI S. CONSOLIDÆ MAJORIS *Radix,*
Herba, Flores.

221. **S**YMPHYTUM OFFICINALE; foliis ovato-lanceolatis decurrentibus Linn. *Spec. plant.* p. 195. Syn-
phytum Consolida major C. B. Συμphyτον Diosc. Varietas
flore albo solet eligi. Icon. *Fl. Dan. Tab.* 664. Rubra de-
picta in Regnault *Botan. la grande Consoude.* Pl. perennis,
in pratis humidis, ad fossas, rivos Europæ australioris co-
piosissima.

Radix ramosa, magna, extus nigra, interne alba, inodo-
ra, masticata mucilaginem copiosam emittit. Atque hæc
causa est, cur adoptata jam a Veterum tempore in medici-
na sit. Tanta vero ejus ubertas, ut radix aqua decocta tres
circiter partes mucilaginis insipidæ ex quatuor ponderis sui
partibus eroget: majorem igitur mucilaginis quantitatem, quam
Althæa, eamque tenaciorem (Lewis *M. m.* p. 29.). Non
tamen hodie tam frequenter usurpatur, ac meretur; & pri-
stina laus suadet. Respectum enim ad virtutem incrassantem,
inviscantem, emollientem & vulnerariam. Sicque in hæ-
moptysi (Diosc. *M. m. L. 4. c. 10.* Linn. *Fl. Svec.* p. 59.)
placuit; pulvis naribus attractus immodicum earundem hæ-
morrhagiam compefcuit (Pfann. in *Samml. merkwr. Fälle* p.
249.); nihilque repugnat, quo minus, ut alia mucilagino-
sa, in diarrhœa & dysenteria illam proficuum haberes. Da-
ri potest vel in pulvere, vel aqua insusa sive decocta. In
externis vero vitiis, instar cataplasmatis vel mucilaginis,
applicata, ultra fidem fuit a multis deprædicata, non solum
ad vulnera recentia consolidanda, sed & ad ossa fracta (Sim-
pauli *Quadrup.* p. 301. *sq.*) conferruminanda, ita ut & ideo
apud Anglos hinc inde *Persei* (Raii *Hist. pl.* p. 505.) audiat,
ad

ipfas hernias coercendas (Houftoun *on ruptures.*), & ad sanationem pertinaciorum ulcerum. Quod cruciatus podagricos cataplasma ex pulvere (Tachenius *de morborum principie* p. 199: vel contusa radice (Ruland. *Cent. 2. empir. cur. 9.*) fultulisse narretur, fotui & relaxandi potentiae unice adscribendum arbitror. Recens autem cum lotio ægri in pulstem cocta, fervideque fere applicata, per 24. horas malum ischiadicum in viro quodam sanavit; sed in parte pustulæ in impetiginem transeuntes, deinceps per totum corpus scabies fœda, emerferunt (Rud. Jac. Camerarius in *Misc. Nat. cur. Dec. 3. Ann. 5. 6. Obs. 16. p. 45.*):

Mucilage scaten etiam Folia & Flores); hinc consimilibus usibus, etsi rarius, inserviunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus e Symphyto Fernelii) *Pb. W. p. 219.* Præter radices & folia Symphyti, Tussilago, Pimpinella, Rosæ rubræ aliæque quædam adstringentia intrant. In tabe & pulmonum exulcerationibus, item profluviis sanguineis & alvinis quibusdam, dignus usu visus est.

Emplastrum ad fracturas & luxationes) *Pb. W. p. 65.* recipit radicem. Sanior chirurgia ejusdem inertiam reprehendit.

Emplastrum pro herniosis) *l. c.* Idem esto de hoc judicium, nisi de hernia infantis tenelli sermo, quam repositam, globuloque coercitam, retinere suo in situ poterit.

B O R A G O.

Linn. Syst. veg. p. 159. Gen. pl. p. 77.

Pharm. BORAGINIS Folia, Flores.

222. **BORAGO OFFICINALIS**; foliis omnibus alternis, calycibus patentibus. *Linn. Sp. pl. p. 197.* Buglossum latifolium *Borrago C. B. Icon: Regnault Botan. la Bouracche. Hort. Roman. T. 2. Tab. 20. 21.* Pl. annua, Halepo in calidioris Europæ regiones advena, ubivis jam in hortis colitur, & sponte ibidem sese disseminat.

In seria praxi evuluit. Buglossum esse Veterum, Matthiolum, Dodonæus aliique volunt.

Herba) scaten succo aquoso, subviscido, saporis herbacei, subsalsi. Manifestior mucilago radici inest. Decoctum foliorum in syrups crassitiem spissatum post aliquot dierum moram format copiam crystallorum nitrosarum (*Boulduc Mem.*

de l'Ac. des sc. de Paris 1734. p. 101. sqq.) Idem contingit cum succo herbæ expresso post depurationem spissato. (Marsgraf in Mem. de l'Ac. d. sc. de Berlin. 1747. p. 79.) Sicca si carbonibus candentibus inspergitur, strepitu deflagrat (Geoffroy Matière med. Traité T. 5. p. 346.). Hisce notis, humectare, refrigerare leniterque attenuare posse spissos humores, facile creditur, ut igitur, in febribus acutis & inflammatoriis nominatim, ad quorundam consilium succus expressus vel decoctum aliquid auxilii promittat. Sed existant efficaciora. Quod utique valet de hypochondriaco malo & malancholia, quorum morborum curatio insuper raro solis resolventibus absolvitur, vel iisdem opus habent.

Flores). Apibus in deliciis sunt, quibus tanto opportuniore, quum in serum usque autumnum explicentur; hinc in vicinia apiariorum copiose coluntur. Alius usus est pro acetariis, quibus ornamento potius sunt, quam grato saporis, præcipue Varietatis cœruleæ corollæ. Hæ a calyce separatæ a pharmacopolis colliguntur. Reficere easdem nervos olim crediderunt, hinc cordiales flores dicti. Sed neque criteria externa, nam debilis recentium odor aufugit siccando, & aqua emittunt modo mucilaginem subdulcem, nec experientia rem confirmant. Nihilominus olim inter

Flores quatuor cordiales) militarunt, & in Aquam ejusdem nominis recepti.

P U L M O N A R I A .

Linn. Syst. veg. p. 158. Gen. pl. p. 75.

Pharm. PULMONARIÆ MACULATÆ Herba.

223. PULMONARIA OFFICINALIS; foliis radicalibus ovato-cordatis scabris. Linn. Spec. pl. p. 194. Var. 4. Symphytum maculosum f. Pulmonaria latifolia C. B. Icon. Fl. Dan. Tab. 482. Regnault Botanique, la Pulmonaire. Hæc varietas albis punctis notata. Pl. perennis, in locis nemorosis crescens, primo vere floret. Alia quoque Varietas f. Pulmonaria folio non maculoso C. B. Iocum habere potest (Linn. Fl. Svec. n. 163.). Galli (Cod. medicam. Geoffroy, Chomel) & recipiunt Pulmonariam angustifoliam. L.

Herba). Hodie vix a medicis curatur. Sapor ejus herbaceus, viscidus. Plurimum cinerum ad septimam ponderis partem suppeditat (Gmelin in Act. Petropol. T. 5. p. 283.). Anglis pro olere in frequenti usu (Rait Hist. pl. T. 1. p. 489.). Multi inter humectantia, demulcentia, emollientia, quin vulneraria collocant, & asperitati faucium, hæmoptysi, imo phthisi ex ulcere, mederi periuasum cupiunt. Ni-

hil verò pollicetur, quam vim aliquam mucilaginosam communem, quæ in hac stirpe infirmior longe est, quam in columniferis & variis affinis familiarum suarum.

L I T H O S P E R M U M .

Linn. *Syst. veget.* p. 156. *Gen. pl.* p. 74.

Pharm. LITHOSPERMI S. MILII SOLIS Semen.

224. *LITHOSPERMUM OFFICINALE*; seminibus lævibus, corollis vix calycem superantibus, foliis lanceolatis Linn. *Spec. pl.* p. 189. *Lithospermum majus erectum* C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Grenil. Pl. perennis, ad fluvios item locis glareosis siccisque reperiunda.

Semen ovatum constat ex crusta albedo-cinerea, dura, splendente, insipida, quæ latiori extremo umbilicum habet fuscum, & nucleo; dum recens est, subdulci oleoso. Hic semine diutius servato ingratum rancorem contrahit. Crustas aqua forti, vel aliis acidis infusas ebullivisse notatum (Grew *mixtura corp.* p. 22.); sed alii non successit experimentum cum spiritu aceti & spiritu vitrioli (Alston *Lect. on the M. m. T. 2.* p. 362.) Ut igitur dubio adhuc locus sit, an cum absorbentibus aliis, e. c. lapidibus cancerorum, vi conveniat (Herm. *Cynos. M. m. T. 1.* pag. 322.). Calculum urinarium frangere semen, vetus fabula est, a Dioscoride (*M. m. L. 3. c. 58.* Plinio (*Lib. 27. c. 11.*), Rhazæ (*ad Mans. 3. c. 46.*) concepta. Lotium movere hisce quidem credo, & in stranguria efficere aliquid posse, quum ob nucleum emulsivæ naturæ sit. Commendabile hic oleum erogat, & emulsionem nec ingratam nec insalubrem. Ill. Hallero (*Hist. st. helv. m. 595.*) tota stirps videtur narcotica.

A N C H U S A .

Linn. *Syst. veg.* p. 156. *Gen. plant.* pag. 74.

Pharm. BUGLOSSI Radix, Herba, Flores.

225. *ANCHUSA OFFICINALIS*; foliis lanceolatis, spicis imbricatis secundis Linn. *Sp. pl.* p. 191. Buglossum angustifolium majus C. B. Icon: *Fl. Dan. T. 572.* Regnault *Botan.* la Buglosse vivace. Pl. perennis, locis ruderatis & ad agros crescens.

Hæc cum Anchusa angustifolia L. depicta a Millero in

Figures. Tab. 72. conjungitur specie ab ill. Hallero (*Hist. p. helv. n. 599.*). Nec dubitat utrique communes vires tribuere.

Exoleta. In omnibus partibus mucilago quædam insipida sese prodit, in floribus præterea levis amarities. Vires solent ad istas Boraginis exigi (*Chomel Usuelles T. 1. p. 134. Geoffroy M. m. Traité T. 5. p. 390. Allston's Lectures Vol. 2. p. 92. rel.*). Nec male docente sapore, cognatione, strepitu item Foliorum) in carbones projectorum (*Geoffroy*). Herba tenella olera primo vere ingreditur in Uplandia (*Linn. Fl. Svec. n. 161.*). An Veterum Buglossum sit idem cum nostro, non liquet. Certe nostrum Euphrosyni nomine (*Plinius Hist. med. Lib. 25. c. 8.*) indignum est, Nihil enim ad exhilarandum animum facit, licet diu.

Flores ad quatuor cordiales) relati fuerint.

Parm. ALKANNÆ vulgo, ANCHUSÆ Ph. Ed. Radix.

226. *ANCHUSA TINCTORIA*; tomentosa, foliis lanceolatis obtusis, staminibus corolla levioribus. *Linn. Sp. pl. p. 192.* Anchusa monspeliaca *L. B. Hist. pl. T. 3. p. 584.* Icon; *Regnault Botanique, l'Orcanette.* Pl. perennis in Gallo-Provincia crescens.

Distinguenda ab Alkanna orientali ex *Lawsonia inermi L.*

Radix) fere cylindrica, calamus scriptorium crassa cortice saturate purpureo, intra quem fabrica subligneæ albida. Inodora, insipida, subdulcis, non adstringens, etsi plerique hoc asserunt (*Allston M. m. T. 1. p. 365.*). Cortici soli pigmentum istud inest, quod caloris ope tingit spiritum vini, olea, axungias, ceram, colore profunde attamen grate rubro, aquam autem colore debiliter modo bruno. Extractum tam spirituosum, quam aquosum, amaricans. Fraude subinde Buglossi radix substituitur, decocto ligni Brasiliæ imbuta, quo acquirit rubedinem. Pasta Alkannæ radicis ossa in pullo intumuerunt (*Guettard in Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1746. p. 102.*). Aperire, coagulatum sanguinem dissipare, sistere diarrhœas, ulcera inveterata exsiccare olim quidem existimatum (*Boerh. Hort. L. B. T. 1. p. 273.*), sed deficiente experientie fulcro. Unde nonnisi pro oleosis variis tingendis hodie in officinis asservatur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum rubrum potabile) *Pb. W. p. 249.* Ex radicibus hisce vino rubro maceratis & butyro non salito recentis coctis. Ad discutiendum sanguinem ex contusione interne

ne stagnantem & coeuntem & ad hæmoptysin coercendam
olim in pretio, ad unciam vehiculo calido sumtum,
Unguentum rubrum ad labia oris) *l. c.*

CYNOCLOSSUM.

Linn. *Syst. veget. p. 159. Gen. pl. p. 75.*

Pharm. CYNOCLOSSÆ Radix, Herba.

227. *CYNOCLOSSUM OFFICINALE*; staminibus corolla brevioribus, foliis lato-lanceolatis tomentosis sessilibus Linn. *Sp. pl. p. 192.* Cynoglossum majus vulgare C. B. Icon: Regnault *Botan. la Cynoglosse.* Intelligitur Varietas flore rubro. Pl. biennis, in ruderatis & ad vias obvia.

Odor totius stirpis recentis fortens, murino haud absimilis, & color herbæ florumque luridus suspectam illam reddit. Pecora quoque intactam reliquunt, capris folis forte exemptis (Linn. *Fl. Suec. n. 162.*). Pediculos autem pellit (Raii *Hist. pl. p. 490.*). Stirps, radice remota, destillata aquam exhibet valde nauseosam odoris narcotici (Schreckii *Diff. de Cynoglesso p. 19.*). Vere etiam anodyna, quin, majori copia ingesta, narcotica est habita (Boerh. *Hort. L. B. T. 1. p. 275.* Ex foliis loco tenellorum Symphyti foliorum coctis libereque ingestis in familia vomitus cum aliis malis, dein stupor & somnus inlequiti, uno mortuo (Morison *Hist. Oxon. T. 3. p. 450.*) Funestorum effectuum ex interno usu & meminit Blair (in Hall. *hist. fl. helv. n. 587.*). Parce, si unquam hodie præterquam in pilulis sui nominis, usurpatur.

Radix) grandis, ramosa, succosa, externe bruna vel nigricans, interne albida. In udis locis obvia, gravem virotum odorem spirat, in siccioribus inodora fere (Herm. *Cynos. T. 1. p. 178.*). Perit & odor siccando eam; nec in extracto, sive aqua sive spiritu vinifaculo, sese huius patitur odora pars. Hiscæ jam dubia evadit medica ejus, ea qua solet lege, usurpatæ efficacia, certe metus deleterii effectus infringitur. Vereor igitur, ne non satis fida sint, quæ de usu ejus in tussi, hæmorrhagiis, alvii profluvio relata multis enumerantur, & quæ congescit Schreckius (*l. c.*). Addo radicem contra scrophulas & strumas, tam in decocto epotico, quam instar cataplasmatum applicatam, celebri medico successisse (Raii *Hist. l. c.*). Extractum dysentericis ad corrigendam acrem corruptelam nuperius haud sine fructu ingestum (Scopoli *Fl. Carn. Ed. 1. p. 440.*).

Folia) ob similes virtutes celebrata. Succus herbæ prævia coctione in syrupum redactus egregiam opem in catarrhosis

affectibus & tussi tulit (Full. *pharm. ext.* p. 401.). In infuso theæformis cum aliis herbis eadem præstantia sese exeruit (Scopoli *l. c.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pilulæ de Cynoglossa) *Pb. W.* p. 183. Continent Opii extractum, semina Hyoscyami, resinosa & aromatica varia, radicem denique & succum Cynoglossi. Ex Tralliani (*Lib. 5. c. 1. de Tussi Ed. Andern.* p. 248.) temporibus ad nostra perverunt, inconcinnæ etsi compositionis, efficaces tamen & inter opiata consuetioris usus. Facile patet ex hisce vim Cynoglossi propriam decerni non posse. Qua forma a Würtenbergensibus silitur, massæ quælibet drachma Opii grana octo & totidem seminum Hyoscyami comprehendit. Præstat igitur vires Opii in coerceendis spasticis affectionibus & profluviiis, item somno alliciendo doloreque sedando. Nominatim ad tussim mitigandam (Tralles *de Op. Sect. 3.* p. 123.) valet, ex catarrhali labe asperam arteriam vellicante natam. Massa hac, cum nitro versus noctem, data, olim optimo patrum nocturnam quietem, crebris pectoris a tussi concussionibus diu turbatam, tiro medicus feliciter restitui. In asthma spasmotico inducias ad minimum procurat (Trall. *l. c.* p. 161.). Grana bina ad quinque vulgaris dosis esse solet.

Pilulæ de Cynoglossa cum Castoreo) *Pb. W.* p. 138. Sunt illæ nuperrime descriptæ, sed Croco & Castoreo mistæ, ut paullo majori dosi exhiberi queant. In Pilulis de Cynoglossa) *Pb. Dan.* p. 210. hoc semper connubium locum habet, imminuta & Opii & seminum Hyoscyami quantitate, ita ut singula drachma pilularis massæ illius grana quatuor modo, horum grana duo sibi vindicet.

C O R D I A.

Linn. *Syst. veget.* p. 191. *Gen. pl.* p. 110.

Pharm. SEBESTEN.

228. *CORDIA MYXA*; foliis ovatis supra glabris, corymbis lateralibus, calycibus decemstriatis Linn. *Sp. pl.* p. 273. Sebestena sylvestris C. B. item domestica Ejud. Sebestena domestica Commel. *Hort. Amstel. Tom. 1.* p. 139. *Tab. 72.* ubi absque fructu depicta. Quem vero, etsi ruditer, una delineavit Alpin *pl. Egypt.* p. 30. & 31, Sebesten officinarum Dillen. *Hort. Elth.* p. 340. *Tab. 253.* cujus figuris 1. & 5. dextrorsum

sum collocatis floribus partes sustantur. Arbor Ægypti & Malabaricæ.

Fructus) unice, etsi rarissime, apud nos hodie in usu; hinc vermibus plerumque arrosus offenditur. Drupa est, referens prunum exiguum, oblongo-rotunda, utrinque acuta, nigricans, rugosa, viscosa, subdulcis includens nucem subtriquetram compressam utrinque emarginatam. Dioscoridis & Galeni operibus non insertus hicce fructus exstat, sed memorantur eum Ægineta, Aetius & Actuarius (C. B. Pin. p. 446.).

Viscida hujus natura nomen Myxæ apud Plinium aliosque illi peperit. Postponendus Juiubæ fructui dulcedine, certe ventustus in officinis servatus, superat vero illum visciditate, quæ tanta est, ut Ægyptii olim inde viscum parant, aucupii idoneum, fructum contusum & lotum, quoad aqua superflua, absumeretur, coquendo (Alpin. l. c. p. 29.). Præcipuus ibidem & alibi usus fuit in morbis variis pectoris, raucedine, tussi, respirationis difficultate, etiam inflammatoris; porro in lotii viarum ardore valuit, quæ omnia rationi quoque consentanea. Ventrem pariter subducere, recentem quidem magis, aridum autem minus, Veteres observarunt, confirmante & experientia Matthioni (in Dioscor. p. 218.), qui drachmis decem vel duodecim pulpæ eandem vim ac Cassiæ tribuit.

O R D O XIX.

VERTICILLATÆ.

TEUCRIUM.

Linn. *Syst. veg.* p. 438. *Gen. pl.* p. 287.

Pharm. MARI VERI vulgo s. MARI SYRIACI Angl.
Herba s. Summitates.

219. **T**EUORIUM MARUM: foliis integerrimis ovatis acutis petiolatis, subtus tomentosis, floribus racemosis secundis Linn. *Syst. veg.* p. 439. Marum Cortusi Io. Bauh. *Hist. T.* 3. p. 242. Cfr. Schreberi *verticill. unilab.* n. 28.

α, & Linn. *Diss. de Maro resp.* Dahlgren p. 7. Icon: Rivin. *monop. irreg.* T. 23. item Regnault *Botanique*, sed perperam sub nomine Nepetæ Cataricæ s. Herbe au chat. Fruticulus crescens in Valentia & insula Pomponia s. Porteros subter Gallo-provincia sita, in Græcia, Creta, Ægypto, Syria. Commode in frigidariis per hiemem servatur, ut tamen & tepidarii forum probe ferat.

An in Veterum noticiam venerit, & quo nomine Marum insigniverint, nolo disquirere. Sufficit impensam a Wedelio (*Diss. de Maro resp.* Hermanno 1703.) sterili huic rei operam indicasse.

Singulari cupidine in hanc stirpem, ut Cataricam & Valerianam, feles trahuntur, lambendo illam, decerpendo, comedendo, quin si Cortulo, Patavino quondam Professore Botanices, fidendum, ea devorata semine undique illam conspurcando (Io. Bauh. *l. c.*) &, si digiti ista oblitii felibus offeruntur, hisce affricant nares, caput, imo dorsum, in voluptatis, quam ex halitibus percipiunt, testimonium (Münchh. *Hausvater* T. 1. p. 415.).

Folia recentia cum tenellis ramulis contrita simili fere modo, ut sal volatile olfactum grato suo & camphoraceo fere aromate nares vellicant, in sternutationem usque, & per momentum temporis animum eximie erigunt. Gustata autem amaritiam cum acrimoniæ & caloris sensu produunt. Nec multum harum virium siccatione perditur. Odora herbæ pars aquoso quoque latice per infusionem excipi sese patitur, sapore autem tantum imbecilli eundem imbuit. Spiritus vini plurimum utriusque generis partium extrahit. Destillatione cum aqua largitur oleum æthereum pungens, volatile, valde fragrans, residua parte amara (Lewis *M. m.* p. 372.). Penetrabili suo odore & sapore, imo & vi, comparari cum oleo Cochleariæ potest (Fr. Hoffm. *Obs. phys. chym.* p. 19.).

Mireris merito, quod sub hisce præstantiæ ejus indicis tam raro hodie adhibeatur. Interim nolim Polychrestum cum Wedelio (*l. c.*) vocari, quo nomine despectam potius reddidit nobilem stirpem, vires licet numerosas ample, sed ex ratiocinio unice, recensuerit. Et ex hoc fonte præcipue promanasse arbitror plerasque laudes de ea in libris de medicamentis obvias. Herba in pulvere naribus excepta & sternutationem ciet & copiosam pituitam allicit. Sed præprimis ad singularem ejus efficaciam, nervosum systema languidum & debile reficiendi, attendendum est. Unde inter cephalica excellere notavit Hermannus (*Cynof. Mat. med.* T. 2. p. 349.) ob quam vim & magni illam facit Boerhaavjus (*Hist. pl. hort.* L. E. p. 262.), nec veritus ill. Linneus est, eam summum analepticum declarare (*Diss. cit.* p. 13.). Promtum vero auxilium præstat, nec, etiam si febre præsentem, nocet,

cet, quare eximio alias analeptico. Cinnamomo, ut quod nimium calefacit corpus, præferas. Dolendum tamen, quod solamen, quod affert, æque plerumque fugax fit, ac promtum, ut itaque opinione citius, effectus dispareat (*l. c. p. 18.*). Post hanc virtutem memorabilis sese reddit ejus, in humorum frigido lentore solvendo sudore menstruisque pellendis, præstantia. Hæcce de ista prædicare, non plura, sinunt peculiare historiae, quarum varias ill. Linneo debemus. Ita, eo narrante, senex morbo subitaneo tam atrociter correptus, ut de vita desperarent, utpote & loquela & motus potentia orbis stertore respirationem exerceret, Mari ope vitæ jacturæ evasit, quod & post tesquiannum, quum insultu apoplexiæ non absimili afficeretur, salutem illi fuit. In Theologo autem, quem asthma, suffocationem minans, ex pectoris hydropo anxerat, devicit hocce periculum & nocturnam quietem restituit. Simili fere in casu jurisconsulto adiumento fuit. Resuscitavit & in alio, qui inter varia alia chronica mala tussi vehemente laboravit, cujus sputa subito sub dejectione virium suppressa suffocationis metum inculcarunt, excreationem tussimque ipsam paullo post compescuit. In phthisico sudoribus nocturnis jam emaciato Marum, mixtum cum conserva Cerefolii, tam ad sudores continendos, quam ad scretatum facilitandum, valuit. Alium ex pectore post hæmoptysin laborantem, fato, ut videtur, proximum, in vitam revocavit. Menstrua suppressa herba martialibus nupta referavit (Linn. *Diff. cit. p. 16-18.*). Litteris vero ad me datis vir illustris perscripsit, se eadem medela b. Rosensteinio, dirissima & pertinacissima tussi cum difficillima respiratione in ultimo morbo conflictato, levamen attulisse exoptatissimum. Addo calium (cl. Bergii *Mat. med. pag. 504.*) sceminæ, quæ ex idu capitis contra lapidem apoplecticæ instar cecidit, in tertiam hebdomadem administratis variis idoneis, sublethargicæ, sed Maro adhibito in integrum restitutæ. In paralyti autem post prægressam apoplexiam iners fuit (Idem).

Pulvis ejusdem a scrupulo uno ad dimidiam drachmam supraque dari potest. Commodum menstruum vinum præbet.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Essentia Cephalica (*Pb. W. p. 79.* Farrago aromatum, inter quæ & Marum, menstruis spirituosus jam per se valde compositis infusorum.

Extractum Marocostinum) *Pb. W. p. 92.* auctore Raimundo Mindererero, qui descripsit illud primum in *Aleedario marocostino* suo a. 1616. Ampla pariter formula, ex Aloe succis variis soluta, Extracto Rhei, Croco, Myrrha, G.

am-

ammoniaco, demum Maro vero & Costo maritata. Utriusque usus obsolevit.

Pulvis Sternutatorius) *Pb. Lond. p. 89.* Ex foliis Afari, Majoranæ, Mari & floribus Lavendulæ.

Theriacam) quoque ingredi, vix operæ pretium est indicare.

Pharm. POLII CRÆTICI Herba, s. Summitates Lond.

230. *TEUCRIUM CRÆTICUM*; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, floribus racemosis ternis Linn. *Syst. veg. 439.* Rosmarinus stœchadis folio Alpin. *exot. p. 103. T. 102. mala.* Conf. Teucrium hyssopifolium Schreb. *verticill. unilab. n. 11.* Fruticulus Ægypti & Palæstinæ. Linnei species etiam T. brevifolium Schreb. *l. c. n. 10.*, Cræticam plantam, sub se comprehendit.

Odor Herbæ moderate aromaticus, sapor ingræte amarus. Hodie non, præterquam in Theriaca, adhibetur. Inter aperientia & corroborantia locus illi assignatur.

Ubi hæc deficit, substituitur.

Pharm. POLII MONTANI Herba s. Summitates Lond.

231. Hoc nomine autem non ubivis una eademque stirps venit.

Galli (*Cod. med. p. 123.*) intelligunt *Teucrium Polium*; spicis subrotundis, foliis oblongis obtusis crenatis tomentosis sessilibus caule prostrato Linn. *Sp. pl. p. 792. α.* Polium montanum luteum C. B. Teucrium aureum Schreb. *vertic. unil. n. 42.* qui suffrutex in Gallia australi, Hispania, Syria crescit.

Germani, *Teucrium montanum*; corymbis terminalibus glabris, foliis petiolatis ellipticis margine revolutis subtus tomentosis, caule procumbente Schreb. *l. c. n. 57.* quod & T. supinum & montanum Linn. includit. Suffrutex Europæ calidioris, aprici; fabulosis crescens.

Angli, *Teucrium capitatum*; capitulis pedunculatis, foliis lanceolatis crenatis tomentosis, caule erecto Linn. *Spec. pl. p. 792.* Polium maritimum erectum monspeliacum C. B. Icon: Regnault *Botanique, le Thim blanc des Montagnes.* Teucrium Belion Schreb. *l. c. n. 49.* etli & alia efficacia Teucra subinde in usum tracta (*Lewis M. m. p. 463.*). In Europæ calidioris & Mauritanicæ maritimis.

In *Pharmacopœa Lond. p. 15.* suppar utrique Polio, Crætico & montano, virtus tribuitur. Est tamen qui Cræticum efficacius existimat (*Miller. bot. offic. p. 353.*). *Plarm. Edin-burgensis* Polium montanum unice requirit. Sed inter tot alia

alia efficaciora utrumque abesse potest. Pertinet huc remedium, ex Terebinthina Veneta & Polio contra podagram, olim inter Italos usitatum (V. *Appar. Med. T. I. pag. 13.*). Mithridatio Polium montanum Germani addunt.

Pharm. SCORDII Herba.

232. TEUCRIUM SCORDIUM; foliis oblongis sessilibus dentato serratis, floribus geminis axillaribus pedunculatis, caule diffuso Linn. *Syst. veg. p. 400.* Schreb. *vertic. unil. n. 29.* Scordium C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 592.* Regnault *Botanique*, le Scordium. Planta perennis, crescens in uliginosis Europæ.

Herba) Allium spirat cum levi aromate, saporem vero intense amarum habet. Longiori mora perdit odorem suum simulque ingrator ejus sapor fit. Utrumque aquæ & spiritui vini impertit infusione. Spirituosum extractum etsi parcius aquoso, tamen amarum magis & efficacius (Neumann *Chym. Vol. 2. P. 4. p. 195.* Garth. *Mat. med. T. I. p. 519.*). Olei ætherei exiguum modo vehit, illudque per aquam, quæ destillando ascendit, dispersum, a quo odor aliaceus dependet (Neum. *l. c.*). Hic idem in vaccarum adeo lac sese transfert (Linn. *Fl. Svec. n. 513.*).

Calidæ est naturæ, ventriculo robur restituit, putredinem efficaciter coercet, obstructions viscerum referat, sudorem movet. Et hæc quidem experientia sæpe repetita docet.

Verum & alexipharmaci titulo herbam uno fere ore auctores condecorarunt, dignam hocce tam vi antipsetica quam sudorifera censentes. In prioris virtutis testimonium non moror fabulosam antiquam narrationem, quod in prælio interentorum cadavera, quæ in Scordium inciderint, tardius longè, quam reliqua computruerint (Galen. *de antidot. Lib. 6. cap. 12.*), tanto minus quum adhuc dubium valde, an Veterum Scordium cum nostro idem sit. Inter alios contagiosos malignosque morbos ad ipsam pestem efficaciam ejus extenderunt. Sed nullibi fere in hisce malignis morbis herbam solam administratam offendo, sed in connubio multorum aliorum sub variæ præparationis forma (V. e. g. Diemerbroek *Traët. de peste*), in Electuario Dialcordii aliisque infra recensendis formulis, ut saltem plerumque, si qua dictorum fides, meritum curationis inter plura divisum maneat. Sanius vero medicinæ luce novimus, quantum noxæ ex calidis illis & sudoriferis, in hisce morborum generibus, tantum non semper redundet. In peste tamen ad sustentandas vel erigendas vires & subsequam corruptelam humorum avertendam non infimi loci, prout alia stimulantia & antiseptica, Scordium est. Ita decocto ejusdem cum tantillo teræ

Lemnios mixto, comitatus legati Busbeck (*Lettres par De Foy T. 1. p. 198.*) primo pestis stadio in Turcia per iter correptus, sudoribus largis ex usu insequutis, mortis periculum eluctatus est. Conf. Chenot *de peste p. 132.*)

Porro contra lumbricos commendatur, & vestibulo laneis apposita hæc adversus tineas blattarumque tueri notatur (*River. Observ. med. Cent. 1. n. 16.*), quas vero similes laudes de herba Hyperici a Rivério non expectassem. Hydropem anafarca dispulit & menstruum fluxum restituit (*Kleinknecht de Scordio p. 69. Hall.*) Si asthmaticis opem ferat, non tamen phthisicis ex ulcere pulmonum concedi debet, qua in re abusus in Helvetia factus (*Hall. hist. stirp. belv. n. 288.*) Infusum aqua Scordium plerumque datur.

Sed memorandus est usus ejus externus in grangræna eximius, quam & vi antiseptica & stimulo in vicinia loci affecti impertito coercescit, in quem finem alia ad augendum effectum addi solent. Pro fomento infervit decoctum vel infusum herbæ, vino vel aceto mixtum, adjecto quoque sale. Cataplasma quoque ex herba recens conquassata & aceto saleque mixta parari potest (*Tournef. Plant. de Paris T. 2. p. 301. Conf. Chirurgia Heisteri & Platneri*). Ulcerum curationem vel solus pulvis inspersus absolvit (*Reulneri Obs. in Welsch. Syll. curat. p. 72.*)

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Scordii) *Pb. W. p. 6.* Spiritus recens herbæ odorem, sed in officinis iners plerumque est.

Essentia) *l. c. p. 84.* Est hæc simplex. Vis spiritus vini prævalet. Alexipharmaca & sudorifera prædicatur ad guttas sexaginta.

Essentia Scordii composita s. Diascordium liquidum (*Maur. Hoffm. l. cit.*) Constat ex radicibus multis calidis, Croco, Myrrha rel., inter quæ & Scordium & Opium, spiritu vini & baccis Juniperi abstracto maceratis. Exagitat igitur sanguinem, & sudorem inter vires anodynas Opii insigniter movet. Uncia una ejus grana circiter duo Opii continet. Reddit huc iterum ambigua alexipharmaci laus.

Essentia Alexipharmaca Stahlian) *l. c. p. 74. cfr. Appar. med. T. 1. p. 295.* Cui fini destinaverit auctor, titulus indicat. Nocuisse vero innumeris exemplis in febribus hanc essentiam, ut reliquis in universum, augendo febrem & diathesin inflammatoriam vel putridam, & excitasse purpuram, exanthemata, miliaria vel petechias, certissimum est, quorum culpæ haud parum in menstruum spirituosum conjicio.

Essentia Alexipharmaca temperata Stahlian) *l. c. p. 75. Conf. Appar. med. l. c.*

Extractum) *Ph. W.* p. 88. Fit menstruo semispirituoso. De-
bilibus herba.

Syrupus) *l. c.* p. 218. Meretur servari.

Electuarium Diascordium s. Diascordium Fracastorii) *l. c.*
p. 46. Descripserat illud auctor in libro de contagionibus & morb.
contag. *Lib. 3. Cap. 7.* ad finem. Constat ex adstringentibus, aro-
maticis, terreis, gummosis, inter quæ & Scordium cum
pauillo Opii, conferva Rosarum & melle exceptis. Un-
ciæ singulæ insunt grana circiter duo Opii. Memineris ta-
men proportionem variare, si exsiccari incipit. Drachmæ
ejus duæ ad tres pro dosi assignatur. Inconcinna hæcce, &
superfluis & inanibus multis referta formula omnino opus
habuit correctione, quam & Sylvius (*Ph. Brand. p. 58.*) &
Londinenses (*Ph. L. p. 90. 98.*) moliti sunt, sed non tam
scite, ut eidem acquiescere liceat. Maxima ejus abbrevia-
tio occurrit in *Ph. Suec. p. 88.* & selectus tantopere a pri-
stino discrepans, ut nomē Fracastorii vix servari mereatur,
licet & Scordium admittat. Morbis malignis & contagiosis,
imo ipsi pesti accommodatum voluit auctor, sed vehiculo
acido temperatum. Sydenhami quoque plausum tulit in sin-
gultu & diarrhœa februm, contra quam in clysmate etiam
adhibendum curavit. Tutius vero extra febres datur, & ho-
die fere unice ad sistenda alvi profluvia nimia post evacua-
tiones prægressas.

Pharm. CHAMÆDRYOS Herba.

233. TEUCRIUM CHAMÆDRIS; foliis coneiformi-ova-
tis incisus crenatis petiolatis, floribus ternis, caulibus pro-
cumbentibus subpilosis Linn: *Syst. veg. p. 440. β.* Chamædryos
minor repens C. B. Conf. Schreb. *vert. unil. n. 21.* Icon: *Fl.*
Dan. p. 448. Regnault *Botan. la Germandrée.* Pl. perennis,
in Galliæ, Italiæ, Helvetiæ, Germaniæ australis locis as-
peris montosis & ad oras viarum crescens.

Herba) modice amara cum odore subaromatico. Cum aqua
pariter ac spiritu vini efficaciam suam communicat, illam ve-
ro magis, quam hunc, amaram reddit,

Præstans stirps & incidendi & roborandi vi etiamnum clara.
--- In arthride celebrata impensus. Commendatum eo fine,
inter tot alios, qui inde sanati dicebantur, Carolo V. de-
coctum ex vino a medicis Genuensibus, post purgans præ-
missum per sexaginta dies ingerendum (*Vesal. rad. Chin. p.*
111.). Multum in eodem decocto prædicando est Solenander
(*Censil. med. Sect. 5. p. 475.*), Sennertique (*Oper. Ed. Lugd.*
T. 5. & 6. p. 568. & 663.) tempore pariter compluribus pla-
cuit, variasque antiquiores formulas antarthriticas, quas ad-
ducit (*l. c. p. 176. & 177.*), aliasque superioris ætatis for-
mu-

mulas intrat; quarum ad normam *Pulvis antbarbriticus du-
cis Portlandia* (*V. Appar. med. T. 1. p. 227.*) concinnatus
est. Fermentationem herbæ cum hydromelle illustri olim
Svecorum heroi A Torstenlon instar omnium præscripsit a
Guldénkee (*Oper. Ed. Rivin. p. 700.*). Quod præparatio-
nis quoque genus, ut & fermentationem cum musto, vel
cerevisia, necnon essentiam Sennertus (*l.c. p. 177.*) probat.

In febribus intermittentibus tantam olim fidem adicie-
rat, ut febrifugam dixerint (*Cæsalpinus de plant. p. 455.*).
Ægyptii drachmam pulveris per horam ante accessionem
optimo successu ingesserunt (*Alpin. med. Ægypt. p. 316.*).
Successit & rusticis Montpelliensibus pulvis in juculo captus
contra ipsam quartanam (*Rivier. Observ. Cent. 4. n. 84.*).
Quin decoctum ante & post paroxysmum datum tertianam
sanasse in his, qui frustra cortice Peruviano usi sunt, legi-
tur (*Seguier pl. Veron. T. 1. p. 319.*). Infusum ex hac &
Centaurio minori cum vino paratum eandem prærogativam
demonstravit (*Chomel Usuelles V. 2. p. 139.*).

Nec in asthma & tussi inveterata, a pulmonum infar-
ctu oriundis, spernenda multorum testimonio; qua in re ad
Marrubium accedere proxime mihi videtur. Arridet in hi-
sce vitiiis miscela cum melle in decocto (*Chomel l.c.*). --
Hypocondriacis utilissima pronuntiatur (*Sennert l.c. p. 665.*),
quibus quidem amaritie & resolvendi virtute subinde leva-
mini esse potest --. Addo adhuc unice, decocti vim in
menstruorum suppressione creberrime ab Anglis mulierculis
fuisse exploratam (*Raii Hist. T. 3. p. 527.*).

Pharm. CHAMÆPITYOS Herba.

234. **TEUCRIUM CHAMÆPITYS**; foliis trifidis lineari-
bus integerrimis, floribus sessilibus lateralibus solitariis, cau-
le diffuso Linn. *Spec. pl. p. 787.* Chamæpitys lutea vulga-
ris f. folio trifido C. B. Conf. Schreb. *vertic. unil. n. 4.* Icon;
Fl. Dan. Tab. 733. Regnault *Botanique*, l'IVette. Pl. an-
nua, crescens in agris glareosis Europæ australis, etiam
Germaniæ, variis in regionibus, item in Palæstina, Africa
septentrionali & Virginia.

Recens stirps, viscida ad contactum, odorem habet resino-
sum instar Pini, saporem amarum. Vires suas tam aquæ
quam spiritui vini erogat, liberalius vero huic. Infusum
aqua factum valde amarum & nauseosum. Extractum aquo-
sum amaro austerum est, spirituosum, subdulce & calidum
(*Lewis M. m. p. 209.*).

Convenit Herba) maxime efficacia cum ista Chamædryos.
Nominatim & Chamæpityn omni tempore in arthritide
magni fecerunt, unde & ab antiquioribus botanicis Iva ar-
thritica

thritica dicta, & nomen olim Pilulis de Yva arthritica Nicolai (Salernitani) dedit. In omnibus articuloꝝ affectionibus præstantissimum declarat Sennertus (*Oper. T. 5. 6. p. 177.*). Placuit multis pulverem cum Terebinthina compingere (Claudin. *Consult. 19. p. 49. Consult. 39. p. 93. Sennert l. c. p. 568. & 569. Matthiol. in Diosc. p. 669.*), horumque diurno usui indulgere. Pari passu cum aliis contra arthritidem idoneis in formulis bene multis (Sennert. *l. c. p. 176. sq.*) ambulat, ut in ista Ducis Portlandiæ, de qua nuperrime dictum, quum tamen præstitisset eam solam præscribere, ut virtus propria innotesceret, inque pulvere. Sed redit hic querela ad amara in arthritide generatim, præcipue longo tempore capta, pertinens, non sua noxa carere. Ita quidem apud nonnullos in Helvetia decoctum Chamæpityos cum similibus roborantibus podagram fugavit, sed in febres deinde lentas aut asthma, aut apoplecticos insultus inciderunt (Io. Gesner in Hall. *Epist. Vol. 5. p. 54.*).

Commendabilem & sese reddidit infarctus viscerum aperiendo & icterum discutiendo (Fernel. *method. med. L. 5. c. 7. & c. 23.*). In pulvere & infuso exhiberi poterit: de coquendo timendum, ne quid virium pereat (Hall. *stirp. Helv. n. 284.*). Externe olim ad abstergenda & consolidanda ulcera majori in pretio habita, quam hodie.

A I U G A.

Linn. *Syst. veg. p. 438. Gen. pl. p. 287.*

Pharm. CONSOLIDÆ MEDIÆ S. BUGULÆ
Paris. *Herba.*

235. *AIUGA PTR AMIDALIS*; tetragono-pyramidalis villosa, foliis radicalibus maximis Linn. *Syst. veg. l. c.* Cfr. Schreb. *vertic. unil. n. 3.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 185.* Pl. bienis, in pratis montanis crescens.

Præeunte Linneo hanc speciem significo. Hujus loco medicas vires refert Hallerus (*Hist. st. helv. n. 282.*) ad *Aiugam reptantem* L. glabram, stolonibus reptantibus (*Syst. veg. l. c.*), cujus icon vide in Blackwelliæ opere *Tab. 64. fig. 1.* item Regnault *Botanique*, la Bulge; sed male in proxima effigie omissi stolones.

Herba) subadstringens cum amaritie levi. Vulneraria igitur secundum vulgarem conceptum habita. Nec in ulceribus pulmonum aliisque internis spreta a Riverio (*Prax. med. L. 7. c. 7. T. 1. p. 349.*), qui decoctum ejus in jusculo vervecis mirè prodesse affirmat, aliisque. Hinc & intravit va-

rias aquas vulnerarias, aquam visceralem Mauchardi. Viribus ad Prunellam accedit. Sufficit stirpem obsoleti usus pro gargarismate unice in angina servare, in qua ipsa & vim suam experimentis comprobavit Malovin (in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris.* 1754. p. 512.).

T H Y M U S.

Linn. *Syst. veget.* p. 252. *Gen. pl.* p. 297.

Pharm. THYMI Herba.

236. *THYMUS VULGARIS*; erectus, foliis revolutis ovatis, floribus verticillato spicatis Linn. *Spec. pl.* p. 825. *Thymus vulgaris*, folio tenuiore C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Thim. Fruticulus in locis excelsis faxosis Hispaniæ & Galliæ inferioris creberrimus. Hiemen regionum etiam magis septentrionalium probe fert, ubi in usum culinarium abundanter colitur, &, ut parcatur spatio decorique simul consulatur, aræ eo cinguntur.

Herba) saporis calidi, pungentis cum amaritie quadam linguam, odoris fragrantis non admodum grati. Destillatione largitur oleum æthereum copiosum. Aqua infusione ejusdem odora quidem evadit, sed saporem modo debilem acquirit, conversa, si infunditur spiritus vini, ratione. Camphoræ speciem continet herba, quæ sese declaravit mox post destillationem eius cum aqua, dum oleum ab ea separaretur, tam in gossypio quam orificio vitri, crystallis exiguis, dein post aliquot dierum moram in fundo vitri crystallis, Avellanæ nucis adeo magnitudinis, cubicis, saccharo candi similibus. Hæ plerisque notis convenerunt cum Camphora ex Lauro camphorifera, Thymi odorem præ se ferentes (Neumann in *Phil. Transactions* vol. 33. p. 321. *sqq.* recūs. in *Miscell. Berol.* T. 3. p. 70. *sqq.*), quamvis in quibusdam discreparint (Brown in *Phil. Trans.* l. c. p. 361. *sqq.*), non ita tamen, quin justus maximeque idoneus in chemicis, ut tot aliis arbiter, ill. Gaubius (*Advers. varii argum.* p. 100. 103.) inventoris, Neumanni, judicio de arctissima ejus cum vera camphora cognatione subscriberet. Non potest igitur hocce concrementum ad salia volatilia oleosa solida, quæ in oleis æthereis per multos annos servatis subinde reperiuntur, referri.

Ufus ejus culinario scopo longe frequentior, quam medico. Etenim vulgare ciborum pauperioribus condimentum, præcipue farciminum. Ceterum, si salutaris vis spectetur, multa cum reliquis verticillatis aromaticis similia patrat, de qui-

quibus infra sub Lavendula, Salvia, Roremarino, ne in repetitiones ingratas incidam, pluribus.

P R Æ P A R A T U M.

Oleum destillatum). Ubivis obvium. Tanta copia emergit, ut Spielmanno (*Mat. med. pag. 300.*) unciam ejus unam herbæ libræ octo suppeditarint Cartheulero (*Mat. med. T. 2. p. 115.*) autem drachmam unam & semissem herbæ libra una. Valde acre est, coloris vel flavi, vel si fortior ignis adhibitus, profunde bruni.

Pharm. SERPYLLI Herba.

237. THYMUS SERPYLLUM: floribus capitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtusis basi ciliatis Linn. *Syst. veg. p. 452.* Serpyllum vulgare minus C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Serpolet. Suffrutex in locis campestribus aridis creber.

Sapor Herbæ) aromaticus subamarus, odor gratus ad citrinum inclinans, calcando viatores reficiens, gratior adhuc in Varietate, quam Calparus Bauhinus foliis citri odore distinguit, quæ *Thymus citratus* in *Ph. Lond.* audit. Oleum ejus æthereum, blandius longe quam Thymi, parca modo quantitate eruitur. Accepta apibus stirps (*Suar pa Fragarum om. biskötjeln. Resp. 2. Magströmii p. 128.*).

Derelicta hodie a medicis non inefficax stirps, ut fere unice extrinsecus subinde ad discutiendos stagnantes humores partesque roborandas, vel in sacculis vel fomenti instar vino cocta applicetur, uti & in balneo ad ciendos menses adhibeatur. Infusum potatum ill. A Linné & ore & scripto (*Fl. Svec. n. 535.*) contra cephalæam a crapula laudavit.

P R Æ P A R A T A E T C O M P O S I T A.

Aqua destillata) *Pb. W.*

Oleum destillatum) *Pb. W.* Rubicundum, fragrans. Ad drachmam dimidiam ex libris triginta recentis herbæ elicitor (*Baumé Pharmacie T. 2. p. 45.*). Denti carioso inditum ejus dolori medetur (*Miller Bot. offic. p. 411.*).

Spiritus) *Pb. W. p. 198.* In paralyfi linguæ ore cum successu retinetur.

Aqua benedicta Serpilli) *Pb. W. p. 10.* Est aqua vinosa ex fragrantibus herbis & aromatibus constans, unde ad incidendum & excitandum valet absente febre.

MELISSA.

Linn. *Syst. veg.* p. 453. *Gen. plant.* pag. 398.

Pharm. MELISSÆ CITRINÆ Herba.

238. MELISSA OFFICINALIS; racemis axillaribus verticillatis, pedicellis simplicibus Linn. *Spec. pl.* p. 827. Melissa hortensis C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la Melisse, Pl. perennis in montibus australioris Europæ sponte crescit; in hortis vero colitur.

An Μελισσαριουδοι f. Μελιττανικα Dioscoridis (*Lib. 3. c. 118.*) sit, merito dubitatur, adeo ut Nicander (*Theriac. v. 554. 555.*) nomen ad Marrubium transferat. Qui plura circa ambiguum veterum Græcorum & Latinorum notitiam de nostra planta nosse cupiat, adeat Schulzium (*Diff. de Melissa Hal. 1739.*).

Herba recens odore Citrum refert, vix exsiccata, sapor ejus nonnihil acris & aromaticus. Infusum aquosum citreum odorem recipit, nec ingratis sapit. Hinc & Thææ Chinenis substituere quibusdam visum (*V. Hann. Magaz. 1770. n. 71. ex Relat. Giesl.*). Extractum ex eo spissatum tamen amari- sculum & subausterum. Spiritus vini infusus plus sapidus minus odoriferi eruit; pondus extracti inde facti altero minus. Olei ætherei paucillum modo Herbæ inest, nec nisi ex magna copia stirpis vel cohobatione aquæ evolendum. Ita vulgo sentiunt. Interim stirpem, postquam jam defloruerit, decerptam satis conspicuam copiam olei largiri traditur, quum præcocius collecta parum erogat (*Schulz l. c. p. 10.*).

Arabes primum ad nervos reficiendi, animum exhilarandi, vires dejectas erigendi virtutem animum adverterunt. Quæ laus a multis recentioris ætatis iteratur ad vertiginem, memoriæ labem, paralytin, melancholiam, nominatim hypochondriacam de pulvere foliorum ad drachmam unam singulis diebus per mensem usurpato (*Fr. Hoffm. Diff. de re-med. domest. §. 20.*), ad maniam veram de infuso eorum spiritu vini facto (*River. Prax. L. 1. cap. 13. p. 92.*), palpitationem cordis in conserva (*Forest. Observ. Lib. 28. n. 65.*) aliasque systematis nervosi affectiones. In aqua probe parata colligi, quicquid inest virium, gravis testis existat (*Boerhaav. Chem. T. 2. p. 67.*), qui in melancholicis, hypochondriacis, chlorosis laborantibus, palpitationi cordis obnoxiiis, quoties mala hæc a spirituum perturbatione magis, quam a materiæ morbificæ mole aggesta pendeant, hæc vix par aliud remedium agnoscit.

Men-

Menstruum fluxum tardantem ciere decoctum, jam dudum mulierculæ noverunt (Simon Paulli *Quadr. bot.* p. 436.) nec hodie, quod scio, infulum hocce sine negligitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata). Pretium ejus jam prolatum.

Oleum destillatum), flavescens, fragrans. Sunt qui in morbis capitis a systematis nervosi labæ oriundis & nervorum debilitate, illud impensius laudant (Fr. Hoffm. *Obs. phys. chym.* p. 19. item Boerh. *l. c.*).

Aqua Melissa cum vino) *Pb. W.* p. 20.

Aqua Mel. spirituosâ composita), *Eau de Carmes l. c.* Efficax solidatio variorum aromatum spiritus in paralyti flacculentisque affectibus drachmæ unius supraque dosi; externa etiam applicatione.

Aqua Mel. antihysterica) *l. c.* Usus præcipuus, cui destinata, ex nomine & adjectis Castoreo & Myrrha patet. Præter hæc & Melissam aromaticam quædam vino digesta continet.

Syrupus) *Pb. W.* p. 214.

Pharm. CALAMITÆ vel CAL. MONTANÆ Edinb. *Herba.*

239. MELISSA CALAMINTHA; pedunculis axillaribus dichotomis longitudine foliorum Linn. *Spec. pl.* p. 287. Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniæ C. B. Icon: Calamintha Rivin. *irreg. monop. Tab.* 46. Pl. perennis, cre-scens in dumetis Helvetiæ, Italiæ, Galliæ, Hispaniæ.

Male huic quidam pharmacopolæ Clinopodium vulgare L., vix aromaticum, substituunt. In Anglia Herba ex *Melissa Nepeta* pedunculis axillaribus dichotomis folio longioribus, caule ascendente hirsuto Linn. *Syst. veg.* 453, quæ est Calamintba Pulegii odore s. *Nepeta C. B.*, colligitur, efficaci omnino stirpe, ad vires Pulegii accedente, tamque acri, ut vesicas cuti imposita excitet (Hall. *Simp. helv.* n. 240.).

Altera extra Angliam magis expetita blandior quidem, attamen odoris fragrantis, si teritur herba, & menthaceum æmulantis, & saporis calidi. Non spernendæ igitur efficaciæ, sed ob similes alias stirpes sensim in desuetudinem abiit. Vires ejus plerumque ad istas Menthæ exigi solent.

MELITTIS.

Linn. *Syst. veg.* p. 455. *Gen. pl.* p. 299.*Pharm. MELISSOPHYLLI Folia.*

240. MELITTIS MELISSOPHYLLUM); Linn. *Syst. veg.* l. c. Lamium montanum, melissæ folio C. B. Melissophyllum verum Fuchs. *Hist. stirp.* p. 497. Icon: Jacq. *Austr. Tab.* 26. Regnault *Botanique*, la Melisse batarde, item in Io. Milleri *Illustr. Syst. sexual.* Pl. perennis dumetorum Germaniæ, Apstriæ, Helvetiæ, Monipelii.

Hoc esse veterum Græcorum *Μελισσοφυλλον*, Latinis Apiastrum dictum, Fuchsus inquit, quod apibus maxime in deliciis esse tradiderunt, adeo ut, si eo alvearia perungerentur, istæ non auferrent. Perperam Lamium Plinii nuncupatur a Sam. Fr. König (in *Diss. de Lamio Plinii*, *Argent.* 1742. c. ic.) quod, nomen rectius ad Lamium maculatum L. applicatur.

Rarissime usu venit elegans hæcce stirps, sed paucis tamen hic memoranda venit, ob vires illi hinc inde adscriptas. Odor Foliorum Lamii, sed gratior, sapor subamarus. Aqua ex iis destillata valde fragrans cum oleo supernatante (König l. c. p. 7.). Utinam Königius, in analysi chymica & ex eadem ad vires medicas concludendo multus, plus practicæ experientiæ tribuisset, In suppressione loquii referenda (Tourn. *Pl. de Paris T. 2.* p. 439. adstipulante Garidel in *plantes d' Aix* p. 313.) & renum sabulo & calculis emolliendis (König l. c. p. 17.), item in fluxu menstruo pellendo (Spielm. *M. m.* p. 653.) valere, notatum. Argentoratensibus præ reliquis hodie commendabile videtur, idque in infuso thæiformi.

HYSSOPUS.

Linn. *Syst. veget.* p. 441. *Gen. pl.* p. 289.*Pharm. HYSSOPI Folia vel Summitates.*

241. HYSSOPUS OFFICINALIS; spicis secundis-follis lanceolatis Linn. *Syst. veg.* l. c. Hyssopus officinarum sive spicata C. B. Icon: Jacq. *Austriac. T.* 254. Regnault *Botanique*, l'Hyssope. Pl. suffruticosa, in Austriæ subalpinis & Sibiria sponte crescens, in hortis alibi colitur.

Sapor Foliorum) amaro calidus, odor fragrans. Spiritus vini plus virium extrahit, quam aqua, sicque imprægnatus extractum exhibet subamarum & acre; extractum aquosum autem amaricans, acerbum & subsalsum est. Aqua destillata fragrantiam herbæ recipit, & oleum secum abripit ad unciam unam usque ex libris sex recentis herbæ, teste Lewis (*M. m. p. 317.*), aliis in proportione discrepantibus.

Præ reliquis, quibus herba pollet, virtutibus, incidens & resolvens omnium animos tenet. Hasce in morbis pectoris frigidis, tussi, asthmae efficaciter exercet, ut vulgare ideo infusus thæreformibus additamentum existit, modo palato sapor non displiceat, omnisque febris ablit. Ad ventriculorum roborandum facit. In Svecia infusum aquosum vermibus intestinorum infestum esse constitit. Eo quum uteretur contra tussim mater, infans ejus aliquot cyathos mane hausit eo eventu, ut copia insignis vermium secederet (*Rosenstein Barnsjukd. p. 338.*).

In angina pituitosa gargarisima ejusdem confert. Stagnantem ex contusione sanguinem fotu applicata herba potenter discutit. Neque excluduntur fugillationes oculorum, quibus herba intra sacculum aqua (*Riolan. Curat. morb. ocul. p. 876.*) vel & vino decocta (*Sim. Paulli Quadrip. bot. p. 389.*), clausis palpebris, subvenit. Hinc & ill. A Rosenstein (*Reseap. pot. p. 40.*) in ophthalmia post applicationem hirundinum foveri tepide aliquoties de die jubet oculum vino Pontack, in quo herba hæc decocta fuerit, superimposito postea ejusmodi sacculo eodem vino imprægnato.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata). Aromatica.

Oleum destillatum). Flavicans initio, dein subbrunum, valde acre, odore plantæ.

Syrupus) *Ph. W. p. 212.* Recipit Hyssopum, Capillos Veneris, radices Helenii & Appi. Pectoris vitiis supra dictis dicatus. Syrupus *Cod. med. Paris. p. 29.* simplicitate sua præstat.

LAVENDULA.

Linn. Syst. veget. p. 443. Gen. pl. p. 290.

Pharm. LAVENDULÆ Flores.

242. LAVENDULA SPIGA, foliis lanceolatis integris, spicis nudis *Linn. Spec. pl. p. 806. a.* Lavendula angustifolia

lia C. B. Icon: Garidel *Plantes d'Aix Tab. 60. Hort. Romæ T. 3. Tab. 72.* Regnault *Botanique*, la Lavande femelle. Fruticulus, crescens in Italia, Hispania, Languedocia, item Helvetia passim. In hortis ad areas sepiendas & florum causa colitur.

Per Flores) autem intelligendi integri verticilli cum bracteis calycibus & corollis nondum expansis. Verticillorum, quorum flores expansis, vis inferior. Præter Varietatem α , altera β , latifolia in *Fb. Paris. p. 87.* quoque requiritur, quæ planta annua, altera efficacior censetur. Sed de priori solo hic sermo esto. Folia longe debiliora.

Placent flores gratia odoris, ut inter lintea reponantur, materiem juxta Rosas primariam constituent odoramentorum siccorum & suffitibus jucundis addantur. Sapor illis inest amaricans, calidus. Virtutes suas & in aquam & in spiritum vini transfert, copiosius autem in hunc. Aqua destillata oleum, fragrantiam florum continens, secum rapit, copia non semper eadem ad $\frac{1}{60}$ (*Lewis Mat. med. p. 344.*) vel $\frac{1}{64}$ (*Cartheus. M. m. T. 2. p. 149*): non nisi $\frac{1}{216}$ autem ill. Spielmannus (*Chem. p. 214.*) elicit. Vix unquam absque prævia præparatione per os ingeruntur. Omnes vero in eo convenimus, nervos reficere, stimulare & roborare insigniter, ut in animi deliquiis, paralyti, tremoribus artuum, vertigine, affinisque systematis nervosi morbis conducatur, resolvendi pariter efficacia haud mediocri instrui & sudorem pellere. Absint autem congestiones humorum ad caput, plethora, febris, præcipue si liquidis spirituosis flores hi excipiuntur, per quæ menstrua manifeste sæpe nocuerunt. Tutius faculis vel fomentatione extrinsecus ad stagnationes humorum varias dissipandas imponuntur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *Ph. omn.* fragrans, analeptica.

Oleum destillatum Lavend. s. *ipicæ*). *Ph. omn.* Coloris læte flavicantis, acre. Ex Gallo-Provincia copiose transfertur, sed sæpe adulteratur spiritu vini vel oleo Terebinthinæ (*V. Geoffroy Mem. de l'Ac. d. Sc. de Paris 1715. p. 321.*). Paralyticis membris externe infricatur. Rarissime externe ad aliquot guttulas usurpatur.

Spiritus) *Ph. omn.* Eau de Lavande. Simplex cum spiritu vini. Vulgatissimus spirituum odorati dicorum. Crebro ad excitandos deliquio animi prostratos naribus, temporibus, carpis adhibetur, quo autem sine acetum concentratum longe præferendum, & hocce spiritus salis ammoniaci cum calce viva paratus. In paralyti artuum externe in-

tingitur. Ore retentus balbutiem & linguæ paralyfin levat.

Spiritus Lavendulæ compositus) *Pb. Lond. p. 58.* Anglis Pally-drops. Aromatum aliorum accessione, altero fortior. Hujus naturæ plura adhuc continet spiritus hic secundum *Pb. Edinb. p. 33.* concinnatus. Santalum rubrum coloris causa utrobivis additur. Guttæ hujus octo vel decem, saccharo instillatæ, vel cum pauxillo vini s. aquæ Cinanomi ingestæ, exime in defectu virium subitaneo, animi deliquio & apoplexia serosa, refocillant Rosenst. *Apot. p. 35.*)

Acetum) *Pb. W. p. 1.*

Balsamus) *Pb. W. p. 29.* Ex oleo destill. Lavend. & Oleo nucistæ expresso.

Guttæ anglicanæ cephalicæ) *l. c. p. 99.* Destillatione spiritus volatilis serici crudi & olei destillati Lavend. spiritu vini diluti.

Pulvis sternutatorius) *Pb. Lond. p. 89.*

Pharm. STŒCHADIS VEL STŒCADIS ARABICÆ Flores.

243. *LAVENDULA STŒCHAS*; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, spicis comosis Linn. *Syst. veg. p. 443.* Stæchas purpurea C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Stæchas. Suffrutex Hispaniæ, inferioris Galliæ, Italiæ.

Vtique non spernenda planta, cujus & folia, inter digitos trita, camphoraceum odorem spargunt.

Flores) verò seu potius integræ spicæ unice expetuntur, gratum forteque aroma spirantes & amaricantis calidique saporis. Largiuntur destillatione non parum olei fragrantis, quo si exuuntur, extractum amariusculum & subadstringens remanet. Superfluum Stæchadem reddidit Lavendula, unde nec nisi vetustate effœti flores in officinis prostant.

Intrant Theriacham & Mithridatium).

ORIGANUM.

Linn. *Syst. veg. p. 452. Gen. pl. p. 297.*

Pharm. DICTAMNI CRETICI Folia.

244. *ORIGANUM DICTAMNUS*; foliis inferioribus tomentosis spicis nutantibus Linn. *Spec. pl. p. 823.* Dictamnus creticus C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Dictame de Crete. Pl. frutescens ex Cardia monte Ida.

Rari hodie usus, unde vix nisi inertior herba in fasciculos colligata, in quibus subinde capitula florentia & caules,

in officinis fervatur. Folia) vero integræ virtutis saporis sunt aromatici & fervidi, odorisque fragrantis. Olei ex integra libra in summum drachma dimidia eruitur, quod ipsum luteo-brunum penetrantis odoris saporisque est (Neumann. *Chym. Vol. 2. p. 282.*), aqua, cum quo ascendit, aromatica. De hac stirpe veteres Græci Latinique fabulati sunt, ea devorata capras sagitta transfixas telum ejicere (Theophr. *Hist. l. 9. c. 16.* Diosc. *L. 3. c. 37.* Arist. *9. Hist. 6.* Virgil. *Æneid. l. 12. v. 412. T. 3. p. 563. Ed. Heyn.* Plin. *Lib. 25. c. 8.*); repetierunt commentum recentiorum varii inter exempla salutaris brutorum in medicamina instinctus. Noxius magis est error, quod ad partus difficiles accelerandos vel certe dolores sedandos conducere Veteres crediderint (Theophr. Dioscor.), qui & ad referandos menses & secundinas pellendas adhibuerunt (Hippocr. *de morb. mulierum*, item *de nat. mulierum.*).

In Diascordio, Mithridatio, Theriaca) hodie adhuc usu venit.

Pharm. ORIGANI CRETICI Herba.

245. *ORIGANUM CRETICUM*; spicis aggregatis longis prismaticis rectis, bracteis membranaceis calyce duplo longioribus Linn. *Spec. pl. p. 823.* Origanum creticum C. B. Pl. perennis, crescens in Palæstina & Europa australi, etiam Basileæ Helvetiæ.

Spicæ) unice dicto nomine servantur, lutei, dum sicca sunt, coloris, saporis grate aromatici & amaricantis, odoris jucundi, grayis. Qui idem & inest oleo destillato, saporis ferventis, coloris rubri. Lactuæ condimentum gratum in acetariis est. Inter tot alias aromaticas stirpes similibus virtutum, oblivioni hæc data alioquin non spernenda.

P R Æ P A R A T U M.

Oleum) odore suo nares valde afficit & errhinam, pituitam liquantem, virtutem exferit. In odontalgia curanda magni fit a quibusdam (Hoffm. *Obs. phys. chem. p. 20.*).

Pharm. ORIGANI VULGARIS Herba.

246. *ORIGANUM VULGARE*; spicis subrotundis paniculatis conglomeratis, bracteis calyce longioribus ovatis Linn. *Spec. pl. p. 824.* Origanum sylvestre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 638. Hort. Rom. T. 3. Tab. 75.* Regnault *Botanique* l'Origan sauvage. Pl. perennis, in montibus petris abruptis & ad margines dumetorum crebra.

Her-

Herba), odore ad Majoranam accedens, saporem acrem aromaticum habet. Oleum distillatione largitur exigua quantitate ad $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{6}$ (Spielm. *M. m.* p. 286.), idque valde acre odoris ejusdem ac herba. Acorem a cerevisia avertit illi addita vel in dolio suspensa (Schwenkf. *Stirp. Silos.* p. 750.). Sub fermentationem ejus autem si adjiciatur, inebriantem illam reddit (Linn. *Fl. Svec.* n. 534.). Folia siccata & aquæ perlusa succedaneum Theæ Chinenlis haud ignobile præbent (Linn. *Wäsgöta Resa* p. 159.), sed, me judice justo calidius. Incidendi efficacia in tussi absque febre & asthma explorata. Nec minorem vim præstitit in menstruis pellendis. Infusum aquosum in utroque casu confert, in posteriori quoque pediluvii vel semicupii forma applicata. Extrinsicus & in epithematibus siccis vel humidis resolvit discitque, cognatarum stirpium in modum. Quum harum vero multæ illi vi antistent, obsolevit sensim ejusdem fama.

P R Æ P A R A T U M

Oleum destillatum) *Pb. omn.* Gossypio instillatum in cavum dentem dolore correptum immittitur, quem, ut alia similia acra, sopit. Optimo successu in carie ossium in universum coercenda adhiberi lego (Lange *Brunsv. domest.* p. 249.).

Pharm. MAIORANÆ Herba.

247. *ORIGANUM MAIORANA*; foliis ovatis obtusis, spicis subrotundis compactis pubescentibus Linn. *Spec. pl.* p. 825. Maiorana vulgaris C. B. Icon; Regnault *Botanique*, la Marjolaine. Pl. annua patriæ huculque ignotæ, colitur in omnibus hortis culinaribus, satione in vaporario prægressa.

Λιγιστικόν ἢ Σαμψύλον Veterum esse creditur. Summitates & Herba) usurpantur. Odor fortis, sapor aromaticus, subacris & amaricans. Spiritus vini plus sapidarum partium infusione sibi vindicat, aqua vero odoras potentius abripit (Lewis *M. m.* p. 366.). Aqua distillatione emergens, fragrantis odoris. Oleum simul evehitur ad $\frac{1}{64}$ partem (Cartereuser, Spielm. *M. m.* p. 278.).

Pauperibus herba pro condimento ciborum est, & in farcinibus vix solet omitti. Parcius a medicis pro interno usu subministratur, ut tamen in resolvenda pituita nares, ventriculum, pulmones cum annexis partibus gravante, nervis vellicandis, sanguine exagitando, sudore pellendo haud mediocrem vim possidere agnoscas. Tumores mammarum dolentes, scirrholos, recens viridis herba per tempus applicata

cata feliciter dissipavit (Cohausen in *Comm. Nov. a. 1742* p. 151.). Sacculis herba sicca inditur ad stases discutendas & nervos stimulandos. Pulvis ejusdem naribus attractus vel aqua destillata vel & oleum dilutum mucum narium solvit, & sternutationem excitat, unde & sternutationibus pulveribus crebro admiscetur. Ægyptii clysmate exhibita una decocti Majoranæ cum olei laurini uncias tribus quartanam curant, quin ipse Alpitius (*med. method. p. 342.*) eodem convaluit. Pertinet hoc sine dubio ad ista subsidia, quæ sudorem pellendo febrem tollunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata). Fragrantiam ejus laudavi.

Oleum destillatum) *Pb. omn.* Color ejus, si mitior ignis adhibitus, pallide luteus, sed si fortior ignis vel vetustas accesserit, rubicundus, sapor acris, calidus. Ætate in sal volatile oleosum solidum concrescit, ex plurimum observatione (Geoffroy in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1721. p. 163.* Grüger in *Eph. Nat. curios. Dec. 2. Ann. 5. Obs. 38. p. 70. Phil. Transf. Vol. 33. p. 366.*). Sal hoc albidum est, odore ac sapore convenit cum oleo Majoranæ recenti, etsi compage & colore discrepans. Ferro calefacto impositum deliquescit, recuperans autem formam & compagem, postquam refrixerit. Diutius in eodem retentum olei Majoranæ vetustioris odorem undique per conclave spargit. Spiritu vini solvitur, & solutio aqua frigida affusa lactescit. Post abstractionem spiritus & evaporationem in subsidium adhibitam, reliquum in flores candidos concrescit (Grüger *l. c.*). Flagrat admota flamma, sed remanente nigredine quadam. Aere non instar Camphoræ consumitur. Oleum externe unice adhibetur.

Oleum coctum) *Pb. W. p. 125.* Resolvens nonnihil.

Balsamum) *l. c. p. 30.* Ex oleo Majoranæ destillato & oleo nucis moschatæ expressio.

Unguentum f. Butyrum Majoranæ) *l. c. p. 244.* Ex herba ejus recenti, butyro cocta & oleo destill. ejusdem commixta. -- Prius efficacius in nervis stimulandis, flatibus discutendis. In obstructione narium a mucositate apud infantes confert extrinsecus naso alterutrum illinere. Butyrum laudat nominatim hoc sine b. A. Rosenstein (*Barns. p. 26.*).

Pulveres sternutatorii) *Pb. W. p. 157. sq.* numerosi inter alia multa vel herbam vel oleum Majoranæ recipiunt.

Pulvis sternutatorius) *Pb. Lond. p. 98.* Vid. Marum.

S A T U R E I A .

LINN. *Syst. veget.* p. 441. *Gen. pl.* p. 283.

Pharm. SATUREIÆ Herba.

248. *SATUREIA HORTENSIS*: pedunculis bifloris Linn. *Spec. pl.* p. 795. *Satureia hortensis* C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la Sariete. Pl. annua, in inferiori Gallia & Italia spontanea, in hortis vero ubivi sata.

Sapor Herbæ) aromaticus, acris & calidus, odor fragrans; in utroque Thymum æmulatur, quo tamen mitior. Aqua infusione odorem quidem recipit, sed saporis exiguum: quum e contrario in spiritum, quicquid inest efficacæ, transeat. Pauxillum modo olei ætherei complectitur, illudque acre, calidum, fragrans. Residuum post ejusdem destillationem extractum offert aquosum, subadstringens amaricans (Lewis *M. m.* p. 527.).

In culinis accepta ad olera leguminaque varia, ut Phaseolos, Pifa, Lentescendienda. Thymo in reliquis suppar, quo tamen imbecillior.

Herba *Thymi cretici* officin. qui est *Satureia capitata* Linn. *Spec. pl.* p. 795. plane exolevit.

M E N T H A .

Linn. *Syst. veget.* p. 444. *Gen. pl.* p. 291.

Pharm. MENTHÆ CRISPÆ Folia.

249. *MENTHA CRISPA*; floribus capitatis, foliis cordatis dentatis undulatis sessilibus, staminibus corollam æquantibus Linn. *Syst. veg.* p. 444. *Spec. pl.* p. 805. Icon: *Mentha crispa* Rivin. *monop. irreg.* T. 50. Pl. perennis, Sibirica, in hortis colitur frequenter.

Efficax genus quoad plures quoque species, quam officinæ adsciscunt; quæ omnes saporis odorisque item virium affinitate insigni uniuntur. Arrident & Menthæ plures eidem insectorum speciei, scilicet apud nos Gottingæ, Chrysolæ Gottingensi L., prout curculiones Scropularias plures easque diversas depascuntur.

Apud Græcos nomen Ἡδυσσμός item Μινθὴ sæpe obvium est, etsi incertum ad quam speciem Menthæ præcipue pertineat, quam vero multis viribus adscriptis ornant. — In

Ph.

Ph. Lond. p. 12. *Mentha vulgaris*, & Ph. Edinb. noviss. p. 23. *Mentha sativæ* nomen occurrit, sub quo priori *Mentha viridis* Linn. Sp. pl. p. 804. s. *Mentha angustifolia* spicata C. B. intelligitur.

Triticissima species præfixa est, etsi recentius plus virium tributum M. Pipertiæ. Odor *crispæ* est fortis, fragrans, non admodum gratus, sapor calidus aromaticus cum amaritie levi. Siccatione non multum virium perdit. Infusum aquosum odorem quidem herbæ servat, saporis autem parum acquirit. Antecellit illi hac in re spirituosum: Libra una foliorum olei ætherei drachmas circiter tres erogat (Cartheus M. m. T. 2. p. 122.). Inter tot vires, quas cum aliis aromaticis hujus ordinis communes habet, memorandæ quædam seorsum, experientia de hac confirmatæ. Eminent præprimis vi nervina & resolvente.

In flatibus primarum viarum discutendis plane eximia, unde hypochondriacis hystericiisque ructus excitando egregium solamen, ut & ructatricem Mentham Martialis (Epigr. L. 10. 48.) appellaverit. Mitigat colicos dolores ex hæcæ causa ortos, etiam illos, qui dysenteriam comitantur. Compescit vomitus & diarrhoeam, tum scilicet, quando hæc mala absque formite, in primis viis hærente, ex spasmodica diathesi enascuntur, vel illo egesto vitiose ob hanc causam perdurant. Foliorum pulvis saccharo mixtus ad ventriculum roborandum facit (Rosenst. Bskd. p. 265.).

Antiquitus (Dioscor. Lib. 3. c. 41. p. 189.) jam constitit, coire lac densarique in caseum non posse, si illi folia (Menthæ sativæ) immerguntur; recentius quoque experimentum edocuit, lac, in quo macerata folia Menthæ fuerunt, longe lentius coagulari, quam absque ejusmodi connubio (Lewiss M. m. p. 378.). Lactis præterea affluxum ad mammas minuit, & jam collectum lac dispellit. Experiuntur hoc in pecoribus adeo rustici, dum eadem, messe peracta, in agros, in quibus *Mentha arvensis* luxuriat, admittunt, quam jaçturam fascino credulum vulgus imputat (Linn. Fl. Svec. n. 516.). Nutrices vero post ablactionem infantum, *Mentha* adhibita, ejusque oleo axillis inuncto, lac aliorum deducunt. Ita & in indurationibus mammarum apud puerperas & nutrices recentibus, confert *Mentha* vino cocta mammas fovere & cum saccharo oleum destillatum ejus ex aqua Menthæ ingerere (Linn. Diss. de *Mentha* usu p. 8.).

Ad menstrua cienda adhibent crebro scemina; hac vi vero adeo excellere memoratur, ut ex Menthæ spiritu crebrius ingesto in uteri hæmorrhagiam suborta fuerit proclivitas (l. c. p. 9.). --- Seminis vim apud viros *Mentha* enervari, Aristoteles Hippocrate que (de victus ratione Ed. Fœlii p. 359.) notarunt, de qua re vero adhucdem jure dubitatur.

Et

Et hæc quidem virtutes præstat interne vel in pulvere sumta, vel in infuso vel præparatorum multiplici varietate. Sæpe sufficit externa ejus applicatio contra dicta mala, in faculis ficcis vel aqua sive vino coctis, cataplasmate, epithemate, clysmate, vel iterum in præparatis variis. In suffusionibus vel contusionibus capitis folia vino cocta ex præstantissimis resolventibus sunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *Pb. omn.* Grato calore os & ventriculum perfundit. Carminativum egregium constituit, vel per se ad unum vel alterum cochlear sumta, vel instar vehiculi aliorum. Vomitus sopit (*Sydenh. Oper. p. 77.*), ventriculum roborat. Coliobatam præcipue extollit *Boerhaave (Chem. T. 2. Proc. 16.)*, etiam in lienteria.

Aqua Menthæ spirituosa) (*Pb. Lond. p. 57.*).

Aqua stomachica) *Pb. W. p. 23.* Destillatione Menthæ & aromatum aliquot efficaciorum ex vino fortiori.

Oleum destillatum) *Pb. omn.* Pallide flavum, sensim profunde rubrum, saccharo instillatum interne usurpatur. Externe abdomini illinitur. *V. & supra p. 77.*

Oleum coctum) *Pb. W. p. 126.*

Spiritus) *l. c. p. 193.* Destillando herbam spiritu vini.

Conserva) *Pb. Lond. p. 24.*

Tinctura) *Pb. Ed. p. 43.*

Pharm. MENTHÆ PIPERITÆ Folia.

250. MENTHA PIPERITA; floribus capitatis, foliis ovatis petiolatis, staminibus corolla brevioribus *Linn. Syst. veg. p. 444.* Mentha spicis brevioribus & habitioribus, foliis menthæ fuscæ sapore fervido piperis *Raii Synops. Ed. 3. Dillen. p. 234. T. 10. f. 2.* *Regnault Botanique*, la Menthe poivrée. Pl. perennis, crescens in Angliæ locis humidis. Colitur vero absque virium dispendio in hortis pharmacopolarum.

Facile ab incautis confunditur cum Mentha viridi *L.* depicta a *Regnault Botanique*, la Menthe à l'Épi, cujus vero folia angustiora, sessilia, spica longior & exilior, sapor imbecillior.

Ab Angliis laus plantæ ad alias gentes transit, nec immerito, quum reliquis Menthis efficacior exiit. Gustata, etiamsi succosa, herba mox aromaticum & camphoraceum saporem prodit, & calore primum insigni replet os faucesque, postea insequente grato frigoris sensu; odor ejus for-

tis non ingratis fragrans. Siccata stirps hinc notis potior, quam succosa. Attamen in aquæ destillatæ præparationem unice, saltim in Germania, colitur. Hæc aqua ex sicca et iustam maturationem adeptæ stirpe per cohobationem præparata & probe servata post annum excutit filamenta, item villos candidos pellucentes, nitentes, sapore, odore, volatilitate ad ignem & fragilitate veræ Camphoræ similes, quam naturam ulterius sublimatio eorundem confirmavit, quæ crystallum erogavit illi simillimam (Gaubii *Advers. var. argum.* pag. 99. sqq.).

P R Æ P A R A T A.

Aqua destillata) *Ph. Brunsv.* p. 181. *Ph. Suec.* p. 70. *Ph. Dan.* p. 123. Aqua Menthæ Pip. Simpl. *Ph. Lond.* p. 53. *Ph. Ed.* p. 28. Licet in catalogis officinar. pharm. Germaniæ, qui præsto mihi sunt, nullibi præter quam dicto illam offendam: creber tamen ejus ibidem proventus obtinet. Præstat ad Londinensium exemplum, illam ex foliis siccatis, nec recentibus, ut alii, aquam destillare. Hæc, odore stirpem æmulans, & sapore similiacri ac calido nec Camphoræ ab simili linguam afficit. Deglutita eundem sensum ventriculo adspersit, subsequente refrigerio, quin totum corpus grate refocillat. Præferri igitur hæc aqua alteri ex Mentha crispâ meretur.

Aqua spirituosâ *Ph. Lond.* p. 56. Vires stirpis in hac parcius collectæ, quam in aqua simplici.

Oleum destillatum) *Ph. Lond. & Edinb.* Copiosè inest herbæ, coloris ex viridi lutei, ætate obscurioris, saporis fervidi, odorisque fortis, instar herbæ. Ad unam vel alteram guttulam igitur modo ferri potest.

Pharm. MENTHÆ SYLVESTRIS Herba.

251. MENTHA SYLVESTRIS; spicis oblongis, foliis oblongis tomentosis serratis sessilibus staminibus corolla longioribus Linn. *Sp. pl.* p. 804. Mentha sylvestris folio longiori C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 484. Pl. perennis in aquis fossisque Europæ calidioris frequens.

Et hujus Herbæ) odor fragrans, sapor pariter aromaticus. Utraque re superior illi est *Mentha aquatica* L., in usum pauperum saltim servanda. Vires dictis similes, sed debiliores, priori adscribuntur. Rarissime ultra epithemata usurpatur.

Pharm. PULEGII Herba.

252. MENTHA PULEGIUM; floribus verticillatis, foliis ovatis obtusis subcrenatis, caulibus subteretibus repentibus, staminibus corolla longioribus Linn. *Spec. pl.* p. 807. Pulegium latifolium C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Pouliot. Pl. perennis in locis udis calidioris Europæ.

Herba) acris, ut & cutem exulceret (Hall. *sirp. helv.* 221.), aromatica simul & valde fragrans. Oleum vehit urens, odoris ut herbe, destillatione cum aqua item alcohole vini eruendum. In plerisque vi convenit stirps cum Mentha crispa.

Apud Anglos olim in tussi convulsiva claruit. Quo sine succum ejus ad cochleare unum commendavit Boyle, laudante &, qui hoc narrat, ex experientia Hulse (apud Raii in *Hist. pl. T. 1.* 534.). Placuit quoque Boyleo syrupus Pulegii vel Hederæ terrestris oleo vitrioli acidulatus, per vires ad quartam cochlearis partem sumendus (V. Ejusd. *Works T. 4.* p. 475.). Casu singulari levamen succo attulisse sese narrat Lentilius (Euseodr. p. 635.). Inter alia proficua infusum Pulegii pro potu in hoc morbo faceret Sauvages (*Nosol. method. T. 2. P. 2.* p. 157). Sed magni alius medici (Werlhofii in *Comm. Noric.* 173. p. 1733.) expectationi succus, etsi crebro ab eo tentatus, non obsecundavit. Nec hodie amplius specifici nomine contra hanc tussim condecoratur. In affinibus quoque malis aliis herba probata, decoctum edulcatum in raucedine (Chefnav apud Raii.), infusum theæforme in astmate (Chomel *Usuelles T. 2.* p. 32.).

Infusum autem cum vino albo & chalybe factum certissimum & nunquam fallens emmenagogum pronuntiatur (Hall. *l. c.*).

P R Æ P A R A T A.

Aqua destillata) *Pb. W.* Simplex *Pb. Lond. Edinb.*

Aqua spirituoſa) *Pb. Lond.* p. 57.

Oleum destillatum) *Pb. W.*

O C I M U M.

Linn. *Syst. veget.* p. 455. *Gen. pl.* p. 300.

Pharm. BASILICI Herba.

253. *OCIMUM BASILICUM*; foliis ovatis, glabris, calycibus ciliatis Linn. *Spec. pl.* p. 833. α . *Ocimum* caryophyllatum majus C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Basilic. Pl. annua Indiæ orientalis, in hortis nostris colitur vaporarii fotu adjuta.

Omnes *Ocimi* species suavem fortemque odorem contritæ spargunt, quædam adhuc fortiorem, quam *Basilicum*, ut, quæ non minus frequens in hortis, inque foro medico pariter locum habet, *Ocimum minimum*; foliis ovatis integerimis Linn. *Sp. pl.* l. c. Sapor *Herbæ* utriusque moderate aromaticus: Nec vis perit siccatione, quæ contra ea odorem gratiorem reddit.

Cibus hodie fere unice pro condimento est. Oleum præbent folia copiosum illudque valde fragrans, cujus virtutem cephalico-nervinam prædicat Fr. Hoffmannus (*Obs. phys. chem.* p. 19.). Pulvis naribus attractus mucum prolicet: Quidam eo etiam utuntur *Tabaci* loco (*Chomel. Usuell.* p. 2. p. 29.). Unde & in quibusdam pulveribus sternutatoriis officinarum occurrit. Vis nervina & pellens alios moratur.

N E P E T A.

Linn. *Syst. veg.* p. 442. *Gen. pl.* p. 289.

Pharm. NEPETÆ Herba.

254. *NEPETA CATARIA*; floribus spicatis, verticillis subpedicellatis, foliis petiolatis cordatis dentato-serratis Linn. *Spec. pl.* p. 797. *Mentha cataria vulgaris & major* C. B. Icon; *Flor. Dan. Tab.* 580. Regnault *Botan.* sub falso nomine *Le Marum*. Pl. perennis in locis ruderalis crescens.

Odor *Herbæ* menthaceus, sed magis ingratus, aromatico amarus. Oleum continet flavicans, odore *herbæ* ipsius. Accepta felibus planta, ut vix servari ab iis queat. Hinc ad mures ab aviario arcendos conducit fasciculum trabibus ejus alligare (*Hagstöm's Svar om Biskörseln.*).

Obsolevit in hodierna praxi medica, plurimi tamen conveniunt in malo hysterico & ad menstrua pellenda valere.

Chlo-

Chloroticis subvenire legitur (Linn. *Fl. Suec. n. 514. Conf. EI. Mat. med. n. 311.*). Infusum aquosum vel vinosum ejusdem adhibere licet; item pediluvio vel infusui herbam addere conducit.

DRACOCEPHALUM.

LINN. *Syst. veget. p. 454. Gen. pl. p. 298.*

Pharm. MELISSÆ TURCICÆ Herba.

255. *DRACOCEPHALUM MOLDAVICA*; floribus verticillatis, bracteis lanceolatis, ferraturis capillaceis Linn. *Sp. pl. p. 830.* Melissa peregrina folio oblongo C. B. Icon: Blackwell *Tab. 551.* Pl. annua in Moldavia & Ruthenia crescens.

Herba trita vulgaris Melissæ odorem spirat, sed debiliorem. Viribus & suppar credita; imo a Fr. Hoffmanno (*Diss. de præstantia remed. domest. §. 19.*). Verum ad exoletas transmigravit.

Experimenti causa proposuit ill. a Linné (*M. m. p. 153.*) Melissæ Canariensis Herbam ex *Dracocephalo Canariensi* (*Spec. pl. p. 829.*), quæ fragrantia æmulatur fere Marum, hinc priori longe efficacior videtur. Trahi sine dubio huc poterit illud Baglivi (*Lib. de fibr. motr.*); „ Multa adhuc latent in herbis ad Citri naturam accedentibus, ut Melissa; sed sapienti sat. “

BETONICA.

Linn. *Syst. veg. p. 446. Gen. plant. pag. 293.*

Pharm. BETONICÆ Folia, Flores.

256. *BETONICA OFFICINALIS*; spica interrupta corollæ labii lacinia intermedia emarginata Linn. *Spec. pl. p. 810.* „ *Betonica purpurea* C. B. *Fl. Dan. p. 726.* Regnault *Botan. la Betoine.* Pl. perennis, crescens in Europæ sylvis & collibus apricis.

Veterum *Betonix* an cum nostra stirpe eadem sit, merito dubitatur. Quod si enim descriptio Dioscoridis (*Lib. 4. cap. 1. p. 245.*), quæ quidem & in alias verticillatas quadrat, non adversetur, refellit tamén multiplex eorum in tot tamque diversis morbis de illa præconium, effectusque varii illi adscripti, quos quidem serior praxis non confirmat. Mitto igitur

tur quadraginta septem illos morbos, quibus sanandis Antonius Musa in singulari libro (cujus primaria capita vide in Sim. Paulli *Quadr. bot.* p. 241. *sqq.*) Betonicam suam parem censuit, traditurus pauciora de stirpe a paucis medicis hodie æstimata, simulque certiora.

Folia) sapore amaricante subsalfo, odore nonnihil aromatico instruuntur. Extractum aquosum eorum amaricans & subausterum est, odoreque stirpis destitutum, spirituosum subacre aromaticum. Pulvere naribus attracto sternutationem movent & mucum proliciunt. Non crederem in vigore nervorum restituendo multum virium illis inesse, arguentibus id etiam plerisque auctoribus. Curatius determinat vim illam cephalicam vir celebris (Scopoli *Fl. Carn. Ed.* 1. p. 460.), qui nervos mucosa vel serosa colluvie relaxatos iis refocillari ex sua experientia notat. Pro argumento, quod Betonica nervorum systema conspicuum in modum afficeret, narrationes de temulencia, quæ sub evulsionem radicum in aniculis quibusdam (Sim. Paulli *l. c.* p. 246.) & operariis (Bartholin. *Hist. anat. observ. Cent.* 3. *Obs.* 97. p. 193.) contigerit, esse possent, nisi alii in evellendis & transferendis illis impune occupati fuerint, nec ex folio in naribus retento aliquid molestiæ senserit (Allston's *Lectures on the Mat. med.* T. 2. p. 90.). Radices tamen manifeste differunt natura ab herba, utpote quæ nauseam vomitumque cient (Raii *Hist. pl.* T. 1. p. 550.), & ut serius observatum (Scopoli *l. c.*), recentes alvum movent. Excreationem mucii vel puris in pulmonibus collecti adjuvare (Chomel *Usuell.* T. 2. p. 13.) folia, non videtur omni fide carere. Quod vero ad arthritidem sopiendam, in jusculis, acetariis, potu, balneis tantum faciant (Hildan. *Cent.* 6. *Obs.* 32. *Oper.* p. 536.), non absque ulteriori experientia accipi potest.

Flores). Integra per hocce spica intelligitur. Communis istis cum foliis virtus adscribitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *Pb. W.* Iners.

Conserva) *Pb. W.* Superflua.

Syrupus) *Pb. W.* p. 204. Maceratione herbæ recentis in aqua ejusdem prægressa, succo expresso saccharum additur, Exoletus & superfluus.

Emplastrum s. ceratum de Betonica). *Pb. W.* p. 60. Excipientia sueta una cum herba bina resinosa & Mumiam comprehendunt. Vulneribus capitis olim præcipue dicatum (Cfr. Sim. Paulli *l. c.* p. 245.).

MARRUBIUM.

Linn. *Syst. veg.* p. 449. *Gen. pl.* p. 294.*Pharm.* MARRUBII (vel addito epitheto)
ALBI Folia.

257. *MARRUBIUM VULGARE*; dentibus calycinis fetatis uncinatis Linn. *Spec. pl.* p. 816. Marrubium album vulgare C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Marrube blanc. Pl. perennis, in locis ruderatis & ad vias crescens.

Πρασιν (Diosc. *Lib.* 3. c. 119. p. 223.) veterum Græcorum videtur. Folia gustata amaritiam cum levi acrimonia produunt, trita autem odorem moderate fragrantem spargunt, moschi quodammodo æmulum. Extracti aquosi majus pondus elicitur idque inodori & amari, spirituosius minus, quod vero fragrantiam servat cum penetrantiori amaritie. Sanguis, cui decoctum ejus adfutum, rubicundior & fluidior evadit (Freind *Emmenol. T. I. Oper.* p. 208.). Inde jam partem effectus, quem in corpore humano præstat, subolfaciat.

Nempe incidendi & aperiendi insignis efficacia Marrubio inest, cognita Veteribus & nostro quoque tempore crebro confirmata. Pituitam, pectus gravantem & tussim astmaque producentem, sæpe haud sine juncto infarctu pulmonum, solvit & creatu eliminat (Dioscor. *l. c.* Rhazes *ad Mansor.* 3. n. 49.). Profuit in asthmate, quod spata valde crassa, flavida & valde tenacia comitabantur (Lösecke *Arzneym.* p. 382. not.). In asthmate humido & quovis pulmonum infarctu est, qui omnibus reliquis præfert, selectu præcipue facto pulveris tenerrimorum furculorum apicum, qui potentiores existimantur (Lange *de Brunsv. dom.* p. 302. sq. & iterum in *Miscell. verit. med.* p. 58.). Quin in deteriori adhuc labe, phthisi ex ulcere pulmonum, suppetias fert. Succus ejus cum melle placuit Alexandro Tralliano (*Lib.* 5. *Ed. Andern.* p. 158.) in tussi inveterata, & si pus in thorace collectum fuerit, qui & varias alias miscelas commendat. Prius connubium & Celso (*L.* 3. *cap.* 22. *Ed. Kraus.* p. 171.) & Caelio Aureliano (*Morb. chron. L.* 2. p. 423. sq.) opportunum visum. In uno vel altero casu profuit aliquantum Marrubium in abscessu insigni pulmonum, præcipiente illud ill. Haenio, in ceteris autem minime (*Rat. med. P.* 4. p. 252. Cfr. *Index Operis* p. 164, qui adhuc plus huic laudi detrahit.). Similis inconstantia infusi aquosi movet ill. Hallerum (*Hist. st. helv.* n. 268), qui quidem aliquoties in hisce

morbis sreatum eo levatum observavit, & in pthiſi fatiſ proveſta ſemel illud utile invenit, non vero aliis exemplis.

Reſolvit etiam tumidum hepar, quin ſcirrho vitiatum. Sic evanuit tumor ejus diuturnus durus, contra quælibet alia tentata auxilia rebellis, conſerva ſorum (quorum calycibus folia ſtirpium vi æmulantibus, ſine dubio efficacia debetur), melle parata ad unciam per quadraginta dies ſumta, ſuperbibita aqua ex ſtirpis foliis & radicibus deſtillata (Zacut. Luſit. Prax. admir. Lib. 2. Obſ. 48.). In duobus hominibus inſuſo vinoſo per plures meſes continuato diſparuit ſcirrus regionis hepatis, magnitudine nucem æquans (Chomel Uſuell. T. 1. p. 232.). Icterus pertinacem, reliqua eludentem, sæpe diſcuſſit (Foreſt. Oper. Lib. 19. Obſ. 19. Schol.), idque in ſucco per ſaccharum in ſyrupum redactio (Foreſt.). Nec feſellit Marrubium, ictero jam in hydropem tranſeunte, multis exemplis, in decoctis vel ſucco cum vino & ſaccharo vel melle miſto, & utrumque morbum ſanavit (Foreſt. Ob. Lib. 19. Obſ. 40.). Innumeras ſuas experientias citat Borellus (Hiſt. & Obſerv. Cent. 4. n. 14.), de prædicans inſuſum ſummitatum ejus ad menſtrua provocanda & chloroſin virginum tollendam. Ptyaliſmus, qui ex mercurio ante adminiſtrato ultra annum in juvene venerea labe inſeſtato perreſerat, inſuſo ejus brevi ſublatus (Linn. Fl. Svec. n. 531.).

Præter indicatos varios exhibendi ſtirpem modos notandum adhuc eſt

P R Æ P A R A T U M .

Extractum), pariter in officinis obvium, licet in catalogis vulgatis omittatur. Utique non ſpernendum, præcipue ſi menſtruo aquoſo ſimulque ſpirituoſo ſecundum Ph. Dan. p. 172. paratur.

S A L V I A .

Linn. Syſt. veg. p. 64. Gen. plant. pag. 17.

Pharm. SALVIÆ Folia.

258. SALVIA OFFICINALIS; foliis lanceolato-ovatis integris crenulatis, floribus ſpicatis, calycibus acutis Linn. Sp. pl. p. 34. Conf. Etlingeri Comment. de Salvia p. 16. α, Salvia major C. B. Salvia latifolia Brunfels. β, Salvia minor aurita & non aurita C. B. Salvia anguſtifolia Clus. Icon. Re-

Regnault *Botanique*, la petite Saugé. Rarius occurrit flore albo, plerumque cœruleo. Fruticulus in Europa australi spontaneus, in hortis nostris sub dio commode hospitatur.

Utriusque Varietatis promiscuus in officinis usus fit: altera tamen & odoris & saporis fortioris quibusdam videtur (V. e. c. Alston *on the M. m. Vol. 2. p. 217.*), consequenter & virtutis. Quæ solo humido fertili reperitur; hortensis igitur postponenda (Hill *on the Virtues of Sage, Vers. Germ. p. 48.*).

Ελελισθακον Dioscoridis) (*M. m. Lib. 3. cap. 4.*) existimatur esse. Subtilius distinguens Theophrastus (*Hist. pl. Lib. 6. cap. 2.*) per illam vocem Varietatem majorem, per vocem Σαυελην autem Var. minorem denotat. Plura de nomine apud Veteres in Wedelii *Diff. de Salvia, resp. Weisheit Jen. 1715.* legas.

Flores) nondum expansi plurimum virtutis videntur spondere, ut quorum calyces balsamum valde fragrans spirant. An vero hisce potissimum usi fuerint Veteres, indeque plus stirpe hac præstiterint, quam nostro tempore fit, ut Hillius (*l. c. p. 61.*) vult, definiri nequit. Jam vero Foliis) unice acquiescimus. Hæc saporis aromatici calidi amaricantis subadstringentis sunt, odoris fortis non admodum grati. Succosis s. recentibus foliis quum fervidam aquam infunderem, obtinui liquidum saporis fere camphoracei non valde amarum, sed diu a putredine immune; quod vero infusione siccatorum foliorum redundavit, ingrate amarum reperi vix aromaticum, & facile putredinem calido aere concipiens. Infusum aquosum miscela vitrioli martis saturata nigredine tingi quidam (Tancred Robinson in Raii *Hist. pl. p. 510.* item Lewis *M. m. p. 513.*) referunt: recentissimus autem auctor (Etlinger *l. c. p. 54.*) colorem modo profundiorum inde vidit. Idem infusum, admixtum sanguini calenti, floridissimum eum reddidit & attenuavit (Schwencke *Hæmatol. p. 186.*). Extracti aquosi primi dachmæ duæ cum dimidia circiter ex uncia una foliorum eruuntur; extracti spirituosi primi drachma una cum sexdecim granis (Etlinger *l. c. p. 51. sq.*) ex eadem quantitate. Amaras & adstringentes partes, quæ ambæ maximum pondus constituunt, aqua elicit, spiritus vini autem insuper aromaticas. Aqua destillatione transiens fragrans est, cum qua emergit oleum æthereum, ad drachmam dimidiam vel scrupulos duos ex libra (Cartheus. *M. m. T. 2. p. 109.*) vel scrupulus unus cum granis quatuor ex unciis octo herbæ (Etling. *p. 53.*). Multum cinerum combusta erogat, ad drachmas decem ex libra. Præter alcali fixum, etiam volatilis notæ insunt (*l. c. p. 53.*). Antiseptica vi sub experimentis cum carne ipso cortice Peruviani superiora folia sunt deprehensa, nam nonnisi qua-

tuor integris diebus elapsis cadaverosum odorem caro sub hoc connubio sparfit (*l. c. p. 54.*), quum cortex foetorem per 55. horas modo averteret.

Ante usum lavari bene folia jubeo aqua, fabulas quidem de bufonibus non curans, quibus, per acceptam sibi sub stirpe hac commorationem, inquinamentum illi venenatum afferri perhibent, vel de insectis adfidentibus; sed ob papillosam superficiem, quæ subtus in cavernulas unctuosas pulverem aliasque quisquilias recipit & servat.

Miror, quod in locum Theæ Chinesis Salviam surrogare quidam suaserint (*Hunauld Discours sur les propriétés de la Sauge à Paris 1698. Stenzel Diss. de Salvia in infuso adhibenda hujusque præ Thea Chinesi præstantia, Vitem. 1723.*), cui fini vero tam ob ingratiorem saporem, quam ob calidam & sudoriferam naturam longe minus opportuna est, ut nec ob hanc febrientibus concedi possit. Merito & dubitatur, licet multi (prout Boerhaavius in *Hist. pl. hort. L. B. P. 1. p. 235.* & iterum Bomare in *Dictionnaire d'hist. nat. T. 6. p. 645. Ed. 4.*) affirmant, quod Chineses & Japonenses oblatam ab Europæis Salviam eadem aviditate ac nos veram Theam in infuso biberent; suæque Theæ tantopere præferrent, ut pro cista una Salviæ binas vel tres cistas Theæ viridis redderent, quod Belgæ præcipue ad littus Gallo-Provinciæ integram fere Salviæ messem coementes suum in lucrum vertere dicuntur (Bomare). Certe silent hac de re itineratores nuperiores.

Efficacia & nomen herbæ dedit (a salvando), & cumulum laudum attulit in tremore artuum, paralyfi, obstructione menstruorum, fluore albo, arthritide & rheumatismo, morbis contagiosis, aphthis, ulceribus aliisque multis morbis, quorum nomina colligere absque testium fide non interest. Licet tamen inter Hunauldi, Wedelii, Paullini (*Sacra herba s. nobilis salvia, Vindob. 1688.*) prodiga præconia & tenuem exsuccamque generaliorum virtutum enumerationem media quadam via prodire. Hæ stimulandi nervos instar aliarum aromaticarum herbarum, roborandi fibras, adstringendi, dissipandi stagnantes humores & detergendi efficacia videntur contineri. Ulterius vero constitit, ad coercendos nocturnos eorum sudores, quibus ex febribus prægressis languidi & debiles subinde disfluunt, eximium auxilium attulisse infusum Salviæ vino, vel, nisi hoc suffecerit, spiritu vini paratum, & hoc proxime dictum quidem ad bina cochlearia bis de die sumtum, quod nunquam sefellisse fertur (*Swieten. Comment. T. 2. p. 370.*). Sudores adeo in peste absque levamine protrusi vino salviato, aut saturatori Salviæ infuso, addito spiritu vini coerciti (*Chenot de peste p. 136.*). Non spirituosus liquidi vi roborandi deberi hanc si-

sten-

stendi sudorem effectum, inde patet, quod par successus ex infuso aquoso contigerit (Quarin *method. m. febr.* p. 37.).

Molestum quoque lactis sicillicidium, subinde post ablationem infantum persistens haud absque notabili corporis emaciatione, subigi se, reliquis subsidiis irritis, infuso fortit Salviae per trihoriam ad unciam unam vel alteram dato patitur (Swiet. *Comment. T. 4.* p. 645.). Succu Salviae cochlear tanta copia succi citrei, quam malum ejus erogat, remixtum & versus paroxysmi exortum captum febrem tertianam sufflaminavit (Kalm's *Resa T. 2.* p. 354.) sudore, ut existimo, loco paroxysmi excitato; quod vero ambiguum curationis febrium intermittentium genus constituit. Fuerunt tamen antea alii, qui in hisce febribus Salviae confisi sunt.

Laus in aphthis infantum non nova nec immerita, cui signatura foliorum, per contractas venas in papillas efformatorum, favere Wedelio (*l. c.* p. 18.), ad genium istius temporis, visum. Praecaventur haec decocto foliorum, aqua facto, vel hoc cum pauxillo vini Gallici albi mixto, cui additur post colationem tantillum mellis, dum nutrix linteo illi intincto digitum obvolvitur, & hocce os, praecipue ubi albæ maculae occurrunt, perfricat. Jungitur & similis decoctis usus, quando praesentia aphtharum alia efficaciora desiderat (Rosenst. *om Bskd.* p. 42. sq.).

Ad gingivas relaxatas roborandas, ulcera oris detergenda & sananda confert, decocto colluere os vel eodem in gargarismate uti. --- Discutit & potenter in sacculo adhibita vel in fomento, aqua vel vino decocta.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *offic.*

Aqua Salviae composita) *Pb. W.* p. 22. Valde calida ob aromatum copiam & spirituosum menstruum. Superflua, certe apoplecticis, quibus olim destinata, noxia.

Conserva) *Pb. W.* Exoleta.

Oleum destillatum). *Pb. W.* Initio viride vel album (Etling. *l. c.* p. 53.), ætate flavescens vel brunum, acre & calidum. Temporis mora odorem fere camphoraceum assumit (Geoffroy *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1721.* p. 163.), Rari usus.

Pharm. SCLAREÆ vulgo s. HORMINI SATIVI
Ph. Ed. Folia.

259. *SALVIA SCLAREÆ*; foliis rugosis cordatis oblongis villosis ferratis, bracteis coloratis calyce longioribus concavis acuminatis Linn. *Spec. pl.* p. 38. *Horminum Sclarea dictum*

Stum C. B. Cfr. Etling. *Comment. de Salvia* p. 34. Icon: Regnault *Botanique*, l'Orvale, ou Toute bonne. Pl. biennis Italiæ, Syriæ.

Superflua, nec in medicina amplius hodie locum habet. Linneus (*M. m. n.* 19.) fortiolem pronunciauit præcedente. Dum recens est, ad contactum unctuosa.

Odor Foliorum) fortis, sapor amaricans, subaromaticus. Pauxillum modo olei destillati continent, scil. $\frac{1}{5 \frac{1}{2}}$. Omnis virtutibus in malo hysterico, colica, suppressione menstruum rel. illis assignatis, noto tantum cerevisiam vel vinum herba imprægnatum inebriare insigniter capitisque dolores excitare (Lobel. *Advers.* p. 240. Herm. *Cynof. Mat. med. T. 1.* p. 460.). Qui mos iisdem imprægnandi vina tamen etiamnum ab cœnopolis quibusdam fraudulentis, ut vinum sapore moschatellino imbuant, exercetur.

R O S M A R I N U S .

Linn. *Syst. veg.* p. 64. *Gen. pl.* p. 19.

Pharm. ROSMARIINI HORTENSIS Herba, ANTHOS
Flores.

260. ROSMARINUS OFFICINALIS; β , Rosmarinus hortensis angustiori folio C. B. Δ 13av0-1c Diosc. Icon: Regnault *Botanique*, le Romarin. Frutex in collibus inferioris Galliæ, Hispaniæ, Italiæ, Helvetiæ quoque passim, item Oriente spontaneus. Septentrioni propius in hortis per æstatem quidem sub dio viget floretque, per hiemem autem hybernaculorum tutamine indiget.

Herba) odorem fortem fragrantem non omnibus gratum, si teritur, & recens & sicca spargit, sapore autem calido, acri, camphoraceo instruitur. Hisce notis maxime extrema ramorum foliis vestita calycesque distinguuntur; nam corolla demto calyce vix odora vel sapida (Neum. *Chem. B. 2. Tb. 4.* p. 117.). Unde, quænam partes vi præstent, colligitur. Folia præ reliquis eliguntur. Aqua ex iis obtinetur extractum amaricans uberius, spiritus vini autem elicit etiam odoras calidasque partes, sed spissatus pondus extracti minus præbet. Nec parum terrestrium partium hisce seclusis remanet, scilicet ex uncia una drachmæ tres supraque (Neumann.). Olei destillati $\frac{1}{9}$ ad $\frac{1}{1 \frac{1}{2} 8}$ cl. Cartheuser (*M. m. T. 2.* p. 106.), cl. Lewis (*M. m.* p. 486.) autem $\frac{1}{200}$ eruit. Flores longe ejus minorem quantitatem erogant. Camphoram, quam stirpi inesse nonnulli affirmarunt,
in

in conjectura ex analogia saporis unice consistere arbitror.

Est stirps ex potentissimis hujus ordinis aromaticis, quæ in nervis stimulantibus & reficiendis, liquidis tenacibus resolvendis & stagnantibus dissipandis, sanguine exagitando, ut in sudorem degeneret vel in fœminis in menstrua erumpat, flatibus disflodendis, putredine coercenda insignem vim habet. In affectionibus ideo systematis nervosi variis, memoriæ labe, vertigine, paralyti, multum nec injuste laudatur. Vino decocta & melle dein mixta astmatis (puitosi sine dubio) existit eximia medela (Borell. *Hist. & Obs. Cent. 4. Obs. 46.*). Glandularum colli infarctum apud infantes dissipat infusum vel decoctum herbæ saccharo edulcatum (Kvechler in *Diss. de glandulis colli puerorum tumefactis p. 47.*), approbante & Heistero (*Med. pract. p. 264. & Chirurg. cap. de scirbo*). Diarrhœam chronicam sub virum jacturam tabem minantem vinum ex foliis stipavit intra breve tempus (Welsch. *Hecatostea 2. n. 51. p. 29.*).

Herba extrinsecus in sacculis vel epithematibus applicata fugillationes discutit, siccata dissipat œdemata, in fomento cum vino gangrœnam sistit.

Flores Anthos. Deïueverunt usurpari. Vis eorundem, ut dictum, in calyce latet.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) officin.

Oleum destillatum) officin. Flavicans vel subviride, tenue, fragrans insigniter, etli paullo ingratius odore, quam ipsa herba. Ætate odorem fere camphoræ acquirit (Geoffroy *Mem. de l'Ac. d. sc. d. Paris 1721. p. 163.*). Paucis guttulis ingestum flatus discutit nervosque stimulat.

Aqua Reginæ Hungariæ), melius Spiritus rosmarini). Simplicior est in *Pb. Edinb. p. 33.* ubi flores, vel in *Pb. Ed. noviss. p. 100. & Pb. Lond. p. 58.*, ubi summitates, item in *Pb. Sver. p. 176.*, ubi folia cum floribus requiruntur, & horum aliquod cum spiritu vini absque alia miscela destillatur. Dani (*Pb. p. 128.*) floribus Anthos flores Lavendulæ addunt, & Wurtembergenses (*Pb. p. 18.*) Salviam & Zingiber. Externe pro odoramento est debiliū & deliquio animi correptorum, discutit etiam & roborat. Qui spiritus Montpeliis ad nos transfertur fragrantior & efficacior est reliquis.

Conserva) *Pb. Lond. p. 24. Pb. Ed. p. 70.* Ex floribus. Confusione horum & saccharo addito debilitatur fragrantia & vis insigniter.

Mel anthosatum). *Pb. W. p. 113.* Ex floribus vel herba, aqua

aqua & melle maceratis, demum coctis & colatis. Raro hodie ad flatus dissipandos & tormina uterique dolores mitigandos ingeritur, vel clysinatibus admiscetur.

GLECOMA.

Linn. *Sist. veg.* p. 445. *Gen. pl.* p. 291.

Pharm. HEDERÆ TERRESTRIS *Herba.*

261. GLECOMA HEDERACEA: foliis reniformibus crenatis Linn. *Spec. pl.* p. 807. *Hedera* terrestris vulgaris C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Lierre terrestre. Pl. perennis ad sepes, & in dumetis crebra.

Herba) succosa amara paullum, cum levi aromate & acrimonia, & odoris, dum fricatur, fortis. Nec siccata perdit saporem vel odorem suum vel vires, si contusa & in placentam redacta siccatur beneque servatur (*Willis Pharm. rat. Sect. 1. c. 6. p. 59.*). Alius jacturam odoriferæ partis siccando queritur (*Carth. M. m. T. 2. p. 469.*). Aqua destillata odora. Extractum aquosum amaritium mitem habere fertur, spirituosum evidentius acre & aromaticum (*Heder. Diss. de Hedera p. 12. sq.*). Contra hæc vir fide dignior (*Cartheuser loc. cit.*) saporem extracti aquosi primum subdulcem & amaricantem, postea adeo acrem, ut Piper vel Pimpinellæ radicem æmuletur, describit, extractum autem spirituosum, quod longe minori quantitate elicitor, balsamicum, amaricans.

In Anglia, præcipue septentrionali, olim per 24. horas dolio immissa ad cerevisiam clariorem reddendam (*Raii Hist. plant. T. 1. p. 567.*). Crebro quoque cerevisiam hac stirpe imprægnatam, nomine Gill ale, potarunt, ut antiscorbuticum, aperiens & diureticum (*Miller Botan. offic. p. 225.*) In Germaniæ quibusdam locis embammatibus incoquitur gratiæ causa. Folia loco Mori bomyribus projecta (*Iusti Gött. Polizeynarchv. 1757. p. 23.*).

Quod aperiendi, detergendi, lotium pellendi vulnerariamque facultatem habeat haud mediocrem, experientia non disfitenda nititur. Olim fiduciam in ulceribus internis (*Sim. Paulli Quadrip. bot. p. 74.*), præcipue pulmonum, contraxit, quam adhuc apud multos servat. In tussi gravi & pertinaci pulveris drachmam dimidiam vel integram bis de die, in aqua destillata vel decocto pectorali sumendam, impenfe laudat Willisius (*Pharm. rat. Sect. 1. c. 6.*). In phthisi ex hæmoptysi præ ceteris omnibus commendatum cupit syrumpum

pum ex Hedera terrestri copiose ingestum Mortonus (*Phthisiologia Lib. 3. cap. 5. Op. T. 1. p. 133.*). Quercetano pariter syrupus hoc sine placuit, sed ex succo cum saccharo Rosarum vel penidio paratus (*River. Prax. P. 1. p. 349.*). Decoctum melle, si placet, miscendum multis extollit Etmüllerus (*Oper. T. 1. Mang. p. 639.*) in exulcerationibus pulmonum, Lindanum socium laudis in empyemate, vomica pulmonum & abscessu ex male curata pleuritide citans. Favet horum effatis de efficacia in phthisi Scardona (*Apbo-sismi de cognoscendis & curandis morbis Lib. 2. p. 69.*, Sauvages *Nosol. T. 3. P. 2. cap. de phthisi.*) in censu remediorum contra phthisin variam hoc pariter memorat. In Svecia, ubi medicis quibusdam contra phthisin sese quoque commendavit, memini cognati cujusdam, qui pus verum expulerat, succo ejusdem cum sero lactis vel lacte mixto, juncta equitatione, potissimum curati. Equidem pluries addidi pro phthisicis ex ulcere aliis herbis in infuso theæformi, conserva Rosarum loco sacchari edulcato, non sine fructu, sed in comitatu reliquorum subsidiorum.

Calculo renum subvenit, non quidem, ut arbitror, peculiari quadam solvendi virtute, quam in pulvere, vel aqua spirituosa, exploratam arbitratur Sim. Paulli (*Quadrip. bot. p. 74.*), sed ea, qua lotium movet. Ad præcavendum igitur calculum valde efficax, quocumque modo sumpta, pronuntiatur (*Sennerti Pract. Lib. 3. Pars 7. Sect. I. Oper. T. 3. p. 576.*). Aliis infusum spiritui vini paratum ad calculos pellendos placuit (*Plater. Prax. Tom. 2. p. 499. Reuln. Observ. med. p. 90. apud Welsh.*), etiam saccharo edulcatum; sicque aliquando haud absque dolore arenulæ excretæ (*Reuln. l. c.*). Unde apparet, non larga nimis manu præbendam esse, ne, ut solent diuretica efficaciora, labefactatas lotii vias nimis irriteret, & lædat. Extra tempus, quo dolor renum affligit, commendabilis est cerevisia non lupulata, cui tempore fermentationis folia stirpis addita (*Mead Monita & præc. med. p. 97.*).

Succum naribus attractum cephalalgiam vehementissimam & inveteratam auferre Raius (*Hist. pl. T. 1. p. 567.*) profert, auctore ludimagistro quodam, fateor teste non satis idoneo, & nimis empirice. Meminisse tamen hujus rei juvat ob experientiam gravioris viri (*Seguieri, Plant. veron. T. 1. p. 306.*), qui, etsi nequaquam radicitus malum tolli, minui tamen hac ratione expertus est.

Leviore eæque vernaes febres intermittentes infuso meraco recentis herbæ, sub apyrexia & frigoris stadio ubertim hausto, fugatæ fuerunt (*Lautter Hist. bienn. p. 2.*). Minor, quod & primo febris stadio in usum tractum, quum, quic-

quicquid tum potulenti ingeritur, molestias creare soleat, & paroxysmum prolongare.

Defuevit omnino tritam herbam ulceribus sinuosis crurum imponere; vel succo eadem eluere (Gabelchover *Cent.* 3. *Obs.* 69.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conserva) *Pb. W.* Superfluum declarat supra citata Wil-
liffi observatio.

Aqua destillata) *l. c.* Abeffe potest, tanto magis, quam
odor facile pereat.

Syrupus) *l. c. p. 212.* Laus in phthisi supra adfuit. Ex-
tenditur & haud sine omni jure ad abscessus alios internos,
item ad nephritidem calculosam.

L A M I U M.

Linn. *Syst. veg. p. 445. Gen. pl. p. 292.*

Pharm. LAMII ALBI Herba; Flores.

262. *LAMIUM ALBUM*; foliis cordatis acuminatis ser-
ratis petiolatis, verticillis vigintifloris Linn. *Sp. pl. p. 809.*
Lamium album non fœtens, folio oblongo C. B. Urtica
iners sive Lamium primum Dodon. *Pempt. p. 153. Icon:*
Fl. Dan. Tab. 523. Regnault Botanique, L'ortie blanche.
Pl. perennis; creberrima ad vias & locis cultis.

In *Pharm. Edinh.* utraque pars designatur; in *Londinens.*
unice flores. Spreta in uniuersum stirps in hodierna praxi;
nec spondet multa sensuum scrutinio subiecta. Herba odor
subfœtens, sapor subausterus. In hæmorrhagia uteri & fluo-
re albo, præcipue in hoc olim laudata. Quidam floribus
prærogativam tribuerunt conservamque ex recentibus para-
runt (Dodonæus). Alii infuso theæformi ex utraque dictarum
partium usi sunt (Geoffroy *Matiere med. Traité T. 7. p. 168.*).
Ex recentioribus Galli præcipue de ea honorifice in hisce
malis sentiunt, ut Chomel (*Pl. Usuelles T. 2. p. 306.*), qui
herba floribusque in jusculo vitulino coctis, vel & succo ad
uncias ingesto una cum cataplasmate abdomini applicato sæ-
pe auxilium attulisse narrat, item Geoffroy (*l. c.*), qui ad
quotidianam praxin provocat. Scrophulas etiam infuso aquo-
so frigido foliorum & florum Lamii pro potu vulgari dispel-
li visum (*Mem. de l'Ac. de Paris 4. 1717. p. 273.*)

LEONURUS.

Linn. *Syst. veg.* p. 449. *Gen. pl.* p. 295.*Pharm. CARDIACÆ Herba.*

263. *LEONURUS CARDIACA*; foliis caulinis lanceolatis trilobis. Linn. *Spec. pl.* p. 317. Marrubium Cardiacum dictum C. B. Icon. *Fl. Dan. Tab.* 727. Regnault *Botanique l'Agri-paume ou la Cardiaque*. Pl. perennis, in locis ruderatis crescens.

Herba) omnesque reliquæ ejus partes colorem luridum habent; odor foliorum subfœtidus, sapor amarus. Ad obsoleta pertinet. Quæ de usu in cardialgia infantum a distensione hypochondriorum, de vi pituitam resolvendi, lotium & menstrua provocandi, de efficacia in palpitatione cordis &c. passim (Vid. e. c. Raii *Hist. pl. T. i. p.* 572. Boerh. *Hist. pl. Hort. L. B. P. i. p.* 259.) tradita sunt, non ita narrantur, ut veræ frugis aliquid inde peti possit.

PRUNELLA.

Linn. *Syst. veg.* p. 258. *Gen. pl.* p. 301.*Pharm. PRUNELLÆ S. BRUNELLÆ Herba.*

264. *PRUNELLA VULGARIS*; foliis omnibus ovato-oblongis serratis petiolatis. Linn. *Syst. veg. l. c.* Prunella major folio non dissecto C. B. Icon: Regnault *Botanique*, la Brunelle. Pl. perennis, in pratis obvia, præcipue humidis.

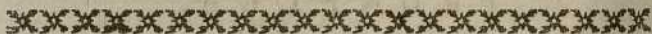
Herba) parce præscribitur. Saporis subamari leniter austeri; adstringit igitur nonnihil. Hinc ex vulgari opinione, quod sanguinis profluvia & alvi vitiosæ dejectiones adstringentibus sistantur, hæc quoque a variis inter horum malorum auxilia est cooptata. Prudentiores causas horum antea vincunt, quam ad roborantia animum advertant. Hodie pro gargarismis servatur in angina, & collutionibus in ulceribus oris, quo sine aqua decoquere illam & melle commiscere convenit (Cfr. Etmüll. *Oper. Ed. Mang. T. i. p.* 680.).

SCUTELLARIA.

Linn. *Syst. veg.* p. 456. *Gen. pl.* p. 301.*Pharm.* TERTIANARIÆ Herba.

265. SCUTELLARIA GALERICULATA; foliis cordato-lanceolatis crenatis, floribus axillaribus Linn. *Spec. pl.* p. 835. *Lyfimachia cœrulea galericulata* f. *Gratiola cœrulea* C. B. *Tertianaria* L. B. *Hist. pl. T.* 3. P. 2. p. 435. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 637. Pl. perennis ad oras stagnorum & in fossis crescens.

Herba) medicis valde paucis hodie cognita. Spirat Alium, amara. Nomen pharmaceuticum virtutem in febre tertiana respicit, de qua & nomine Turnerus Io. Bavhinum (*loc. cit.*) certiorum reddidit. Quum post tam longum silentium in *Ph. Danica* p. 50. ejus iterum mentio fiat, nec ut opinor, absque ratione, nolui heic loci desiderari. Decoctum ejus prædicavit Camerarius in angina (*Tourn. Hist. des pl. de Paris T.* 1. p. 318.)

O R D O XX.

PERSONATÆ.

ANTIRRHINUM.

Linn. *Syst. veg.* p. 464. *Gen. pl.* p. 309.*Pharm.* LINARIÆ Herba, Flores.

266. **A**NTIRRHINUM LINARIA; foliis lanceolato-linearibus confertis, caule erecto, spicis terminalibus sessilibus, floribus imbricatis Linn. *Spec. pl.* p. 858. *Linaria vulgaris lutea*, flore majore C. B. Icon: *Regnault Botanique*, la grande Linaire. Pl. perennis in locis ruderalis & muris crebra.

Herba) facile discernitur ab ista *Euphorbiæ Cyparissia* L.,

L, illi ceteroquin statura, foliorum angustia, figura, colore, odore haud parum simili, per succi lactei defectum.

Suspecta planta tam ob affinitatem, quam odorem, dum recens est, virosium, qui Ebulum æmulatur, saporis subamari ingrati. Lacti recenti immersa ad necandas muscas in Smolandia adhibetur (Linn. *Fl. Svec.* p. 218. Lotium pelle-re, ut & inde quondam Urinatis dicta, olim observatum, item alvum movere, ad quam vim & Bock (*Kreutterbuch* pag. 115.) Germanico nomine respexit. Patet hisce a natura nostra non ferri stirpem per os ingestam. Immiscentur hinc inde aliquot ejus laudes in hydrope, in ictero, quas hodierna praxis floccipendit. Præcipua autem ejus extrinsecus applicatæ in hæmorrhoidum cœcarum dolentium lenimine & dissipatione continetur, eaque non ambigua, sed a multis confirmata (Vid. e. g. Horst. *Obs. & Epist. med. lib. 4. Obs.* 50. Sim. Pauli *bot.* p. 415. Chesnau *Obs.* p. 360.). Et hancce quidem virtutem & flores præstant, ut utraque plerumque pars una adhibita fuerit, scilicet vel cataplasmaticis forma, vel Linaria lacte cocta & fomenti instar applicata, additis si placet floribus Chamomillæ (Chomel. *Pl. usuell.* T. 3. p. 34. Geoffroy *M. m. T.* 7. p. 297.), vel, quod maxime vulgare est, in unguento, quod simplicissimum, parare poteris ex contusa planta cum butyro vel axungia porcina & camphora mista, & linteo carpto applicare (Conf. Chomel Geoffroy *l. c.*).

Flores ejus ad exanthemata chronica curanda valent in connubio florum Verbasci, dum istorum quatuor partes horum una infunduntur aqua, & hoc infusum, Theæ saturatæ instar, ad plures cyathos potatur. Sic & evanuit, exanthema, quod per tres annos aliis frustra tentatis duraverat (Hamnerin in *Provincial-Doctorernes Berättelser* 1761. p. 7.).

Alias Antirrhini species, ut *Antirrhinum majus*, *Oromium spurium*, *Cymbalaria*, quarum passim in libris de materia medica mentio fit, silentio hic prætereo, quum mihi quidem dubia de effectuum hisce adscriptorum veritate obver-sentur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum de Linaria) *Pb. Wurt.* p. 244. Coctione herbæ florumque cum axungia porcina. Prolixior ejus formula in *Pb. Brand.* p. 225. exstat, ad cujus naturam proprius accedit illa Danorum (*Pb. Dan.* p. 280.), quæ Sempervivum & Hyoscyamum, præter Linariam, pinguedini addit. Prima decantatissimum est remedium hæmorrhoidum dolentium, in plumaceolo cum vitello ovorum applicandum. Inventor ejus est Io. Wolphius, medicus Ludovici senioris, Hassiæ

Landrafi, cui iste pluries rogatus revelare unguentum recu-
savit, donec Princeps bovem faginum quotannis illi dare
promitteret; unde versiculum pro dignocenda Linaria ab
Euphorbia dicta composuit „ Esula lactescit, sine lacte Li-
naria crescit „, cui addidit assidens Io. Rideselius, Hassiæ
Marschallus hereditarius „ Esula nil nobis, sed dat Li-
naria taurum „ (Horst *l. supra c.*).

EUPHRASIA.

Linn. *Syst. vég.* p. 460. *Gen. pl.* p. 304.

Pharm. EUPHRASIAE Herba.

267. *EUPHRASIA OFFICINALIS*; foliis ovatis lineatis
argute dentatis Linn. *Spec. pl.* p. 341. Euphrasia officinarum
C. B. Icon: Regnault *Botanique*, l' Eufraïse. Pl. annua, in
pratibus & montanis vulgaris.

Herba) inodora, sed subamara & adstringens, ut & so-
lutioni vitrioli martis nigredinem inducat. Olim tanquam
oculorum efficax præsidium in variis eorundem morbis, ca-
ligine, lippitudine, inflammatione, exulceratione, cata-
racta aliisque in medium producta: Unde & nomen ejus in
Europæ linguis tantum non omnibus ad hanc virtutem re-
spicit: Facem prætulisse videtur Gordonus (*Lil. med. Ed. a.*
1305: *Fol.* 146. a.), cui externe in aqua destillata compo-
sita, & intrinsecus in syrupo arrisit, applaudente paulo post
Arnoldo de Villa Nova, qui aquam Euphragiæ (*Breviar.*
Pract.) item vinum euphragiatum (*Lib. de vinis.*) commen-
davit, & aliquanto serius Sylvatico, posteaque insigni me-
dicorum caterva, quorum nomina & scriptorum loca signi-
ficat Zornius (*Botanol. med.* p. 296.). Hæc scire gesti-
bus etiam satisfacit Francus (*Euphrasia herba medicina poly-
chrestia, verum oculorum solamen* 1717.): Sunt & inter ho-
sce, qui pulverem aromate mistum ingerendum, vel herbam
pani incoctam, item succum oculis instillandum curarunt.
Mireris merito varietatem difficiliorum oculi affectionum,
quibus stirpem opposuerunt, & ludicram sæpe eandem ad-
hibendi rationem. Plurimi tamen substiterunt in visu debi-
li accuendo, ut & Hildanus (*Cent. epist. n.* 59.) ejus usum
septuagenarios, ob vigiliis & studiis visu orbos, eundem re-
cuperasse enuntiaverit, & Lanzonus (*Oper. omn. Lausann.*
1738. T. 2. p. 394.) viri quadragenarii post alia irrita ten-
tata, vini Euphrasiati ope convalescentis, meminerit. Hoc-
ce vinum nominatim frequenter per longum tempus usur-
patum est, quod quidam simplici herbæ infusione cum vi-
no,

nō, alii, de consilio Arnoldi, fermentatione cum inusto pararunt. Male vero in amico quodam Lobellii (*Stirp. advers. p. 210.*) cessit experimentum, ut qui levi cataphora & lacrymatiunculis tentatus, ex illo per tres menses potu amborum fere oculorum jacturam fecisset, fluxionibus prope suppressus: Nonne idem, quod aliis; visu caligantibus folatium unice attulit, roborando nervos, huic detrimento fuit, vinum scilicet? Quidam calidam & siccantem herbam sibi representantes restringunt vim ad eam caliginem, quæ frigidam causam habet (*Sim. Paulli Quadrip. p. 325.*). Ambiguus istis experimentis non fido, nec existimationi, in qua apud Islandos succus expressus in dolore vel aliis affectionibus oculorum est (*Eggert Olafsen Reise durch Island Vol. 1. p. 229.*), quæ tamen utpote profecta a plebe indocta nec auctoritatis præjudicio occæcata majoris est faciendâ quam ista prius enarrata, donec certiora edocear. Aqua ejus destillata pro collyriis adhiberi poterit loco aquæ Rosarum vel simplicis destillatæ, si quid lucri ex affectatione in formulis sperari possit:

Ictericis vino decoctam mederi quidam (*Bock Krewterbuch p. 107. Hoffmann in Schröd. p. 412.*) recensent, sed experientia non confirmata recentius.

P R Æ P A R A T U M

Aqua Euphrasiæ) *offic. German.*

S C R O P H U L A R I A.

Linn. *Syst. veget. p. 468. Gen. pl. p. 312.*

Pharm. SCROPHULARIÆ vulgo s. cum epitheto VULGARIS
Ph. Ed. *Radix, Folia.*

268. *SCROPHULARIA NODOSA*; foliis cordatis triner-
vatis, caule obtusangulo Linn. *Syst. veg. l. c.* Scrophularia
nodosa fœtida C. B. Icon: Scrophularia Rivin *irreg. mon.*
Tab. 107. Planta perennis, in umbrosis ad pagos & sepes
crescens.

Luridi aspectus est stirpis, fœtens instar foliorum Ebuli
vel florum Pæoniæ, ut totum genus curculionibus misere
depascitur, ingrate amara. Obsolevit sensim usus ejus me-
dicus. Radicis potior olim laus fuit.

Radix) tuberosa, constans ex nodis aggregatis inæquali-
bus parce fibrosis, albida, fœtens pariter, subacris & ama-
ra. Sicca radix & odoris & saporis mitioris est.

Nodosa ejus figura videtur medicos primum invitasse ad eandem contra scrophulas, strumas, ficus & mariscos ani, præcipue autem hæmorrhoides tumidas, in auxilium vocandam. Testium copiam hujus aliarumque virtutum allegat Zornius (*Botanol* p. 624. Arnoldum De Villa Nova, Cratonem, Solenandrum, Henricum Ab Heers, Mayernium, Etzmüllerum aliosque, quibus plures addi possunt ex Slevogtii *Dissertatione* (*De Scrophularia*, Jen. 1720.), quæ & ipsa dictis novum pondus adjicere pro sine habuit. Anilem superstitionem, quod in amuleto in hisce conferret, prætereo, quum jam nimum videatur, pulveri, electuario, extracto, infuso, decocto pro interno usu, vel fotui sive unguento vario pro externo, fidem tribuere. In hæmorrhoidibus dolentibus & frigidis dissipandis nominatim Slevogtius (*l. c.* p. 27.) adeo eam prædicat, ut neque certiozem neque celebriorem in aliis remediis effectum desideret. Si quid heic resolvendo præstet, anodyna quoque natura in censum vocanda est. Translata etiam ejus laus ad ulcera, ad scabiem aliaque mala, quæ iteratis experimentis opus habet.

Folia) supparia radice viribus habita.

COMPOSITUM.

Emplastrum de Scrophularia) *Ph. W.* p. 71. Ex foliis hujus & Digitalis cum pinguibus & resinosis & ærugine mixtis. Ulceribus antiquis & scrophulis dicatum.

Pharm. SCROPHULARIÆ AQUATICÆ S. BETONICÆ AQUAT.
Edinb. *Folia*.

269. SCROPHULARIA AQUATICA, foliis cordatis obtusis periolatis decurrentibus, caule membranis angulato, racemis terminalibus Linn. *Spec. pl.* p. 864. Scrophularia aquatica major B. C. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 507. *Hort. Rom. T.* 2. *Tab.* 89. Regnault *Botanique*, la Scrophulaire. Pl. bien-nis in aquosis frequens.

Priori minus fœtens, sapore quoque inferior. Folia ejus iisdem malis opposita, etli rarius. Sed accessit alia commendatio, ad odorem ingratum saporemque nauseosum Sennæ absque jactura ejusdem virium corrigendum. Yquetayæ vel Liquitayæ nomine Brasiliensibus hoc sine celebrata. Diderat hanc vim Marchantius a Chirurgo e Brasilia reduce, qui quidem rem arcanam fecerat, sed imprudenter inter folia comminuta semina reliquerat, ex quibus, terræ mandatis, emerit dicta Scrophularia, cum qua & indigena stirps hacce efficacia congruisse dicitur (*Mem. de l'Acad. de Sc. de Paris* 1701. p. 275.). Drachma ejus dimidia drachmis
dua-

duabus Sennæ admixta hacce acrimonia nervis & cerebro inimica exui monuit Boerhaavius (*Hist. pl. hort. L. B. P. 1. p. 316.*). Olim & in Pharmacopœa Edinburgensium pro infuso Sennæ dimidia vel major pars Scrophulariæ addita; sed ex ea a. 1756. iterum rejecta. Nec videtur stirps per se nauseosa & foetida aliam similem corrigere posse.

Vulnerariam præterea deprædicarunt, adeo ut in obsidione Rupellensi ad finem vulnera ea unice sanarentur (*Chomel Usuelles Tom. 3. p. 63.*) & Lochnerus (*Eph. N. C. Cent. 7. & 8. p. 145.*) atrocissimum furis inflictum vulnus decocto ejus hausto & succo plagæ intillato sanatum memorer, qui & in xenodochio vires vulnerarias exploratas laudat.

A V I C E N N I A .

Linn. *Syst. veg. p. 484. Gen. pl. p. 579.*

Pharm. ANACARDIUM ORIENTALE.

270. *AVICENNIA TOMENTOSA*; foliis cordato-ovatis subtus tomentosis Linn. *Gen. pl. l. c. Syst. veg. l. c.* Bontia germinans Ejuſd. *Spec. pl. p. 891.* Bontia foliis subtus tomentosis Jacq. *ſol. ſtirp. amer. p. 178.* Anacardium C. B. Oepata *Hort. mal. T. 4. p. 95. Tab. 45.* Arbor crescens in utraque India.

Linneo iudice ex hac arbore deſumitur fructus, qua in re Commelini conjeſturam in *Horto Malab.* præeuntem habet. Verùm negat Jacquinus (*l. c.*) ex ea provenire, latere adhuc ſtirpem veram putans.

Anacardii orientaliſ), cujus figuram expreſſit Garcias ab *Horto* (*Arom. p. 120.*) nomine venit *Nux nigra* ſplendens, cordatæ figuræ, compreſſa, obtuſa, magnitudine pollicis, pedunculo brevi rugoſo inſidens. Conſtat hæc ex *pyramine* celuloſo, in cujus cavernulis latet liquidum oleoſum, mellem, cauſticum, nigrum, quod ſenſim omnino exſiccatur, & nucleo albo, ſaporis amygdalarum dulcium, vel Caſtaneæ. Conferri merentur quæ de arbore & fructu diverſitate pro ætate varia memoriæ prodidit Camellus in *Syllabo herb. inſulæ Luzonis p. 59.* adjecto Raii *Hist. ſtirp. T. 3.* Coligitur in variis Indiæ regionibus, ut Malabaria, Goa, Malacca, inſula Luzonis &c. Creditur vulgo recentioribus Græcis innotuiſſe primum (*V. Garcias Ab Horto l. c. p. 120.*), ſed in Paulo Ægineta (*Lib. 7. c. 11. in med. art. princip. p. 639.*) jam occurrit, & Arabibus, ut Avicennæ, Meſui, Serapioni, probe nota fuit hæc nux, & ab illis Balador nuncupata, ex quibus & præparata varia poſtea.

Discrepat maxime iudicium auctorum de ejus natura, alijs edulem adeo vel salutiferam, alijs contra ea deleteriam illam pronunciantibus; qui ipsi tamen facile conciliari possunt, modo ut in seminibus Ricini, intra nucleum & putamen rite distinguatur. Nucibus viridibus & sale conditis Indos uti, olivarum in modum, in cibis referunt Garcias (*l. c.*) & Dacosta (*Historia delle Droge medicinali p. 176.*) quod vero de nucleo unice intellectum vult Camelli (*l. c.*), licet, ut & alterum credam, nihil repugnet. Nux viridis etiam coctæ oryzæ appetitus ciendi causa admiscetur, prout & sicci fructus nucleus esitatur (Dacosta). Nucleus &, certe ex Camelli interpretatione, in India sero lactis maceratus contra astma & contra lumbricos ingeritur (Garcias *l. c.*). Omnia igitur in id collinant, nihil maligni nucleo inesse, sed hunc blandum oleum continere. --- Succus contra in putamine reconditus acris est, inflammat, exulcerat, ut & caustici instar Indi eum ad verrucas, lichenes, fungosas carnes aliasque excrescentias delendas illinant, item dentibus cariosis ad eodem perdendos instillent, necnon ulceribus brutorum ad eadem mundanda (Dacosta *l. c.*). Non absolum igitur est, ingesta Anacardia fauces, guttur, ventriculum inurere, febres accendere, quibus adjicitur paralyfin & mentis alienationem insequi (Matthioli in Dioscor. *Lib. 6. cap. 5. p. 985. Ed. Bauh.*). Succo dicto cum calce milti characteres pannis gossypinis aliisque loco atramenti inscribuntur, nulla lotionem delendi (Dacosta *l. c.*); alii ductibus adhuc madidis eodem sine calcem inspergunt (Osbecki *Offind. Resa p. 208.* Aliud atramenti scriptorii genus paratur ex fructibus immaturis contusis addito lixivio & aceto (Camelli *p. 60.*). Cultri apici infixæ hæc nux, si candela admoveatur, mox flammam capit, strepitus excitat, scintillas variorum colorum spargit, quibus impostores in India credulis imponunt (Dacosta).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Electuarium f. confectio anacardina (Mesves.) Zwelff. *Animadvers. in Pharm. august. p. 345.* Ex Myrobolanis, aromatis quibusdam, Nigellæ vel Eruçæ semine, Castoreo, Anacardio, varia miscela in electuarium redactis. Et corporis & animi vires restaurare creditum. Exulavit merito ex officinis hodiernis. Quosdam eo ingesto evaluisse maniacos legitur (Casp. Hoffm. *de med. offic. Lib. 2. p. 487.*).

Mel anacardium (Azaravii). Zwelff. *l. c. p. 56.* Obscure descriptum, sed nihil refert, quum jure expulsus fuerit.

VITEX.

LINN. *Syst. veget.* p. 473. *Gen. pl.* p. 326.

Pharm. AGNI CASTI Semen.

271. VITEX AGNUS CASTUS; foliis digitatis ferratis, spici verticillatis Linn. *Spec. pl.* p. 390. Vitex foliis angustioribus cannabis modo dispositis C. B. *Αγνος* s. *λυγος* Græcorum. Icon: Regnault *Botanique*, l' Agnus castus. Varietas folio latiori depicta extat in Du Hamel *Traité des arbres* T. 2. *Tab.* 105. Arbor Europæ australis, Siciliæ, Neapolis, necnon Halepi, locis palustribus crescens.

Castitati servandæ apud Græcos sacra olim fuit. Eo fine in thesmophoriis, h. e. sacris Cereris, matronæ castitatem custodientes, foliis vel ipso frutice ad strata usæ sunt. (Diosc. *Lib.* 1. *cap.* 135. Galen. *de simpl. Lib.* 6. p. 780. Ed. Ricc. Plin. *Hist. nat. Lib.* 24. c. 9. p. 1102. Dalech.) Unde & nomen *Αγνος*, cui Latinum *castus* idem significans male additur. Eadem virtute olim claruit fructus, ut & Monachorum piper a Serapione vocaretur.

Perperam hic vetusto vitio a pharmacopolis semen) dicitur, quum bacca sit globosa, mucronata, magnitudine fere grani cannabini, sulco nigricans, infra calyce cinereo denticulato dimidium vestita. Odor ejus fragrans, sapor autem acris aromaticus; quod vero de recens collectis baccis intelligendum. Nam quæ in officinis servantur, inertes plerumque sunt; unde forsitan omnino usurpari desueverunt, quæ Græcis tamen in affectionum insigni varietate in pretio fuerunt. Jure calida & siccans vis illi adscripta, nec perperam ad flatum pellendos efficax habita, forsitan & ad viscera obstructa referenda (Diosc. Galen.). Cetera nimia sunt. Nec extinguere potest impetum ad venerem, ut Veteres voluerunt, sed excitare potius oportet remedium aromaticum.

Attamen & intravit Essentiam Castitatis Io. Michaelis & varias Aquas Castitatis Horstii, Mynsichti, & aliorum.

GRATIOLA.

Linn. *Syst. veg.* p. 60. *Gen. pl.* p. 13.

Pharm. GRATIOLÆ Herba, Radix.

272. GRATIOLA OFFICINALIS; foliis lanceolatis ferratis, floribus pedunculatis Linn. *Syst. veg. l.c.* Gratiola centauroides C. B. Cfr. Kostrzewski *Diss. de Gratiola, Viennæ* 1775, cum figura non satis accurata. Præstantior Icon: *Flor. Dan. Tab.* 363. Regnault *Botanique*, la Gratiolle. Pl. perennis in udis Europæ australioris Germaniæ, Austriæ, Helvetiæ, Galliæ, Italiæ crescens,

Matthioli creditur (*Kostrzewski l.c. p. 8.*) primus esse botanicorum, qui ejus meminerit.

Herba valde amara & nausæosa est, absque odore. Respuitur a pecoribus sic, ut prata, in quibus copiosius crescit, inutilia censeantur (*Hall. Hist. stirp. helvet. n. 329.*). Equi autem pratis admitti ab eadem vehementer purgari, & nisi abigantur, emaciari compertum (Ioach. Camerar. *Hort. med. & philes. p. 69.* Gleditsichs *verm. Abhandl. T. 3. p. 376.*). Sicca herba viridi & fuscæsa longe debilior est (*Linn. Amoen. acad. Vol. 7. p. 306.*). Succus ejus expressus non eo gradu amarus est, ut residuum (Boulduc, in *Mém. de l'Acad. R. d. sc. 1705. p. 189.*): Inspissatus sal commune largitur (Marcegraf in *Mém. de l'Ac. des sc. de Berlin 1747. p. 79.*). Unciæ sedecim herbæ ficcatae largiuntur extracti aquosi uncias quatuor cum tribus drachmis, extracti spirituosi secundi ex residuo nonnisi grana quadraginta quinque emerferunt (*l.c. p. 191.*). Spiritu vini igitur longe minus, quam aqua eruitur (*Conf. l.c. p. 192.*). Aquam itaque convenientissimum Gratiolæ menstruum esse colligitur.

Ad efficaciora purgantia pertinet. Quin sæpe alvum eluens, simul vomitum excitat (*Conr. Gesner Epist. med. Lib. 3. Epist. 31. p. 94. b. Dodon. pempt. p. 361. Boerh. Hist. pl. hort. L. B. P. i. p. 308. sq. Bergii Mat. med. p. 26.*). Pituitam & bilem copiose eliminat. Haud paucis suspecta vis purgans quoque visa, & tormina & hypercatharsin inde successisse observatum (*Chomel Usuell. T. 1. p. 48.*) (*Burckel Diss. de Gratiola, Argent.*). Hinc robustioribus unice nonnulli destinarunt (*Chom. l.c.*). Hinc & vehiculo vel miscela & præparatione varia, sæpe nimium operosa, (*V. e. c. Freitag auror. med. gal. chim. Lib. 2. c. 43. p. 398. sq.*) præcavere incommodis oriundis conati sunt. Multi in hunc finem lacte vaccino (*Boulduc Mém. ch. p. 187. Geoffroy M.*

no. *Traité T. 6. p. 42.*) decoquendam suaserunt. Alii Cinamomi, Macis, Zingiberis vel seminis Anisi tantum, Glycyrrhizam, Saccharum, passulas addiderunt (Chom. Herm. Tabernaem.). Imo est, qui nonnisi post præparationem corporis oleo & mellitis factam die sequenti concessit, & si ingratus sensus oriretur, copiam tepidæ aquæ superbibendam suavit (Boerh. *l. c.*). Mitius contra ea aliorum de vi ejus purgante judicium est, nec ullo incommodo & absque ulla internarum partium læsione eam operari affirmant (Cordi *Hist. pl. Lib. 1. cap. 2. p. 86. Ed. Gesn. Etmüll. Oper. T. 1. p. 763. Ed. Mang.*). Sine dubio & hic diathesis ægri & doses justa ratio habenda.

Varia pulveris quantitas assignatur. Scrupulus jam unus cum robe Sambuci fumtus C. Gesnerum (*Epist. l. c.*) per vomitum & alvum copiosa pituita & aqua non sine molestia liberavit. Eadem dosis bis data una die sæpius alvum duxit cum nausea & vomitione, effectu & in alterum diem continuante (Bergius *l. c.*); unde patet minori adhuc dosi locum esse. Exhibere tamen alii ad drachmam dimidiam (Chomel *l. c.*), scrupulos duos (Hermann. *Cynos. T. 1. p. 340.*), imo ad drachmam integram (Tournef. *pl. de Paris T. 2. p. 44.* & Böcler in *not. ad Herm.*), non veriti sunt. Pro infuso vel decocto largiorem quidem concedere licet dosim, sed in tam efficaci stirpe non pugilli vel manipuli mensura, (ut a Tournefortio, Chomelio, Geoffroy factum) sed pondere pariter determinandam. Quod ipsum a drachma una ad sesquialteram vel duas supraque paucis definitur (Dodonæus, I. Bavh., Herm.). Typographico sine dubio vitio apud Morisonum (*Hist. pl. T. 2. p. 480.*) uncia una ad duas supraque significatur. Decoctum, præcipue diuturniori mora paratum, infuso censeo efficacius. Nam præcipua vis purgans latet in pulposa parte. Succus nimirum expressus & inspissatus ad dosim 24 vel 30 granorum blande purgat absque vomitu, sed lotium efficaciter pellit. Extractum vero ex residuo post expressionem aqua erutum & amarius est & eadem dosi violentius purgat (Boulduc *l. c. p. 189. sq.*) Quibusdam, præter aquosum infusum, placuit vinosum, item conserva. In clymate ad pugillum unum aquosum vel lacti vel ejus sero incocta securiorem usum promittere visa fuit (Chomel *l. c.* Geoffroy *l. c.*).

In multis igitur morbis, qui purgantibus opus habent, Gratiolæ locus est. Sed in quibusdam ab auctoribus memoratis non purgandi unice facultate, sed & resolvendi efficacia auxilio fuisse arbitror. --- In hydropo vario (Heurn. *Prax. med. p. 332. Camerar. Hort. med. l. c.* qui extractum cum Cinamomo in pilulas redactum laudat. Etmüll. *l. c. Tom. 1. p. 726.*), ascite (Helvich. *Misc. N. O. Dec. 3. A. 5.*)

6. *Obs.* 67. p. 133. *sq.*), anasarca, (*Joel Oper. med.* T. 4. *Lib.* 4. *sect.* 1. p. 372. *Hartm. Oper. med. chym.* p. 60.) a bene multis frequentata. Oportet hic vero ante omnia inquirere, an viscerum viriumque conditio purgans ejusmodi forte ferat, & dispicere, an in diuresin magis quam alvi solutionem natura inclinet. --- Alii ad viscera obstructa referanda, febres intermittentes profligandas, rheumatismos dissipandos proficuum declarant: sed relego lectores ad dissertationem indicatam cl. *Kostrzewski*, in qua testimonia harum virtutum sparsa leguntur. --- Addenda tamen vis anthelmintica a multis percepta, qua plures verminosos, ferocibus symptomatibus stipatos incantamenti instar sese fanasse lætatur *Angelus Sala* (*Essent. veget. Sect.* 5. *cap.* 9. p. 158. *sq.*). Infusum aquosum suum pretium pro hoc sine approbavit (*Boulduc l. c.* p. 187. *sq.*). *Clystina* ex decocto non minus vermibus infestum fuit (*Tabernæmont. l. c.*).

Folia vel recentia, vel in pulvere, vulneribus applicata constitit ad consolidationem eorundem facere (*Tabernæmontan. l. c.* *Cæsalp. de plant.* p. 265.), in ulceribus autem recentibus fomenti calidi instar conferre (*Zwing. Theor. prax. med.* P. 1. p. 531.). Minus notum est, herbam conqualfatam & extrinsecus adhibitam in arthritide & rheumatismo necnon tumoribus a coagulo tam lacteo quam sanguineo, ut ecchymosi, præstantissimum resolvendo effectum exserere (*Ex narratione cel. Tissot coram fratre Adolpho Murray Prof. Upsal. facta.*).

Radix cylindrica, calamus crassa, geniculata, alba, horizontalis, fibris descendens. De vi hujus medica plerique tacent, ut inde conjiceret nonnisi herbæ illam competere. Sed vix cedere radicem isti, recentiora præcipue experimenta docuerunt. Et hæc intense amara simulque adstrictionis sensum edit (*Boulduc l. c.* p. 188.). Uncia sesquialtera drachmas duas & dimidiam extracti aquosi erogat. Hujus grana quindecim ad viginti quatuor mitius purgant, quam idem pondus extracti foliorum. Spiritus vini & de radice minus extrahit, quam aqua (*l. c.* p. 193.). Specificum in dysenteria & *Ipecacuanhæ* æmulum ad drachmam dimidiam vel integram, modo non nimios progressus fecerit, habita a *Boulduc* (*l. c.* p. 188.). *Wallachis* quoque in hoc morbo familiaris (*Kramer Tent. bot.* p. 18.). Ad hanc stirpis partem refero experimenta recentius *Viennæ* in nolocomio Hispanico & isto *Sti Marci* instituta, etiam, qui de iis recenset cl. *Kostrzewski* (*Diss. cit.*), quæ præcise fuerit pars, non edisserat, de pulvere *Gratiolæ* modo loquens, & ad finem opusculi (p. 63.) etiam saturatum infusum herbæ explorari itidem significans. Ex iis vero, quæ terius ill. *L. B. De Störck* (*med. prakt. Unterricht* T. 2. p.

36. & inter form. p. 52.) de usu in hydropse exposuit, colligo radicem intellectam fuisse. Sæpe prodesse hanc, ubi reliquia diuretica & purgantia inertia sunt, & quidem in pulvere ad drachmam dimidiam pro dosi per plures dies continuos datam, vel in nimia ægri debilitate vel anxietate quovis biduo vel quatrduo, item in infuso vinolo ex radicis drachmis duabus per horam vino ad colaturam libræ unius infusis, fumendo omni bihorio uncias duas. Pulvis radicis vomitum excitavit, non vero ille ex extracto plantæ cum saccharo paratus (Kostrzewski p. 64.) Tres maniacos aliis multis frustra tentatis pulvis Gratiolæ perfecte sanitati restituit, quibus decoctum radicis Graminis loco potus vulgaris, & vesperi plerumque paregoricum datum fuit (*l. c.* p. 32. *sqq.*). Nosocomium Marci Vindobonense recepit quoque sequentem pulverem: \mathcal{R} Extract. Gratiol. drach. j. Sacch. alb. Lap. canceror. ana drach. ij. Sem. Fœn. drach. j. M. F. pulv. tenuissimus, cuius initio ter de die grana decem fumantur augendo sensim dosin, donec per diem drachma integra consumatur. Hic profuit in ulceribus venereis nasi, faucium, frontis, artuum, carie ossium, tophis, cancro venereo, phymosi, ea adeo, quæ in gangrenam vergebat, testiculo venereo a gonorrhœa retropulsa, bubonibus, fluore albo a labe venerea, arthritide. Sed in quibusdam ægris nonnisi lotium movit, in aliis sudores, quidam & pyralissimum levem inde experti sunt (*l. c.* p. 50.). --- Constat igitur, stirpem hanc & resolvendo tenaces humores & materiam peccantem multiplici via evacuando, salutarem suam efficaciam exercere.

P R Æ P A R A T U M.

Extractum) *Cod. med. Paris.* p. 50. *Ph. austr. prov.* p. 173. Infusione herbæ cum aqua & subsequa inspissatione, Pretium supra indicatum.

A C A N T H U S.

LINN. *Syst. veg.* p. 484. *Gen. pl.* p. 327.

Pharm. BRANCÆ URSINÆ vulgo ACANTHI *Ph. Paris.*
Folia, Radix.

273 ACANTHUS MOLLIS; foliis sinuatis inermibus Linn. *Spec. pl.* p. 891. Acanthus fativus L. mollis Virgilli C. B. Icon Regnault *Botanique*, Acante ou la Brancursine. *Hort. Roman.* T. 3 Tab. 13. Pl. perennis, frequens in humidis Ita-

Italiæ inferioris & Siciliæ. Frigus hiemale in hortis Germaniæ quidem fert, sed non floret sub dio.

Folia) insipida, viscosa. Horum loco plerumque pharmacopoli colligunt folia Heraclei Sphondylii, quem errorem, etiam a Zornio (*Botanol. p. 14.*) propagatum, jam (*App. med. T. 1. p. 256.*) redargui. Hæc æque ac Radix), quæ tamen vix in officinis offenditur, mucilaginem continent, præcipue autem radix. Ad naturam igitur Malvæ similiumque mucilaginosarum accedit stirps, & emolliendi sine in ambustionibus, hæmoptysi, alvi profluviiis, non sine omni ratione, præcepta. Obsoleta hodie in tanta copia efficaciorum, vixque amplius in clysmatibus folia usu veniunt.

Herbarum quinque emollientium) e numero est.

V E R O N I C A .

LINN. *Syst. veg. p. 56. Gen. pl. p. 12.*

Pharm. VERONICÆ Herba.

274. *VERONICA OFFICINALIS*; spicis lateralibus pedunculatis, foliis oppositis, caulē procumbente LINN. *Spec. pl. p. 14.* Veronica mas supina & vulgatissima C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 248.* Regnault *Botan. la Veronique mâle, ou Thé d'Europe. Pl. perennis, in sylvis sterilibus frequens.*

Herba amaricans & subadstringens, ut tamen infusum eius solutione vitrioli martis mixtum mox nigrescat. Odorem peculiarem vix senties in succosa herba, multo minus in sicca, sed, aqua exrecenti destillata, volatile quoddam fese naribus offert (Fr. Hoffm. in *Diss. de infusi Veronicæ efficacia præferenda herbæ Theæ, recus. in Opusc. med. p. 378.*), prout & tinctura spirituosa odorem balsamicum spargit (Cartheus. *M. m. T. 2. p. 466.*). Ad hoc volatile servandum infusum decocto præstare creditum est (Hoffm. *l. c. p. 377.*). Sed ad amaritiam & austeritatem in primis attendas. Extractum spirituosum amarius est aquoso, ponderis autem fere æqualis (Cartheus. *l. c.*).

Infusum tenuius flavicantem vel rubicundum colorem habet, saporem amaricantem non ingratum. Eo, loco infusi Theæ Chinenfis potio, multorum in Germania præcipue palato placuit, postquam Fr. Hoffmannus (*Diss. cit. Hal. 1693.*) & Io. Francus (*Polychresta herba Veronica, Ulm. 1690. 12, recusa sub titulo Veronica theizans, Coburg. 1700.* & tam Germanice quam Gallice versa), multis eam

com-

commendassent. Ita a colonis in Syecia eo fine usurpatur (Linn. *Fl. Svec.* p. 5.) Sed etiam in medelam variorum malorum cessit. Communis fere laus obtinuit in pectoris morbis a pituita collecta oriundis, scilicet tussi, asthma, imo in ulcere ipso pulmonum & hectica, in quibus screatum levare illam, & vulneraria virtute excellere creditum (Hoffm. *l. c.* p. 390.) In suffocationibus nocturnis catarrhalibus profuisse testatur magnus vir Hall. (*hist. fl. helv. n.* 542.) Vereor vero, ne adstringens stirps screatum potius cohibeat, quam adjuvet, nisi debilitas pulmonum subit, cui subvenire potest quodammodo roborans Veronica vis. Ab adstringente unice potentia derivo opem calculosis eadem praestitam; quæ tanta decocto & fomentationi eodem factæ apud feminam insuit, ut calculus in rene latens ad urethram & tandem ad vesicam protrusus fuerit, ex qua haud absque summa læsione & copiosa hæmorrhagia per collum ejusdem vi extractus est (Elsper *Ephem. nat. Cur. A. 1. Dec. 1. Obs.* 107. Conf. & præconium Grat. in Hoffm. *Diff. cit.* p. 391.) Mictum cruentum eximie compescit succus Veronicae cum vino rubro macerata expressus, & vel melle vel saccharo edulcatus, isque cochleatim sumtus (Fischer *de senio* p. 217.). Cutis pruritus & scabiem, illam quoque, qua senes corripiuntur, felicissime potus Veronicae dispulit (Hoffm. *Diff. cit.* p. 391.) Plures virtutes in Franci libro significato memorantur, utinam æque certæ ac numerosæ.

Hujus Veronicae in locum in *Artis medicorum Berolinensium* (Vol. 2. p. 125. sq. cum icone rudi) surrogatur nomine Teucris veri *Veronica Teucris*; racemis lateralibus longissimis foliis ovatis rugosis dentatis obtusiusculis caulibus procumbentibus Linn. *Syst. veg.* p. 57., quæ est Veronica montana Rivin. *Tab.* 195. Gravior enim sapore magisque resolvens & roborans ab istis existimatur. Sed noluit prior cedere juri suo, quamvis & hujus fama sensum in medicina seriori consenuerit.

P R Æ P A R A T A.

Aqua Veronicae cum vino) *Pb. W.* p. 24. quæ nulla in re valde eminet.

Extractum) *l. c.* p. 33. Aqua paratur. Vix unquam amplius præcipitur.

Syrupus) *l. c.* p. 219. Abstergens & consolidans vis illi adscripta in vitis præsertim pulmonum ac renum.

Pharm. BECCABUNGÆ Herba.

275. *VERONICA BECCABUNGA*; racemis lateralibus, foliis ovatis planis, caule repente Linn. *Spec. pl.* p. 16. Anagallis aquatica major (item II. minor) folio subrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 511. Regnault *Botanique*, la Beccabunga. Pl. perrennis ad rivos & in fossis fluentibus copiosa.

Herba) recens scatet succo aquoso aliquantum amaro, vix adstringente. In tenellis foliis sapor manifestior. Saporum Nasturtio similem tribuit herbæ Schwenckfeld (*Siles. p.* 18.), subinde tamen plane insipidam reperit: Verno tempore acetaria intrat. (Id. & Schreber *Saminl. T.* 3. p. 31.): Recens merito efficacior, quam sicca judicatur, quum id, quod volatile insit, ut in nasturtinis, siccando pereat.

Contra scorbutum valere multi sibi persuadent. Optima forma est in succo, cujus unciaæ duæ ad quatuor epotentur etiam in connubio feri lactis (Chom. *Pl. usuelles T.* 2 p. 238.). Solet quoque cum succo Cochleariæ vel alius efficacioris antiscorbutici commisceri, ut acrimonia hujus nonnihil mitigetur, Foresti prævio exemplo (*Observ. & Curat. Lib.* 20. *Obs.* 12. *Schol.* p. 306.), qui & syrupum ex utroque sed coctione parato impensius laudat, quam sperare hodie fas est. Ulcus scorbuticum tibiam fere universam occupans & ad os usque descendens in scorbutico sola Beccabunga in cerevisia cocta & applicata consolidatum narratur (Sim. Paulli *Quadrip.* p. 239.). In universum titubare incipit herbæ laus, nec immerito; ideo non opus est, aliis præconiis de vi referandi obstructa viscera, dissipandi podagrati vel. diu immorari.

V E R B E N A.

LINN. *Syst. veg.* p. 61. *Gen. pl.* p. 16.

Pharm. VERBENÆ Herba.

276 *VERBENA OFFICINALIS*; tetrandra, spicis filiformibus paniculatis, foliis multifido laciniatis, caule solitario Linn. *Spec. pl.* p. 29. Verbena communis flore cœruleo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 628. Regnault *Botan.* la Verveine. Pl. annua, in viis & locis ruderatis crebra.

Videtur esse ἰσραῖ βοτάνη ἢ περιστέργωρα Dioscoridis (*Lib.* 4. cap. 61.).

Her-

Herba) inodora, sapore subadstringente & subamaro instruitur. Hinc non multum bonæ frugis spondet. Nec facile cum hisce & neglectu herbæ apud solidiores medicos hodiernos, efficaciam testimonia, quæ hinc inde ab auctoribus sparguntur, conciliari possunt. Nolo ad vetustiora tempora regredi, quum, de quam stirpe præcise loquantur, non liqueat: Operæ tamen iudicavit pretium, Haenius (*Rat. méd. P. 6. p. 292.*) quorundam ex istis effata citare ad usum in doloribus capitis inveteratis, quibus & ipse herbam opportunam censuit, confirmandum. Dodonæi & Plateri, quos etiam allegat, auctoritas nihil ponderis hic addit, quum a Veteribus de applicatione externa dicta unice enarrent. Forestus (*Oper. omn. Lib. 9. Obs. 52. p. 301.*) vero singulari casu Verbenam viridem nonnihil contritam collo ægri atrocissima cephalaria diu vexati appendit, nec auferendam permisit antea, quam exsiccata per se caderet optimo; ut ille quidem sibi persuadet; successu. Sed non fido amuletis, quæ nec halitus ullos spargunt, nec a maddida cute resolvi sese patiuntur. Legitur & plantam recentem vel solam vel cum radice Rhodia in formam cataplasmatismatis contusam utiliter capiti circumligari; item decoctum (*Ettmüll Colleg. pharm. in Schröd Oper. T. i. p. 713.*). Nec majoris facio Hartmanni (*Prax. chymiatr. Fem. i. in oper. Ed. Iohren. p. 15.*) arcanum sic dictum omni cephalalgia accommodatum, ex aquæ Verbenæ destillatæ unciis quatuor cum spiritus vitrioli guttis quatuor, sæpius ingerendis, & Verbenâ contusa capiti imposita. Quo tamen forminam a diuturnis & rebellibus contra alia remedia doloribus, ex inquilino capitis vitio, ut videbatur, oriundis liberasse sese gaudet eximius aliis multis documentis De Haen (*l. c. p. 304.*), in eo modo despectens ab Hartmanno quod siccam appenderet herbam. Sed sæpe id gloriam curationis deportat, quod ultimo in auxilium adhibitum; & ipse præterea ill. vir (*l. c. p. 314.*) plura exempla desiderat. Et hæcce unice fama Haennii ductus attuli.

Ceteris tanto brevius perfungar. Vim febrifugam succi vel extracti etiam nostro sæculo quidam iterum tangunt, Tournefortius (*Pl. de Paris T. 2. p. 120.*), item Chomelius (*Pl. usuell. T. 2. p. 86.*). Hic idem in classe ophthalmicorum collocavit. Tantum illi tribuit aquæ destillatæ vel ejus succo in ophthalmiis dissipandis. Ad gargarisma in angina decoctum, ut alia adstringentia magis frequentata, concedi potest. Artamen absque damno medicum forum Verbena carere posse arbitror.

PRÆPARATUM.

Aqua destillata) *Pb. W. p. 6.* Nullius pretii.

OR-

O R D O XXI.

R H Œ A D E S .

P A P A V E R

LINN. *Syst. veg. p. 407 Gen. pl. p. 263.*

Pharm. RHŒADIS s. PAPAVERIS ERRATICI Capitula, Forsk.

277. **P**APAVER RHŒAS; capsulis globosis, caule piloso multifloro, foliis pinnatifidis incisis Linn. *Spec. pl. p. 276.* Papaver erraticum majus C. B. Theoph. Diosc. Icon: Blackwell *Tab. 560.* Pl. annua, agrorum vulgare vitium. Varietas flore rubro, simplici, unice intelligitur.

Cave ne confundatur Papavere dubio L. capsulis oblongis, glabris, Papavere Argemone Ej. capsulis oblongis hispida, facile discernendo; quod utrumque passim cum Rhœade mixtim crescit.

Succum lacteum hæc, ut altera species, quæ Opium verum exhibet, vehit. Opii etiam species ex ejusdem fructu s. capitulis elici potest, licet exigua modo copia. Nec unquam lac exundans in usum vertitur, sed extractum modo aqua paratum. Hujus solidi drachmas quinque uncix quatuor capitulorum largiuntur (Boulduc in *Hist. de l'Acad. R. des sciences de Paris. 1712. p. 52.*). Ampla drachmæ dimidiæ vel integræ ejus dosis, scopo anodyno & pro conciliando somno blando & contra tussim, commendata (Chomel. *Pl. usuell. T. 1. p. 125.*); alii ad grana pauca modo, ut duo tria vel quatuor (Boulduc *l. c.*) restringunt. Multum in morbis convulsivis extracto ex capitulis & herba aqua facta a granis sex ad octodecim tribuit cl. Fouquet Monspellis, hocque presertim Opio, ut quod nimium caletaciat, ipsam adeo epilepsiam eo compescuit, item in scirrhum matricis dolores consopivit (testimonio fratris Ad. Murray ex itinere per Galliam). Substititur vero plerumque in usu

Florum). Hi recentes, vix siccati, virosum Opii odorem pariter spargunt, gustati mucilaginem cum amaritie miti

pro-

produnt. Infusa illis aqua fervida, hæc manifeste mucilaginoſa evadit, ſimulque gratam rubedinem aſciſcit. Mucilaginis itaque pariter anodyni principii ratio habenda eſt iis in morbis, in quibus præſtantiam ſuam declarat. Proſuit inſulum eorum ſaturatiſſime calide ingeſtum in catarrhalibus affectionibus peſtoris & tuſſi pertinaci (Chom. *l. c.* p. 124.) Pleuriticis ſubvenire jam dudum crediti, huiusque quidem efficaciæ primus Baptiſta Sardus exiſtimatur (Dodon. *Pempt. p.* 447. qui vero illam reſellit). Pleuritidem levare omnia ex Rhœade nominatimque decoctum ex ſemine Lini & floribus Rhœados invenit Baglivius (*Oper. p.* 38.) Rectius vero adhibetur inſulum ſorum, non neglecta tamen præmittenda venæ ſeſtione, eo tantum morbi ſtadio, quo ſudor erumpit, quem blande illud adjuvare compertum (Chomel *l. c.* p. 125.) Hoc idem colicam flatulentam pluries diſcuſſit (Idem). Noſtro vero tempore flores potiſſimum ob colorem grate purpureum, quem aquæ item ſpiritui vini impertiunt, in pretio ſunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus Papav. erratici) *Pb. W. p.* 215. *Pb. Lond. p.* 81. Inſulo ſorum additur ſaccharum. Gratia coloris commendabilis, ſed blandum inſuper anodynum (Conf. C. Hoffm. *med. offic. p.* 529.) & demulcens eſt. Mixturis igitur crebro additur.

Tinctura) *Pb. W. p.* 224. Eſt aquoſa ſpiritumque vitrioli recepit. Hinc in febris temperat, colore quoque recreat mixturis julapiis que aduſa.

Extractum) (*capitulorum immaturorum*) *Pb. Brunſvic. p.* 256. Aqua paratur.

Pharm. PAPAVERIS NIGRI Semina, Capitula,
ALBI Semina, Folia.

Ex utroque Papavere OPIUM.

261. PAPAVER SOMNIFERUM; calycibus capſuliſque glabris, ſoliis amplexicaulibus inciſis Linn. *Spec. pl. p.* 726. *a*, Papaver hortenſe ſemine albo C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Pavot blanc *b*, Pap. hortenſe ſemine nigro C. B. Icon: Regnault *l. c.* le Pavot noir. *Μηλον* Græcis. Pl. annua, teſte Linneo, in Europæ australioris ruderratis (*Spec. pl. p.* 726.), item agris (*Éjuſd. Mat. med. n.* 28c.) creſcens. Dabo id fieri ex delapſis caſu ſeminibus: Aſiæ autem calidioris veram incolam habeo. Colitur in Europæ hortis ob varietatem coloris & plenitudinis ſorum,

uti & ob femina; in orientalibus autem regionibus Opium præcipue causa.

Semen) utriusque exiguum, reniforme, utrinque gibbum rugosum, adeo numerosum, ut ex una radice unica æstate 32000 femina computarentur (Linn. *Phil. bot.* p. 86.). Nomen *albi ferri* quidem potest ob candorem feminis, sed color in *nigro* potius cæruleo cinereus est. Hæc femina, licet ex eadem theca, quæ Opium erogat, proveniant, virtutis tamen vere somniferæ expertia sunt. Contrariam Galeni de largius ingesto femine (*de aliment. facult. Lib. 1. cap. 31.* qui inde soporem adeo induci perhibet), Bœcleri (in *Herm. Cynos. M. m. T. 1. p. 436.*) & Lunckeri (*Therapi. gener. p. 279.*) adserptionem cibarius usus manifeste evertit, antiquissimo jam tempore frequentatus. *Τροφιμα* itaque ab Hippocrate (*de victus ratione Lib. 2. Foes. p. 357*) vocatum. Vulgare epitheton Papaveris apud poetas fuit cereale, item vesicum, (Virgil. *Georg. Ed. Heyn. Lib. 1. p. 149. Lib. 4. p. 365.*). Ad panes adhibitum & melle mixtum pro esca memoriæ prodidit Dioscorides (*Lib. 4. p. 65.*); condimenti autem instar panibus utiliter inspergi Galenus (*l. c.*). Ita & Tridentinis (Matthiol. *Comment. in Diosc. p. 764. Ed. Bauh.*), Ægyptiis (*Prosp. Alp. in Hist. nat. Ægypt. T. 1. p. 160. sq.*) Persis (Chardin *Voyage en Perse T. 4. p. 32.*) esculentum. Verum adhuc hodie copiose in Polonia (Guettard *Mem. sur. differ. parties des sc. & d. art. T. 1. p. CXIV.*) in Silesia (Tralles *de Opio T. 1. p. 13. sq.*), in Bohemia & Moravia (Wiegands *Hundbuch für d. Oesterr. Landjugend*), uti &, quod certescio, in Hungaria, necnon in Italia, item Argentorati (Guettard *l. c.*) vel pastæ involutum vel placentalis extus inspersum esitatur. Ne vero cum cl. Le Clerc (*Hist. de la Médecine Lib. 3. c. 2. in fine*) existimes, igne virus dispersum fuisse: scias solum illud insigni copia impune fuisse ingestum ad uncias, quin ad libram integram (ab ipso Swietenio *Comm. in Boerh. T. 5. p. 110.*). Et idem accidit, qualecunque fuerit semen, sive album, sive nigrum (Alston in *med. Essays of Edinb. Vol. 5. p. 130.*). Nimirum femina inodora sunt, blandi dulcisque saporis, ut in amygdalis, oleo simili innocuo scatentia. Emolliunt igitur, leniunt, demulcent, stimulosque ad vigilias excitantes obvolvunt, nec alio nomine anodyna in tussi, stranguria vel dysuria, febribus dicenda, quam amygdalæ dulces. Emulsionis forma, ast raro sola, sed plerumque in miscela cum cucurbitaceis seminibus vel amygdalis præcipiuntur.

Expresseione vero ex eorum libra una Olei unciaë quatuor elicitaë (Spielmann. *Chem. p. 84.*), quin alio experimento (Borrigh.

(Borrich. *somnif. n. 20.*) ex unciis sedecim istorum hujus uncia novem. Hoc ipsum jam Matthioli (*l. c.*) tempore in Stiria & Austria continuo cibis additum, prout & in Gallia pereuntibus hieme a. 1710. Oleis, harum oleo eodem sine surrogatum fuit (Geoffroy *Mat. med. Traité T. 4. p. 359.*) Loco butyri in Argovia adhibitum absque noxa (Wagneri *Hist. nat. Helv. p. 262.*). Nuperrime quoque in Gallia consilio cl. Rozier permissum regno lucrum octodecim milionum jam attulit (V. Ejusd. *Observation sur la physique etc. 1776. in Aug.*). Sic & placentæ post olei expressionem reliduz, a pueris impune devorantur (Reicharts *Gartenschatz, T. 4. p. 92.*) & saginandis animalibus conducunt. Taceo usum olei pictorium.

Capularum s. Capitulorum) vero alia ratio est. Hæc narcoticæ omnino indolis, fauciatâ lac amarum virosi odoris emittunt, cujus vires paullo post explicabuntur. Recentia exsiccatis efficacia antecellunt. Ex siccis coctione cum aqua extractum parari potest ad $\frac{1}{3}$ vel $\frac{1}{6}$ partem ponderis, quod dupla quantitate effectus eisdem ac Opium præstare fertur, & pro præparatione syrupi Papaveris, dum ejusdem grana duo pro uncia quavis syrupi adduntur, commendatur (Arnot in *med. Essays of Edinb. Vol. 5. p. 105.*). In Persia hæc una cum seminibus decocta in thermopoliis bibuntur, in gratam inebriationem (Chardin. *Voyage en Perse T. 4. p. 206.*). Veteres iis aqua coctis & melle dein mixtis instar eclegmatis utebantur in tussi, catarrhis aliisque malis. Extrinsicus instar cataplasmatum ea admoverunt cum polenta locis inflammatis vel erysipelate correptis, vel cum foliis decocta, pro fotu ad somnum conciliandum (Diosc. *l. c.*). Sed nostro tempore vix alii fini, quam syrupis variis inde parandis (de quibus postea) destinantur.

Maxime tamen omnium hæc stirps ob Opium inclyta. Hoc nobis ex Persia, Arabia aliisque locis Asiæ calidioris, uti & ex Ægypto, forma placentarum rotundarum complanatarum, vel alia magis irregulari forma instructarum affertur, quæ pondus unciarum quatuor ad libram unam vel supra æquant, & foliis Papaveris, Nicotianæ vel aliorum vegetabilium partibus, præcipue autem Rumicis cujusdam, item pulvere vario ad cohæsiorem impediendam tectæ sunt. Quidam Opium Thebaicum, ex Ægypti regione ita dictum præferunt, quod epitheton & quibusdam præparatis ex Opio additur. Sed illud ex orientalibus regionibus ejusdem pretii, ut si hodie Thebaicum nomen, idem significet, ac electum (Alston *med. Essays Vol. 5. p. 133.*).

Est materia resinoso-gummosa, coloris rubicundo-bruni, odoris virosi fortis, saporis primum nauseosi & amari, paullo post acris calidique, quo caloris sensu lingua pala-

tum & labia ultra quindecim minuta temporis prima afficiuntur, & ipsæ nares ita irritantur, ut in sternutationem propensio oriatur (Allston *l. c. p. 135.*). Colligi Opium ex eadem, quæ in nostris hortis hospitatur planta patet vel ex rudioribus illis Veterum descriptionibus, & testimonio autoptarum recentium (ut cl. Kerr in *med. Obs. and. Inqu. Vol. 5. p. 321.*). Veteres (Dioscorides *l. c. Plinius L. 20. cap. 18. Ed. Dalech. p. 961.*) duplicem succum describunt ex stirpe erutum & inspissatum: alterum, quem *Opium* proprie vocant, incisione capsularum elicatum; alterum, *Meconium* illis dictum, quem, contusione capsularum & foliorum prægressa, prælo expresserunt, qui ipse Opio ignavior ab iisdem declaratus. Indis prius nomine *Affion* venit, *Pouft* vero illis est species vilior ex foliis & caulibus excollata, & solis dein ope indurata (Bontii *medicina Indor. p. 6.*), quæ pauperum unice in usum cedit (Bont.). Dubitant quidam, an hodiernum in Europa venale Opium vere ex incisus capsulis exundaverit, veterum potius Meconium esse arbitantes, parciore, ut illis quidem visum, prioris proventu inducti. Inque hoc errore fuerunt Lemery (*Dict. de drogues, Art. Opium.*), Lindestolpe (*de venen. p. 588.*), De La Condamine (*Mam. de l'Ac. R. d. sc. 1739. p. 427.*), Neumannus (*Lect. de Op. p. 104.*) aliique. Sed refellunt illum itineratores fide digni, Garcias Ab Horto (*Arom. vers. Clus p. 22. sq.*), Belon (*Observations en Grece etc. Lib. 3. c. 15. p. 404.*), Kaempfer (*Am. exot. p. 643 sq.*), alii, & recentissimus testis cl. Kerr (*l. c. p. 317. sqq.*). Imo sunt, qui in Europa simili artificio, quod apud orientales gentes usu venit, ex capsulis Opium eliquerunt, nec colore, sapore, odore ab orientali discrepans, nec viribus inferius. Experimenta ejusmodi instituerunt cl. viri Falk, Biblioth. Regius Stockolmiæ & Lindestolpe (*De venen. p. 588.*) Carlstadii, Allston (*med. Essays l. c. p. 166. sq.*), qui drachmam unam intra horam collegit (*l. c. p. 120.*), Edinburgi, Charas (*Pharm. p. 73.*) in Languedocia, Dux Aureliensis (Guettard *Memoires sur differentes parties des sc. & des arts, Paris 1768. p. CXXIII.*) Parisiis, Dillenius (*Eph. n. C. cent. 9. & 10. Obs. 43. p. 114.*), qui hujus granum unum pro dosi sufficere observavit & largam diapnoen excitare, Giessæ, Hallerus (*Hist. st. helv. n. 1065.*) Gottingæ, Tralles (*De Opio T. 1. p. 6. ad finem*) in Silesia. Multis momentis ab hoc differt extractum stirpis, item succus expressus condensatus, scilicet utrique sapor & odor imbecillior est, color etiam compageique diversa, minus etiam hæc resinæ quam verum Opium continent (Allston in *Med. Ess. l. c. p. 119. sq.*). Longe vero majori lucro in orientalibus regionibus Opium verum eruitur. Soli enim & climatis be-

nigritate & cultura accedente (V. Kerr. *l. c.*, qui eam describit) assequitur subinde stirps magnitudinem quadraginta pedum in Persia (Chardin *Voyage en Perse T. 1. p. 31.*), & capsulæ interdum in Arabia ad amplitudinem triginta quinque unciarum capacem perveniunt (Garcias *loc. cit.*). Ut hæc tanto magis grandescant & succo tanto uberius turgeant, in ramosis plantis scite capitula superflua abscindunt (Kaempfer *Amoen. exot. p. 643.* Multum & ad id conferre existimo, quod plantis interstitia latiora concedant (Kerr *l. c.*): Perinde est virtutis respectu habito, ex nigro an albo, Papavere colligatur (Garcias, Belon, Kaempfer. Cfr. Alston *l. c.*). Colligendi vero ratio sequens est. Capitulum semimaturum (Kerr.) vel maturitati proximum (Kaempfer.) vesperascente cælo fauciarur instrumento peculiari plagis parallelis vel & sese decussantibus sursum ductis, ea tantum profunditate, ut ne ad internum capsulæ cavum penetrent. Cultello ad id utuntur vel tribus (Chardin *loc. cit. p. 30.*) vel quinque apicibus parallelis instructo (Kaempfer.). Novissime descriptus constat ex laminis binis chalybeatis bicuspidatis sibimet oblique impositis, filo interposito distinctis, quibus altero extremo transmittitur ansa digito indici infigenda (Vid *Fig. cl. Kerr. in med. Ob. and. Inquir. l. c. Tab. 3.*). Lacteus succus mox promanat, qui rore nocturno copia augetur. Postridie inæunte mane quod effluxit aere condensatum scalpro ferreo abstergitur, & vasculo terreo inditur. Vulneratio ejusdem capsulæ quavis vespera iteratur, donec sex vel octo vulnera illi insillata, quibus factis maturationi seminum fructus relinquatur. Quod collectum fuit Opium sole splendente in vasculo manu tractatur in justam spissitudinem vel (prout Kaempferus *p. 643.*) indicat, paxillo aquæ humectatum spatha lineæ ducitur & reducitur sicque subactum in placentas formatur, ulterius exsiccandas. Docuit & lucri cupido varia corrumpendi illud artificia. Factum id fuit antiquitus (Dioscorid.) addito succo Lactucæ sylvestris (nonne Lactucæ virosæ Linn.?) vel Glauicii, & adhuc hodie fit adjecto stercore vaccino, extracto Papaveris coctione parato, vel aliis additis, quæ arcani instar celant (Kerr *l. c. p. 319.*). Tanto igitur magis nostra interest, notas probi & integri Opii nosse. Ab hoc requiritur, ut uniforme, læve, tenax sit, pondus constituat quoad molem suam levius, nullas interne sordes prodatur, dissectum scintillas salis volatilis oleosi exhibeat, amaritie, calore & acrimonia emineat, empyreuma non spiret, candelæ admotum mox ardeat, aqua omnino fere solvatur, solum rubicundam tincturam præbeat (Conf. *Jone's Mysteries of Opium revealed.*).

In analysi chemica tradenda ea experimenta omitto, quæ

fortioris ignis tortura capta sunt, quum nihil veræ de Opii natura lucis accendant. Gummosas vero, resinosas terreasque partes facile est & absque vi eruere: sed in proportione harum chemici variant. Ex unciis Opii duodecim obtinuit Allstonus (*Med. Essays Vol. 5. p. 138.*) gummi uncias quinque, resinæ uncias quatuor; reliquæ tres uncia ex indissolubilibus partibus confiterunt. Neumannus (*Leet. de Opio p. 117.*) plus extracti resinosi quam gummosi Opio tribuit. Spiritus vini tenuior utramque partem solvit. Tam arctus vero est utriusque nexus, ut aqua & resinæ partem, & spiritus vini rectificatissimus gummi bonam partem, abripiat. An vinculum hinc præbet sal quoddam acidæ naturæ (Neumann *l. c. p. 115. 116.*)? Memorabilis, præter dictas partes, est materia oleosa, spumosa, pinguis & viscida, graveolens, superficiem aquæ, si Opium infusione & digestionem vel levi coctione solvitur, petens, cujus drachmas duas, tres vel nonnunquam plus una libra Opii suppeditat (Neumann *l. c. p. 119.*). Sed omnium præcipua in Opio est volatilis & graveolens pars. Hæc quidem reliquis distis vel majori vel minori copia adhæret, nec ab hisce compedibus dirempta seorsum fervari potest: effectus tamen multiplicis in corpore animali emergentis primariam causam continere, multis documentis evincitur. Huic adscribas, quod qui in colligendo Opio occupantur homines, luridi, maridi & tremuli compareant (Chardin *l. c. p. 32.*), & quod vel sola translatio Opii crudi recentioris in alia vasa mentis emotionem excitaverit, somno dimidiæ horæ dissipatam (Lorry in Vandermonde *Récueil period T. 4. p. 70.*). Hæc caloris opæ sub varia encheiresi chemica undique per auras dispersa vaporibus graveolentibus sese prodit. Tam ab aqua, quam spiritu vini destillatione abripitur, ita ut utrumque liquidum Opii crudi vires exercent. Diuturniori ejus coctione, per diem ultraque protracta, avolat, ita ut & decrementum ad libræ definitur possit, prout asseverante Büchnero (in *Diss. de genuinis Opii effectibus, resp. Schwarz §. 36.*) uncia dimidia extracti aquosi per triginta sex horas cocta grana duodecim perdidit, & vires fere omnino sufflaminentur. Idque contingit, sive spirituofum extractum, quod alias altero efficacius est, sive aquosum, longiori coctione torqueas. Torrefaciendo Opium super lamina ferrea pariter sensim sua efficacia privatur (Cfr. *Tralles de Opio Sect. 1. cap. 3. p. 149. seq.*). Ætate odor debilior fit visque simul minuitur (Allston *l. c. p. 146.*). Nec possit effectus Opii in corpore animali tam celer esse, nec tantus ab exigua mole, nec deservere effectus diu ante, quam pilula opiata evomeretur, nisi dependeret a particulis sub-

subtilissimis, quæ vim longe prius exercent, quam Opium solutum massæ sanguinæ sese insinuare possit.

Quænam Opii ulus in praxi medica habuerit initia, quos progressus, ell. Le Clerc (*Hist. de la Médecine* p. 210 sq.), Allston (*l. c.* inde a p. 124.) & Tralles (*l. c.* inde a p. 14) ex optimis fontibus & proprio iudicio egregie exposuerunt, & uberius, quam heic loci fieri possit. Contractiorem tamen historiam hic legere non pigebit. Utrum Græcis an Ægyptiis gloria primum cognitæ virtutis illius soporiferæ debeatur, difficile est ad definiendum. Probabile autem Græcis deberi, & Hippocratis ævo vel non multo ante fuisse detectam. Ipse tamen, si Opium noverit, adhibuisse illud vix videtur. Evidens etiam est, nomine *μικρον*, eum subinde purgantem plantam intellexisse, quæ, quantum apparet, Peplus, Euphorbiæ species, est, & vocem *οπιον* in aliud quoque somniferum quadrare. Certe iis in casibus, quibus jam Opium adhihetur, non in usum ab eo tractum est, ut in doloribus, spasms, profluviiis consopendis. Diagoras, contemporaneus fere Hippocratis, novit visum obnubilare & somnum ciere, indeque repudiandi illud argumentum cepit. Secta autem empirica de frequentiori usu medico bene meruit. Ita Serapio sæpe usurpavit catapodia ex Opio & Hyoscyamo. Et post eum demum Heracides Tarentinus, qui variis utebatur remediis, quæ Opium comprehendebant. Dein post empiricorum tempora, quum medicina Græcorum Romam migraret, Opium iterum neglectum est, nec in merito pretio habitum. Celsus non nisi summa necessitate anodynus uti suadet. Post hunc Dioscorides & Galenus ejus in scriptis suis crebro meminerunt. Posterior tamen timidus in eo exhibendo fuit, & Aëtius, Trallianus, Paullus aliique Græci rarissime Opium commendarunt. — Attamen antiquissima quedam composita existant, quæ Opium continent, ut Philonium, cujus inventor Philo est, cui Galenus inter antidota primas tribuit; Mithridatum Damocratis, multis a Plinio laudibus condecoratum; Theriaca Adromachi, Archiatri Neronis; item Massa pilularum de Cynoglossa, quæ Trallianum auctorem habet. Quum dein sensum medicina una cum bonis litteris ad occasum vergeret, resuscitarunt iterum Arabes, & inter hosce Rhafes, Avicenna, Avenzoar rel. meritam Opii existimationem.

Inter Europæos medicos, vacillante adhuc erga illud fiducia, Theophrastus Paracelsus & verbis & felici artis exercitio illud commendavit. Dignior omnino imitatione & efficacior ejus præco fuit Platerus. Quæ inter Helvetos parta gloria ad Halleri & Tissoti usque tempora permansit. Apud Belgas Sylvius ab Helmontio, præceptore suo vel amore in

Opium initiatus, tantum illi tribuit, ut cavillatores inde doctorem opiatum eum vocitarent, nec forsitan omni injuria. Magis ideo profecit subsequo tempore Boerhaavii moderatio, nec theoriarum fallaciis superstructa laudatio, cui subscripsit Swietenii, Haenii totque aliorum, qui ex ejus schola egressi sunt, auctoritas. In Germania post Horstium, Sennerti, Wedelii, Ludovici, Etmülleri, Bohonii, Fr. Hoffmanni, Heisteri, Werlhofii, Trallesii rel. multorum nomina scriptaque illud ornarunt. Horumque virtute provisum est, ne quid damni ex Stahlî ejusque asseclæ Junckeri de Opio vituperiis praxi medicæ accederet. Nec potuit non ab Anglis, efficaciori medicina in universum delectantibus, celebrari, inter quos Sydenhamus Laudano suo liquido præcipue fîsus, præcedat, sed nominandi & Mortonus, Iones, Freindius, Meadius, Youngius, Pringleus, Whyttius, Lindius rel. tanquam celebriores Opii fautores; simulque fatendum est Anglorum experientia, multas Opii virtutes antea ignotas in nostram cognitionem primum pervenisse, ut in sequentibus abunde declarabitur. Ex Gallica gente Hollerii, Fernelii, Riverii, Rondeletti, item Hecqueti, modo ejus audacia fidem non minuisse, Lorryi nomina hujus loci sunt. Quid vero inter Svecos medicus solidior quisvis de Opio sentiat, propriam mentem interpretans, ill. A. Rosenstein (*Om Barnsjukdomar*, item *Hus-och Reseapoteque*) indicat.

Variant mirifice eventus experimentorum cum sanguine, cui Opium adjectum, factorum. In quibusdam Opio aqua soluto attenuatus & fluidior sanguis apparuit (*Schwencke Hematol. p. 188.*). Animalia, quibus per venam Opium fuit injectum, in hisce quoque visus est tenuis & rutilus (*Freind Emmenol. in Oper. T. 1. p. 117. sq.*). Altonus e contrario coagulari eo potius & spissari sanguinem arbitratur. Lac, cui affusa erat Opii solutio aquosa, post aliquot dies grumosam partem dejecit, cremorem in superficie habuit, serum autem in medio. Sanguinis serum crassius, albidum & nonnihil coagulatum evasit. Sanguis vero ipse mox albidum coagulum in fundum demisit, supernatans pars tenacior potius quam fluidior apparuit. Huc & in sententiæ suæ patrociniûm trahit coagula sanguinis circa cor in cadaveribus animantium Opio enectorum (*Med. Essays l. v. p. 160. sq.*) prout & concreti sanguinis grumus ex sinu longitudinali canis extractus (*Mead de venenis Oper. Gott. T. 2. p. 190.*). Quæcunque vero ab Opio in sanguinis crasi alteratio incidat: non apte satis, arbitror, mutationes in quiescente vel necati copia Opii animalis sanguine obvias applicari ad sanguinem animalis vel hominis vivi, largius est Opium ingerentis. Etenim animalia per plures hebdomades admi-

admista larga copia Opii nutrita, nihil in consistentia sanguinis alieni habuere, & scemina post multorum annorum spatium, quo Tincturam Thebaicam abundanter ceperat, vena secta sanguinem sanissimo similem prodidit (Lettiom's *med. Memoirs* p. 124. sq.). — Carni additum eam contra putredinem munit, imo longe efficacius quam sal marinum (Pringle *Dis. of the army, App. Experim.* 10. n. 2.) sed debilius, quam cortex Peruvianus (*Essay sur la Putresc. p.* 390 sq. 447. sq.). Utne vero inde colligas, in corpore humano vivo idem contingere, mentio facienda est cadaveris juvenis, quod, ex drachma una Opii ingesta, paullo post mortem tumoribus lividis artuum, corruptela omnium liquidorum & intolerabili foetore, putredinem enatum manifestavit (*Mem. de l'Ac. R. d. sc.* apud Tralles, l. c. *sect.* 2. p. 182.).

In brutis, si quod ullum aliud remedium, hoc certe creberrima experimenta subiit, quorum praesertim illa Alstoni (*Med. Essays Vol. 5. p. 152. sqq. Art. 7.*) Whyttii (*Works* p. 307. sqq.), Alex. Monroi jun. (*Essays & Observ. phys. and liter. T. 3. p. 297. sq.*), Lorryi (in Vanderm. *Recueil. period. T. 4. p. 68. sq.*), Sprögellii (*Diss. exper. circa venena* p. 28. sqq. Wirtensohnii (*Diss. Opium vires fibrarum cordis debilitare etc.* p. 11. sqq.), Bassiani Carminati (*de animalium ex mephitibus & noxiis halitibus interitu* p. 132. sqq. 1777.) memoranda. Nec negandum, multas inde veritates, quoad partem valde ingeniose de ejus natura noviter erutas, alias in exercitio artis etiam obvias magis fuisse confirmatas. Constitit inde quinam effectus ex nimia dosi sese efferant, quos nonnisi infortunio apud homines observare datur; quodnam praeparati genus altum efficacia superet; deleri nervorum sensilitatem, motusque in musculis potestatem, sive ingeratur per eos Opium, sive per anum vel vulnus in cavum aliquod corporis immittatur, sive extrinsecus fluida forma applicetur. Constitit Opio dato copiam bilis praeter modum augeri, secundum experimentum cl. Kaavw Boerhaave (*Imper. fac. diet. Hipp. §. 434.*) in cane, in cujus duodeno multa bilis postea inventa, turgente simul bile vesicula fellea & ductu choledochi, & secundum experimenta cl. Cotunnii (*de Isch. nervosa* § 43.), in coturnicibus s. Canes vero majorem longe quantitatem Opii ferunt, quam alia animalia, antequam afficiantur, quin variis etsi symptomatibus gravioribus correpti, mortis tamen subinde periculum eluctantur (Hall. *Elem. Physiol. T. 5. p. 609.* item Lorry l. c. p. 77.). Alia experimenta subtiliora quaedam argumenta extricanda pro scopo habuerunt, quorsum quaestio pertinet, utrum Opium nervis unice & quomodo vim suam imprimat, an & intrando sanguinis massam operetur, porro ut potentia Opii

in viribus cordis definiatur. Qui sensum, prout Opium obrundit, ita & cordis vim frangere, ex ictuum ejus paucitate vel debili sive deleta contractione colligunt, ut illi, Whytt, provocant præcipue ad ranas, quarum cordi intra apertum thoracem adhuc relicto circumfuderunt Opium solutum, vel per apertam in vicinia ejus venam illud immiserunt (ut Alex. Monro *l. c. Exp. 13. p. 330.*), vel per dissectum abdomen Opium applicarunt. Sed scitissime & verissime regeffit magnus Hallerus (*Elem. Physiol. T. 5. p. 609.* item in *Comment. nov. Götting. T. 7. p. 3.*), difficilimum esse, portionem debilitationis animalculi distinguere, quæ Opio debetur, ab ea portione, quæ violentiæ vulneris, alioquin funesti futuri, debetur. Pugnans, contra Whyttiana experimenta, ista cl. Carminati (*l. c. Lib. 3. p. 139. sqq.*) in ranis, quibus per os Opium intratum fuit. Nam in hisce, dum adhuc viverent, incisus cordis motus æquabilior & fortior fuit, quam unquam iisdem illævis, & tam in ranis quam in aliis quibusdam animalibus motus cordis continuavit, quum musculi & intestina jam dudum motus potestate orbata existerent. Hæc optime conveniunt cum præviis ill. Halleri observationibus (in *Comment. Götting. T. 2. p. 147.* item *Element. Physiol. l. c.*), & novum fulcrum ejus sententiæ subdunt, quod Opium, dum sensum nervorum debilitat, una simulque cordis motum excitet.

Quanta sit vis consuetudinis in naturæ legibus evertendis, vix alio exemplo manifestius redditur, quam Opio. Hoc enim Persis, Arabibus aliisque Asiæ populis, uti & Africæ, præcipue iis, quos Mahumedis religio tenet, vini usum interdicens, in quotidianum delictum cedit. A magnitudine capitis acus incipientes sensim ascendunt dosi, donec portionem pisi magnitudinis ferant (*Chardin Voyages T. 4. p. 203.*). Sunt tamen inter orientales gentes, qui drachmam integram (*Belon Observ. p. 404. Kaempfer Amoen. exot. p. 644.*), imo tres (*Alpin Me. l. Aegypt. p. 255.*) impune ingerunt. Maxima quantitas memoriæ prodita est stupenda ista drachmarum decem majorque, quam homo quidam singulis diebus ingessit, (*Garcias Ab Horto l. c. p. 22.*). Mora aliqua post (*horam significat Chardin l. c. Vol. 4. p. 204.*) captum Opium, hi ipsi hilaritatis sensu afficiuntur gratissimo, ad omnia munia aptiores sese existimant, quidam inebriati in nugas & petulantiam erumpunt, imagines gratas varias observantes oculis mente concipiunt, omnem mortis timorem deponunt, ferociore ad pugnas subeundas evadunt, nec minori impetu ad veneris castra sequenda pelluntur. Deservescit autem intra quatuor vel quinque horas hæc virtus (*Chardin l. c.*) citius serius pro copia ingesta, hancque excipit languor, morositas, fallidium omnium,

somnolentia, donec redeant ad pristinum suum delictum. Quod successu temporis res tantæ necessitatis fit, ut Opii defectus ipsam adeo mortem post se traxerit (Hasselquilt's *Reise* p. 183. sq.) Ex largiori tamen diuque continuato Opii usu multa mala nascuntur, emaciatur corpus, vires conteruntur, taciturni, tristes, stupidi, somnolenti sedent, nec vix in publicum locum prodire audent, nisi viribus novi Opii portione restauratis (Chardin, Kaempfer, item Kerr. in *med. Observ. and. Inquir.* T. 5. p. 320.). Moderationes tamen hodie Arabes sunt in ingerendo Opio, quam olim, ita ut cel. Niebuhr nulla abusus documenta occurrerint, anquod spiritus vini destillatio tenuis magis, et sic clam invaluerit (V. Ejus. *Beschreibung v. Arabien* p. 57.)? Chinesibus haud mediocrem voluptatem parit, fumum Nicotianæ Opio mistæ haurire (Kerr. *l. c.* p. 321.).

Inter ista igitur consuetudinis blandimenta, narcotica tamen Opii natura vim valetudini inferens satis superque elucet. Hisce si addis, inassuetis exigua adeo dosi nocere posse, majori necem inferre: venenis annumerare illud licet, tanto magis timendum, quum sub specie salutaris effectus lento damno infestum sit (Young *Treatise on Opium* Pref. p. 6.). Desit tamen nostro præprimis ævo veneni nomen terribile esse, & multa, quæ deleteria unice olim habita, hodie tanquam dona pretiosissima in vindicias sanitatis divinitus data veneramur. Horum e numero omnino Opium est, modo in conditionum dijudicatione non hallucinemur. Nec nimium est Sydenhami (*Oper.* p. 186.) de Opio iudicium, sine illo in hominis periti manu mancam esse & claudicare medicinam, quum pluribus malis debellandis par sit, quam quis ab uno remedio facile speravit.

Ad vires Opii in numerosis istis & gravissimis morbis intelligendas & novas contra alia mala explorandas, effectus ejusdem generales præmittere quam maxime juvat. Hi, utut multiplices, duplicem tamen Opii potentiam spectant, alteram, qua stimulum exercet, alteram, qua sensum obtundit, motusque fibrarum pacat. Præcedit illa plerumque hanc posterius dictam. Attamen pro natura morbi, & pro diversa Opii dosi, altera virtus præ altera magis sese effert. Rationes horum assertorum ex sequentibus satis elucescent. Duplex ista Opii facultas anam olim litigandi præbuit, an Opium frigus corpori afferret, ut Galenus sensit, an contra, ut Helmontius & secta chemica voluerunt, naturæ esset calidæ. A qua controversia non multum differt recentius ista mota, an ne Opium, prout nervi sensum obtundit, ita & sanguinis motum frangeret, an e contrario ab Opio sanguinis motus concitaretur. Utramque sententiam conciliari posse experientia in hominibus, itque

ægro-

ægotis capta, arbitror, quæ omnino plus pondëris habet, quam scrutinia in ranis aliisque animalibus instituta, unde & hæcce separatim significavi. Eadem duplex vis, suapte natura diversa, aliis stirpibus quibusdam inest, quæ acre virus cum stupefaciente conjunctum habent, ut Cicutæ virosæ (Vid. *Appar. medic. T. 1. p. 177. sq.*), Belladonnæ (*l. o. p. 279. sq.*), Stramonio (*l. c. p. 299. sq.*), licet omnino quædam Opio competant, ab hisce & affinis diversa. Ad utrumque effectuum genus seorsum cognoscendum aptissima mihi videtur, inter aroma quoddam fortius vel vinum & plumbum, comparatio.

Cordis motum Opio incitari & consequenter circuitum sanguinis eodem, cum fortiori impulsum, accelerari, ex sapore acri calido conicere jam datur, luculentius vero arteriarum ictibus velocioribus & durioribus & amplioribus, & sequelis inde oriundis, cognoscitur. Quum pulsuum frequentia observationibus in hominibus æstimari facile posse videatur, dolendum maxime, quod hæ ipsæ tantopere inter sese discrepent. In homine scilicet ex nimia Opii dosi convulso pulsus una cum respiratione valde lentus fuit. (Muzell's *Wahrnehm. P. 2. p. 131.*). Quidam (Sam. Bard in *Diss. de viribus Opii, Edinb. 1765. V. censura in Gött. Anz. 1769. p. 1367.* & cel. Tode *med. chir. Bibl. T. 4. p. 247.*) ex sequialtero Opii grano ingesto arteriæ ictus a 71. post horam unam ad 69. & post horas quatuor ad 57. in minuto temporis primo decrevisse in se notavit, & alio tempore a 70. ad 62. Similis fuit eventus in amicis auctoris, qui eadem experimenta subierunt; quorum tamen unus Opio vesperi sumto mane 30 ictibus auctam fuisse celeritatem arteriarum intra minutum pr. observavit. Non capio igitur, quo jure alius (Wirtensohn *Diss. cit.*), licet in semeptis & amico granum unum Opii pulsus 76 & 71 post minuta pr. novem ad 86 vel 84 attolleret, vel in ranis, quarum cor relictum in suo cum nervis & vasis nexu, hoc ipsum Opio velocius sese motitaret, fibras cordis debilitari Opio concludat. Ad do unice exemplum summi Halleri (*Comment. Gott. nov. T. 7. p. 13.*) qui, postquam ob longum & dolorosum morbum Laudanum liquidum larga quantitate in clysmate injici sibi curasset, pulsuum 75 vel 80 numerum (is enim mane fuit), binis post applicationem horis ad 86, & plures a pastu, imo, si constipata esset alvus, ad 100 ascendere sensit. In hisce porro, quorum pulsus per excretiones nimias valdopere torpuit, fortiorem illum & celeriore ex Opio se animadvertisse semper, alius vir gravis testatur (Tralles *l. c. Sect. 1. p. 64.*). Ob hanc vires vitales servandi & augendi potestatem ad efficacissima cardiaca, tam ab eo (*l. c. & Ejusd. Disquisitio de vi Opii cardiaca 1771.*) quam aliis

multis refertur. --- Quod vero tot alii languescere numero & vi cordis motus statuunt, vel inde provenit, quod palpant arteriam, quum jam defervisset cordis impetus, huncque solitus ejusdem languor excepisset, qui ipse tanto intensior sit necesse est, quo major copia Opii antea corpus intraverit; vel & quod Opium appropinquante morte datum fuerit, quo stadio sponte sua pulsus rarus debilibusque existit; unde & pulsus debilior ab Opio sumto mortis signum habitum (Waldschmidt *inveni. circa Opium*). Manifestum autem est una cum velocitate pulsum arteriam magis ab Opio expandi (Bourdeu in *Recherches sur le Puls T. 2. Ed. 2. p. 107. sqq.*).

Citator hicce sanguinis circuitus non potest non caloris augmentum creare. Idque vere contingere & sensu caloris, quem ipsi homines indicant, & siccitate linguæ fauciumque siti & saturatori emissi lotii colore, extra dubium ponitur. Calore rarefit sanguis, saltim dum adhuc perdurat, unde turgescunt vasa. Ab utraque causa rubedo & intumescencia enascitur faciei, gravitas capitis, vertigo, tinnitus aurium, & accumulatio sanguinis in cerebro, ut in encephalis Opio observatur. Et utrique junctim tribuas celeriore simulque difficiliorem respirationem. Fuit tamen casus, in quo Opio licet largius ingesto, respiratio non labefactata apparuit (Lettsom's *medical Memoirs p. 150.*). Gentes orientales ad exhilarandum animum & conciliandam sibi audaciam ingerere solent Opium supra indicatum: sed pari successu ægris exhibetur, ut tranquilla & hilaris reddatur mens; unde & quidam, timoris abjiciendi causa, ante encephales chirurgicas difficiliore, Opii usum commendant. Majori vero copia inebriat Opium, imo deliria vel insaniam parit. Alius accelerati sanguinis rursus effectus est excitatus vel auctus ad venerem stimulus cum tentigine, qui qui tantus est, ut nec senes ab hisce deliciis alienissimi (Hall. in *Comment. Gött. nov. l. c. p. 16.*) excludantur, & erectio penis etiam in trucidatis militibus Turcis post prælia persistit (Eph. N. C. Dec. 1. Ann. 2. Obs. 69. p. 127.), & noctu pollutiones sub imaginibus lascivis insequatæ (Tralles *l. c. Sect. 1. p. 131.*). Nimia contra dosis ad venerem exercitum ineptos viros reddit (Garcias Ab Horto *l. c. p. 22.* Stalpart Van D. Wiel. *Observ. Cent. 2. n. 41.* a drachma dimidia Opii).

Mirum sane, quod idem remedium, quod viribus vitalibus tantum calcar subdit, nervorum tamen sensum & irritabilem fibrarum muscularium vim infringere quin subflaminare possit, & quod sæpe uno eodemque tempore uterque effectus sese exerat. Imminutio vel jactura sensus sese extendit ad univrsum nervorum imperium, ita ut tactus,

visus, olfactus inde sublatis exempla legantur. Animalia, quibus Opium uberius intruditur vel in venas transfunditur, sensu eousque orbantur, ut partes discindi possint, lacerari, alias valde sensiles, absque ulla doloris significatione (V. Sprögel *Exper. circa venena* §. 20.). In solatium vero summum experiuntur hanc virtutem in morbis, qui dolorum tormentis afflicti sunt. — Quod irritabilis musculorum natura labem ex Opio contrahat, patet ex abolito ventriculi & intestinorum motu peristaltico apud animalia (ut etiam expertus est cl. Io. Viventius in Hall. *Epist. Vol. 5. p. 75.*), ex paralyti crurum, vel tremoribus, quibus ista afficiuntur (V. e. gr. experimenta Sprögel. Whytt. Allton.), & similibus in hominibus prænomenis. Hinc ista in hisce iridis ad candelam ante oculos retentam immobilitas, flatu in ventriculo & intestinis collecti, appetitus cibi potusque prostratio, vomitiorum etiam si fortiorum inertia, torpor ad motum, spasmodum & convulsionum resolutio, hinc & sine dubio alvi tarditas Opio utentibus adeo molesta, & excretionum serofarum per lotii vias vel glandulas salivales, item mucii ex naribus & larynge (Halleri historia proprii morbi in *Comm. Gott. nov.*) cohibitio. Tanto vegetius autem diaphoresis vel sudoris eruptio succedit etiam a parvis dosibus, (sive hoc contingat a paralytica cutis relaxatione, sive ab impulsu cordis nimio) ita, ut & sæpe sudor Opium redoleat (ut in Hallerio) & pruritus cutis cum exanthemate comitem se adjungat. Non minus vero vis sedativa Opii cerebrum ipsum petit, quam altera stimulans, ut ad effectus consuetos somnus insequens sit referendus, qui tamen sæpe insomniis mox gratis mox terrificis turbatur, & ex justo majori dosi vel frequentioribus præbiis facile in soporem degenerat, quin in apoplecticam mortem in convulsionum sodalicio. Addi debet languor iste, displacencia rerum circumstantium, & somnolentia, quæ solet incidere, postquam Opii vis deseruit (quod in Hallero post horam circiter 26. accidit; *Comment. Gott. nov. l. c. p. 12.*) & fatuitas ista, stupor, tristitia, memoriæ labes, in quam orientales gentes protractiori & copioso Opii usu sensim transeunt, haud sine præmatura morte. Hæc omnia observationibus & experimentis indubiis creberrime factis nituntur, quæ vero ad singula quævis momenta citare, ne astra agerem, neglexi, quum in plerisque hujus rei momentis satisfecerit ill. Trallesii *de Opio Sect. 1. inde a p. 56.*) & ill. Halleri (*Element. Phys. T. 5. p. 606. sq.*) sollertia.

Et multi horum effectuum sese exierunt non solum Opio per os ingestio, sed eodem cuti admoto (Lorry in *Recueil period. 1756. p. 74.*), prout emplastrum opiatum largum temporibus applicatum furorem spasmodumque oris creavit, (Cfr.

Monro jun. in *Essays & Obs. phys. & lit. vol. 3. p. 297. sq.*), vel Opium apud animalia in abdomen sive tellam cellulofam, (Lorry, Monro) vel venam apertam injecto, item eodem naribus intruso, vel fumi instar cum Nicotiana hausto (V. supra p. 123.); item in clysmate (Experimenta Whyttii & Monroi n. 3. 4. in ramis, Lorryi *l. c. p. 77.* in cane), quo adminiculo in praxi medica non raro corpus humanum intrat. Velocius tamen & efficacius effectum suum eadem dosi Opium interne sumtum præstat, quam extrinsecus cuti applicatum (Monro *l. c. p. 306.*). Nec reticendum, Opium nervo immediate admotum sensu eum non privare (Monro *l. c. p. 327, Exper. 12. sq.*), quin adeo, de quo infra pluribus, dolorem augere. Contra ea musculo admotum irritabilem vim ejus paullo post destruit (Monro *l. c. Exper. 6. p. 309.*).

Multi omnino momenta sunt, in quibus Opium cum vino aliisve spirituosus conveniat. Boerhaavius (*Hist. plant. p. 362.*) ideo eadem illud exigua dosi, quod hoc magna efficere sibi persuasit. Huicque analogiæ etiam subscripserunt Hallerus, Alstonus, Trallesius, Ludwigius (*Advers. med. præct. vol. 1. P. 3. p. 510. sq.*) pluresque alii. Vinum pariter mentem exhilarat, sanguinis motum accelerat, calorem corporis auget, vasa expandit, ad venæm sollicitat, sudorem pellit, ultra modum ingestum inebriat, deliria, somnolentiam, soporem, stupiditatem, artuum languorem parit, quin apoplexiam post se trahit. Eadem jactura virium ventriculi & reliqui corporis, efficacia vini discussa, superstes est, & eadem bibonibus ad redintegrandas vires redeundi ad pristinum suum solatium necessitas. Nec Opii defectum in gentibus illo abutentibus aliud æque apte ac vinum (*Acolta Droghe medicinali p. 317.*), vel quod adhuc præstat vinum aromate stimulatam (*Alpin. l. c. p. 256.*) supplet. --- Nihilominus vereor, ne isti inter Opium & spirituosæ cognationi justo plus tributum fuerit. Nam non apparet ex spirituosus ista excretiones varias supprimendi efficacia, & licet omnino in pedibus reliquisque partibus musculosis aliquid paralytici sese ex spirituosus nimium potis manifestet, dubito tamen, an vere irritabili sua natura iisdem priventur, donec experimenta id edoceant. Nec hæc, salva mente, doloris sensum, instar Opii, sedare queunt. Recensetur & maniaci exemplum, per Opii usum in summum furorem delapsi, cui contra ea vinum quietem conciliavit (Lorryi in *Rec. period. l. c. p. 73.*).

Haud ignobilis quæstio est, Opium vim suam unice exferat extrema nervorum ejus, cui applicatur, loci deinceps per communionem ipsum cerebrum afficiendo, an potius nonnisi vel integre vel quoad partem in sanguinem refer-

ptum

ptum humoribusque mistum virtutem præstet. Celeritas effectus & exigua, qua hunc exhibet, dosis prius videtur extra dubium ponere; nam subinde pilula Opii post plures horas, dum jam voto satisfecerit, vomitu nondum soluta excutitur, absque decremento ponderis notabili; prout in cane drachma dimidia in pilulam formata post somnum sex horarum vix grani iacturam fecerat, quod incisione sopiti animalis constitit (Kaav Boerhaave *impet. fac.* p. 407.). Et novimus, colluvie in primis viis stabulante, cephalalgiam dirissimam, deliria, furorem, somnolentiam rel. haud raro enasci, quæ vero mala fomite per vomitorium ejecto mox disparent. Experimentis ingeniosis rem evincere voluit Whyttius (*Works* p. 310. *sq.*); nempe evulso ranis corde æque cito vidit sensus motusque facultatem ex Opio perire, ac eo relicto, abscisso contra iis capite & medulla spinali destructa, languidius Opii duplicem istam vim contingere. Contrarius vero eventus in corde evulso obtigit Monro (*l.c.* p. 321.), ita ut separato corde impressionem Opii etiam in nervos difficiliorem reddi cognosceret. Quod in venas ejusdem infusione eadem phænomena emergant, ac alia applicatione, a contactu nervorum, quorum extrema in cavis vasorum reperiuntur, repetendum esse videtur. Ita poterant convulsiones in parte enasci, etsi hujus nervi vel in origine vel progressu suo discissi fuerant, sola Opii translatione in sanguinem (Monro *l.c.* *Exp.* 14. p. 334.). Laqueorum nervorum circa arterias constrictione explosa istorum in hæc imperium tenebris spissis offunditur: nihil tamen prohibet, quin & pars Opii, utpote acris & halitus edentis corporis, largius ingesti vel applicati ab ostiis vasculorum inhalantium resorbeatur, & vel vasorum sanguiferorum nervos afficiendo mutationes in primo contractus loco factas ulterius hic imprimat, vel ad cor cum sanguine delatum hoc ipsam immediate stimulet, item crasin sanguinis mutet, & in ultima adeo ejus colatoria pertingat. Certe resolutio sanguinis putrida in cadavere hominis nimia Opii copia enecti (V. supra p. 121.) & odor sudoris virosus, item lotii (Ione's *Mysteries of Opium* cap. 12. p. 93. *sq.*) probant, Opium per os ingestum non unice inter primas vias coerceri.

Subsunt vero subinde quædam corporis conditiones, quæ salutiferum alias Opium in timendum venenum vertunt. Si ingeritur pleno ventre, nausæam initio creat, quæ pergit, donec una cum contentis ventriculi vomitu excutiat. Nocet, si primæ viæ sordibus scatent, ut quas retinet, unde acrimonia sua irritant & febrem vel accedunt, vel augment (Young *on Opium* p. 35.). Liquet inde, quantum officiat, ingesto emetico vel purgante acri motus effrænos Opio so-

pire velle. Abesse etiam debet plethora obstimulantem calidamque Opii naturam. Eaque de causa cavere ab eo in inflammatoriis morbis plerique practici cautiore nervole injungunt (e. g. L. B. Van Swieten *Comment. T. 1. p. 372. Young on Opium p. 140. sq. Tralles de Opio Sect. 2. p. 80.*): laxari vero & posse & debere hanc admonitionem sub quibusdam conditionibus infra docebitur. In debilitate præterea systematis nervosi nimia provide est usurpandum; unde in jactura virium post exinanitionem vasorum insignem prægressam, v. c. hæmorrhagiam (*Ludwig Advers. Vol. 1. Sect. 3. p. 516.*) non confert. Dissuadet etiam Opium excretio quædam critica ingruens, ut diarrhæa critica, ptyalimus vel diuresis. Quoniam insuper Opium alvum stringit, eo continuato clysmatibus vel catharticis opus est, ut hæc aperta fervetur.

Jam ad varios istos morbos transeundum, quibus auxilium Opium affert. In hisce nominatim virtutis ejus somnum inducendi, dolores mitigandi, spasmos delendi, & excretiones omnes nimias, præter sudorem, sistendi ratio habenda est. Latus igitur tam acutorum quam chronicorum morborum patet campus, in quibus ob horum vitiorum aliquod Opii exhibendi necessitas subest.

In febribus acutis continuis generatim, utrum Opium conferat, an noceat, constitui non potest, quum sua natura multis modis differant, item pro stadiorum diversitate effectus non variare non possit. Provide tamen & circumspicte in hisce omnibus adhibere, & ratio & experientia nos jubet. Veteres ulum Opii ad chronicos unice morbos restrinxerunt. Sed a recentioribus sæculo potissimum superiori usurpari cœpit, nascente malignitatis in morbis idea, quod vitium alexipharmacis & bezoardicis subigere & eliminare conati sunt, in quorum miscela semper fere Opium delituit. Alii effervescentiam, quam sibi in febribus fixerunt, compescere eodem studuerunt (*V. Tralles l. c. Sect. 2. p. 173. sqq.*). Meum non est, horum causas agere, ut qui refrigerantis & motus febriles sedantis virtutis opinione, quam perperam de Opio sibi conceperunt, occæcati fuerunt, vel sudoriferæ ejusdem vi nimium dederunt. Præter rem in hisce datum non potest non, accelerando circuitum sanguinis eumque una cum vasis expandendo, effrænos, qui iponte jam adsunt, motus augere, & stagnationes tam novo impulsu quam exsiccante sua & liquida per sudores abliguriente potentia gignere, jamque natas magis compingere. Itaque cociones, crisesque turbantur, symptomata bene multa intenduntur, exanthemata varia, petechialia, erysipelacea, phlegmonica pullulant. In putridis & biliosis febribus nocet tanto certius, quam corruptelam humorum augeat, & eva-

30
Rhœades.
Evolutiones requisitas per alvum sistat. Febris nervosa ob vi-
ri in dispendium non facile Opium admittit, & exigua hu-
jus dosis in ista sedativam suam vim jam declarat (Huxham
Oper. Ed. Reich. T. 2. p. 84.).

Pervigilia, dolores & excretiones nimis vulgarissima in
febris symptomata sunt, quarum de causa hodie ad Opium
confugitur. Sed cum tot aliis & ipse pluries expertus sum,
in pervigiliis diu protractis sæpissime nos scopo excidere,
& vel nullum somnum vel somniis turbatum vigiliisque in-
terpellatum, quin majorem lassitudinem postea reliquentem,
esse insequutum. --- Par doloris febrilis est ratio, increfcit
hic sæpe Opio dato, cessat vero causa febris ipsa sublata.
In hominibus tamen sensili & irritabili nimium corpore
instructis, ut hypocondriacis & hystericis, in quibus sæ-
pe spasticis stricture hæc duo mala originem suam tribuunt,
remissus de noxa Opii sentiendum, non neglectis tamen
venæ sectione & evacuantibus præviis. --- Indigent etiam
subinde alvi dejectiones, ante tempus criseos absque fomite
primarum incidentes eodem auxilio, ne pervertatur decur-
sus febris, vires sufflaminentur, vel exanthema, quod cri-
sin constituit, cohibeatur, vel retrahatur. --- Instar cardia-
ci sæpius profuit versus vigorem febris, quando vires diu-
turnitate febris, pervigiliis, doloribus, excretionibus copio-
sis consumptæ valde fuerunt (Young *l. c. p. 162.*).

De aminitione Opii in inflammatoriis febribus separa-
tim hic agere convenit, idque vel ideo, quod novissimo
tempore pristina ejus commendatio aucto strepitu resonet.
Officere in inflammationibus internis plures fama & expo-
rientia conspicui viri nobis reliquerunt (e. c. V. Swieten
Comment. T. 1. p. 372. Young *on Opium p. 140. sq.* Tralles
de Opio Sect. 2. p. 80.). Argumenta vituperationis desumpta
sunt a damno ex motu sanguinis Opio accelerato, staseos
augmento, sudoris intempestiva excitatione, morbi ex som-
no quin naturali exasperatione, & pergente causa in-
flammationis destruendi vi, etiamsi dolor, contra quem præ-
cipue Opium dirigitur, sopiatur. Generalis igitur norma
instar inculcat heic Anglus celebris (Pringle *Diseas. of the
army p. 264.*) abstinentiam ab Opio, in quod dolorum ve-
hementia diarrhœa & inquietudo ægri juniores medicos tam
facile alliciat, nec illud, nisi plurimis inflammationis signis
jam sublatis, capite libero & post pervigilia nimis protracta
concedit. Sunt tamen, qui primum inflammationis stadium
in irritamento quodam, quod doloris vehementia declaratur
& ab hoc dependente spasmo vasorum & agitatione præ-
ternaturali liquidorum collocant. Hunc stimulum si tempe-
stive Opio infringas, tollas, inquiunt, alteri stadio, quod
inpassatione & stagnatione liquidorum continetur, præver-

titur. Ita Sarcone, vir alias gravis iudicio & experientia (*Geschichte d. Krankh. in Neapel T. 1. inde a p. 141.*), ad pleuritidem sermonem restringens; ita generatim de quavis inflammatione loquentes Remmett (*Diss. de Opii usu in morbis inflammatoriis, recens. in med. Comment. of Edinb. Vol. 2. pag. 19. sqq.*), Wirtensohn (*Dissert. Opium vires fibrarum &c. p. 32.*) & novissime cl. Haale (*Diss. de usu Opii salubri & noxio in morbis inflammatoriis Dissert. 1. p. 23. Lips. 1777.*) alii. Quod ad pleuritidem speciatim attinet, præconum Opii insignis copia existat (*V. Trilleri Diss. de suspecta Opii ope in pleuritide p. 4.*). Inter recentiores Huxhamus (*Oper. Ed. Reichel P. 2. p. 228. sq.*) citari meretur, qui prudenti Opii usu post largas venæsectiones, ad extinguendum stimulum doloris, qui febrem ipsam excitet, mirifice favet. Hænius (*Rat. med. P. 1. p. 24.*) etiam monet, sævitiem inflammationis subinde non nisi unciis quinque vel sex Olei Lini cum grano Opii aut uncia una syrapi Diacordii datis silvisse. Cl. Sarcone (*l.c. inde a p. 151. sqq.*) de Opio laus ad eam pleuritidem nominatim spectat, cujus præcipuum symptoma dolor vehemens lancinans est, quem casu, de quo loquitur, pro causa non vero effectu inflammationis habet. Ab hoc initium morbus sumit, moxque sub respiratione difficili & valde celeri, pulsû exiguo vel molli & quasi sepulto, anxietate, sudore frigido, tussis incidit adeo molesta, ut convulsionum metus subesset; plurima igitur affectorum nervorum & spasmodum indicia adfuerunt, quæ postea alia veræ inflammationis exceperunt. Primo isti stadio unice Opium opposuit, sed venæ sectione repetita, epithematibus externis emollientibus, item emulsionibus & potulento mucilaginoso nitroso, præmissis. Opiatorum vero vis tanto major fuit, quo maturius adhibita, unde vena intra paucas horas bis secta, mox ad Opium confugitur, cujus granum unum in uncia una aquæ solutum in tres doses dividitur, quarum una singulo trihorio ingeritur, eo levamine, ut quarta raro opus sit, nisi sub dolore nimis atroci & febre spasmodum mox insequente, sub qua conditione ad venæ sectiones redeundum, vel cucurbitæ sive hircines pectori applicandæ. Ita ille; sicque in ipso germine suffocari morbum posse sibi persuadet. Id quod vero summam difficultatem parit, etiamsi intelligenti & experto medico assensum remuere nolim, est, distinguere limitem inter utrumque stadium, dum ipsi Opii in hoc morbo patroni summam prudentiam requirunt, & altero stadio administrate illud temerarium iudicant. Imo testantur veterani practici, fide dignissimi, se methodo Sydenhamiana & Boerhaaviana dissecillimas & numerosas pleuritides, ne uno qui-

dem Opii grano dato, sanasse (Tralles *l. c. Sect. 2. p. 210.* Triller. *Diff. cit. p. 36.*).

Dolor spasmique, qui intestinorum inflammationem vel præcedunt vel comitantur, non admittunt modo, sed exposcunt sæpe Opium. Videtur hoc etiam motum peristalticum languescendo conferre ad finem destinatum, quum in inflammatis partibus quies maxime necessaria sit. Tutius tamen exhibetur ante inflammationem, quæ ipsa tum Opii vi sæpe avertitur, quam ea jam vere exorta. Sed & hic prudentia jubet venam prius secare, & emollientibus clysmatibus alvum probe eluere (Sydenham. *p. 533.* Swieten *Comm. T. 3. p. 964.* Tralles *de Op. Sect. 2. p. 248.*). Assine malum ex inflammatione intestinorum sæpe oriundum, vel successu temporis illam post se trahens, ileus, Opiopariter opus habet, tantoque magis, quum purgantia ad curationem necessaria sæpe absque hujus adjumento mox evomantur. Miscela tum utriusque opus est, donec alvus aperiatur, quibus factis alterna præbia singulorum pro necessitate exhibenda (Mead *Mon. & præc. med. p. 64.* Pringle *on the Dis. of the Army p. 152.*) vel &, quod quidam præferunt, quodlibet horum seorsum datur (Haen *Rat. med. P. 2. p. 94. P. 9. p. 137.* Rosenstein *Barnsjukd. p. 256.*) præmisso Opio, & paucis horis elapsis, antequam deserbuerit vis ejus, cathartico subjuncto (Sydenh. *Oper. p. 209.*). Hinc & herniæ incarceratæ, mox ab initio vel paullo post inflammationi junctæ, pereximum remedium, quæ ipsa ex causa spastica plerumque proficisci videtur & spasmodum sodalitiū habet. Hisce sopitis repositio facilior redditur, dolores vomitionesque sedantur, & inflammatio vel tollitur, vel cum metuenda grangræna avertitur, non neglectis tamen aliis solitis subsidiis (V. Swieten *Comment. T. 1. p. 743.* Tralles *l. c. p. 265.* Wirtensohn *Diff. cit. §. 6.*).

Inflammationis in vulneribus vel casu vel chirurgia infligitis ex stimulo & spasmi natales multo adhuc quam internæ inflammationis manifestiores sunt. Quæ in bellis vel inter rixas vulnera fiunt, nonnisi sub vehementiori mentis commotione recipiuntur, in operationibus chirurgicis metus de futuro eventu spasmos non obscuros generat. Plagas illasas insequuntur paullo post languor, alternum frigus calorque, mingendi frequentia, celeritas & inæqualitas pulsus; borborygmi aliæque spastica signa, dolorque, qui quo vehementior, eo & validior febris subsequutura evadit. Atrociorē inflammationem tam in cæcis quam contusis vulneribus Opii usu potissimum arceri, & hunc venæ sectione longe efficacius auxilium præbere, Anglorum præcipue experientia compertum (Bromfield's *chirurgical Observa-*

ions & Cases Vol. 1. p. 9. spq. Ranby on gun-shot wounds l. d. p. 25.)

Non minus acriter disputatum est de Opii, quorsum & refero syropos Diacodii & Meconii, in variolis utilitate. Multi in paregoricorum laudibus fuerunt Sydenhamus, Mortonus, Wedelius, Boerhaavius, Freindius, Huxhamus, Werlhofius, Swietenius, Haenius alique numerosi viri, quorum haud pauci methodum variolis per antiphlogistica medendi exercuerunt, & tamen ad paregorica tanquam ad unam ex præcipuis curationis partibus contulerunt. Suam simulque fere reliquorum Opii in hoc morbo fautorum sententiam expressit Haenius (*Rat. med. P. 2. cap. 3. p. 42. & Rat. med. contin. T. 2. inde a p. 84.*), referens (*l. proxime cit. p. 87.*), si uspiam Opii ac paregoricorum immensa laus sit, esse saltem in variolis, exhibuisse se illud æque leviori in morbo quam in graviore, æque in levissimo quam gravissimo, idque a prima eruptione ad exsiccationem usque bis nychthemero, experientia se edoctum, si ob morbi levitatem non daretur, graviora symptomata in morbi progressu prodire, quæ dato a principio Opio rarius comparerent. Variolæ, pergit, itaque si expectatæ non prodeant, fere ab uncia una vel duabus syrapi Diacodii, ab uncia una syrapi Papaveris albi, ab Opii grano se prodere in apicum solent. Si inflammationis suppurationisque statu subterfugiant, paregorico tali bis ter quaterve intra nychthemeri tempus repullulant. Si anxietudines, si peripneumoniam, si anginam minitentur, has una cum aliis auxiliis mitigant & curant. Ex quamvis horum nihil contingat, arbitratur, ad solum tamen somnum, qui ad facilem morbi tam tolerantiam, quam maturationem eximie faciat, blande conciliandum mereri laudem, sic ut non nisi damno ingenti variolosis denegetur. Atque hæc Haenius in ultima ætatis linea, quæ confirmatam maxime experientiam supponere sinit, post tot antea ab aliis expertissimis viris mota contra Opium in variolis dubia. In benignis igitur æque ac malignis variolis illud exhibuit, stadio suppurationis pariter ac reliquis, & ipsa suppurationis febre. --- Paregorica in universum in hoc morbo nociva esse vel superflua qui pronunciet, in observantiam tantis hominibus debitam peccat, eodemque jure, an ulla unquam in praxi medica fides existat, dubitabitur: ast in quolibet genere variolarum & quolibet stadio & varietate adhibere velle arrogantis est. Quotne variolosi absque Opio feliciter emerferunt! nec dubium, reliqua auxilia simul adhibita, refrænasse sæpe mala ex eodem indiscriminatim dato alias redundatura. Tantum illi tribuit Sydenhamus (*Op. p. 371.*) in confluentibus, ut æque dignum titulo specificæ in hisce judicaret, ac corticem Peruvianum

in febribus intermittentibus. — Lectu dignissimæ sunt restrictiones aliorum præstantissimorum virorum, Simsoni (in *med. Essays of Edinb. T. 6. p. 579*), Youngii (in *Opium p. 35.*), Trallefi (*de Op. Sect. 2. p. 125. sqq.*) & Tissoti (*Epist. med. pract. Ed. 2. inde a p. 186.*), qui omnes in febre suppuratoria nominatim festum esse agnoscunt (Vid. speciatim de noxa ejus in hocce stadio ill. Tralles *Diff. epist. de methodo medendi variolis cognita insufficiente p. 95. sqq.*). Ad Rosensteinii (*Barnsjukd p. 138.*) mentem in hacce præstat omittere, ejusque loco Vitrioli spiritum capere, licet ille in secundo stadio, ad dolores lumborum eruptioni obstantes levandos, Opium adhibuerit (*l.c. p. 137.*). Non confert igitur illud porrigere, quando febris nimis valida est, nimia vel tenuitas vel inflammatoria spissitudo humores tenet, vel cutis nimium tensa est. Nocet sæpe, quoniam somnum intempestive conciliat, ptyalismo & aliis crisi bus remoram parit, cutis dolorosam tensionem & inflammationem auget, unde ne transpiratio quidem cutanea libere succedere potest, alium constipat, quam per totum decursum morbi rite apertam esse convenit, & in stadio præsertim suppurationis corruptelam putridam auget. — Non defraudandum tamen sua laude in variolis sub varia conditione: dolore nempe ex pustulis nimis urgente lenimen affert temporarium (Simson. *l.c. p. 584.*), vix tamen in febre suppuratoria vehementiori; vires vitales debilitatas vel subito subsidentes, calcar subdendo necessariæ feбри, erigit; variolas depressas crudas attollit, ad coctionem perducit, & interstitia pallida læto rubore suffundit; tumorem faciei manuumque restaurat, & salivæ profluvium jactura virium retardatum restituit; diarrhœam denique tempore eruptionis vel & serius vitiose incidentem, coercet (Young *l.c. p. 147.* Tralles *de vi card. Opii p. 35.* Huxham *Oper. Ed. Reich. T. 2. p. 138. sq.*).

In morbillis tussis vehementia & diarrhœa intempestiva Opium interdum requirit. Tutissime tamen in tussi ea præmittuntur, quæ febrem mitigandi vim habent, unde non sub initium locus illi est (Young *l.c. p. 155.*). — Diarrhœa symptomatica primo vel secundo stadio ingruens hic præcipue intelligitur, ut quæ vires dilapidat, morbillorum eruptionem turbat, vel retrocedere eos cogat. In hisce, quod transpirationem promovet, tanto majori commodo est. Sed & illud alui profluvium, quod critice tertio stadio erumpit, si absque levamine sit & cum dispendio virium in diuturnam degenerat, inter alia consilia Opio indiget.

Varia opiata, Theriaca, Mithridatium, Philonium & serius Diacordium, præ ceteris autem Theriaca, tanquam potentissimum in peste remedium, inde a vetusto tempore

celebrata fuerunt. Et horum plerique in id præcipue curationis sollicitiam intendi voluerunt, ut miasma pestis per sudores largos ex corpore eliminaretur; nonnulli a veri specie magis abludentes ipsi virus pestiferi naturæ antidoti instar adversari crediderunt. Errant vero, qui contra miasma unice pugnant, pugnandum enim quoque contra noxas corporis, quæ, antequam hocce ingrederetur, existiterunt, & novas istas vi morbi enatas, & expulso licet contagio operari pergentes. Stimulantium e genere quum sint, locum non habent, præsertim si, ut ex præjudicio solitum fuit, absque commodo vehiculo exhibentur, sanguine sponte jam exagitato & æstuante. Sæpe febris pestilens inflammatorix naturæ est, sæpe putridum inquinamentum sub ea latet, vel in progressu morbi concitatur. In neutro casu Opium opportunum est. Largus præterea sudor nimiam virium jaeturam parit, imo utut copiose prolicitus non ita evolvere & evertere miasma valet, ut ne bubones & carbunculi prodirent. Expelli vero sudoribus non potest miasma, nisi adhuc mobile, vagum, ut est in ægro, cujus solida flexilia, humores meabiles, blandi, copiosi, corporis puri. Quo fine diaphanoë sufficit. Opiata rite temperata hoc scopi concedi possunt. Sed & eadem commendant affectiones spasmodicæ & spirituum ataxiæ, quæ plerumque in peste sese afficiunt (Chenot de peste p. 121.) & sæpe præ metu sub initium contingunt. Theriacæ parva dosis combinata antiphlogisticis insignis sæpe præstantiæ est. Ita & ad drachmæ pondus commodo vehiculo propinata prophylactico fine, prodromis morbi jam sese exserentibus, solatium affert (*l.c.* p. 134.). Diarrhœa quoque pertinacior, vires profundens opiata aliquando sibi vindicat (*l.c.* p. 155.) & si dolor lumborum nimium vexat, Theriaca emplastri instar applicata omni subinde scopo satisfacit (*l.c.* p. 175.).

In phthisi pulmonum tussim tolerabiliorem aliquando reddit Opium. Præcipuam adeo opem ab anodynis circa vesperam datis pendere declarat Swietenius (*Comm. T. 4. p. 104. sq.*), inde somnum blandum conciliari, vires refici, & mane sputa cocta sub pure bono, lenique tussi facillime educi, imò motus pulmonum effrænos pacando ad consolidationem ulceris facere. Non fudit autem apparenti solamini Youngius (*l.c.* p. 98. *sq.*), sed dum stimulum ulceris Opium minuit, obstructions simul pulmonum augere observavit, inflammationi pabulum præbere, effectum ejusdem licet recondat, tolerabilem quidem reddere tussim, sed accumulare ejusdem causam. Hinc, quum pauperiores absque Opii usu viribus animi & corporis exhausti vita decedunt, ditiores post inducias eodem conciliatas deliriosi moriuntur. Id tamen, dum ad diarrhœam colliquativam mor-

bus jam pervenit, commodi præbet, ut aliquando fatalem horam per tempus differat, sive per os sumatur, sive clysmatis forma injiciatur, ita e. c. ut Theriacæ uncia una tribus vel quatuor unciis lactis diluta in anum feratur, id quod pro necessitate repetendum cures (Swiet. *Comm. T. 2. p. 394.*). --- Imo præcavendæ pthifis iussicere Opium post Ludovicum cl. Sal. Theoph. De Meza (in *Collect. Hafn. med. T. 2. p. 309. sq.*) affirmat, sæpenumero se expertum; nempe ejus ope in dispositis hæmoptysi occurri, dum si tussis per quatuor hebdomades duravit, prægressis venæ sectione cathartico & diætæ observatæ rigore, pro dosi granum dimidium Opii bis de die capitur, donec tussis omnino cesset, minuendo dosin pro re nata. Redeunte tussi iterare idem remedium suadet.

Non nova res est, Opium adversus febres intermittentes usurpare. Antiquissimo adeo tempore narcoticæ variæ stirpes & præparata, quæ intrat Opium, in hisce arriserunt (V. Schulz *Diss. de intermitt. curationibus antiquis*). Seriores vero varii medici Paracelsus, Horstius, Ettmüllerus, Wedelius consultius duxerunt in solo Opio acquiescere eoque paullo ante paroxysmum vel ipso algoris stadio ingesto. Quo jure igitur illud cl. Berryat (*Memoires presentes à V. Ac. R. d. sc. 1755. T. 2. p. 254. sqq.*) novum remedium antifebrile nuncupet, liquet. Hic ipse Laudanum liquidum Sydenhami in dimidio vel integro vitro infusi Centaurii minoris una circiter hora ante accessionem febris propinavit, & quidem infantibus trium ad quinque annorum Laudani quinque ad sex vel octo guttas, infantibus decem vel duodecim annorum decem aut duodecim guttas, adultis autem ab octodecim ad triginta; sicque valde rara repetitionis necessitas adfuit. Cl. autem Lind (*Diss. in bot. Climates p. 316. sq.*) convenientius deprehendit, semihorium post caloris initium opiatum exhibere, sicque aliquot centenis auxilio fuit. Ingestum tempore apyrexix nihil præstitit; stadio exhorrescentiæ autem datum semel modo vel bis illud levavit. Ad definito stadii caloris tempore captum brevioris & mitiorem reddit paroxysmum, & certius, ut refert, quam uncia una corticis Peruviani, caput liberat, æstum vincit, sudorem profusum excitat gratumque somnum ciet. Nunquam hydrops vel icterus hac medela usurpata febres excepit. Eo tempore majorem solito dosin ægri tulerant, nec nocuit delirio jam orto, licet differre Opium tum consultius sit. In iis, quibus Opium non immediatum symptomatum lenimen attulit, eum tamen usum habuit, quod intermissionem plenariam efficeret, & ob sudores excitatos corticis Peruviani dein longe minori copia opus esset. Haustu quodam Opium continente usus est auctor in hisce curatio-

nibus, quem, utpote ad pharmacopœam Londinensem spectantem, per partes describere prolixum nimis foret. Id quod verò miror, evacuantium præmittendorum nulla ferè mentio injecta est. Aliquoties sibi Opium sub ipso caloris stadio datum successisse, mihi ill. Dalbergius (*Litt. m. Septembr. a. 1778. Vid. liber meus med. præct. Bibl. Vol. 3. p. 321.*) retulit, & reliquis omnibus palmam præripere ad sedandam cephalalgiam diram quibusdam epidemiis familiarem, & ad febrem ipsam tolerabiliorem reddendam, effectum præterea esse omnino securum. Secundum experientiam cl. Gregory præstitit quidem Opium ingerere calore sicco ingruente, sed scopo etiam satisfecit ante paroxysmum vel sub horrorem captum (Ioh. Brandreth *Diss. de febr. intermitt. Edinb. 1770.*). — Spastica febrium intermittentium natura & crisis harum solita per sudorem, quin suscepta sæpe per sola sudorifera curatio, facile ad Opium tentandum invitare poterat. Nec caruisse successu ex dictis patet, etiam tum, quum tempus illud dandi theoriæ vulgari non satis accomodatum esset. Non in qualibet tamen febre intermittente sudorifera admitti possunt, nam sæpe manifeste illa nocent, jugularum quidem inde febris, sed obstructions generantur vel aluntur, quas abigere studuimus, & sæpe hæc febres inde in continuas, inflammatorias, irregulares, malignas commutantur. Sunt & haud pauci, qui frustra iis usu sunt. Idem de promiscua Opii administratione valere, adversa quædam experimenta testantur, præprimis si sub ipso paroxysmo oblatum fuerit. Quod nominatim ad cl. Berryat methodum attinet, inter multos ægros, quibus illam adhibuit, duos modo affirmat ill. A Störck (*Ann. med. t. p. 77. sq.*) post profundum somnum a febre fuisse liberatos, dein vero mansisse debiles, stupidos & appetitu orhos, in unico ægro paroxysmos mitigasse, non vero febrem integram fugasse, reliquis omnibus temulentiam induxisse, paroxysmos prolongasse, & alvum constipasse. — Ut vero commoda Opii in hisce febribus una complectar, sic habeto. Cunducit illud, quando febris ex pathemate animi, ut terrore vel nausæa nata (*Tralles de Opio Sect. 2. p. 70.*). Compescit nervosos varios affectus sub ipso paroxysmo oriundos; item tollit febres mere nervosas, quales apud hystericos & hypochondriacos, doloribus colicis, pleuriticis, clavo hysterico, asthma, cordis palpitatione &c. sese manifestant, ante paroxysmum ingestum (Störck *l. c. p. 78.*). Alibi & significavi (*Appar. med. T. 1.*), quam egregiam vim habeat cortice Peruviano mixtum, ad compescendum vomitum vel alvi profluvium, si præter consuetudinem incidunt & beneficium corticis frustrantur. Denique sudorem pellendo,

do, saltem ad multorum mentem, ut illam cl. Lind, corticis efficaciam subvenit.

Transeo ad vim Opii in doloribus sopiendis. Generatim in horum curatione ad causas semper respiciendum est, quæ in tensione vel pressione nervorum varia, veluti a luxato vel fracto osse, calculo, inflammatione, tumore, a dilaceratione ejusdem quoad partem, denudatione ejus, rosione per acria vel acuta corpora, & sympathica sæpe affectione consistunt. Hæc antea removendæ, nam etiam si sensus mitigetur vel pereat, causa tamen operari pergit. Hinc dolor sopitus, defervescente remedii potentia, sæpe recrudescit. Nocet aliquando causam ipsam doloris magis intendendo, ut, si plethora urget, orgasmo sanguinis, quem excitat, item congestionibus ad partem affectam; nocet & subinde excretiones omnes, præter illam per cutem cohibendo, unde remanet interdum pars ejus, quod dolorem creavit. Nihilominus tamen sæpe, causa ipsa doloris etsi nondum devicta, vehementia ejus, vigiliæ protractæ, & metus, ne graviora adhuc mala, febris intensa, convulsiones, quin ipsa mors inde consequantur, necessitatem Opii dandi præbent, præcipue si ex spastico fonte dolor provenit. Sed inter hæc de causa doloris superanda sedulo dispiciendum. In iis demum casibus, qui veram morbi curationem non admittunt, ut calculo, cancro, forsitan & tussi phthisicorum, sæpe unicum lugendæ vitæ solatium conciliat. Adeo verò pertinax interdum est dolor, ut nec ingens Opii dosis eum sedare possit. Ita Laudano liquido, licet ad guttas quinquaginta pro dosi & ad ducentas vel trecentas guttas intra nycthemerum capto, non cessavit dolor nephriticus (Baine in *med. Obs. and Inquir. Vol. 2. p. 156.*). Hisce generatim de utilitate Opii in doloribus animadversis, non opus erit, in specialem ejus in singulis dolorosis morbis, cephalalgia, odontalgia, otalgia, cardialgia, colicis, variis vesicæ urinariæ dolorosis affectionibus, arthritide, rheumatismis &c. descendere. De quibusdam insuper suis locis jam actum. --- De colica pictonum autem, morbo, in quo dolor una cum spasms infestat, quædam adhuc seorsum monere non superfluum est. Plurimam in hac opem expectes ab Opio, copia olei commixto, interne & extus adhibito, quo fit, ut non modo involvatur acris stimulus & fibræ laxentur, sed & nervi sensilitate priventur, spasmi intestinorum, qui feces & flatus interceptant, solvantur, & motus peristalticus restituantur (Haen *Rat. med. F. 3. p. 79.*). Eadem ope paralytici efficacissime præcavetur (*l. c. p. 94.*). Scite & in hoc morbo cum Opio copulantur purgantia, quorum vis absque illo alias futura esset nulla (Huxham *Oper. T. 3. p. 79.* Haen *l. c.*).

ti.). Quodlibet horum etiam seorsum capi potest, ita ut præcedat Opium, quod si mitigaverit dolores, purgans lenè insequatur (*Hillary Diseas. of Barbador p. 191. sq.*). Ad Opium reversio fiat recrudescentibus doloribus. In hoc vero malo exiguæ ejus doses nullum effectum exserunt. --- Quod ad rheumatismos attinet, quorum obiter modo mentionem feci, non reticenda est Opii præstantia in dolore effræneo ischiatici mali pacando, (quod expertus in se est cl. Kaau Boerhaave, *Impetum faciens p. 411.*) nominatim ista hujus mali specie, quæ in affecto ipso nervo ischiatico consistit. Granulum ejus id præstat sub vesperam deglutitum vel clystima opiatum. Non augenda autem Opii dosis, si vim ejus amplius non persentiat æger, ne molestus nervo torpor inducatur (*Cotunni de isch. nerv. §. 42.*). Pacat præcipue dolores ischiaticos a venerea causa ortos (*l. c. §. 44.*).

In morbis convulsivis & spasticis pariter non absque causarum scita diludicatione locum habet. Nam convulsiones spasmosque quandoque adeo excitat, non magna unice dosi, sed intempeste usurpatum (*V. Rosent. Barnf. p. 61.*). Nocet, si qua accumulatio vel sanguinis vel pituitæ vel feri vel corrupti humoris, alias per ulcera vel fonticulos excerni soliti, in causa horum malorum sunt. Nec admitti potest, si a jactura sanguinis vel aliorum liquidorum vel dispendio virium ex vigiliis vel curis nata fuerint. In hominibus irritabili nimis corpore instructis infantibus præcipue foetæminis exiguus stimulus fibrarum muscularium turbas sæpe insignes excitat; ut vermes, acre primarum viarum, dentitio difficilis, exanthemata eruptioni intenta. An in hisce ad Opium confugies, & sedando unice turbas hostilem stimulum insidiari vitæ impune sines? Incidunt etiam casus adeo immorigeri ut nonnisi doses eæ motus effrænos pacent, quæ ipsam vitam supprimunt. Unde nisi solito multo liberalior dosis spei satisfaciatur, præstat abstinere, quam continuatione vel augmento vitam in discrimen vertere (*Lettfom's med. Memoirs. p. 129., item Cas. 1. p. 135.*). Sæpe tamen si ex diathesi peculiari irritabili absque materiali causa homo convellitur, sive spasms corripitur, vel causa etsi subacta malum pergit pristina sua ferocia, Opium efficacissimum auxilium erogat.

Agmen ducat spasmus ille universalis, qui vel corpus in lineam rectam tendit rigidumque reddit, vel antrorsum vel retrorsum vel ad latus flectit, tetani, emprosthotoni, opisthotoni & pleurothotoni nomine, cum quo sæpe trismus, sive maxillæ inferioris spasmus jungitur, quod genus malorum in utraque India intra tropicos apud eos, qui subitæ caloris frigidisque vicissitudini obnoxii sunt, endemium est, in Europa autem ex punctura vel dilaceratione nervorum per

clavum, acum, festucam ligneam infixam, globulum plumbum sclopeto injectum, vel ex pressione fortiori prægressa aliquando sed valde raro oritur. Sponte patet, si corpora ejusmodi aliena intrusa in causa sint, hæc sine mora evelli debere. Maxime & interest, nervum haud procul a vulnere omnino discindere, ne stimulo suo alios nervos in consensum trahat. Sed sæpe suppetiæ hæc non sufficiunt. Opii sive extrinsecus sive per os adhibiti in hisce angustiis præstantiam jam dudum medici agnoverunt, sed veram eo utendi methodum recentioribus quibusdam debemus, ut fere hodie nulla medicina contra hæc mala efficacior judicetur; inunctio enim mercurialis, de qua alio loco, paucis hæcenus exemplis comprobata est. Quidam Opium cum balneis calidioribus junctim usurparunt. Secundum hanc normam Opium vel in balneo vel paullo post exhibeatur; nam absque illo præmissio vix deglutire æger potest. Subinde balneum, in quo ipse æger leniter perfricetur, quinquies vel sexies per diem repetere opus est. Opium vero iteretur quavis hora dimidia vel aliis intervallis, donec spasmus sub sterno cesset, & postea defectus doloris ulterioris significet plane devictum esse malum. Induciis apparentibus vero cave ne statim fidas sed recrudescente dolore ad Opium iterum revertere. Larior autem longe dosis Opii requiritur in hoc, quam in alio forsitan ullo morbo, & ferri potest sine vel sopore vel sensuum turbatione: initium tamen parciore fiat & minuenda pariter majoribusque intervallis præbenda, si curatio succedit. Ad deglutiendi facultatem restituendam clysmata Opio commissa faciunt. Insuper eximie distorum efficaciam adjuvant clysmata emollientia cum multo oleo, vesica aqua calida semirepleta & ventriculo imposta, & fomentationes cum oleo, cui Opium additum, cum levi frictione, vel fomentationes, ex decoctis emollientibus (Chalmers in *med. Observ. and Inquir.* Vol. 1. p. 101. sqq. Cfr. De Haen *Rat. med.* P. 10. p. 182. sqq.; Macaulay in *med. Obs. and Inq.* Vol. 2. p. 130 sq. recensens trismus cum emprostotonocæminæ absque vi externa ortum; White *l. c.* p. 382. sqq. agens de trismo cum aliis convulsionibus a digito vulnerato; Gloster in *Transactions of the Society in Philad.* Vol. 1. p. 317. de tetano cum trismo æthiopsis aere frigido post insudationem dormientis). In balneorum horum locum, si qui hæc reformidant, ut sæpe fit, vaporum calidorum applicatio surrogari potest (Chalmers in *Account of the Weather and Dis. of South-Carolina*, Vol. 2. p. 23.) Imo sunt qui absque calidæ beneficio Opio solo potissimum sanati (Silverster in *med. Obs. & Inq.* Vol. 1. p. 1. sq.; Clephane *l. c.* p. 51. Sibtern in *cel. Tode med. chir. Bibl.* T. 2. P. 1. p. 160.; Winslow in *Collect. Haun. med.* Vol. 1. p. 304. sqq.)

In hisce casibus trismus violenta causa ortus una cum aliis musculorum tensionibus vel contorsionibus adfuit, & vel primarium morbum constituit vel tetano demum accessit. Visa quoque est miscela Opii & moschi effectum & potentius & citius præstare, quam Opium solum (Hillary *Dis. of Barbadoes* p. 233. Huck. *med. Obs. and. Inq. Vol. 3. p. 326. sqq.* mentionem injiciens trismi opisthotono juncti apud vulneratos, qui post plagas inflictas frigido aeri lacustri expositi fuerunt). -- Largam dixi dosin Opii in hisce malis requiri. Absque noxa & probò successu intra nychthemera gr. centum & viginti capta (Don. Monro *Prælect. in Gronii instituto* rec. in *Gott. gel. Anzeig. 1778. n. 45.*). Data adeo tincturæ Opii guttæ ducentæ una dosi, & quidam ultra hujus liquidi unciam intra nychthemera absque stupore ingesserunt (Chalmers *med. Obs. l. c. p. 105.*). Nemo vero audacior fuit quam auctor quidam anonymus *Præct. Remarks on West. India Diseases* p. 106. *sq.*), qui homini tetano correpto, inter nychthemera Laudani ultra uncias viginti propinavit, quæ enormis quantitas autem neque spasmodum neque pervigilium mitigavit; succedente tamen per continuatum Opii usum, cui cortex Peruvianus interpolatus, sanatione. Proxime huic exemplo temeritate accedit aliud quo mille quingenta grana intra septendecim dies ab æthiopo Antingux capta (Glosser *l. c.*). Alius Opii puri granum unum omni bihorio sumsit, vel grana viginti octo intra quadraginta octo horas, vel grana circiter nonaginta intra dies viginti duo; inde nec torpida evasit alvus, nec sensuum usus turbatus, & vix somnus noctu ultra sesquiertiam horam perdurans successit (Clephane *l. c.*). Alius intra triduum grana triginta tria ingessit (Sibbern *l. c.*). Item fuit, qui hebdomadibus circiter quinque grana trecenta & septendecim Opii præter potiones anodynas ingessit (White *l. c. p. 386.*). -- Queritur tamen cl. Rowley (*Med. Advice for the use of the army ad navy* p. 39.), se ne unicum quidem spasmo maxillæ correptum Opio, moscho & balneo calido servare potuisse. -- Ut quæque in caloris balnei gradu nihil vitii committatur: sciendum, si tempestas calida & pulsus celer cum præternaturali calore cutis contingit, calorem aquæ non excedere gradum nonagesimum sextum vel octavum thermometri Fahrenh. debere, conditionibus autem contrariis ad gradum centesimum vel centesimum & secundum augeri (Chalmers *l. c. p. 102.*).

Minus quidem in oculos incurrit spasmodica hydrophobix natura, sed deglutendi liquida impotentiam spasmo unico faucium & œsophagi contineri, observationibus constat. Unde efficacix Opii in hoc rabiei caninæ symptomate probabilis conjectura. Sistit cl. Nugent (*Essay on the hydrophobia*)

dia) documentum singulare hujus auxilii, in quo tamen præter Opium & moschus aliaque simul administrata fuerunt. Idem faustus eventus contigit alii in Northumbria commorso & methodo cl. Nugent tractato (*Whytt's Works* p. 679. *sq.*).

In asthma spastico, quod obstructionibus pulmonum & pituita illos gravante caret; Opio (juncta venæ sectione, si plethorici est habitus æger) insultus optime tollitur, sive ipsi nervi pulmonum affecti sint, sive sympathice ex ventriculi vitio malum enatum fuerit. Dicta vero vitia si insint pulmonibus, nonnisi post eadem devicta Opium conducit (*Whytt l. c. p. 701. sq.* *Young. on Opium p. 115. sq.*) Senes nominatim asthmatici ob collectam, ut vulgo fit, intra pulmones pituitam ab Opio arcendi sunt (*Young l. c. p. 133.*).

Præstantissimum est palliativum ad sopiendam nimiam nervorum sensilitatem & inde dependentes motus irregulares. Hinc hypochondriacis & hystericis tam frequens solatium, dum spasmi urgent & flatus excruciant, ex quibus fontibus tot aliæ molestiæ, palpitatio cordis, asthma, anxietas, suffocationis sensus, dolores & calores vagi, obnubilatio mentis, labes memoriæ temporaria, pervigilium rel. proveniunt. Frequentem quoque mictum lotii pallidi apud hosce ægros egregie sedat, modo dein in subsidium trahantur, quæ renes roborant (*Whytt l. c. p. 707.*). Quidam tamen horum ægrorum Opium non ferunt, sed languorem, debilitatem, nauseam, vomitum, spasmos ventriculi, pruritum, delirium, quin maniam inde patiuntur. Nec confert apud hosce in nimia virium dejectione, nam etiam si ad tempus lenimen inde persentiant, expirante tamen efficacia magis quam ante vires deprimuntur. Nec capi debet nimis copiose vel protracto nimis usu; ne torpeat sensus & vigor systematis nervosi, vel ipsa animi vis (*Whytt l. c. p. 644. sq.*).

Haud pauci illud contra epilepsiam commendarunt. Varietatem aut causarum, unde hæc proveniat, considerantes facile perspicient, non cuivis speciei coercendæ par esse. Multa promittit in ea, quæ a sensilitate & mobilitate nimia corporis, vel pathemate animi proficiscitur. Ita &, causâ quadam materiali morbi superstitæ, aliquando nervos cum systemate nervoso ita mutat, ut irritamentum non sentiat. Sic siluit epilepsia sexennis ex terrore nata & quotidie fere erumpens (*Haen Rat. med. P. 5. p. 126.*). Prævertit Opium aliquoties convulsionibus mitioribus fixo diei tempore revertentibus hora una vel remotius ante paroxysmum captum. Cuidam tamen epileptico nec largior dosis guttarum quadraginta Laudani liquidi subvenire valuit (*Whytt's Works p. 680.*). Alias & convulsionibus difficilio-

res instabili tempore incidentes Opium comescit. Hocce ad decem grana intra nycthemerum ingesto senex, convulsionibus primum musculorum oculi dein faciei tum totius corporis quater, quinquies vel sexies per diem correptus, post irrita cum igne electrico, floribus Zinci aliisque ceteroquin commodis capta tentamina, convaluit (Lettsom's *Medical Memoirs* p. 143.).

Ex dictis facile eruitur, sub quibus conditionibus in aliis hic, ne prolixitate nimia peccem, reticendis spasms & convulsionibus, vomitū, singultu, tussi, palpitatione cordis &c. conveniat. — Sequatur morbus duplex, in quo pariter ataxia spirituum animalium in vitio est, quæ vero ipsam mentis officinam turbat, melancholia & mania. Rarissima sunt exempla, quod malum solo Opii usu fuerit subactum; nec hoc accidit, nisi recente eo, & a commotione animi fortiori ira vel terrore profecto (V. Riedlini *Lin.* 1700. *Dez. Obs.* 12. & Youngii *on. Op. Sect.* 23. duo casus). Quin ne hoc quidem omnibus corporibus tutum satis videtur. Præcipue animo irrequieto pacando & somno arcessendo heic destinatur. Sed sæpe doses insignes hisce scopis non satisfaciunt (Mead *Oper. T.* 2. p. 137.), ut vel maxime elucet casu tæminæ, quæ per aliquot vespas duodecim, viginti ad viginti quatuor grana Opii sine somno expectato ingesserat (Haartman in *K. Vet. Acad. Handl.* 1762 p. 268. *sq.*) Alii ægri etiam si in somnum ejus ope cadant, turbulento tantummodo terrificisque imaginibus tentato fruuntur, & expurgati vel insanire pergunt, vel longè inquietiores fiunt, quam antea, vel si quietiores inde evaserint, in perpetuam & immedicabilem fatuitatem, redeunte per intervalla, furore, incidunt (V. Tralles *de Op. Sect.* 4. p. 68.). Sunt & quorum exasperat (Fr. Hoffm. *Med. Syst.* T. 4. P. 4. p. 197. Lorry in *Recueil period.* T. 4. p. 73.). Non ideo quidem illud damnaverim, quod insaniam adeo gignere in sanis possit, nam tum neque in convulsionibus, neque in aliis bene multis malis conducere, quum abusu eadem in sanissimis creare valeat. Sed nocet omnino in homine plethorico, pulsu duro, forti vultu rubicundo, instructo, vel illo, qui crassum a Veteribus atrabilarium dictum sanguinem, obstructionibus plerumque injunctum, vehit; item si ex acra quadam materia retenta vel retropulsa, vel arthritica impetiginosa, provenit, vel causa in ipsum cerebrum vim suam exferit. Proficuum e contrario est, si turbatio ista mentis sine materie contingit, quod valet de illa ex animi affectibus vel dolore nimio. Exhaustis etiam bonis humoribus, modo non nimia fuerit inanitio, parca dosis in connubio nutrientium & roborantium instar cardiaci concedi potest (Conf. de hoc argumento Lorry *de melanchol.* T. 2.

2. p. 131. *sq.*). Quæ de venæ sectionis & primas vias evacuantium necessitate generatim monui, ad hæc quoque mala attinent, horumque juncto usu & in speciebus, in quibus alias minus commodum Opium est, levamen ægris conciliare potest. Liberali etiam in dictis morbis manu exhiberi debet. Ad mærorem & anxietatem melancholicorum sopiendam aliquando ad quindecim ejus grana una vice dare opus fuit (V. Swieten *Com. T. 3. p. 517.*). Laudani liquidi trecentas ad quadringentas guttas per diem melancholica scemina ingessit, ut dispelleret animi tristitiam, sicque & specie sana evaluit (Young *l. c. p. 103.*). In maniaco similiter subinde quindecim grana Opii pro una dosi requirebantur, antequam desideratus effectus insequeretur (Wepfer *hist. apopl. in App. p. 687.*).

In dysenteria nonnisi summa cautione adhiberi debet, licet non desuerint etiam inter celebratiores viros Sydenhamus, Sennertus, Bontius, Brunnerus, Wepferus, Ramazzini pluresque alii, qui valde necessarium illud in hujus mali curatione habuerunt, quin quoad partem, ut Sydenhamus, iusto liberalius eo usi sunt. Etenim intempestive datum alvum coercendo acrimoniam vellicantem, quæ ipsius morbi causa est, retinet, quæ accumulata redit inflammataque intestina, & nisi in inflammationem, qui sponte jam adest, auget. Hinc etiam si induciæ blandæ ejus ope conciliantur, fallaces hæc maxime sunt, suppressus enim fluxus vel tanto copiosius redit, vel inflammatione correpti ægri pereunt (Degner *de dysent. bil. p. 183.* Pringle *Dis. of the army p. 264* Young *l. c. cap. 7.* Zimmermann *v. d. Rubr. p. 96. 101. 105. 106.*). — Doloris tamen vehementia, tenesmi molestia, spasticæ intestinorum contractiones, quin ipsa dejectionum copia vires subito sufflamans, interdum ad Opium confugere nos cogunt. Prodestque vel ideo quod rivum alluentium humorum ad cutem diaphoresi divertat. Præcedere autem debet evacuantium per os vel alvum sollicita administratio. Vel nisi huic tempus obtigerit, symptomata tamen urgent, brevi post Opium datum, evacuantia suggerenda, & in intervallo tranquillo mucilaginosâ, demulcentia, diluentia non negligenda sunt (Trall. *l. c. Sect. 3. p. 201.*). Plethora si subest, vel febris valida pulsû duro stipata, antea minui debet. Minus conducit, si morbus jam febrem excitavit, quæ vel putridæ vel inflammatoricæ indolis est. Placet maxime ad consilium ill. De Haen intra reliquas suppetias Opium cum oleosis dare (De Haen *Rat. med. T. 2. p. 4* item *T. 3. c. 2. p. 91.*). De connubio Opii cum Ipecacuanha in hoc morbo alibi jam disserui (*Appar. med. T. 1.*).

Diarrhœa pariter nonnunquam Opium sivi vindicat: sed
&

& in hac nihil temere agendum. Cave ne listas eam, quæ subinde & in fanis oritur absque notabili vitio & præcavet difficiliore morbo, modo non diuturna fiat, nec vires energet. Tanto magis apparet noxa, si ingluvies ejus causa fuerit quum in beneficium ægri incidat, & sopita ipsam massam sanguineam inquinat. In critica diarrhœa pariter nocet, & illa, quæ a superioribus partibus humorum abundantiam ad alvum derivat, prout in dentientibus salutaris omnino est. Roborantia & adstringentia, non opiata, conducunt in isto profluvio, quod a relaxato nimium tono intestinorum, sine omni stimulo provenit, ut quæ paralyticum eorum statum magis augent. Symptomata autem diarrhœa totius morbi decursum turbans vel justo protractior, quæ nimium relaxat intestina & probris humoribus corpus privat, compesci debet. Quid in reliquis alvi profluviiis Opium valeat, solide excussit cel. Tralles (*Op. Sect. 3. p. 230.*), ut ad hunc remittere oporteat, quibus dicta non sufficere videantur.

Aliud jam profluvii genus, hæmorrhagia, considerandum, in quo Opium, ut affinis vi Hyoscyami seminibus, nimium pretii a multis tributum. Quidam horum ex perperam assumpta hypothesi, quod effrænum sanguinis motum moderaretur, alii, quod coagulatum illi induceret, alii alii ingenii ludibriis ducti illud deprædicarunt. In ea autem hæmorrhagia, quæ ab aucto sanguinis motu & expansione in corpore plethorico erumpit, Opium non esse locum, sed augere illam potius, quis non videt? Nocere similiter in ea, quæ a resolutione putrida sanguinis oritur, palam est, quum illud ipsum putredinem intendat. Restrungenda igitur unice Opii laus ad eam est, quæ vel a spasmodicis partium, sanguinem aliorum urgentium, vel a stimulo in loco labefactato nascitur, vel dolorem aliquem secum junctum habet. --- Spasmodica causa in hæmoptysi ex hypocondriis & ista foeminarum alius cujuslibet vitii pulmonum expertium locum habet. In hoc morbo in universum ad stimulum, qui ad tussim vellicat, post præmissa alia sopiendum apprimere valet, qui nisi obtundatur, sustentat profluvium & cessans recrudescere facit. --- In fluxu nimio mensium vel hæmorrhagia post abortum, quæ in connubio doloris dorsi vel abdominis non inflammatorio incidit & revertitur aucta vehementia, quoties vel dolor redit vel incrementum, Opium adstringentibus omnibus est præferendum (*Whytt's Works p. 661.*). Abortum quoque avertit in nimium sensilibus foeminis (*Id. p. 540.*). Hæmorrhagiæ uteri prope finem graviditatis abortivæ vel isti parturientium succurrit, ut palliativum egregie irritationem doloresque uteri sedando, item spasmos abdominis, si qui subsunt, sanguinem ad inferiora determinantes pacando. In hisce hæmorrhagiis cl. Gartscho-

ſe (*Diff. de Papaveris uſu in parturientibus ac puerperis p. 36.*) apta viſa eſt Opii cum ſpiritu vitrioli conjunctio, cujus commodum in hæmorrhagiis gravidarum cl. Aaskow (in *Act. Societ. med. Havn. Vol. 1. p. 51. ſqq.*) documentis allatis nuper confirmavit. Siſtitur etiam Opio feliciter immo- dica iſta hæmorrhagia & periculofa, quæ partui nonnunquam ſtatim ſupervenit, ſive hæc fiat a reſiduis placentæ portionibus vel grumis ſanguineis poſt infantem natum, ſive contigat poſt uteri contenta omnia jam excluſa (V. ca- ſus memorabilis in *Gartshore l. c. p. 51.*). Imo ſi metus futuri ſub partu affræni fluxus incidit, ſæpiſſime periculo, antea Opio capto, obviam ire licet (*Conf. Smellie on Mid- wiſery Vol. 3. p. 421. ſqq.*). Opportunitatem vel noxam Opii in aliis hæmorrhagiis exhibendi definiunt regulæ præfixæ generales & addita exempla.

Quum Opium inflammatis locis applicatum gangrænâ non arceat, ſed contra ea advocet, dubitaret merito quis, an in ulla gangrænæ ſpecie conduceret, niſi experientia id exploratum reliquiſſet. Omitto Hecqueti vagas laudes: noviffime vero (*Pott chirurg. Obſerv. inde a p. 189.*) inſignis ejus præſtantia in ea ſpecie conſtitit, quæ in digitis pedis incipiens ſenſim ad pedem ipſum & malleolum, quin tibiam aſcendit, & ægrum plerumque trucidat. Extracti nominatim thebaici tria vel quatuor grana ad minimum intra nycthemerum capta. Nec opus fuit ſimul alio externo remedio, quam pulve ex farina ſeminis Lini & bulliente lacte vel aqua, mixta unguento ſambucino vel butyro recenti abſque ſcarificationibus, quæ ſæpe inanes; ſæpe exitioſæ apparuerunt.

Pauca hucusque modo exempla externi Opii uſus memoravi. Sed multiplex olim invaluit, ut vel ex formulis linimentorum, unguentorum, emplaſtrorum, in libris pharmaceuticis obviis conſtat, & ulterius elucet, ſi practica cujuslibet fere ævi monumenta evolvimus. Scopus fuit idem plerumque ac Opii per os ingeſti, frequentiffimus ad dolores ſopios in arthritide, reumatiffimi, odontalgia, hæmorrhoidibus aliifque doloroſis affectionibus, item in vulneribus & ulceribus; porro ad ſomnum conciliandum & convulſivos vel ſpaſticos motus ſedandos. Falli nos vero in ſpe dolores compellendi Opio extrinſecus applicato, experimenta bene multa docent. Nunquam ſtuporem partis ab applicatione opiatorum ſe obſervaffe profiteretur Wedelius (*Opiol. l. 2. ſ. 3.*) nec Allſtonus (*l. c. p. 159.*) emplaſtro opiato per noctem circa digitum annularem vel brachium impoſito effectum ullum percepit. Approbavit & academia chirurgica Pariſina, Opium cuti appoſitum dolorem partis non minuere (*Louis in Rec. des pieces, qui ont concouru pour le Prix Tom. 2. p.*

127. *Sqq.* Guiot *ibid.* p. 205.). Contra ea nervo nudo applicatum ut acre calidumque remedium irritat. Manifeste hoc contigit solutione aquosa partibus excoriatis & vulneribus superficialibus admota, ut in quibus ardorem & irritationem excitavit, dolore per aliquot minuta temporis prima continuante (Allston *in med. Essays l. c.* p. 159.). In cancro pariter dolorem auxit (Murault *chir. Gesch.* p. 264.), quin adeo ut quum ulceri cancroso parotidis dextræ illud imponerent, præ dolore æger convelleretur (Plenck *Mat. chir.* p. 388.). Odontalgia ex carie consumendo ipsum nervum, ut acria olea vel acida, videtur unice opitulari in his, qui opiata in dentem caute immiserunt; sed nec in hac specie effectus semper constans est (Lorry *l. c.* p. 72.) in aliis aperte noxius; & sicuti ex Opio interne sumto, post aliquas subinde contingentes inducias dolores postea exasperari solent. --- Ob stimulum hunc varii Opium ad discutendos & emolliendos topicos nodosque arthriticos, scirros, scrophulas, item ad resolvendos & maturandos tumores adhibuerunt; & in tenerioribus hominibus cutis inde exulceratur, pili extirpantur, pruritus excitatur (V. testes cit. in Tralles de *Op. Sect.* 4. p. 189.) Minus igitur apta nonnullis (Allston *l. c.* p. 159. *Sq.*, Mouro *l. c.* p. 283., Tralles *l. c.* p. 191.) visa est causticorum vel vesicatoriorum cum Opio miscela, doloris inde nascituri mitigandi causa, a quibusdam, ut Hildesheimio (*Spicil. i. de affect. cap. p.* 14.), Hecqueto (*l. c.* p. 194.), Guioto (*Recueil pour le Prix de l'Ac. d. Chir. T. 2. p.* 205. *Sq.* aliisque commendata; ut qui augmentum potius doloris inde metuunt. Hisce tamen adversatur novissima ill. Acrel (*Chirurg. Vorfälle. T. 2. p.* 445.) experientia, qui methodo cl. Else in curatione hydroceles usus, additamento Opii causticum exiguum vel nullum dolorificum sensum excitasse nobis persuadet. Ob hunc, quem dixi, stimulum in inflammatorii generis morbis valde noxium est, ut gangrænæ adeo inde originem suam ceperint (Tralles *l. c.* p. 218. Tissot *Epist. præd.* p. 196.). Emplastrum opiatum, tempore ad sedandum dentium dolorem impositum, in foemina furorem cum spasms creavit, non prius cessantem, quam emplastro remoto (Lorry *in Rec. period.* 1756. p. 74.). Delirium pariter successit ex binis emplastris opiatibus temporibus utrinque ad cephalalgiam in adolescente domandam applicatis, sensim obrepente somno (Kaav Boerh *impet.* p. 405.). Ita & alia exempla docent, Opium capiti applicatum somnum subinde impertire (Lorry *l. c.*, Tralles p. 194.). Nec in convulsivis vel spasticis turbis externum inanem fuisse, ex usu Theriacæ, in vomitu sæpe laudato (Vid. e. c. V. Swieten *Comment. ad S.* 658.), & dictis supra de spasms universalibus liquet.

Semper vero cautionum circa usum internum Opii observandarum sub isto quoque externo habenda ratio est. Ueberius de ejus applicatione externa egit cl. Plenck (*Samml. v. Bemerk. I. Th. p. 143. sq.*).

Clysmate autem Opium excipere, haud rara etiam hodie praxis est. Quin sunt, qui sic illud præstare reliquis exhibendi modis arbitrantur (*Cotunnii Comment. de Ischiadae nervosa §. 42. Donald Monro in Prælect. med. in Crovii insit. v. Gott. Anz. 1778. Zug. n. 45.*) De efficacia testantur jam experimenta de animalibus indicata. Videtur & in hominibus similis fere intestinorum ac ventriculi structura eundem effectum promittere, sive per os sive per anum illud ingeratur. Major tamen ejus semper posteriori via requiritur quantitas, quæ si modum excedat, vel extra opportunitatem porrigatur, in eadem pericula, ac Opium ore justo copiosius captum, hominem præcipitat. Hanc ut præferrent viam, quidam eo induciti fuere, quod tutiorem crederent, alii rectius, quando ventriculi sensibilitas nimia ob nauseam vel vomitum Opium interne non fert, alii iterum ut loco affecto tanto prior esset medicina. Nonne & ideo clysmata opiata prærogativam habent, quod sic Opium bilis aliorumque humorum miscela non possit enervari? Nota est theriacæ in dysenteria per alvum applicatio a Sydenhamo, Sennerto, Riverio, Degnero, Huxhamo, præcepta, quæ, nisi illi addatur, quod calidam ejus naturam temperet, Opio solo nocentior habenda. Prodest eximie in pertinaci tenesmo alvi dysentericorum clysmata ex seminibus Lini, vel amylo cum guttis quinquaginta Laudani liquidi (*Clark Diss. in hor. countr. cap. de dysent.*). Colliquativa phthysicorum diarrhœa a parvula Opii dosi per anum injecta constanter imminuta, aucta potius per majorem ejus copiam deglutitam (*Cotunni l. c.*). Nec minus in insultibus asthmatis convulsivi conducit; necnon ad dolores immanes ischiadis nervosæ demulcendos; quibus scopis Opii granulum in lactis aqua diluti semilibra solutum post elota intestina vulgaribus clysteribus e re est immittere (*Cotunni l. c.*). Obstructionem mensium ex spasms vasorum uteri clysmata ex aqua calida cum triginta vel quadraginta guttis Laudani vesperti tempore eruptionis instante injectum refert. Et ædem, juncto epithemate emolliente, tollit dolores, animi deliquia, deliria, convulsiones, quæ nonnunquam tenellas sceminas sub eruptione affligunt (*Wuytt's Works. p. 658.*). Sic dolores imi ventris varii ejusope consopiti (*l. c. p. 616. sq.*) In stranguria molestissima clysmata ejusmodi 40 ad 100, 120, 130 guttas Laudani continens, unicum immortalis Hallero (*Comment. nov. Societ. scient. Gotting. Tom. 7. p. 7. sq. & Tom. 8. p. 12.*) solatium fuit.

Uſui tam interno quam externo omnino ſufficeret Opium erudum deſcripto ſuperius modo ex capitulis ſtirpis erutum; nec alii præparationi ſubjectum, quam illi, qua a terra, arena aliſque peregrinis particulis vel ſordibus liberatur. Ita ſenſerunt Sydenhamus (*Oper. p. 186.*) Wedelius (*Opſol. L. 1. Sect. 2. c. 6. p. 69.*), Young (*l. c. p. 172.*) multique alii ſummi Opii fautores, idemque eicit innumeris vicibus capta experientia. Hocque ſine peregrina ulla miſcela in pilulas vel in pulverem ſacchari ſimiliumve inertium ope redactum, quo tanto facilius in ventriculo ſubigatur, vel ſolum in commodo menſtruo ingeri poteſt. In definienda ejus doſi autem ſponte patet, pro norma eſſe non poſſe ingentem iſtam quantitatem, quæ orientalibus gentibus aridet (Vid. ſupra p.), nec eam, quam & in Europa quidam eadem conſuetudine indurati impune tulerunt; ut drachma integra, quam Roſtochienſis quidem pharmacopola ad levandos arthriticos dolores deglutivit (Sim. Pauli *Quadrup. bot. p. 466.*), & eadem alio exemplo doſi, cui ſcœmina Hafnienſis initium a granis capiendõ, adeo affueverat (Barthol. *Act. Hafn. Vol. 2. Obſ. 20. p. 50.*) ut iterandi illam quotidie neceſſitas ſubeſſet; vel meſura cochlearium parvorum quatuor Laudani liquidi Sydenhami, quam per duodecim annos homo quidam ſine ſomno ſubſequenti quotidie iuſit (Young. *loc. cit. p. 104.*). In melancholia autem vel mania, nec non ſpasmis vel convuſſionibus dirioribus, tantopere turbata eſt nervoſa vel muſcularis natura, ut eæ doſes Opii & repetitiones ferantur, quæ apud alios ipſam vitam neceſſario peſſumdaturæ eſſent. Inaſſueti omnium maxime eodem afficiuntur, ut in hiſce iuſque adultis, quarta grani pars, granum dimidium vel integrum inſignem effectum exerceat. Raro hiſce grana duo vel tria concedi uno præbio poſſunt. Aſſuetis adultis grana quatuor, quinque, plura, donec exſpectata vix emergat, Alſtonus (*Med. Eſſays of Ed. Vol. 5. p. 172.*) permittit. Sed præſtat, ſi continuatione ejus opus eſt, niſi mora periculofa, ut in terribili iſto ſpasmorum univerſalium genere, illud partitis portionibus porrigere, & ſperati effectus ratione habita, vel iterare brevioribus ſive longioribus intervallis præbia, item augere pro neceſſitate quantitatem, vel ſi ſiniſter eventus inde contingit, omnino Opium omittere. Quoniam vero illud, ſi frequenter ſumitur, ſua vi ſenſim exiit, ſub continuato uſu doſin adaugeat æger neceſſe eſt. Quantitas, quæ inaſſuetos necaſſe obſervata, varia perhibetur, drachma una, grana viginti duo, duodecim, imo ſeptem, quatuor (V. Hall. *Elem. Phyſiol. T. 5. p. 612.*) Cauſa effectus æqualis a diſpari mole in peculiari quadam corporis perverſa diatheſi omnino quærenda eſt, & sæpe ſine dubio mors non a mole,

sed intemptiva eius administratione dependit, e. c. in eo, qui, post tartari emetici grana quinque ingesta, Laudani guttas viginti ad turbas compescendas sumferat (Stedmann in *med. Eff. of Ed. T. 4. p. 37. sq.*).

Significanda jam auxilia, quibus succurritur iis, qui vel malo consilio vel fortuito casu vel imperitia quadam Opio abusi periculosis variis sequelis conflantur. Causa horum sæpe studiosè celatur medico, quæ, nisi percuntando detegi possit, non ambigua tamen evadit temulentia, delirio, sopore vel & convulsionibus, pruritu cutis, sudoribus profusis, sæpe Opium spirantibus, facie inflata rubente, sub pulsu veloci & respiratione difficili celeri. Hæc si adsint, quantocius tentandum, an vomitus cieri possit vel aqua tepida, in qua butyrum vel oleum diffluxit, accedente faucium per digitum sive plumam oleo madidam irritatione, vel tartaro emetico, vel, si ventriculus jam sensu fere & irritabili sua vi orbatus fuerit, vitriolo albo (Heberden in *med. Transf. Vol. 2. p. 220.*). Mora autem paralyticus fit ventriculus, ut nec acre remedium vellicet, vel spasmis ita contrahuntur pharynx & œsophagus, ut nihil deglutiri possit, quo posteriori casu per canalem metallicum demitti iubet Boerhaavius (*Prælect. T. 6. p. 388.*) commoda remedia. Tum vena secanda est, ut velocitas visque sanguinis minuat & caput a nimia ejusdem mole liberetur, quo consilio & maxime interest, hirudines collo & temporibus applicare. In usum quoque vocanda, si fieri potest, purgantia vel clysmata stimulantia. Confert & revulsionis sine fricare pedum plantas scopulis, hilque sinapismos imponere. Summa vero infringendi Opium, ut alia narcotica, potestas acidis inest, quo scopo acetum aqua dilutum potare, spongia quoque illud idque calidum ante nares tenere & eodem frontem & tempora fovere e re est. Ad antidota ejus quoque referenda Ipecacuanha est, ex observationibus Anglorum, de qua vi jam antea (Vid. *Appar. med. T. 1.*) notabilem casum recensui, & pulvis Doyeri mox fusius persequendus insuper indubium documentum præbet. Imo Coffeæ infusum enervat vim narcoticam Opii experimento Turcarum & Arabum (Percival's *med. Essays Vol. 2. p. 128.*). Et licet Laudani liquidi guttæ octodecim post prandium captæ in medico quodam alias somnum concirent, hic tamen prohibitus fuit tribus cyathis infusi saturati Coffeæ immediate post superbibitis. Rediit autem somnus sub alio experimento, omissa Coffea (*Ejmed. phs. & med. Eff. p. 269.*).

PRÆPARATA PAPAVERINA.

Oleum Papaveris expressum) *Pb. W. pag. 127. Pb. Paris. pag.*

pag. 114. Ex feminibus Papaveris albi. De hoc supra jam
egi.

Syrupus Papaveris albi) *Pb. W. p. 215.* Ex decocto capsularum (nondum perfecte maturarum) cum feminibus & saccharo. Vim blande anodynam præstat; hinc in tussi, vigiliis protractis, inquietudine animi usurpatur vel solus ad unciam dimidiam, drachmas sex supraque, item in emulsionibus & mixturis. Seminum additamentum superfluum, imo enervare videtur vim anodynam. Hinc præferendus.

Syrupus e meconio (s. Diacodion) *Pb. Lond. p. 80.* qui femina excludit. Instar mitissimi paregorici præcipi solet, unde apud infantes crebrius usu venit, quibus Opium plerumque scrupulosius offertur. Uncia una tamen hujus syrupi grano circiter Opii (Lewis *M. m. p. 430.*), vel guttis sedecim Laudani liquidi (Sydenh. *Oper. p. 376.*) suppar censetur. Atque huic in eo præferendus, quod minus calefaciat (Sydenh. *p. 372.*). Omnes vero eæ cautelæ, quas Opii felix administratio requirit, ad hunc etiam spectant. Dosis non ægritanti sed naturæ morbi & symptomatum vehementiæ adaptanda, & nisi prima sufficiat, iteranda alia atque alia, post commoda intervalla, donec voti compos æger fiat, & tum minuenda. Ita ad mitiganda incommoda ex dentitione difficili tutissimum est omni semihorio ejus scrupulum semis infanti ingerere, & intermittere, ut primum tranquillitas restituatur; inter quæ tamen non topica emollientia negligenda, & Electuario de Manna solvenda alvus, ne in detrimendum torpeat. In casu diriori opus majori dosi est, vel syrupi dosi gutta una vel altera Laudani liquidi instilletur (Rosenstein *Bransjukd. p. 36. sq.*). Ad sedandos dolores infantium lactantium ab aphthis nutrix syrupi drachmas duas capiat, si vero lacte mammæ turgeant, drachmas tres vel quatuor (Idem *p. 44.*). Hoc nominatim paregoricum est, quod Sydenhamo (Vid. e. c. *Oper. p. 372.*) totque ejus asseclis adeo sese probavit in variolis, cujus unciam unam ad tetquiunciam ille adultis pro dosi concessit.

Syrupus Diacodion) *Pb. W. p. 209.* Ex capitibus Papaveris, Siliqua dulci, radice Liquiritiæ aqua coctis, addito dein saccharo. *Pb. Danica p. 254.* omittit jure Siliquam dulcem, sed capita Papaveris Rhœados recipit. Tussi mitigandæ nominatim destinatur, licet omnino & alias anodynas vires exlerat. Infantibus lingendus datur ad drachmas duas, adultis ad unciam supraque. Debilior præcedente, hinc & ad uncias usque duas in variolis propinare illum non dubitavit Haenius (*Rat. med. cont. T. 2. p. 87.*).

Syrupus Diacodium crocatum), *Pb. W. loc. cit.* Est præcedens Croco mixtus. Calidior igitur magisque anodynus.

PRÆPARATA OPIATA.

Opium crudum licet omnis generis præparatis præferri mereatur, tot tamen artificiis ludit humana industria in Opio, vel, ut ipsi quidem crediderunt se efficere posse, corrigendo, vel commodius exhibendo, ut singillatim illa omnia enumerare longi temporis negotium esset, operam vix rependens. Quidam tostione vel & fermentatione, quod noxium inesse Opio arbitrati sunt, dispergere tentarunt; alii, resinofam partem metuentes, Opium aqua solvendum & dein inspissandum duxerunt; alii contra spirituosa emendando illi optime inservire vel efficaciores partes eruere existimarunt. Nonnulli acidis mitigare acrimoniam ejus studuerunt, aliis hanc vim ab alcalinis expectantibus. Magna medicorum cohors, qui nescio quidnam glacialis frigoris inesse Opio somniarunt, acria varia, aromata calidissima, resinosa, salia volatilia, Crocum, olea æthera rel. addiderunt. Unde portenta ista pharmaceutica, Theriaca, Mithridatium, Electuarium Diascordium, aliaque similis fecis emerferunt. Purgantium, diureticorum, nervinorum &c. miscela existimarunt effectibus quibusdam molestis cum commodis ex Opio junctis obviam iri posse. Castorei seorsum in hoc corrigentium putatiorum catalogo mentio fieri debet, quod jam Galeni, Tralliani, Avicennæ plausum ferens, inter seriores celebratioris viros, Sennerto & Baglivio sese approbavit, & proxime cl. Garnier (*Rec. period. T. 4. p. 304.*). Certissimum autem est, varia hacce præparationis sollertia vel castrari Opium benefica sua virtute, vel miscela multiplici peregrinas alias vires illi impertiri. Maxime interest, servare Opium vaporosam istam sive volatilem partem, qua dixi superius illius vires præcipue contineri, cujus aliqua portio non potest non, quamcunque Opium per ignem vel fermentationem præparationem subeat, sufflaminari. Acidi autem additamento, utpote corporis contrariæ naturæ, debilitatur nimium. Debilitare autem medicamen, an idem est, ac corrigere? Qui spirituosa, aromata, aliaque calida addunt, manifeste Opium calidum & acrem genium insigniter intendunt. Non perinde igitur est, quo opiato utaris. Extractum Opium spirituosum vel solutionem ejus spiritu vini factam efficaciorom esse Opio crudo, experimenta tam in brutis quam hominibus instituta probant, sine dubio ideo, quod spiritus una cum resina plurimum volatilis portionis Opium in se recipiat, liberatum quoad maximam partem a gummosis & terreis compedibus. Non facile vero fert ventriculus præparata ista spirituosa, sed ob acrimoniam eorundem vomitu vel & alvi dejectionibus excutiuntur; unde

omnino fere usus eorum medicus internus hodie repudiat.

Extractum opii aquosum). Si rite paratum fuerit, multum adhuc servat halituosæ opii partis, & tantillum resinæ ob arctam ejus cum gummi copulam. Quo minus calida est aqua pro solutione, quo blandior pro inspissatione ignis gradus, & quo angustius vas in quo ista perficiatur: eo efficacius est extractum. Ut præterea a resina, quantum fieri potest, liberetur, copia aquæ eaque frigida requiritur. Multis modis contra hæc simplices regulas a pharmacopolis peccatur, adeo ut valde differat extractum aquosum unum ab altero, nec mirum sit, quibusdam justo imbecillius extractum aquosum videri. Extractum opii in *Pb. W. p. 94.* descriptum non satis bene aqua succo citri acidulata paratur, maleque omissum, calida an frigida conducatur. *Pb. Danica p. 176.* pariter temperiei aquæ non meminit. Secundum utramque formulam, ob aquæ copiam, resinæ notabilis jactura efficitur. Ad Opium colatum s. Extractum thebaicum) *Pb. Lon. p. 23.* item *Pb. Svec. p. 112.* bulliente aqua pro solutione utitur, eaque parca. Omnes hæc medico igne spissandum jubent. Duplo majori dosi, quam Opium crudum, dari potest genuinum extractum (*Tralles de Op. Sect. 1. p. 237.*), soletque plerumque sub hac lege Opio erudo substitui.

Panacea liquida opii cl. Iones) (*Mystery of Opium revealed*) est solutio aquosa colata, liquidam formam servans. Ob formam placet, etiam infantibus ad guttam unam vel alteram exhibenda.

Extractum Opii s. Opium cydoniatum per fermentationem) *Pb. W. p. 94.* Succus cydoniorum aquæ pro solutione additus, ut acidum, Opium enervat, quod ulterius facit fermentatio subsequens, præcipue in vase leviter tecto. Huic dispendio virium aliquid ex copia sacchari addas. Mirum sane, quod Pharmacopœæ dictæ auctores exaltari hac præparatione Opii vires asserentes, parciosem longe ejus quantitatem quam extracti aquosi injungant. Rarissimi usus.

Laudanum opiatum) *Pb. W. p. 104.* Constat ex extracto Opii aquoso, Coco & Opobalsamo, quod creditum est narcoticam Opii vim utiliter infringere. Crocus hic superfluus. Dosis a grano dimidio ad tria in *Pb. W.* assignatur; sed solidioribus medicis non amplius arridet.

Essentia anodyna officinalis *Pb. W. p. 76.* Est extractum Opii aquosum in novem partibus aquæ Cinanomi spirituosæ solutum; ita ut Opii granum unum in scrupulo dimidio essentiae comprehendatur. Rarius hodie in Germania frequentatur, Convepit fere omnino cum Tinctura thebaica

go Laudano liquido) *Pb. Edinh. Ed. noviss.* p. 86. Nec multum discrepat Tinctura thebaica) *Pb. Holm.* p. 200., et si spiritui vini aqua Cinanomi seorsum pro solutione additur. Formula *Pb. Lond.* p. 67. autem Opium colatum, Cinamomum, Cary phyllos in vino albo macerari jubet; Anglis fuetissima.

Laudanum liquidum Sydenhami) *Pb. W.* p. 104. Formula eadem plane illuc inserta est, quam auctor suppeditat in *Opp.* p. 185. & quæ conflatur ex Opio, Croco, Cinamomo, Caryophyllis & ea quantitate vini Hispanici, ut ejus drachma una Opii grana decem & Croci grana quinque circiter contineat. Vulgantissimum fere omnium opiatorum, & vel commoda sua forma placens, licet non careat suo vitio ob Crocum & addita aromata, quibus sæpe præter rem justo calidius redditur. Hinc & compendia ista præparationis in præcedente articulo recensita. Adultis ejus guttæ sex, octo, sedecim supraque per os exhibentur, idque commode in frustulo sacchari, mixturisque crebro additur. De utilitate ejus eximia in clysteribus supra (p. 148.) exempla adfuerunt.

Pilulæ de Cynoglossa) *Pb. W.* p. 138. Crebro præcipiuntur imprimis a medicis Germaniæ, a granis binis ad quinque. Plura alibi (*Artic. de Cynoglossa, Appar. med. T. 2.*) jam de iis exposui.

Pilulæ de Styrace) *Pb. W.* p. 140. Analogæ mox dictis, et si rarioris quam istæ præscriptionis. A granis quatuor ad octo capiuntur. Pluribus jam de hisce (*Art. de Styrace, App. med. T. 2.*) egi. Simplicior, uti dixi, compositio pilularum hujus nominis in *Pb. Lond.* p. 96. exstat.

Theriaca Andromachi) *Pb. W.* p. 50. Electuarii species, luxuriantis ingenii soboles, quam una cum multis efficacibus, copia partim inertium, partim superfluum ingrediuntur. Composita Neronis tempore. Nomen tulit a vi illi adscripta morsus & ictus venenatorum animalium enervandi, & additis viperarum trochiscis, quos *μορταριος θηριακος* Græci dixerunt. Admiscuerunt quicquid theriaco scopo commodum judicarunt; & quum simul exhilarare animum eodem cuperent, Opium, Crocum & aromata addiderunt. Nova vero accessit farrago ob correctionem, qua Opium illis indigere visum est. Sensim in lugendam tot hominum cladem ad miatmata morbosa extensa est ejusdem virtus, & commune malignitatis remedium est reputata. Sic ex uno errore in alterum sæpe deviat humana mens. Plebis panacea in acutis, sed ob calidam & sudoriferam naturam in hisce valde noxia. Potior vis ab Opio, cujus grana sex uncia cuilibet insunt. Drachmæ duæ vel tres assignantur pro dosi. Usus interni varia jam hinc inde exempla suppedita-

ditata sunt. Crebrius a medicis extrinsecus applicatur, circumspeditione debita observata, ad sedandum vomitum, tormina, diarrhoeam, dysenteriam, dum supra alutam extenditur, vel in profluviis dictis alvo injicitur. Carere vero in universon potest solidior medicina monstro hocce pharmaceuticæ artis. Sicco hinc pede transeo correctionem s. Theriacam Cœlestem Quercetani) *Pharm. dogm. restit. p. m. 528. sq.* item in *Pb. Brand. p. 201.* repetitam, qui auctor rescindens mellis ubertatem tanto liberalius pro more sæculi terrea varia aliaque vix a corpore nostro solvenda adjecit: item Theriacam Cœlestem Wurtemberg. (*Pb. W. p. 222.*) compositionis arcanae. Simulacra modo grandævæ illius Andromachi compositionis sunt Theriaca Edinensis) *Pb. Ed. p. 78.* & illa *Pharm. Svec. p. 193.* ut quæ ad octo modo symbolas formulam contraxerunt, ambæ tamen inter se in quibusdam discrepantes.

Mithridatium Damocratis) *Pb. W. p. 47.* Similis nostræ formula a Mithridate, Ponti rege, profecta fertur, quam inter arcana ejus victorem Pompeium invenisse narrant. Seriori paullo tempore, nempe Damocratis, Neronis Archiatri, tribuas adhuc superstitem. Simili farragine hoc electuarium, ut Theriaca constat, similiq; efficacia opinionem præ se tulit. Opii autem tertiam modo partem continet, scilicet uncia una grana ejus tantum duo. Dosis, drachma una ad unciam semis (*Pb. W.*). Censura vero prior huc redit.

Philonium Romanum) *Pb. W. p. 48.* Antiquissimum omnium opiatorum, quæ Philonem Tarsensem, Asclepiadæ gentis medicum, auctorem agnoscit. Non tamen hodierna genuina formula est. Brevior, quam reliquorum electuorum opiatorum. Veteres plurimum virtutis illi tribuerunt, hodie fere omnino neglectæ. Cuilibet ejus drachmæ granum unum & semis Opii inest, unde dosis constitui poterit.

Electuarium Diafardium Fracastorii *Pb. W. p. 46.* De hoc vid. *Artic. de Scordio supra.*

Orvietanum) *Pb. W. p. 133.* Omnium dictorum electuorum stolidissimum, nam compositionem largam & inconcinnam adhuc auget Theriacæ & Mithridatii additamentum. Dignum igitur circumforaneo, Hieronymo Ferrante, ex urbe Orvieto, monumentum. Etiam hoc versipelli alexipharmaci titulo honoratum. Pro dosi drachmæ duæ ad unciam dimidiam indicantur.

Pulvis anodynus Doveri), *Dr. Dover's Powder.* Frequens Anglorum tam in nosocomiis, quam privata praxi, ejusdem ulus injungit, ut præter pauca ista, antea de eo dicta (*V. Appar. med. T. 1.*), uberius illum hic persequar. Formula
ejus

ejus hæc est: ℞. Nitr. Tart. vitriol. ana unc. iv. In cruci-
bulum candens injecta agita donec deflagratio & scintillatio
desinat, adde Opii concis. unc. j & in pulverem redige adji-
ciendo Rad. Glycyrrh. Ipecac. subtiliss. pulveris ana unc. j.
M. probe. Ita variis locis describitur in *Monro's Account
of the milit. diseas* p. 299. *Chirurg. Pharmacy* p. 344. *Med.
Pract. of Lond. Hosp.* p. 18. Dosis ibidem a gr. decem ad
drachmam dimidiam, scrupulos duos imo ad drachmam
unam, permittitur. Paullum differt formula in nosocomio
St. Thomæ Lond., sub nomine *Sweating Powder*, usitata,
scilicet: ℞. Opii Ipechac. ana gr. ij Tartar. vitriol. Nitri
ana gr. viij. MF. pulvis, dandus pro uncia dosi (*Lond. Hosp.*
p. 69.); quæ miscela tamen sub Doveri nomine in nosocomio
St. Georgii usu venit: Opium & Ipechacuana præcipue sunt,
quæ posterior prioris vim ita mitigat, ut pulveris ampla
dosis innocue ingeri possit. Doveri pulvis est efficax valde
sudoriferum & anodynum (*Lond. Hosp.* p. 128.). Sudor strag-
ulis in lecto & potione diluente calida copiosâ ali & au-
geri solet. Insigne levamen asserre in inflammationibus to-
picis magno calore & tensione stipatis traditur (*Chir. Phar-
macy* p. 345.). Rheumatismum chronicum egregie dissipat
vesperi data ad grana viginti vel viginti quinque (*Pringle
Dis. of the army* p. 162.) vel ad gr. triginta (*Lond. Hosp.*
p. 18.), quæ dosis adeo bis de die hebdomadis spatio exhi-
bita (Brocklesby, *ec. and med. Obs.* p. 131.); alterna qua-
vis vespera porrigitur secundum formulam dictam nosoco-
mii St. Thomæ. Dosi omnium maxime prodigus fuit cl.
Brocklesby, qui subinde intra nycthemerum ejus drachmas
duas exhibuit, quæ Opii grana sex & subinde plura com-
prehenderunt. Porro ad finem dysentericæ quibusdam ægris
proffit excitando sudores, & dolores sopiendo, alli tamen
male inde sese habuerunt (*Monro on milit. Diseas* p. 84.).
Hydropem quoque aliquando sustulit ad scrupulos duos ca-
ptus sudore, qui adjutus decubitu inter stragulas per com-
plures horas fuit (*Brochlesby l. c.* p. 278.).

Numerosa, præter dicta, composita in officinis Germaniæ
Opium recipiunt, quorum vero pleraque exoleverunt. No-
minibus ideo solis acquiescere licet, idque eorum, quæ
Pharmacopœa Wurtenb. recenset: Laudanum hystericum)
Pb. W. p. 204.; Laudanum diureticum) *l. c.*; Extractum
anodynum) p. 39.; Requies Nicolai) p. 49.; Balsamus odon-
talgicus) p. 30.; Essentia anodyna Ludovici) p. 76.; Tinctu-
ra bezoardica Ludovici) p. 224.; Tincturæ aliæ bezoardicæ)
l. c.; Tinctura odontalgica) p. 229.; Aqua theriacalis sim-
plex) p. 23. Composita) p. 23.; Spiritus theriacalis) p. 199.;
Spiritus theriacal. camphoratus). *l. c.*; Pulvis anodynus

Ludovici) p. 144.; Pilulæ polychrestæ Starckei) p. 140.;
 Pilulæ solares Wildegansii) l. c. Trochisci de Garabe) p.
 235.; Emplastrum odontalgicum) p. 69.

Ex *Anglicis Pharmacopœis* addenda Elixir paregoricum)
Ph. Ed. p. 44. Pilulæ saponaceæ) *Ph. Lond.* p. 95. Pilulæ
 pacificæ) *Ph. Ed.* p. 85. Balsamus anodynus (f. Bateanus) l.
 c. p. 94.

CHELIDONIUM.

Linn. Syst. veg. p. 406, *Gen. plant.* pag. 262.

Pharm. CHELIDONII MAJORIS *Herba, Radix.*

279. CHELIDONIUM MAJUS; pedunculis umbellatis
Linn. Spec. pl. p. 723. *Chelidonium majus* vulgare C. B.
 χελιδονιον μεγλη Diosc. & aliorum Veterum: Icon: *Fl. Dan.*
Tab. 542. *Regnaule Botan.* la Chelidoine. Pl. perennis, lo-
 cis ruderatis & ad sepes copiosissima.

Odor totius stirpis recentis ingrata gravis, præcipue ra-
 dicis, quæ eo refert Mucorem septicum L. Insidet plantæ
 amarities cum acrimonia juncta, tenax, ut a contrectanti-
 bus digitis lotionè difficile abstergetur. Scætet succo crocei
 coloris, qui saturatior est in radice. Siccando vel extractio-
 ne acrimonia ejus mitigatur insigniter, odorque herbæ in
 integrum perit. Olim frequentioris in praxi medica usus,
 quam hodie, commendatione tamen dignissima stirps. Vires
 Herbæ & Radicis similes, modo agnoscas huic esse potio-
 res.

Radix ramosa, dum recens, bruno-rubicunda, siccata ni-
 gra. Utraque pars resolvit aperitque & abstergit efficaciter,
 ita ut in obstructione varia viscerum, morbisque ab ea pro-
 venientibus, necnon in cutis variis vitiis opem haud me-
 diocrem erogat.

Icteri remedium jam antiquitus reputatum, sed restrin-
 gendum ad eum, qui absque inflammatione est. Radicem
 cum Aniso ex vino albo potatum illi mederi notat Disco-
 ridus (*M. m. Lib. 2. cap. 211.*), absque Aniso autem Gale-
 nus (*de simpl. Lib. 8.*) memorat. Eadem Foresto (*Obs. &*
Curat. Lib. 19. Obs. 40.) placuit, sed ex cerevisia decocta.
 Arcanum in ictero vocat Lentilius (*Miscell. med. pract. p.*
229.). In hunc quoque finem vel radicis vel foliorum in-
 fusum aquosum vel radicis pulvis ad drachmam dimidiam
 supraque exhiberi potest. Suadetur & serum lactis, in quo
 folia frigide macerata, cum cremoris tartari tantillo cape-
 re (*Chom. Usuell. T. 2. p. 80.*). Commodissime extractum
 ejus,

ejus, vino ad mitem ignem paratum, offertur a scrupulo uno ad duos per diem, aqua destillata solutum. Sicque tam in ictero quam aliis morbis ex obstructione viscerum, glandularum mesenterii, vel lymphæ spissitudine provenientibus, per aliquot hebdomades continuatum, voto satisfacit (Lange de med. Brunsv. dom. p. 124. sq.): Hocce extractum aceto scillitico solutum infarctos pulmones post screatum pituitæ prægressum liberavit (Idem.). Lienem dolentem & tumidum succus ex tota planta expressus & vino vel cerevisia & saccharo temperatus sanavit (Seinert. *Epist. Cent. 1. Epist. 36.*).

Transeo ad efficaciam in febre intermittente. Hanc tollere fertur præmissio emetico succus herbæ expressus ad guttas tres vel quatuor aliquot cochlearibus vini sumtus, vel & infusum radices ante paroxysmum ingestum (Wagner in *Eph. Nat. Cur. Dec. 2. Ann. 9. p. 60.*). Vereor, ne guttæ istæ paucæ succi parum effectus præstent. Quantitatem autem cochlearis dimidii vel integri cum vino capiendam (Hünerwolff in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann. 2. p. 120.*) vix præterquam robustis exhiberem. Binis exemplis ejus cochleari dimidio bis per diem dato tertianam profligavit ill. Linneus (in Tillæi *Diss. de varia febr. interm. curat. p. 29.*). Plebs Brunsvicensis eodem sine vel pulvere radices ad drachmam circiter unam cum aceto vel & succo herbæ aceto similiter remixto utitur (Lange *l. c. p. 122.*). Sudor post usum erumpit copiosus, qui sollicitè lecti fotu alendus (Wagner, Lange). Præbium repetatur bis vel ter pronecessitate.

In hydrope, contracto ex abusu spiritus vini, Warsavienses herbæ & radices ex cerevisia infusum potant, unde lotium copiose manat (Erndtel *Warsavia phys. illustr. p. 190.*), & sæpe emeruisse feruntur.

Podagricis & calculosis commendatur instar Theæ (Cramer in *Act. Berol. Dec. 2. Vol. 8. p. 45.*).

Sunt & externi morbi, quibus Chelidonium dicarunt. Horum ex censu sunt inde a vetusto tempore oculorum affectiones. Succum cum melle in æreo vase coctum adjuvare oculorum aciem Dioscorides (*l. c. Cfr. Rhases*) monet. Nec minus contra initia suffusionis valere quidam sibi persuaserunt; quo sine extracti quantum æquaret magnitudinem capitis aciculæ mane oculo immisit, item aquam destillatam applicavit Hildanus (*Cent. Epist. n. 59. in Oper. p. 1003.*) Fateor, me non satis fidere topicis istis contra cataractam jactatis, & vereri, ne confundendo visum imminutum a suffusione cum illo, qui a maculis levioribus cornæ oriatur, varia remedia immeritis encomiis cumularint. Ad delendum oculorum pannum vel nubeculas, extractum pariter

applicatum (Hildan. *l. c.*), vel succus aliquoties de die oculo instillatus (*A. N. C. Vol. 2. Obs. 77.*) profuit. Audiendi tamen & ii, qui frustra hocce remedium aliquando tentarunt (Lange *l. c. p. 125.*): Vim humores oculi effusos refarciendi, quam Burrhus de succo hocce jacitavit, justius unice aqueo humori, sponte naturæ beneficio per fossa cornea confluenti, acceptam referimus, (Cfr. Th. Barthol. in *Act. Hafn. Vol. 1. Obs. 132. 133.*), ut manifeste docet cataractæ extractio. Aqua ejus destillata passim pariter ophthalmica deprædicatur (Ludovici *Oper. p. 208.*). Unde & collyria intrat, ut aquam ophthalmicam St. Yves; sed, quantum equidem teneo, irrita spe. --- Pauci in recensione virtutum efficaciam succi vel herbæ contusæ & extrinsecus applicatæ in herpete omittunt. Existimo convenire in ea modo specie, quæ topico vitio ab humore acri, cui per vesicantia exitus parari potest, nec labe humorum universaliori consistit. --- Nempe adeo acrem succum vehit, ut verrucas molliores, iis illitus, exedat (Heist. & Platn. *Chirurg. in capp. de verrucis*). Laus ejusdem in depurandis sanandisque ulceribus ad vetustiora pariter (Arnoldi *De Villanova L. 5. Brev. pract. c. 21.*) ac seriora tempora pertinet (Lange *l. c. p. 124.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Chelidonii majoris) *Pb. W. p. 6.* Vix præ simplici aqua destillata ullam prærogativam habet.

Decoctum ad ictericos) *Pb. Ed. p. 54:* Inter alia radicem cum foliis stirpis recipit.

O R D O XXII.

P U T A M I N E Æ .

C A P P A R I S

Linn. *Syst. veg.* p. 405. *Gen. plant.* pag. 261.

Pharm. CAPPARIDIS *Gemma conditæ, Cortex.*

280. **C**APPARIS SPINOSA; pedunculis unifloris solitariis stipulis spinosis, foliis annuis, capsulis ovalibus, Linn. *Spec. pl.* p. 720. Capparis spinosa fructu minori, folio rotundo C. B. *Κεραυαίς* Diosc. Icon: Blackwell T. 417. Frutex sarmentosus, crescens in muris petrisque Europæ australioris, nominatim Gallo-Provinciæ, Hispaniæ, Italiæ, uti & Orientis. Colitur in Provincia circa Telonem Martium. Plantæ horti botanici nostri inermes sunt.

Gemmæ (des Capres) virides, h. e. flores nondum expansi, qui igitur constant ex calyce tetraphyllo, corolla tetrapetala, staminibus numerosis & pistillo uno, lentis vel pisi magnitudinis, maxime hanc stirpem celebrarunt, siquidem rite præparatæ intinctibus carniû pisciumque interviunt. Quo minores, eo magis placent tantoque carius veneunt. Differt vero magnitudo pro ætate gemmarum varia. In Provincia sine delectu majores minoresque colliguntur: sed conditæ jam per cribra tranmittuntur, ut dispendantur secundum magnitudinem diversam (Duhamel *Traité des arbres* T. 1. p. 121.). Ita vero condiuntur: decerptæ in umbra per tres vel quatuor horas reponuntur, donec flaccescere incipiant, dein aceto per octo dies macerantur, quibus exactis eximuntur leniterque premuntur, & iterum aceto perfunduntur per idem spatium, quod & dein tertium fit; tum in doliis servantur cum aceto, cui quidam salem adjiciunt. Hac ratione per triennium servantur integre (Raii *Hist. pl. Tom. 2. p. 1629.* item Geoffroy *M. m. Traité* T. 5. p. 431.). Noxiæ valetudini artificio, ut gratiori viredine tingantur, aliquando vase cupreo macerantur, Conditæ etiam si fuerint, acrimoniam tamen & amarican-

ricantem saporem retinent, nec cuilibet palato in deliciis sunt. Dabo, ad ciborum appetitum augendum & concoctionem facere. An obstructions hepatis & lienis vere resolvant, ulteriori experientia dirimi debet. Capparidibus unice & aqua, in qua faber ferrarius sæpe ferrum candens extinxit, septennis induratio & tumor lienis dissipatus (Benivenius c. 105. de abditis in Schenckii *Obs. med.* p. 427.). Non male pro usu cibario hodie gemmæ similes Tropæoli substituuntur.

Cortex ex radice deglubitur, quæ ipsa ampla lignosa. Ille vero crassus albidusque est, convolutus, calami cynei amplitudinis, saporis nonnihil aromatici, subamari & subacris. Adstringere auctores tantum non omnes, ut Forestus (*Oper. Lib. 20. Obs. schol.*), Sim. Paulli, Hermannus, Linnæus affirmant: solutio tamen vitrioli martis inde non nigrescit (Allston *M. m. Vol. 1. p. 371.*) Et quæ Veteres, quibus insigni in pretio fuit, de eo recensent, ad aperienti vim potissimum & abstergendi pertinent. Nempe præcipue in obstructionibus lienis, in mensium suppressione, malo ischiadico, in strumis discutiendis, porro in ulceribus expurgandis præceperunt (Dioscor. *M. m. Lib. 2. cap. 204. Galen. de simpl. L. 7. Plin. Hist. nat. Lib. 20. cap. 15.*). Humores depravatos ejus ope per lotium eliminari, quin interdium per dejectiones sanguinolentas (Dioscor. Galen. *loc. cit.*). Seniores varii medici lieni obstructo referendo nominatim illum dicarunt, ut videre est apud Forestum *l. c. Obs. 2. & 3.*) & Sennertum (*Pract. Lib. 3. P. 4. c. 2. & 3.*), sed inter tot alia sesquipedalibus formulis. Despicitur hodie.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Capparum) *Fb. W. p. 122.* Complectitur corticem hunc aliaque aperientia, ut creduntur, vino infusa, dein oleo olivarum cocta. Resolvere, præcipue lienem induratum, perhibent.

Radicum quinque aperientium minorum) numerum radix capparidis intrat.

O R D O XXIII.

SILIKUOSÆ s. CRUCIATÆ.

a) SILIKUOSÆ. *proprie sic dicta.*

S I S Y M B R I U M.

Linn. *Syst. veg.* p. 497. *Gen. pl.* p. 338.*Phar.* NASTURTII AQUATICI *Herba.*

281. **S**ISYMBRIUM NASTURTIIUM; filiquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis subcordatis Linn. *Spec. pl.* p. 916. Nasturtium aquaticum supinum C. B. Καρδαμύνη s. Σινί Icon: *Flor. Dan. Tab.* 690. Pl. biennis, ad rivos certe in Germania copiose crescens, per totam hiemem viridis. Cave, ne confundatur cum *Cardamine amara* L. s. Nasturtio aquatico majori & amaro C. B. *Prodr.* p. 45. c. ic. quod tanto facilius, quum sæpe mixtim cum altera occurrat. Sed in *Cardamine dicta* caulis elatior, corymbus supra folia prominens, folia magis oblonga & angustiora, petioli erectiores, flores majores, sapor herbæ magis amarus. Linnæus addit axillas stoloniferas,

Displicet mihi, pharmacopolas Svecos substituere *Cardaminem pratensem* L. longe mitiorem, licet perinde exillimet cel. Bergius (*M. in.* p. 561.).

Herba) recens saporem moderate cum amaritie pungentem habet, trita autem digitis odorem volatilem spargit. Sapor pariter ac odori aliquid specifici inest, cum variis tamen stirpibus affinibus; uti & cognatione disjunctissimo Tropæolo communis. Tribuerunt hisce multi eximii chemici, ut Boerhaavius (*Chem. Tom. 2. Proc.* 33.): Hiærne (*Act. chem. Holm.*), Spielmannus (*Chem.* p. 202.) rel. sal alcalinum volatile, idque non ignis vehementia vel alia vi productum, sed innatum, arte tantummodo separandum. Et huic quidem volatilem & nares vellicantem odorem simulque & vires harum stirpium tribuerunt. Post Cartheuferum (*Mat. med. T. 1. p. 294.*) autem cl. Altmann (*Diss.*

de analysi plantarum antiscorbuticarum, Vienn. 1766. inde a §. 10.) item nuperius cl. Wiegleb (*Versuche üb. d. alcal. Salze* p. 199. & antea), alios ut taceam, experimentis (Vid. infra Cochlearia sub. n. 294) evicerunt, aere istud olfactus organon vellicans alii cuidam hæc vegetabilia intranti parti adscribendum esse, quam ille (Altmann *l. c.* p. 40.) spiritum rectiorem vocat, hic (Wiegleb *l. c.* p. 149.) nondum definire audet, utrum sit acidæ, an potius oleosæ naturæ, licet omnino hic ipse in illis alcali volatilis indicia mox evidentiora mox obscuriora detexisse sibi visus fuerit, experimentis cum aqua ex stirpibus istis & portione cinerum clavellatorum destillata nixus. Ad oleosam naturam accedere cl. Nose (*Versuch ein. Beiträge zur Chemie, Wien, 1778. p. 131. sq.*) arbitratur, argumenta etiam producens ex phænomenis in corpore animali sub usu horum stirpium obvia, salis alcalini volatilis genio contraria. — Quod ad Nasturtium aquat. nominatim attinet, ex larga ejus, aqua destillatæ, copia, paucillum olei essentialis subtilis, volatilis valde pungentis eruitur (Lewis *Hist. of M. m.* p. 396.). Acre volatile distillatur plane fere siccatione herbæ vel inspissatione succi sive menstruorum, quibus illud elicatum. Expressione autem una cum succo evolvitur, item destillatione aqua vel spiritu vini facta (Id.).

Acetarii instar herba cruda verno tempore præservativo sine editur, præcipue in Germania.

Mitior paulo est, quam Cochlearia, cui & proxime accedit contra scorbutum virtute, ob quam præcipue communi medicorum laude condecoratur. (V. e. gr. Eugalen *de scorb. Obs.* 54. & alibi, Linn. *Fl. Sued. n.* 592.) In jusculis herba uti, ut quidam suadent, improbo, tam ob mensuram incertam, quam ob virium per calorem dispendium. Plus præstat acetarium inde paratum, plurimum succus expressus, qui, ut succus Cochleariæ, Lepidii, alii calidiorum vegetabilium, apte mitigatur frigidioribus succis ut Acetosæ, Beccabungæ, Aurantium rel. Pro dosi ejus binæ uncia ad quatuor esse poterunt. Lacte mistus curavit scorbutum in cœnobio Bethlehemensi (Hasselquist's *Resa* p. 154.).

Eminet præterea attenuante sua & resolvente potentia. In caro pituitoso frigido usum Nasturtii cocti vel in acetario impense commendat Forestus (*Opp. L. 3. Observ. 39. in schol. p.* 366. item Rondeletius *Method. cur. morb. c.* 19. *Oper. Ed. Crocqu. p.* 49.) Succo ori infuso in febre tertiana soporosa puero scorbutico succurrit Eugalenus (*l. c.*). Tentantis in hac febre Werlhofii (*de febr. p.* 80.) spei, quamvis non omnino satisfecerit, forsitan ob defectum diatheseos scorbuti exquiliti: proficuum tamen illi visum, sub paroxis-

mo succum vel solum vel spiritibus salinis volatilibus acidis vel mediis commistum sub paroxysmo in os infundere. --- Diuturno usu obstructiones viscerum referare compertum (Hall. *Hist. fl. belv. n. 482.*) Itaceffavit rebellis tussis iusculo, cui succus herbæ fuit additus (Zwingeri *Diff. de plantis nasurc. p. 49.*). In ipsa phthisi purulenta pulmonum solatium attulit planta (Bonet *Sepulchr. T. 1. Ed. Mang. p. 686.*). Huc pertinet casus curationis phthiseos solo Nasturtio aquat. jejuno stomacho sumto, cui superbibitum lac ebutyratum, peractæ (Eph. n. *Curios. Dec. 2. A. 8. Obs. 142. p. 302.*). Exemplum vero restauratæ pulmonum substantiæ, quod narratur (a Boneto *l. c. p. 693.*), multis momentis dubium redditur. Quæ de vi in calculo hinc inde memorata, pondus aliquod nanciscuntur ex historia feminæ nephritide calculosa laborantis, sed iusculo, Nasturtio aquatico & Cerefolio cum grani viginti seminis Nasturtii hortensis remixto & per aliquot dies sumto, sanatæ (Zwinger. *Diff. cit. p. 49.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata). *Pb. W. Iners*, prout vulgo habetur.

Conserva) *Pb. W. p. 39. Eximia.*

Succi ad scorbuticos) *Pb. Ed. p. 67. Edit. noviss. p. 52. Pb. Lond. p. 26.* Differunt formulæ, sed ubivis stirps nostra consortium ingreditur.

Pbar. SOPHIÆ CHIRURGORUM Herba, Semen.

282. *SISTYMBRIUM SOPHIA*; petalis calyce minoribus, foliis decomposito pinnatis. *Lipn. Spec. pl. p. 920.* Nasturtium sylvestre tenuissime divinum C. B. *Icon: Fl. Dan. Tab. 528.* Pl. annua, vulgatissima in maceriis, ruderatis & arenosis.

Exolevit in seriori praxi. Herba) tamen olim claruit, ut vulneraria, unde nomen superstes. Tota stirps conqualfata & applicata vulnera sanare & ulcera purgare fertur (Chomel *Pl. Usuell. T. 2. p. 295.*). Gotlandi in malo hysterico utuntur (Linn. *Fl. Svec. n. 595.*) In decocto vel infuso alvi profluviiis opposita, prout varia forma contra hæmoptysin, fluorem album & hæmorrhagiam uterinam, præcepta (Chom. *l. c.*).

Semen) exiguum, ovatum, glabrum, rufum, saporis acris Non omni igitur virtute castum. Diarrhœam sistere ad drachmam unam oblatum (Raii *Hist. pl. T. 1. p. 812.*) Nericii eodem dysenteriam tam hominum quam boum curant (Linn. *Fl. Svec. l. c.*). Affectibus nephriticis & calculosis subvenire, Robinson (apud Ray *l. c.*) memorat. Ad lum-

bricos necandos laudatum (Cæsalpinus nomine Accipitri-
næ in *Lib. 16. de plant. p. 361.*); imo femini Santonici
hoc scopo substitutum (C. Hoffm. *offic. p. 101.*).

E R Y S I M U M .

Linn. *Syst. veg. p. 499. Gen. pl. p. 339.*

Phar. ERYSIMI Herba Semen.

283. ERYSIMUM OFFICINALE; siliquis spicæ adpressis
foliis runcinatis. Linn. *Spec. pl. p. 509.* Erysimum vulgare
C. B. *Ερισιμων* Græc. Icon: *Fl. Dan. Tab. 560.* Regnault
Botanique, le Velar ou la Tortelle. Pl. annua, ad vias cre-
berrima.

Herbæ) sapor nonnihil acris, præcipue summitatum flo-
rentium; vix vero odora est, Efficacius semen est, quo
præcipue usi sunt Veteres, æmulans sapore & rubefa-
ciendo cutem Sinapis semen. Contusa tamen & appli-
cata herba quoque legitur vesicas provocasse. Hæc in
tussi inveterata, asthma, item raucedine ex nimia vo-
cis contentione, incidens & expectorans efficax celebratur,
& hodie ea unice acquiescunt. Ad hanc præcipue partem
existimo referendas esse laudes nervosas Lobelii (*Advers.
nov. stirp. p. 69.*) qui fidem fere omnem in dictis malis eam
superare edisserit, præeuntibus Rondeletio aliisque præce-
ptoribus suis. Plerique nostro tempore syrupum unice ad-
hibent. Pulvis tamen etiam recentius in pituita pulmones
vel viscera imi ventris gravante, usu longiori profecit (Len-
tin *Obs. med. Fasc. 2. p. 29.*). Nec nocuit præsentē febre
miti vel transitoria (Idem.). Confert quoque, in vitiis i-
stis pectoris instar Theæ cum melle eam exhibere (Boerh.
Hist. pl. hort. L. 3. T. 2. p. 428.). Lotium præterea sup-
pressum herba liberat (Boccione *Mus. di fistic. p. 216.*).

Pellit hoc etiam Semen) ad drachmam unam pro dosi in-
gestum (Fonsæca *Consil. l. 2. n. 96. 100.*). Cum melle de-
linctum in thoracis fluxionibus & ipso screatu purulento pro-
dest, Dioscorides (*Mat. m. Lib. 2. cap. 188.*).

C O M P O S I T U M .

Syrupus de Erysimo Lobelii) *Ph. W. p. 210.* Inter alia va-
ria pectori opportuna, partim quoque inania, Erysimum
quoque comprehendit. *Ph. Danica p. 254.* Præ ceteris ta-
men mihi placet simplex iste ex succo & melle (Geoffroy
Mat. med. Traité T. 6. p. 277.), quem & præfero isti *Ph.*

Paris. p. 30. qui infusione fervidæ aquæ paratur, sub qua, ob calorem, jacturam volatilis partis nasturcinis communis metuo.

ERYSIMUM ALLIARIA.

Pharm. ALLIARIÆ Herba.

284. *ERYSIMUM ALLIARIA*, foliis cordatis Linn. *Spec. pl.* p. 922. Alliaria C. B. Icon: Regnault *Botan.* l' Alliaire. Pl. annua, ad sepes & locis umbrosis frequens.

Exoleta. Odor Herbæ) recentis contritæ idem ac Allii sapor similis modice acris, subamarus. Sapor alliaceus ipsum adeo lac vaccarum, quæ plantam devorarunt, inficit (*Veget. Acad. Handl.* 1750. p. 103.). Siccando perdit plurimum odoris & saporis nonnihil. Succus expressus efficaces partes continet quæ vero inspissatione ejus diffantur. Destillatione herbæ recentis cum aqua tantillum olei essentialis ascendit saporis odorisque fortis. Elicit quoque spiritus vini virtutis plurimum (*Lewis M. m.* p. 27.).

Olim recentia folia ad condimenta ciborum, intinctus & fassamenta, Allio substituta, item embammata introiverunt. Sed desuevit hic usus non minus, quam ille medicus. Nec curamus amplius decoctum herbæ in asthma (Camer ad *Matthiolum*), nec semina (Tabernaem.) ad pituitam pulmonum incidendam. Quidam pro externa applicatione Scordio supparem agnoverunt, quo in numero fuit Hildanus (*Cen. 2. Obs.* 94. in *Oper.* p. 172. *Cfr. Oper.* p. 1038.), Scordio tamen prærogativam concedens. Sed succum ejus vel liquidum vel inspissatum unguentis item cataplasmatibus refert summo cum fructu sese ad coercendam gangrænam & ulcera mali moris abstergenda & a putredine vindicanda addidisse. Historiam curatæ pariter gangræne ex tibia cum fibula fracta & conquassata per herbam contusam cum vino narrat Boerhaave (*Hist. pl. T. 2. p. 437.*). Contra ulcera cancerum minantia adeo extendit Camerarius ejus efficaciam; & ulceribus carcinomatosis folia contusa applicuisse sese probò successu testatur Chomel (*Pl. Usuell. T. 2. p. 378.*). Præcipua momenta de pristino Alliariæ usu congestit C. Bauhinus in *Respons.* ad Hildanum *Obs. cit.* addita. Utinam in univèrsum vera essent, quæ de singularibus casibus in dubium vocare cell. horum virorum auctoritas non sinit.

Pharm. BARBARÆÆ Folia.

285. *ERYSIMUM BARBARÆÆ*; foliis lyratis extimo sub-

rotundo Linn. *Spec. pl.* p. 922. *Eruca lutea latifolia* f. *Barbaræa* C. B. Icon. Regnault *Botan.* l'herbe de St. Barbe. Pl. perennis copiosa ad margines fossarum.

Similis est *Sisymbrio Barbarææ* Linn. (*Spec. p.* 921.), sed huic folia non pinnatifida, vel, ut Linnæus mavult dici, lyrata, sed indivisa, oblonga, acute dentata competunt, & duratio tantum biennis.

Nostra non inefficax, etsi rarioris usus. Folia) ingrate amara & leniter acria, ut cognationem cum nasturcinis agnoscas, odoris herbacei. Viret tenella planta etiam hieme. Apud Anglos in hortis feritur, foliisque vere & hieme pro acetario, vel crambis instar vescuntur: culta stirps nisi suppetat, feram colligunt (*Kalms Resa. T. 1. p.* 407.). Recens herba inter antiscorbutica meretur locum, tantoque justius, quam deficientibus ob anni tempus aliis succolis præsto sit.

C A R D A M I N E.

LINN. *Syst. veg.* p. 496. *Gen. pl.* p. 333.

Pharm. CARDAMINE Flores.

286. *CARDAMINE PRATENSIS*; foliis pinnatis foliolis radicalibus subrotundis, caulinis lanceolatis Linn. *Spec. pl.* p. 915. Nasturtium pratense magno flore C. B. *Σισυμβριον ε'ρεος* Diosc. Icon: Regnault *Botan.* le Cresson des Prés. Pl. perennis, in pratis udis copiose vere florens, flore vel albo vel pallide purpureo.

Herbam) male surrogari aliquando Nasturtio aquatico, supra (sub n. 281) jam conquestus sum, etsi omnino odore saporeque quadantenus illud referat.

Medicis vix notata, donec ante decennium fere fama de efficacia Florum) in spasticis & convulsivis affectionibus enasceretur. Amari hi & acres sunt. Binis modo verbis laudari in convulsionibus ex schedis Tancredi Robinson manu scriptis retulerat Dale (*Pharmacol. p.* 225.). Sed cl. Baker (*medic. Transactions T. 1. inde a p.* 442.) teste fidem suam probarunt foeminae hystericæ in asthma convulsivo & musculorum abdominalium spasmio, reliquis omnibus frustra tentatis; item puero & puellæ in chorea St. Viti; necnon foeminae convulsionibus artuum cum deglutitione difficili laboranti. Alij foeminae, spasmis & contorsionibus pedum paralytin excipientibus, initio modo auxilio fuerunt, nam vehementia mali, cujus intra cranium variæ causæ post mortem apparuerunt, succubuit. Intra quadriennium

post primam editionem observationum nova colligere documenta eorum præstantiæ in convulsivis morbis cel. viro datum fuit (*l. c. p. 459.*). In pulvere mane & vesperi capti a scrupulo uno ad drachmam dimidiam vel sesquialteram. In epilepsia autem tollenda nec Bakero duobus vel tribus exemplis (*l. c. p. 443.*), nec cl. Lyons (*præctical. Essays p. 173.*) in singulari calu suffecerunt, in quo ipso quælibet dosis sudorem copiosum movit; in uno hujus generis ægro levamen cl. Greding præstiterunt, in omnibus reliquis autem iisque numerosis spem ejus, etiamsi diu & large exhibiti, fefellerunt (*Ludwig. Advers. medico-præct. Vol. 3. P. 3. p. 564.*).

R A P H A N U S.

LINN. *Syst. veget. p. 504. Gen. pl. p. 343.*

Phar. RAPHANI HORTENSIS. h. c. α, RADICULÆ β, RAPHANI NIGRI Radix.

287. *RAPHANUS SATIVUS*; filiquis teretibus torosis bilocularibus Linn. *Spec. pl. p. 935. α*, Raphanus minor oblongus C. B. Pl. annua. *β*, Raphanus niger C. B. Pl. biennis. Utraque in China sponte crescens, in Europa ubivis in hortis colitur.

Radices) hæ succosæ quarum *α*, subglobosa epidermide alba, rubicunda, vel subnigra, *β*, fusiformis epidermide nigricante, frequentius a sanis, quam ægris, usurpantur. Nempe lotæ in orbiculos recens dissectæ saleque conspersæ ingeruntur, idque plerumque in mensa secunda, sicque non solum grate linguam vellicant, sed & ventriculum stimulant, pituitam ejusdem solvunt, appetitum augent. Labefactato tamen ventriculo flatulentia infestæ sunt. Sapor iste acris nasturcinus cortici præcipue radicum inhæret. Medico scopo Raphanus niger magis idoneus est, utpote acrior. Hujus aqua destillata alcali volatile latens reagentibus, quæ vocant, prodit (*Wiegleb v. d. alcal. Salzen p. 196. Exper. 78*).

In calculosis affectionibus succus prodest. Hicce calidus, vel & decoctum radicum calidum calculum immisum in arenam dissolvit (*Lobb de dissolv. calc. p. 88. sqq.*). Nec inconcinne miscella succi unciarum trium vel quatuor & mellis uncia dimidiæ calculosis offertur (*Chom. Pl. usuell. T. 1. p. 292.*). Levata & incommoda calculosa succo ad semicochleare quotidie cum oleo olivarum sumto (*Haen Rat. med. P. 6. p. 205. 292.*). Diuresis insuper, quam excitat, dignam cum tentamine, sabulorum præsentem, reddit.

Suc-

Succus in syrupum redactus raucedinis remedium est (Lanzoni *Oper. T. 2. p. 416.*). Idem ille saccharo vel melle mitigatus (Ettmüll. *Oper. Ed. Mang. T. 1. p. 683.*) asthma pituitosum solvit. Simile sine dubio asthma fuit, quo infans ex usu orbiculorum Raphani sale conspersorum liberatus fuit Schroeck *Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 4. p. 345.* --- Scorbuticos solatur ut familia, cui adscribitur, quantum vero sentio, prævertendo potius quam curando malo par existit.

Orbiculi saliti, cuti applicati, instar sinapismi illam rudefaciunt & revellunt.

P R Æ P A R A T U M.

Aqua Raphani hortensis (*Ph. W. p. 6.* Hæc pariter calculosis commendat (*Rulandi Cent. 6. curat. 44. & Cent. 4. curat. 63.*). Vires statione facile perdit.

S I N A P I S.

Linn. *Syst. veget. p. 503. Gen. pl. p. 342.*

Pharm. SINAPI NIRGI Semen.

288. *SINAPIS NIGRA*; filiquis glabris racemo appressis Linn. *Syst. veg. l. c.* Sinapi rapi folio C. B. Σινάπι: Græcorum. Icon: Regnault *Botan. la Moutarde*, Pl. annua locorum ruderatorum & aggerum; copiose colitur.

Sinapis alba L. ejusdem virtutis est, etsi rarius adhibeatur (*Allston M. m.*).

Semen) nigræ exiguum, rotundum, nonnihil compressum, rubicundo-brunum, striis concentricis notatum, saporis subamari, acris, in pulverem redactum nares nonnihil feriens. Contusum & ferventi lacti additum, illud coagulat, & serum sua acrimonia imbuat. Contritum aceto acerrimo effervescente Boerhaave observavit (*Chem. T. 2. Process. 34.*), sed non successit experimentum cl. Altmann (*Diss. de pl. antiscorb. p. 34.*), quamvis acetum vitrioli acido acueret. Potuit facile quibusdam ebullitione dictam stantibus imponere copia bullarum, quæ ex pulverulentis porosisque substantiis affuso liquido alias quoque erumpere solent.

Destillatione sicca erogat particulas, quas simili encheireli tractatum Cornu cervi (*Boerh. Chem. T. 2. Proc. 33.*), scilicet spiritum, oleum & salem volatilem. Ill. Spielmannus (*Chem. p. 202.*) eruit circiter $\frac{1}{5}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{5}$ olei, $\frac{1}{2}$ salis alcalini fixi. Non mirum igitur spiritum hunc

ebul-

ebullire cum oleo vitrioli (Waller ad Hilärne 11. p. 63.). Sed magis ad veram ejus naturam investigandam facit analysis mitiori igne instituta. Scilicet semen destillatum aqua largitur oleum æthereum aqua specificè gravius, intense acre nasque valde afficiens; reliqua ejus pars extractum subdulce mucilaginosum erogat. Extractum spirituosum amaricans & oleosum est. Differt ab oleo dicto aliud expressione eliciendum, ut quod blandum & insipidum, remanente acrimonia in pasta (Lewis *M. m.* p. 544.). Vera tamen etiam vestigia salis alcalini volatilis seminis inesse visa, quæ mitiori igne per destillationem ejusdem cum cineribus clavellatis & aqua sese declararunt (Wiegleb *v. d. alcal. Salzen.* p. 197. *Exper.* 79.).

Notissimum ciborum, carnis præcipue & piscium, ad intingendum condimentum est; quo sine Anglicum semen, in pulvere transmissum, reliquis præfertur, acrius longe, ut & in os receptum titillationem narium excitet & lacrymas excutiat. In pulverem post cautam siccationem contritum vulgo solet aceto commisceri, sed inde Sinapi non mitescit. Sufficit illud aqua fervida vel & jure carneo calido, vel & quod multi præferunt, multo commistum, per aliquot horas seponere. Si brevi modo ante usum mora sic præparatum fuerit, amaritie sua displicet. Ita adjuvat cibi concoctionem, ventriculo sensum gratum impertit, mentique, certe in memet hilaritatem haud mediocrem, forsitan ex aere fixo qui extricatur, conciliat. Frequentiorem Sinapi usum ad naturam putridam disponere humores, & morbos acutos perniciosiores reddere arbitratur ill. Hallerus (*Hist. st. helv.* n. 465.); an præceptoris sui, Boerhaavii, placitis de harum stirpium natura alcalina ductus?

Sed non recreat modo sanos semen, verum etiam in vario morborum genere opportunum est. Scorbutus horum e numero est, cujus curati memorabilis narratio legitur de obsidione Rupellensi, in qua multis centuriis hominum languentium, & oris foeditate dirisque aliis morbi symptomatibus correptorum, semen tritum & cum vino albo mixtum subvenit (Raii *Hist. pl.* p. 803.). Hinc & lege navtis Belgicis injunctum, sibi sinapi debita quantitate prospicere (*Traité du Scorbut* p. 115.).

Veteri (Diosc. *M. m. L. 2. c.* 184.) laude a recentioribus quibusdam repetita ad febris intermittens curationem facit semen hocce integrum deglutitum. Cochleare adeo ejus alternis horis vel quater s. quinquies de die sub apyrexia absque masticatione deglutiri jubetur (Faxe in Odhelii *Tal em K. Lazar i Steckb.* p. 25 & Bergius *M. m.* p. 581. *Experti* & illud inter Svecos cll. Fagræus item Odhelius.) abstinereque postea a potu. Quartanæ vero autumnali sistendæ

dæ non suffecit. In protracta & recrudescente intermittente corticis Peruviani cum hoc semine connubium proficuum (Bergius *l. cit.*). Male vero cessit in robustissimo rustico quartana laborante experimentum, dum magnam copiam feminis contriti & spiritu juniperi diluti, tribus horis ante paroxysmum ingereret, unde in febrem ardentissimam lethalem incurrit (Swieten *Comm. T. 2. p. 31.*). Causa tam diversi eventus an temporis, quo semen ingestum, diversitati, an potius nimiae quantitati & vehiculo spirituoso tribuenda? Sudoriferis obviam ire paroxysmo, ambiguam praxin esse, alia documenta edocent.

Plura itidem tertamina caute capta requiruntur, antequam de ejus in hydrope efficacia rite statuatur. Domesticum esse hinc inde, novi. Fuit foemina nobilis ex hydrope ovarii ascitica, quæ post frustra tentata purgantia & diuretica, & post ter institutam abdominis puncturam, suafu aniculæ mane & vesperi cochleare feminis Sinapi non contusi ingestis, superbibita decocti summitatum viridium Genistæ semilibra, unde & alvus soluta & lotium ad aliquot libras manavit, eo successu, ut persistens in hisce per annum valetudinem perfecte recuperaret (Mead *monit. & præc. med. p. 77.*).

Masticatum hocce intra linteum semen humores ad os potenter allicit.

Omnium vero suetissimum est, illud pro *Sinapismo* s. cataplasmate epispastico adhibere. Simplicissime ex semine trito cum æquali quantitate micæ panis & aceto vini q. s., ut cataplasma inde fiat, paratur. Non opus est, Allium contusum addere, ut in *Pb. Ed. p. III.* suadetur. Conducit & illud ex fermenti panis acerrimi unciis quatuor, feminis Sinapi contusi & aceto macerati uncia una & aceto vini quantum ejus pro justa spissitudine opus est, parare, addito, si majori adhuc stimulo æger indiget, salis gemmæ uncia dimidia; hoc linteo junctum, applicetur, & cataplasma aceto humectetur. Inde rubescit, inflammatur & exasperatur cutis cum leviusculo dolore, quin ex diutius ibidem relicto in vesicam attollitur. Eximie stimulat torpescens viribus & efficaciter revellit. Præ vesicatoriis sæpe prærogativam habent sinapismi; nam illa sanguinis circuitum longe magis accelerant cum augmento caloris, putredinem humorum, si qua adest, augent, & ulceta vitio humorum subinde gangrænosa gignunt. Valet igitur sinapismus languente eruptione variolarum & morbillorum ex febris inertia; vel & iisdem exanthematibus retropullis. Felici ausu ad arcendas variolas a facie plantis sive suris pedum vel brachiis sinapismus imponitur; quod b. Equit. A Rosenstein (*Barnsj. p. 128.*) consilium male quidam (Vogel *Mat. med.*

p. 169. Cranz *Mat. med.* P. 2. p. 84.) ita interpretati sunt ac si ipsi faciei imponendum iusserit. In angina, pleuritide aliisque inflammationibus internis loco affecto ex adverso utiliter applicatur. Alias si stimuli ratio habeatur, plantæ vel suræ vulgatissima applicationis loca constituunt. Tam diu autem relinquendum cataplasma, donec cutis rubescat & aspera fiat, & iterandum pro necessitate.

Suppuratio tumorum si ægrius succedit, stimuli causa Sinapi semen illis imponitur. --- Farina ejus aqua cocta lavare perniones proficuum (Tissot *Avis au peuple* p. 570. Cfr. Chom. *pl. usuell.* T. 1. p. 187.). --- Balnea hoc semine imprægnata arthricos dolores mitigant (Ex ore ill. & meritiss. A Berger cl. Tode in *Collect. Haun.* Vol. 1. p. 285.)

P R Æ P A R A T A :

Confectio) *Pb. W.* p. 38. inutilata. ---
Oleum) *Pb. Lond.* p. 30. *Edinb.* p. 92. Est expressum illud, de quo supra egi.

B R A S S I C A.

Linn. *Syst. veget.* p. 502. *Gen. pl.* p. 342.

Pharm. 1. BRASSICA CAPITATA ALBA. 2. --- RUBRA.

289. BRASSICA OLERACEA; radice caulescente tereti carnosa Linn. *Spec. pl.* p. 932. *Καυβη* Diosc. *πρωας*; Theophr. 1. *capitata* L. Brassica capitata alba C. B. Nominè *rubra* apud auctores intelligitur Variet. ♀ *rubra* L. Brassica capitata rubra C. B. uti & Var. ♀ *sabellica* L. Brassica fimbriata C. B. Planta biennis. Marittima Angliæ Brassicæ patriam ill. A Linné assignat.

Omitto copiam Varietatum (etenim secundum ill. præceptoris mentem hoc unice nomine dignæ sunt), quarum vel folia vel caules vel efflorescens corymbus, vel in Napobrassica radix, gratum cibum constituunt, quoniam non de cibaria, sed medica unice peno scribo. Facile computrescit Brassica cruda cum intolerabili fœtore, in primis capitata alba, & cocta in trichiniis, ubi per prandium comesta, fœtoris speciem pertinacem relinquit. Nec minus teter fuit odor, qui ex succo, post stationem sub calore gr. 59. Fahr. per noctem in vitris servato, subere dento emerit, & qui in miscela succi cum oleo tartari per deliquium ad raphanacem sive illum spiritus salis ammoniaci

ei accessit (Rosenblad *Diff. de viribus Brassicæ in sanitatem humanam*, Lond. Goth. 1776, p. 33. Aqua quidem cum Brassica cocta mercurium, acido nitri solutum, albo colore de-jicit, quod idem aqua ejus destillata efficit; & Brassica per se destillata spiritum ammoniacalem transmittit (Spiel-m. *M. m.* p. 46.). Non obscura hæc alcali volatilis latentis ve-stigia videntur esse. Interim ebullitio fit succi neque cum acido nec alcali, nec mutatio syrupi Violarum eidem affusi ulla (Rosenblad *l. c.* 32. *sq.*), nec decoctum aliam præter dictam alcalium notam præ se tulit (Spiel-m. *l. c.*). In vitris putredinem carnis non accelerat Brassica, sed re-tardat (Pringle *Dis. of army App. Exp.* 20.).

Succo omnes subdulci aquoso, refrigerante, saponaceo, inodoro scatent. Nec ingratum cibum, jam a Pythagora deprædicatum, præbent, sed parce, ob inopiam gelatinosa-rum partium, nutrientem. In debilibus hic flatu & tormi-na facile parit; hinc hominibus durioris compagis & exer-citio corporeo assuetis convenientior, quam aliis; hinc & aromatam additamento non palati unice, sed & ventricu-li causa opus habet. Quo tenerior est Brassica, eo facilius concoquitur; unde palmam reliquis præripit tam hac de causa, quam ob saporis gratiam, *Br. Botrytis* (Blumenkohl.), Difficillima est concoctu *Br. Sabellica* (Svec. Blåkåhl, Germ. Braunkohl), nisi gelu tenerescat.

Brassica capitata) L. omnium usitatissima vel cocta, vel muria condita. Hæc posterior Svecis nomine Surkåhl & Germanis nomine Saver-Kraut ferculum frequens consti-tuit. Paratur capita ejus, remotis caulibus crassis, vel cul-tro vel dolabra peculiari multiplici acie instructa, conciden-do, sicque comminuta alternis cum sale vesco stratis in dolium immittendo, & violentis pistilli lignei ictibus arte compingendo, donec dolium repleatur. Quidam Anethi um-bellas & Carvi semina gratiæ causa addunt, quæ proxime dicta & fermentationem adjuvant (V. *App. med. T. i.*). Brassica tum orbe ligneo, cui saxum imponitur, testa loco moderate calido (ultra gr. 50 vel 60 Fahr.) servetur, do-nec ex bullis emissis & sapore grate acido („Et cum Bras-sica corrumpatur in dolio vini sapor „Plin. *Hist. nat. Lib.* 19. *c. 7. p.* 913. Ed. Dalech.) fermentacionis indicia appa-reant. Quo lentius hæcce succedit, ad tres vel quatuor hebdomades usque, eo melior fit hic cibus. Si dolium ad-hibendum antea vinum vel spiritum vini vel acetum com-prehenderit, tanto facilius fermentescit Brassica, & tanto magis vinolum saporem acquirit. Dein transferatur do-lium in cellam probeque curetur, ut succi iusta copia su-peremineat, ne aeris accessus Brassicam mucore & putredi-ne perdat. Si longis itineribus maritimis destinatur, exi-

menda ex succo suo & in doliis arte compingenda. Ita fœculum grato quidem acore multis placens paratur, sed difficilius tardiusque adhuc, quam alia ex Brassica, digestu, ut & tormina, anxietates, vomitus aliaque mala subinde contrahat, & aliquando supra triduum in intestinis immutatum permaneat (Rosenblad *l. c.* p. 32. — Et eadem ad efficacissimam medicamina pertinet, quæ contra scorbutum in itineribus marinis tuetur, & enatum jamjam mirifice coercescit. Tanto vero magis commendabilis, quum ultra octo menses in navi integram servari sese passa sit (Lind *on the Scurvy* p. 172.); imo per annos aliquot, ut consistit explorata ista medio a. 1775. Brassica, quæ Octobri a. 1771. præparata fuerat (John. Reinhold Forster's *Observations during a Voyage round the world* p. 631.). Virtus ejus, tot exemplis extra dubium posita, comprobata etiam fuit in itinere inclyti istius navigatoris Cook circa terrarum orbem, cum Foresteris suscepto, in quo libra ejus una singulo nautæ bis vel pluries per hebdomadam multum contulit, ad vitam hominum, (mirabili exemplo!) centum & novendecim per triennium servandam (Pringle's *Means for preserving the health of mariners* p. 29. sq.). Consumta vero per iter hoc sexaginta doliâ, Brassica hac repleta (Forster *l. c.* p. 630.). Similis efficacia manifesta fuit, scorbuto exercitum Anglicanum in America ante biennium devastante, donec ex Anglia remediâ hoc genus adveniret. Hoc enim tam instar acetarii cum aceto vini vel & cum alia esca costum copiosissime ingesserunt. Sicque tam avertit morbum eximie, quam præsentem devicit (*Medical and phil. Comment. vol. 4. p. 237.*). In explicandâ virtute hac antiscorbutica respectus non solum acoris ejusdem habendus, sed vel maxime aeris fixi, qui ex Brassica sub esu extricatur.

Succus vel decoctum Brassicæ vulgaris (intelligo capitatam) emollit calculos, qui iisdem immerguntur (Lobb *de dissolv. calculum* p. 62. sq.). Folia hujus vel alius Brassicæ conquassata ulceribus subinde imponuntur, ad eadem abstergenda. In locis vesicatorio erosio profluvium serosum alunt. Tepide forma cataplasmatibus mammis puerperarum applicata, coagulis lactis præverrunt & effluxum nimium lactis arcent. Nec minus calida applicatione ad dolores in pleuritide mitigandos faciunt (Buchan *domestic. medicine, Vers. Germ. p. 272.*).

Brassica rubra (Sabellicæ Linn.) caules versus autumnum secundum longitudinem incisæ & loco non calido repositi exundant succum mellum (Hoffm. *Diss. de med. domest. §. 17.*), qui vim blande laxandi habet. Decoctum foliorum hujus raucedini & tussi medetur, imo ad detergendum ulcus pulmonum commendatum. Quosdam calculos urinarios

non omnes sub experimento extra corpus humanum solvit (Lobb *L. c.* p. 63. *sq.*). — Similiter in tussi a siccitate, ut apud senes, item phthisi purulenta, succus ex capitibus Brassicæ rubræ contusis, clauso vate in clibano pistoris per quadrantem horæ, exstillans & cum addito melle vel saccharo gelatinam formans, proficuius est. Decocti ejusdem non minus in eundem scopum magna vis est, ut singulari historia pectoris utrinque perforati & suppurantis Boerhaavius exponit (*Hist. plant. Hort. L. B. P. 2. p. 423*).

Pharm. RAPÆ vel *RAPÆ Radix recens*.

290. *BRASSICA RAPA*; radice caulescente orbiculari depressa carnosa Linn. *Spec. pl.* p. 931. *α*, Rapa sativa rotunda C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 231. Pl. biennis, in Belgii & Angliæ arenosis sponte crescens, copiose in arvis colitur.

Radix) odorem singularem fortem habet, saporem initio amaricantem; dein adulta dulcem. Hic ipse se communicat cum carne animalium ea pastorum. Cocta radix vel sub cineribus assata cibus est hominum robustiorum, quod stomachus & difficiliora digestu & flatulenta concoquere valet. Succum vehit leniter resolventem & detergentem. Quod in aphtis, etiam iis, quæ febris progenies sunt, constat, in quibus vel decoctum raparum saccharo edulcatum (Ketelaer *de aphtis* p. 32.) eximie prodest; vel & succus expressus modice coctus & melle dulcesfactus, qui ipse tanto efficacior, si rapæ cortice, ut qui acrior magisque detergens est, adhuc vestitæ radantur (Swieten *Comment. T. 3. p. 213.*); vel succus raparum assatarum expressus & tantillo mellis rosacei commistus (Rosenstein *Barnsjukd.* p. 45.). Hisce sæpius os tepide colluatur vel horum aliquod cochlearim in aphtis internis deglutiatur. — Decoctum tussim & asthma sanavit (Lanzoni in *A. N. C. Vol. 1. Obs. 62. p. 116.*).

Pernionum medela raparum decoctum calidum celebratur. Meminit ejus jam Celsus (*Cap. 28. p. 323. Ed. Kraus.*) & repetita ejusdem laus etiam hodie (Chomel *Pl. usuell. T. 1. p. 133.*). Quidam corticem unice decoquant (Tissot *Avis au peuple* p. 569.). Pluries huic decocto per diem immergere suadetur membrum, idque tanto majori successu, si decima sexta pars aceti vini affunditur (Tissot.). Fateor me reformidare ejusmodi calidas in pernionibus applicationes, quæ relaxata jam antea vasa non possunt non magis adhuc relaxare.

Pharm. NAPI vulgo, BUNIADIS Ph. Paris. *Semen.*

291. *BRASSICA NAPUS*; radice caulescente fusiformi Linn. *Sp. pl.* p. 931. α , *Napus sylvestris* C. B. β *Napus sativa* C. B. *Icon sylvestris*: Blackwell T. 224. Regnault *Botan.* le Navet; sed superior modo pars plantæ depictæ huc pertinet. Pl. biennis crescens in insula Gotlandia, Anglia, Belgio in arena littorali. Colunt copiosissime eam Belgi, Angli, Galli, Germani.

Culturæ modum describunt cl. Liedbeck (in *Vetensk. Acad. Handl.* 1756. p. 27. *sqq.*) & cl. Rozier (*Traité sur la meilleure maniere de cultiver la Navette & le Colzat, à Paris* 1774.), qui & varios modos exprimendi ex seminibus oleum tradunt.

Semen rotundum est, brunum, nucleum album oleo factum includens. Olei præcipue causa colitur (nomine *Rosolia* Svecis, *Rübenöhl* Germanis notissimi). Quomodo exprimitur, ex indicatis fontibus petas. Vilius & parcius eruitur, nisi semen probe maturuerit. Nec ultra dimidium annum differri debet expressio, ne mucilago, quæ inest, siccescat. Frigida pressio præstat omnino, rancoris evitandi causa, (Rozier *l. c.*) calidæ. Maxime hoc oleum in usum lampadum a plebe confumitur, sed ardens fuligine sua gravat pectus & inquinat suppellectilem, stupaque dum extinguitur, graviter foetet, Saponi insuper viliori & opificiis laneis intervrit.

Sylvestris stirpis semen magis acre altero, unde a Parisiensibus præfertur. Sine damno vero utrumque ex apparatus medicaminum exulat. Exolevit merito ejus grassantibus variolis & morbillis usus, quo virus eorundem in aqua *Cardui benedicti* vel alia avertere olim tentavit plebs Danica (Sim. Pauli *Quadrup. bot.* p. 451.). In enervandis venenis, quibus illud opposuit Antiquitas, nihil præ aliis oleosis prærogativæ habet.

Radices Napi sylvestris in Gotlandia sponte edules & sapidæ, etsi graciliores, quam cultæ, modo evellantur, antequam caulis emergat (Linnei *Gotbl. Resa* p. 238.). Alibi cultura esculentæ fiunt. Ex densius satis seminibus exiliores fiunt, & sic quidem ad quorundam palatum sapidiores. Ob dulcem succum levare tussim, non abimile vero est.

Pharm. ERUCÆ Semen.

292. *BRASSICA ERUCA*; foliis lyratis, caule hirsuto, siliquis glabris Linn. *Spec. pl.* p. 932. *Eruca latifolia* alba C. B. *Ερχωμον* Diosc. *Icon*; Regnault *Botan.* la Roquette des

des Jardins. Pl. annua Helvetiæ calidioris, ad vias & in scrobibus crescens.

Folia) recentia contrita foetent instar adustorum pilorum, & acris saporis sunt, unde inter condimenta ciborum & acetaria apud Italos (Raii *Hist. pl.* p. 306.)

Semen) ovale & nonnihil compressum, coloris rubicundo lutei. Saporis acris & amariusculi, ut referat Sinapi, etsi debilius. Simili ratione ad condienda obsonia antiqui illud adhibuerunt, & in pastillos cum aceto lacteque subegerunt, ut diutius servari posset (Diosc. *L. 2. c.* 170. p. 146.). Salivam prolicet masticatum & cuti applicatum eandem rubefacit. Sparsim memoratur vis ejus in scorbuto, pituita humorum & hydrope incipiente. Semen præterea, ut folia, veteres Veneridicarunt, ad salacitatem existimantes idoneum, (Dioscorides, Columella, Martialis). Unde ferius Confectionem magnanimitatis Mynsichti, Confectionem Diasatyrii, aliaque id fecis plura, semen intravit. Sed non alia a femine expectari potest vis aphrodisiaca, quam ab aliis plantis acris volatilis vehentibus, quæ, ut stimulantia quævis, nihil valent organismo ipso generationis partium labefactato. Superfluum medicis.

CHEIRANTHUS.

Linn. *Syst. veg.* p. 499. *Gen. pl.* p. 339.

Pharm. CHEIRI Flores.

293. CHEIRANTHUS CHEIRI; foliis lanceolatis acutis glabris, ramis angulatis caule fruticoso Linn. *Syst. veg.* p. 500. Leucoium luteum vulgare C. B. Icon: Regnault *Botan. le Giroffier jaune ou Violier*. Pl. biennis, in rudibus & aggeribus australiorum Europæ regionum spontanea. Crebro in hortis colitur.

Flos) recens grato odore suo & fragrante violaceo recreat, & Varietas ejus colore aurantio, præcipue si plenus est, oculos oblectat. Sapor ejus ingratus amarus & subacris, odor vero siccando perit. Destillatione aquæ odorem impertit; decoctum, odorifera parte dispersa, præter amarorem, salinas partes manifestat (Lewis *M. m.* p. 210.).

In oblivionem fere sensum apud medicos stirps transit, licet tam flos quam aliæ ejus partes veteribus Græcis in pretio fuerint. Vim nervinam a multis flori adscriptam frustra a sicco isto exspectes, quum odora pars figi non possit; rectius resolvens potentia & pellens in censum venit. Nam referare menstrua & lochia pellere ubivis notatur, non dis-

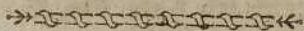
sentiente ratione, pellere etiam partum perhibuerunt (Welsch. *Miëtom.* p. 43.). Viscerum itidem obstructions & humorum coagula subegisse, & ipsam maniam, vitio hujusmodi hepatis ortam, curasse in fœmina, lego (Schulz *Diss. de ment. alienat.* p. 11.). Huic quidem succus ex floribus expressus vino dilutus, & syrupo Capillorum veneris gratiæ causa permixtus, ingestus fuit, juncta simul Emplastrum resolventis ad regionem hypochondriacam applicatione.

Potest exhiberi flos in pulvere vel in infuso aquoso, instar Theæ, vel in vinoso, item in succo expresso, quæ forma siæ emmenagogo præprimis placet Fr. Hoffmanno, prout ad obstructions hepatis in inveterato etiam ictero recludendas præstantius nihil novit, quam hunc succum bis de die cum cerevisia calida potum (Vid. *El. Diss. de præstantiâ remed. domest.* §. 26.).

P R Æ P A R A T A.

Aqua Florum Keiri) *Ph. W.* Obsoleta.
Oleum) *l. c.* p. 123. Coctione paratur. Extrinsicus in uterini sanguinis emansione & doloribus post partum inunctum.

b) SILICULOSÆ.

C O C H L E A R I A.

Linn. Syst. veg. p. 491. *Gen. pl.* p. 334.

Pharm. COCHLEARIÆ HORTENSIS *Herba.*

294. COCHLEARIA OFFICINALIS; foliis radicalibus cordato subrotundis, caulinis oblongis subsinuatis *Linn. Sp. pl.* p. 903. Cochlearia folio subrotundo C. B. *Icon: Flor. Dan. Tab.* 100. *Regnault Botan.* l'herbe aux cuilliers. Pl. biennis ad littora maris Angliæ, Belgii & regionum Europæ magis septentrionalis, crescens, sed & alibi a mare remotius, ut in rupibus paludosis & aggerum fossis Helvetiæ (*Hall. bist. fl. helv.* n. 503.). Colitur vero in hortis pharmaceuticis facili negotio, sponte quoque sese disseminat.

Et hæc culta acquiescere plerumque oportet extra solum natale stirpis, idque fit absque ullo virtutis dispendio. Nam quæ Hafniam in conserva ex Grönlandia transfertur (*V. cl. Lange versio Germ. libri Lind's Essay of preserving*

the Health of Seamen pag. 152.), paucis modo sufficere potest. Differt tamen a præfixa specie ad mentem quorundam illa, quæ remotissimis septentrionis regionibus in Spitzbergen (Martens *Spitzb. od Grönland. Reise-Beschr.* p. 45.), Grönlandia (Egede *gamla Grönland* p. 48.), crescit, & gratior sapore, amaro-dulcis atque mitior describitur, ut et instar acetarii oblectamenti causa ibidem ingeratur.

Herba) recens nostræ, h. e. folia cum petiolis decerpta, acris cum amaritie, &, si conteritur, naribus volatile aliquid offert, ut affines. Oves avide quidem in Islandia herbam devorant, indeque valdopere pinguescunt, sed caro inde acquirit ingratum saporem (Olsen *Reise durch Island* T. 1. p. 257.). Expressione efficaces partes una cum succo erantur. Transseunt hæc in aquam & in spiritum vini maceratione prægressa. Sed siccatione foliorum vel evaporatione menstruorum dissipantur. Opus igitur recente stirpe, quod optimum, vel præparatis postea significandis. In oleo autem essentiali latet volatile istud fugaxque, a quo tota fere stirpis virtus dependet. Hoc exigua quantitate destillatione cum aqua surgit. Adeo subtile est, ut unica ejus gutta spiritu vini soluta vel saccharo excepta uncis sexdecim vini vel alius liquidi odorem & saporem Cochleariæ impertiat. In aqua autem fundum petit (Cartheus. *M. m.* T. 1. p. 473. Lewis *M. m.* p. 225.).

Quæ supra (sub n. 281.) adversus alcali volatile, cui adscribunt multi virtutem stirpium nasturcini saporis odorisque, monui, ad Cochleariam etiam pertinet. Nam aqua ejus destillata concentratissima syrupi violarum colorem nullo modo mutat, succus ejus expressus hunc obscure rubrum reddit; nulla ebullitio ex aqua ejus destillata cum acido quodam minerali vel aceto mixta enascitur; nec cornu cerviustum spiritu vitrioli solutum ex affusa aqua destillata præcipitatur; affuso licet aquæ spiritu salis odor pristinus servatur; ita & solutio mercurii sublimati corrosivi ex instillata aqua nullam mutationem subit, Altmanu *Diss. de pl. antiscorb.* Exp. 1-8.). Imo Cochlearia cum carne bubula mixta intra quinque horas fermentationem etiam modicam subit, quin triginta horas post mixtionem & diutius servat acorem, qui coagulo lactis quod inducit extra dubium ponitur, & carnem diu a putredine tuetur (Pringle *Dis. App. Exp.* 35.). Hoc tamen acidum, fugax, nuncupat ill. De Haen (*Rat. med.* P. 8. p. 235.) in alcali mox degeneraturum.

In scorbuto primaria stirpium omni consensu est. Multæ in itinerariis cll. V. Linchoten, Maartens, Egede, Anson rel. leguntur historiæ hominum teterrimo scorbuto per longinquas peregrinationes marinas correptorum, sed eorundem, postquam in terram delati fuerint, sanatorum. Pu-

riori aeri, quo in terra gavili sunt, merito partem curationis tribuas; sed hi copiosissime simul stirpem comederunt, vel potius devorarunt, vel instar acetarii ingesserunt. Mira omnino naturæ providentia, quod iis locis, in quibus scorbutus quam maxime affligit, & sub iis conditionibus, quæ illi oportunitatem præbent primariam, medicinam tanti mali ultro offerat; prout in insulis maris australis Forsteri (*Reise um die Welt* p. 151.) stirpem, *Lepidium oleraceum* illis dictam, supparem illi virtute experti sunt. Fuit nauta adeo jam morbo fractus, ut, quum focii periculi confortii ejus eum in littus Groenlandiæ projecissent, ne manibus quidem Cochleariam decerpere valeret, unde pecoris instar ore depascere eam coactus, brevi temporis spatio convaluit (*Bachström de scorb.* p. 8.). Magis vero arti conforme est, succum expressum ingerere, vel solum, vel in connubio feri lactis, vel deficiente recens decerpta herba, conservam. Ad acria & callida antiscorbutica merito refertur, ut mitigare eam additis aliis, salva virtute, consultum sit. Hoc sine connubium acidorum eximium est, quæ & ipsa scorbutum adversantur; ut vel inde pateat, discrimina in scorbutum acidum, alcalinum &c. infirmo fulcro niti. Groenlandi Cochlearia & Acetosa junctim usi sunt, invitante ipsa natura, quæ utramque mixtim inter illos copiosissime profert (*Barthol. Act. med. Hafn. T. 1. p. 35.*), sed quod minus probo, ut condimento jusculi, quod ex carne cum avenacea vel hordeacea ptisana pararunt. Placet utriusque herbæ miscela & exercitatis medicis (*V. Swieten Comment. T. 3. p. 630.*), nec minoris faciendum additamentum succorum Limoniorum vel Aurantium. Ejusmodique miscela stirpis cum Acetosella vel pomis aurantiis varia forma memoriæ prodidit Sydenhamus (*Oper. p. 631.*). — Quum sæpe præterea necessitas incidat, integris familiis idque egenis succurrendi, cerevisia commendabilis, cujus dolio aliquot Brassicæ rubræ capitatæ minutim concisæ, Nasturtii aquatici vel Cochleariæ manipuli duodecim & Raphani rusticani libra una immissa; & hocce quidem liquido pro potu communi utantur (*Swieten l. c. p. 625.*). Islandis ferculis genus est Cochlearia concisa & sero lactis vel lacte, instar Brassicæ comesta. In aliud tempus servant herbam perstrata in magnis vasis conditam (*Olafsen l. c.*).

In rheumatismo vago, sive ut Sydenhamus eum vocat, scorbutico plurimum præstitit eo auctore (*Oper. p. 278.*), Electuarium ex conserva Cochl. hort. rec. unc. ij Acetosell. unc. j pulv. Ari compos. drach. ij (vel Rad. Ari rec. Gi Arab. ana tantum, Lewis) cum f. q. Syr. cort. Aurant. ut F. Elect. cujus drachmæ duæ ter de die per mensem integrum capiendæ cum aqua antiscorbutica & aromatica.

Efficaciam ejusdem confirmat cl. Lewis (*M. m. p. 224.*) multiplici experientia. Ad celandum ingratum saporem herbæ nux moschata maxime opportuna est. --- In exulceratione oris scorbutica confert succum applicare tantillo aluminis mistum.

Verus licet scorbutus in urbibus rarior morbus sit, quam empiricorum vulgus putat, vi tamen sua aperiente, & per ipsa nervorum stamina penetrante & antiseptica, suppetias in aliis quoque morbis fert. Nec parum potentia in lotio pellendo habet. In paralyfi nominatim & extrinsecus in gingivarum affectionibus, præparatorum varia forma, egregio auxilio est.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conserva) *Pharm. omn.* Hac forma stirps sine magno virium dispendio servatur.

Spiritus) *Pb. W. p. 190.* Destillatione herbæ recentis cum spiritu vini & aqua paratur. Recipit vires plantæ & servat, modo vasa bene obturentur, nam valde volatilis est. In scorbuto tamen pro usu interno postponendus herbæ recenti; calidus enim nimium est. Flatus etiam dissipat, & urinam movet. Triginta ad sexaginta guttæ aqua dilutæ dantur. Ad ulcera oris melle mistus confert. Intrat varias essentias, ut Essentiam antiscorbuticam) *Pb. W. p. 77.* & Ess. antarthriticam). I. M. Hoffmann, *l. c. p. 76.*, obsoletas.

Spiritus antiscorbuticus s. Mixtura simplex antiscorbutica Drawizii) *Pb. W. p. 198.* Descriptus ab auctore in libro *vom Schmerzmachenden Scharbock p. 159.* Fit ex spiritu Tartari & spiritu Cochleariæ, quibus Vitriolum ad rubedinem calcinarum irroratur, succedente digestionem & destillatione. Valde volatilis est nervosque vellicans, ut olfactus sterutationem moveat, & sapor vix feratur, nisi eandem quantitatem syrapi grati, ut Cinnamomi, admisceas. Præter vim in scorbuto, cui auctor præcipue adhæsit, laudabilis maxime in paralyfi recente, contra quam & pretium assignavit summus Werlhofius (*Obs. de febr. p. 145.*) exemplis in medium prolatis. Ipse in nobili juvene hemiplegia subito cum jactura loquelæ correpto, præmissis necessariis eximium ejus effectum vidi, ut nonnisi balbuties & levis claudicatio pedis superesset. Prodest & in febribus intermittibus splenicorum & scorbuticorum, languente digestionem ciborum a saburra viscida, biliosa, putrida (*Werlhof l. c.*); item in vomitu habituali biliosæ materiæ, qui & in homine septuagenario majori, eodem supra octo menses afflicto cessavit (*Werlh. in comm. Nov. Vid. Oper. Ed. Wichm. p.*

738.). Miscelæ cum syrupo guttæ triginta omni trihorio dari poterunt cum aqua simplici. Drawizius largiorem dosin propinavit.

Pharm. RAPHANI RUSTICANI S. ARMORACIÆ
Radix.

295. COCHLEARIA ARMORACIA; foliis radicalibus lanceolatis crenatis, caulinis incisissimis Linn. *Spec. pl.* p. 904. Raphanus rusticanus C. B. Icon. Regnault *Botan. le Rarissort sauvage*. Pl. perennis, locis humidis ad fossas, piscinas, rivulos crescens.

An sit *paravicinacea* Diosc. nondum constat.

Radix) cylindrica, brachium crassa, ramosa, alba. Recens tam acris, ut gustata linguam faucesque moleste pungat, lacrymas excutiat, nares fortiter feriat, sed effectu fugaci; cuti imposita eandem rubefaciat. Odore instruitur volatili, stimulante. Amittit, ut commune in hac familia est, hæc dotes siccatione vel coctione, involvitur & acrimonia ejus oleosis. Hinc si rasa tyrocnesti intinctui ciborum, carnis, piscium inservire debeat, mitigatur coctione, vel butyro liquefacto vel lacte vel amygdalis. Sic crebro in mensis transfertur, flatulentia sua & ructibus suballiacis imbecilli ventriculo molesta.

Acris & volatilis ejus pars tam destillatione quam infusione aquam vel spiritum vini ingrediuntur, & una cum aqua destillando ascendit olei exiguum scilicet $\frac{1}{25}$, sed valde acris odori & penetrantis, quod ipsum in aqua fundum petit. Aqua destillata signa alcali volatilis contenti manifestavit cl. Wiegleb (*Verb. d' alcal. Salze* p. 196.), eaque plura, quo saturatior fuerit.

Redeunt hic vires, incidens, antiscorbutica & diuretica, toties de affinis laudatæ.

Antiscorbutica eminet, innumeris experimentis confirmata. Sufficit illam vino vel cerevisia solam infundere Barthol. *Art. med. Vol. 4.* p. 130.). Cerevisiam magis compositam paullo ante indicavi. In Svecia serum lactis inde fit, Armoraciæ rasæ & aceto irroratæ lac coctum affundendo, caseumque auferendo (Linn. *Fl. Svec.* n. 580. & litt. ad cl. Lind in *Treatise on Scurvy* p. 264. sq.). -- Syrupum frigide factum in asthma thoracis scorbutico divinam medicinam vocat ill. vir (Linn. *loco proxime cit.* p. 205.). -- Scorbuticæ naturæ sine dubio fuit rheumatismus, qui fucci cochleari mane capto curatus fertur (Lange *misc. verit. med.* p. 40.). Russi oleum ejus in rheumatismis, affectionibus scorbuticis & ulceribus pertinacibus ad guttas triginta ingerunt, & extrinsecus illinunt (Sam. Gottl. Gmel.

Gmel. *Reise T. I. p. II. sq.*). — Arthriticis quoque solatio est. Decoctum ejus lacte paratum & per quatuor hebdomades in lecto potatum, ut sudor probe erumperet, dolores artuum vagos diurnos sopivit (Rayger in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann. 3. p. 244.*). Magis discrepat a vulgari modo radicem exhibendi is, quo ejus in exiguas particulas sectæ omni mane per mensem cochlear unum majusculum absque masticatione deglutiatur, insuper bibendo decocti summitatum Juniperi libram dimidiam. Crebra experientia sic successisse in arthritide & scorbuto narratur. Quod metuisset, ne ventriculo rosi nis sensum inferret, expressè negatur, nisi sub finem curationis (Auctor ejus est cel. Bergius in *Mat. med. p. 559.*).

Lithontripticis quidam Armoraciam annumerant. Non quidem huic rei favent experimenta cum decocto radicis & calculis e corpore humano exemptis a cl. Lobb descripta (*de dissolv. calculos p. 89. Exper. 96. 97.*) vitio forsitan, ut opinor, menstrui non satis commodi, vel quod ea calculi species experimentum casu subierit, quæ sua natura Armoraciæ vim eludit, nam non omnes eodem remedio subigi sese patiuntur. Nec magis favet experimentum cl. Hailes (*Stat. Ess. Vol. 2. p. 215.*), qui calculum in pulve ceparum emolliri vidit, licet Armoracia in alterum unius ejusdemque hominis calculum plane nullum effectum exereret. Calus tamen senis calculosi huc pertinet, qui poculo vini, in quo hæc radix intra linteum macerata, mane & vespere epoto intra triduum eo pervenit, ut nullo amplius dolore ex hacce causa vexaretur (Io. Bauh. *Hist. pl. T. 2. p. 852.*).

In hydropede obstruendi sua & diuretica potentia multum valet. Confert eo sine itidem vel succus cum saccharo vel vino remixtus (Heist. *comp. meda pract. p. 212.*) vel & cerevisia fortior acida Armoracia imprægnata (*Vet. Acad. Handl. 1766. p. 231.*),

Rasa demum radix recens ad unciam dimidiam cuti imposita epispastica efficacia eminet. Potest etiam eo sine cum seminibus Sinapi contritis & aceto maceratis misceri, addito fermento panis, q. s. ad consistentiam cataplasmatum. Ut similia stimulat revellitque in soporosis morbis, odontalgia, rel. Locus consuetissimus, cui imponitur, plantæ pedis sunt. — Eadem lege operatur in odontalgia rheumatica sedanda frustum radicis recentis gingivæ applicatum.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Raphani rustic.) *Pb. W. p. 6.* Recens omnino efficax.

Aqua composita) *Pb. Lond. p. 57. Edinb. p. 30.* Diversa quodammodo utriusque compositio, utramque vero intrat Armoracia, Cochlearia, flavedo corticum Aurantium, digesta cum spiritu vini: ut igitur sua efficacia non careat.

LEPIDIUM.

LINN. *Syst. vég. p. 489. Gen. pl. p. 333.*

Pharm. NASTURTII HORTENSIS Herba, Semen.

296. *LEPIDIUM SATIVUM*; floribus tetradynamis foliis oblongis multifidis, Linn. *Spec. pl. p. 899. a*, Nasturtium hortense vulgatum C. B. Est hæc Varietas foliis planis *Καρδαυον* Icon: Regnault *Botan. le Cresson Alenois. Pl. annua*, ignotæ adhuc patriæ; nisi fortan in insulis freti Magellanici (V. Schoutenii *novi Freti detectio*) crescat. Ast colitur in omni horto culinari.

Grate enim in mensis pungit linguam recens Herba) in Lactuæ conubio, quam per se inspidam, ut Dracunculus aliaque addita, sapidam reddit & concoctu faciliorem. Sapor odorque idem, qui in hujus familiæ plerisque, & pariter cum viribus siccatione ignisque vehementia fugax. Ea vero acrimonia illi inest, ut & inflammet & exulceret cutem. Nec discrepat a fociis vi antiscorbutica. Quin in eo præferenda hæc stirps, quod semina quovis anni tempore & facillimo apparatu germinent. Fieri hoc potest in gossypio supra aquam in vase plano tenuiter expanso, qua arte & ipsa aqua odore saporeque stirpis imbitur & scorbuto adversa redditur (Lind's *Means of preserving the health of Seamen p. 35.*). Exoptatissimos effectus contra hunc morbum edidit in itinere Guilielmi Corn. Schouten in freto Magellanico hæc vel similis planta, quam persimilem Nasturtio nostrati vocat editor itineris Schouteniani (*novi Freti detectio p. 35. 40. 41.*) quæ fortassis fuit Lepidium oleraceum cll. Forsterorum. Wedelio (*Misc. Nat. Curios. Dec. 2. Ann. 6. n. 89. p. 178.*) in hoc malo arrisit, herbam recentem carni vel succum embammatibus addere, præprimis autem panem butyro oblitum foliis recentibus obtegere. — Pituitam præterea primarum viarum & pectoris herba solvit, & appetitum cibi comesta excitat.

Ulteriori experientia explorandum, an tineæ capitis infantum herba vel trita vel frixa cum axungia porcina sufficiat (Paræus *Lib. 16. p. 462.*). Videtur morbus mere esse topicus, & notum, quam sæpe optima alias quævis eludat.

Semen) exiguum, rufescens, ovatum, lineatum. Acrius est herba, & emulatur sensu Sinapi semen masticatum. Vix unquam vero præcipitur.

Lepidium latifolium L. cujus icon in Regnault *Botanique*, la Passerage, præcedente specie longe mordacior, ut & inde Germanis Pfefferkraut dicatur. Plura vero licet medicinæ promittat, ad intinctus tamen unice hinc inde perennis hæc planta colitur.

T H L A S P I.

Linn. *Syst. veg.* p. 490. *Gen. pl.* p. 334.

Pharm. THLASPEOS Semen.

297. *THLASPI ARVENSE*; filiculis orbiculatis foliis oblongis dentatis glabris Linn. *Sp. pl.* p. 901. *Thlaspi arvense* filiquis latis C. B. Icon: Blackwell. *Tab.* 68. Pl. annua, vitium frequens agrorum.

Herba) Allium spirat sapitque, & hujus sapore inficit lac, butyrum, caseum, carnes boum & vaccarum, uti & ovium, si ea vescuntur, qui vero sapor intra triduum alio pabulo dispellitur (Hagström in *Vet. Acad. Handl.* 1750. p. 100.). Recens in cameras & lectos sparfa cimices lectularios fugat (Tiburtius *l. c.* p. 1766. p. 269. *sq.*). Amplius adhuc commodum præstat in granariis, in quibus servata vermes frumento infestos fugat (Gadd *systematiska Inledning i Svenska Land-skotselen* T. 3. p. 560. *sq.*).

Semen) exiguum, nigrum, subrotundum, nonnihil compressum & striis concentricis notatum. Acre nonnihil & amaricans, odoris alliacei. Angli plerumque illi substituunt semen *Thlaspi campestris* L. (Miller's *Botan.* p. 437.). Carere possunt utroque, quum proset Sinapi semen, nec nisi in Theriaca) prius dictum hodie usurpatur. Spondet tamen aliquam vim in scorbuto & ad pituitam incidendam.

Pharm. BURSE PASTORIS Herba.

298. *THLASPI BURSA PASTORIS*; filiculis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis Linn. *Sp. pl.* p. 903. Bursa pastoris major folio sinuato C. B. Icon: *Fl. Dan.* *Tab.* 729. Regnault *Botan.*, le Tabouret. Pl. annua, ubivis in rudatis, ad vias, & in muris obvia.

Mitior licet Herba) affinibus, non dissimulat tamen cognitionem. Nam manifeste extremi ramuli acres sunt calorisque sensum linguæ imprimunt, recte jam annotante Lobe-

belio (*Advers.* p. 76.). Non nigrescit solutio vitrioli martis ejus connubio. Cadit igitur vulgaris opinio, quod refrigeret & adstringat. Nec possum memet de adscripta isti in hæmorrhagiis cujuscunque generis, uteri, pulmonum, renunarium, etiam externi corporis, potestate convincere, auctores etsi fere omnes (e. c. Schröder *Tbes. pb.* p. 544. Sim. Paulli *Quadrip.* p. 254. Boerh. *Hist. plant.* Chomel *Usuell.* T. 2. p. 145. Geoffroy *M. m. Traité* T. 5. p. 400.) eandem referunt; quæ tanta adeo describitur, ut herba axillis subdita vel nuchæ applicata vel manu retenta stillicidium narium cruentum sistat. Par dubitatio animum subit circa diarrhœas & dysenterias, quas compescere iisdem fontibus traditur. Effectus in gonorrhœa (Sim. Paulli *l. c.*) eodem sine dubio fulcro imbecilli superstruitur. Itaque superflua.

O R D O XXIV.

PAPILIONACEÆ s.
LEGUMINOSÆ.

LUPINUS.

LINN. *Syst. veget.* p. 545. *Gen. pl.* p. 371.

Pharm. LUPINI Semen.

299. **L**UPINUS ALBUS; calycibus alternis inappendiculatis, labio superiore integro, inferiore tridentato Linn. *Spec. plant.* p. 1015. Lupinus sativus, flore albo C. B. Icon; Blackwell *Tab.* 282. Pl. annua patriæ adhuc ignotæ, sed in arceis hortorum vulgare ornamentum.

Semen) grande, orbiculatum, compressum arillo albo, medulla flava. Sapor ejus amarus ingratus, qui vero maceratione in aqua calida perit. Tempore jam Galeni (*Alim.* 13.) & Plinii (*Lib.* 18. *cap.* 14.) vulgare cibi genus fuit hominum, quod hodie fere omnino negligitur. In Catalonia & Italia saginandis bobus inservit (Chomel *Usuelles*

T. 3. p. 57.). Vanus itaque metus, ne interno usu noxam pariat, quem quidam aluerunt (C. Hoffm. *de offic. L. 2. c. 135. p. 403.* Sim. Paulli *Quadrup. p. 89.*), tantoque magis, quum vix ulla inter papilionaceas exstet venenata planta: flatulentiam autem gignere & copiosiori esu obflipare alvum facile largior. Lumbricos necare: intestinales in pulverem contritum vel decoctum vel & in linimento extrinsecus applicatum plures recensent; quorsum & refero Sim. Paulli (*l. c.*) historiam, quam ad probandam venenatam ejus naturam profert. Verior ejus indoles farinacea est, ut assinium, unde farina ejus aqua in cataplasma cocta, vel varie mixta aceto, melle aliisque pro resolvendis vel emolliendis tumoribus commoda. Amarities simul semen ad abstergendum idoneum reddit. Unde & decocto ejus cutis purgatur. Sed inter tot alia similium virtutum haud injuria superfluum semen censetur.

D O L I C H O S.

Linn. *Syst. veg. p. 547. Gen. plant. pag. 372.*

Pharm. SILIQUE HIRSUTÆ Setæ.

300. *DOLICHOS PRURIENS*; volubilis, leguminibus racemosis, valvulis subcarinatis hirtis pedunculis ternis Linn. *Sp. pl. p. 1019. Syst. veg. l. c. Mant. 2. p. 441.* Phaseolus americanus folio molli lanugine obsitis, siliquis pungentibus, semine fusco punctato Pluk. *Phyt. p. 214. fig. 1.* Conf. Iacqv. *Hist. stirp. amer. p. 201. Tab. 122.* & Kerr in *Med. Comment. Vol. 2. p. 202. sqq.* ubi descriptio accuratissima Anglice concinnata. Crescit in sylvis & fruticetis Indiæ orientalis e. c. Bengalix, item Americæ australis, ut in Guiana Belgica, item insulis Caribæis.

Legumen ejus coriaceum, quatuor vel quinque pollices longum, crassitie fere digiti in formam litteræ S tortum, obtegitur Setis densis e ferrugineo subfuscis & nitidis. Hærentes detritæ pruritus molestissimum et urentem cuilibet animi mali, quod tangunt, excitant, ut & æthiopes & barbari, quorum cutis densissima, eas reformident (Iacquin, Kerr.). Hinc & Bengalensibus *Cadjuel*, Gallis in Caribæis *Pois à grater*, Anglis in Bengalia *Couhage* vel *Cowitch* vocatur.

Non dubito virtutem anthelminticam ad hanc speciem referre, nixus ill. Iacquin & cl. Kerr descriptionibus, quæ & optime congruunt inter se & cum ista cl. Bancroft (*nat. History of Guiana in Southamerica p. 53. sq.*), qui posterior quidem solus inter hosce virtutem dictam memorat. Nec

veriti sunt auctores libri *medical Commentaries* Dol. prurienti adscribere illam. Ill. Bergius autem & in *Materia sua medica* p. 605. & in litteris ad me datis, (*m. Martio a. 1778.*) declaravit, ad Dol. urentem Linn. se iudice vermes necandi vim pertinere. Equidem pro pharmaceutico nomine elegi id, quo apud istos venit, qui systema non curant.

Quæ cl. Browne (*nat. History of Jam. p. 291.*) de effectu plantæ *Cowitch* contra vermes narrat, nullius fere usus sunt, quum speciem non definiens modo significet, in insulis Americanis ad ventum ex leguminibus syrupum anthelminticum parari. Setæ vero eorum unice adhibentur, frequentissime in Guiana & alibi, præcipue ab æthiopibus, infantibus non exclusis. Hæ ipsæ rigiditate & acumine suo mechanicè lumbricos, nam ad hosce unice hic respicitur, irritant & magna copia per alvum eliminant. Nam neque tinctura neque decoctum inde paratum eundem effectum præstat (*Bancroft l. c. p. 393.*). Ne vero injuriam similem ventriculo & intestinis, quam cuti, inferant, easdem cum syrupo vulgari commiscent, ad compagem electuarii liquidi cujus cochleare pro Thea infanti bienni vel trienni, & dupla quantitas adulto, mane jejuno ventriculo datur, iterando hanc dosin diebus subsequenter, subjuncta demum dosi Rhabarbari (*Bancroft l. c.*). Sunt & qui vesperi tantum setarum harum infanti septenni vel octenni exhibent cum syrupo, quantum unum legumen erogat, & mane purgans subjungunt (*Cochrane in med. Comment. T. 2. p. 83.*). Millena vero experimenta docent, tutissime hanc medicinam ingeri, quod tanto magis mirandum est sub empirica ista praxi, qua plantationum domini semel intra tres vel quatuor menses servis suis omnibus & singulis, & infantibus præcipue, absque ulla necessitatis inquisitione exhiberidictum medicamen curant (*Bancroft l. c. p. 391.*).

S P A R T I U M .

Linn. *Syst. veg. p. 553. Gen. pl. p. 368.*

Pharm. GENISTÆ Herba, Flores, Semen.

301. *SPARTIUM SCOPARIUM*; foliis ternatis solitariisque, ramis inermibus angulatis Linn. *Sp. pl. p. 996.* Genista angulosa & scoparia C. B. *Icon; Fl. Dan. Tab. 313.* Fruticulus in locis arenosis & elatis temperatoris Europæ crescens.

Hanc speciem loco *Genistæ tinctoriæ*, quam officinis dicit Linneus, multique alii post eum, ut Granzius, Vogelius,

lius, Bergius rel. propono, præeunte Hermanno, Chomelio, Geoffroy, Spielmanno, medicis Edinburgensibus (etiam hodie in *Pb. Ed. noviss. p. 17.*), & indubia experientia cum Spartio capta. Non tamen repudio, sal utriusque incineratione paratum, prout alia familia vegetabilium, earundem virium esse.

In œconomia non despiciendus fruticulus, pro sepibus vivis, quas ornat floris elegantia, ad alliciendas apes, pro foco, præter mox dicenda de floribus.

Foliis & Caulibus) sapor amarus nauseosus inest, quem tam aqua quam spiritus vini contrahit. Et hæc quidem partes lotium copiose movent, unde in hydrope aqua coctæ valde profunt (*Möhling Act. N. C. vol. 5. p. 22.*) Meadius casus hydropis pertinacis decocto summitatum ejus viridium, seminibus Sinapi superbibito, curati meminit (*V. supra de semine Sinapi*), quo ipso tam lotium quam alvus uberrime mota. Sed frequentior est cinerum vel salis inde eliciti in hydrope usus. Cinerum horum drachma una in tres doses per diem divisa, dein ad unciam dimidiam aucta, per lotii vias hydrope anasarca magnæ molis liberavit foeminam gravissime affectam (*Monro on Dropsy p. 64.*). Præstat vero lixivium ex iisdem parare. Quod, præeunte eximio Sydenhamo (*Oper. p. 497.*), commode fit ex cinerum ejus libra una, vini Rhenani libris quatuor, infuso pugillum unum vel alterum foliorum Absynthii vulgaris addendo; cujus liquoris uncia quatuor ter de die potentur, donec tumor disparuerit, sicque hydropes, pro deploratis habiti, devicti fuerunt, qui ipsi etiam ob ægri debilitatem purgantia non tulerunt. Inferioris fortis hominibus sufficit lixivium saturatissimum aqua factum, ad libram unam vel duas per diem potatum, quo ipso copia militum exercitus Svecici hydropem eluctata est (*Odhelius in Vet. Acad. Handl. 1762. p. 82.*). Subjungenda autem hisce resolvendo & lotium movendo egregiis, vel interpolanda commoda roborantia sunt. Quum cinerum efficacia a sale fixo, quod continet, dependeat, sal Genistæ purum vino acidulo solutum eodem successu hydropicis offertur.

Flores). Obsolevit fere plane hodie eorundem usus. In Avernia & Aquitania jam dudum acetarii instar a plebe copiose esitati sunt, & apud Brabantios nondum explicati, sale & aceto conditi, capparidum in modum (*Lobel. Adves. p. 407.*), item apud Noricos (*C. Hoffm. offic. p. 307.*). Hæc non bene conciliantur cum aliorum effatis, quod per se ingesti vomitum cieant, in decocto autem alvum moveant (*Sim. Paulli Quadrip. bot. p. 72. Böcler in Herm, M. m. T. 1. p. 321.*). Quæ ignominia huic stirpi illata inde videtur provenisse, quod eadem cum Spartio Dioscoridis habi-

ta fuerit. Nec infusum summitatum florentium copiose potum apud asthmaticos quondam aliud effecit, quam lotii excretionem & sreatum liberiolem (Lewis *M. m.* p. 292.). Reliquas virtutes adscriptas silentio prætereo, utpote fidei testibus destitutas.

Semen) subcylindricum, splendens, flavum, saporis dulcis, desit serius usurpari. In decocto blande vomitum movete Lobelius (*l. c.*) auctor est.

GENISTA.

Linn. *Syst. veg.* p. 536. *Gen. pl.* p. 368.

Pharm. RHODIUM Lignum.

302. GENISTA CANARIENSIS; foliis ternatis utrinque pubescentibus ramis angulatis Linn. *Spec. veg.* p. 536. *C. Cytisus canariensis sempervirens & incanus* Commel. *Hort. T.* 2. p. 103. *Tab. 52.* Arbor Hispaniæ & Canariensium insularum.

Incertum adhuc est, ex quam stirpe hoc lignum sit (Linn. *Diss. Observ. in Mat. med.* p. 7.), quamvis ill. præceptor Genistam dictam dubitanter in *Materia medica* Linn. (*Ed. i.* p. 347.), confidentius in *Speciebus pl.* (p. 997.), & postea (*Diss. de Opobals.* p. 2.) ex Aspalato quadam Brownii esse, proposuerit.

Lignum), h. e. lignosa radix, ex insulis Canariis, Antillis & orientalibus quibusdam regionibus transfertur frustis nodosis incurvis duris, unius vel alterius pollicis crassitie. Extrinsecus coloris albidii, interne luteo rufescentis, odoris rosei, quem rasum præcipue spargit, saporis subamari resinosi. Flammæ admotum facile ardet. Quo gravius est, & quo profundiore colore præ se fert, eo præstantius. Analysin chemicam etiam Chambers (*De Ribes Arabum & ligno Rhodio, Lugd.* 1724. 4.) præstitit. Aqua distillatione fragrante ejus odore imbuitur, & simul abripit etsi lente olei ætherei summe odori circiter $\frac{1}{32}$ (Cartheus. *M. m.* T. 2. p. 168.) vel $\frac{1}{50}$ (Lewis *M. m.* p. 354.) quod si modo lignum integræ notæ fuerit. Infusione tam aqua quam spiritus vini adscescit odorem saporemque ejus. Extractum aquosum nonnihil pungens & amaricans est, spirituosum vero & de fragrantia participat.

P R Æ P A R A T U M.

Oleum Ligni Rhodii destillatum) *Ph. W. p. 129.* Coloris initio est aurei, sensim rubicundi. Ut destillatione elici possit, lignum aliquot hebdomades antea aqua emolliatur, dein raspando super rota ferrea cuspidibus acutis instructa, & ope machinamenti, quod equus circumagit, voluta, comminatur (Ferbbers *n. Beiträge zur Mineralgesch. 1. B. p. 365.*). Ob odoris gratiam pomatis, balsamis rel. additur. Vim analepticam conjectura promittit; nondum autem experientia evicit. Inter aliam farraginem in Pulveribus sternutatoriis) *offic.* quibusdam occurrit.

O N O N I S.

Linn. *Syst. veg. p. 541. Gen. pl. p. 370.*

Pharm. ONONIDIS s. RESTÆ BOVIS Radix.
Herba.

303. *ONONIS ARVENSIS*; floribus racemosis geminatis, foliis ternatis, superioribus solitariis, ramis inermibus subvillosis. Linn. *Syst. veg. p. 641.* Si verum esset Löselii assertum, cui post *Flora Svec. Ed. 1.* subscripserunt ill. Linneus, Hallerus aliique magni botanici, stirpem iuniorem inermem esse, adultiorem spinosam: referendæ huc essent Varietatis nomine α , Anonis spinis carens purpurea C. B. β , Anonis spinosa, flore purpureo C. B. Sed Raius, Govanus aliique, & novissime cl. Rezius experimentis ductus (in *Phys. Sällsk. Handl. P. 1. p. 128. sq.*), diversas species declarant. Officinis vero speciatim dicata Ononis spinis instructa, cuius icon: Regnault *Botan. l' Arrête-Boeuf ou Bugrande. Pl. perennis vel frutescens, vulgaris ad vias & in aridis.*

Radix) pedem supraque longa, cylindrica, pollicaris crassitie, extus sulca, intus alba, descendens, adeo tenax, ut, quod jam antiquis notum, aratro remoram pariat, saporis subdulcis; quidam nauseosum & subfoetidum describunt (*New Dispens. p. 171.*). Cortici ejus major vis insidet (Sim. Paulli *Quadrip. p. 224.* Chomel. *Usuell. T. 1. p. 284.*).

Rarius quidem hodie præcipitur radix, sed hinc inde tamen seriori quoque tempore efficaciam suam, quæ in dubium vocari omnino cœperat, probavit; quin moleste quidam ægri ex eadem affecti sunt (Phlster Bergius *M. m. p. 601.*). Nempe aperiens & diuretica prædicatur, imo in calculo opportuna, præcursus veterum (Galen. *de simpl. L. 8. Diosc. Mat.*

Mat. m. Lib. 3. cap. 21. p. 180.) laude. Involuntarium adeo lotii profluvium ex manipulo ejus uno in vini libra una cocto, & casu singulari ob dysuriam capto, legitur exortum (*Lentil. Miscell. medicopract. p. 277.*), quod nimium mihi videtur. Vix suppar remedium in vesicæ vel renum calculo novit Sim. Paulli (*l. c.*), cui præconio etsi non adferri, non dubito tamen fabulum pellendo dolores a calculo mitigare posse. Et memorabile, medicum experientissimum (cel. Bergium in *M. m. p. 600.*) sæpe in ischuria ex calculo vesicæ levamen decocto attulisse, ubi alia non profecerant. Efficacia, quam quidam (Matthiolus in *Diosc. L. 3. c. 18. p. 501.* Scultetus in *Obs. n. 74.* Nebel in *A. N. C. Vol. 2. Obs. 3. p. 12.* sed hic posterior quidem in connubio purgantium & emplastri discutientis, item Bergius *l. c. p. 12.*) pulveri tribuerunt in sarcocole, majori jure ad hydrocelem referri arbitror, cum altero malo forsitan confusam. Animadvertit & in eam laudem Pfisterus (*de Hydro-sarcocole §. 50.*), qui non in omnibus lotium movisse queritur. Hydro-sarcocelen tribus casibus omnino dissipare contigit ill. Acrel. (Bergius *l. c.*). In pulvere igitur ad drachmam unam vel & in decocto aquoso conducit, præcipue cortex ejus.

Herba) rarius adhuc decernitur. Decoctum hujus ex pugillo uno & aquæ libra dimidia modico igne paratum, & longa primum ferie dein per intervalla mane potatum, homini diu calculoso tam felicem præstitit opem, ut quævis pristinarum molestiarum filerent. An ipsa diathesis calculosa eo sublata, dici nequit; certe nullum calculi vestigium postea in cadavere existit (*De Haen Rat. med. P. 6. p. 289.*).

V I C I A .

LINN. *Syst. veg. p. 552. Gen. pl. p. 376.*

Pharm. FABÆ Semen, Stipites, Flores.

304. *VICIA FABÆ*; caule erecto, petiolis absque cirrhis Linn. *Sp. pl. p. 1039.* Faba C. B. *Κυαμος* Græc. Icon: Renault *Botan. la Fève de Marais. Pl. annua, in Ægypto & ad mare Caspium in confiniis Persiæ* (Lerche in Linn. *Syst. veget. p. 554.*) spontanea, colitur in hortis agrisque copiose.

Semen) reniforme, compressum ex arillo crasso gilvo & medulla alba, dum siccum est, constans, callo lineari infidens. Maxima est indigenarum vel apud nos hospitantium

tium plantarum. Varietas semine minori mensas etiam delicatiorum intrat. Altera vero semine majori ægrius concoquitur & flatulentior, præcipue arillis nondum exuta. Utriusque semen tam ante maturitatem, quam siccatum coctione prægressa editur. Præstat vero seminibus tenellis vesci, utpote tenuioribus longe, & horum quidem legumina concisa nonnulli simul comedunt. Farina seminum in officinis occurrit, & ut aliæ similes Lupini, Ervi, Fœnugræci, Lentium, Orobi, frumentorum, calefacta resolvit, cocta aqua vel lacte emolliendis & maturandis tumoribus infervit. Sordes abstergere cutaneas decoctam quidam volunt. Additur Farinis nomine quatuor resolventium) venientibus.

Stipites). Incineratione copiam salis fixi largiuntur, quod, ut supra (p. 190.), sub Spartio de ejusmodi salibus generatim dictum, lotium potenter pellit. Confert eo sine cineribus infundere vel vinum vel aquam.

Flores). Recentes gratum, ad illum Lili candidi accedentem, odorem spirant, qui vero siccatione perit. Aqua destillata olim inde parata, quam cosmeticam habuerunt, sed immerito.

E R V U M.

Linn. *Syst. veget.* p. 554. *Gen. pl.* p. 376.

Pharm. LENTIIUM Semen.

305. ERVUM LENS; pedunculis subifloris, seminibus compressis convexis Linn. *Sp. pl.* p. 1039. Lens vulgaris C. Β. Φακος Græc. Icon: Rivin. *Fl. irreg. tetrap.* T. 35. Pl. annua, in Gallia inter segetes, & in Valesia in vineis sponte crescens, alibi in Europa copiose in usum culinarem in agris colitur.

Duplex ejus varietas: semine α , majori & β , minori (Icon utriusque: Rivin. *l. c.*). Utrumque orbiculare compressum margine acuto, arillo cinereo bruno, medulla fusca. Pisorum instar coquantur lentes, non ingrati quidem saporis, sed flatibus molestissimæ & discillimæ concoctu, ita ut his, quos debilitas primarum viarum tenet, integræ secedant, hinc nonnisi laboriosæ vitæ hominibus concedendæ. Flatulentia adeo equos necasse legitur (Ellis apud Hall. *fl. helv.* n. 421).

Abesse possent lentes commode ex foro medico. Merito hodie ridemus Arabum & sequiorum quorundam in pellen-dis variolis, & morbillis laudem, quæ si quid veri involvit, hoc decocti unice calore, quantum capio, continetur. Plus

Omnino interest, ad fœdas post variolas cicatrices a facie arcendas, hanc decocto lentium, dum siccati incipiunt, crebrius fovere (Chomel, *Ufuell. T. 3. p. 61.*).

Farinæ seminum pretium sub n. 197. jam statui; sed vix unquam hodie curatur.

Pharm. ERVI s. OROBI Semen.

306. *ERVUM ERVILIA*; germinibus undatoplicatis, foliis impari-pinnatis Linn. *Sp. pl. p. 1040.* Orobis filiquis articulatis, flore majori C. B. Icon; Rivin. *Fl. irreg. terrap. Tab. 61.* Pl. annua australiorum Europæ regionum & Orientis.

Alimentorum pro hominibus numerum olim auxit, sed vetat ejus insalubritas, nam panis ex semine vel solo vel cum Triticis coctus crurum imbecillitatem produxit, ut scipionibus binis ininiti opus esset, vitio extensoribus musculis inducto (Binninger *Obs. & Curat. med. Cent. 5. Obs. 70. p. 571, sqq.* Conf. Vallisnieri in *Galer. di Minerva T. 4. p. 240.*). Ipsos equos, qui plantam integram devoraverant, tanta crurum & tibiærum imbecillitas corripuit, ut vix insistere pedibus possent, sed per longum temporis intervalum contremiscerent (Binninger *l. c. p. 574.*). Gallinas distensione ingluviæ semen necat (Rossi *de plant. venen. p. 39.*). Nihilominus in Helvetia cum Lentibus & Viciis feritur (Hall. *stirp. helv. n. 420.*).

Superfluum inter medicamina, ut tamen *Farinæ* ejus virtus secundum n. 197. pariter djudicetur. Hæc similiter Farinis quatuor resolventibus) adscripta.

C I C E R .

Linn. *Syst. veg. p. 554. Gen. plant. pag. 377.*

Pharm. CICERIS Semen.

307. *CICER ARIETINUM*; foliolis ferratis Linn. *Sp. pl. p. 1040.* Cicer sativum C. B. *Epist. 1. & 5 Græc.* Icon: Regn. *Botan. le Pois Chicke*; item in Clewbergii *Diff. de variis frumentorum & leguminum speciebus vet. test. Ups. 1760.* Pl. annua, in agris Palæstinæ, Hispaniæ, Italiæ spontanea.

Arilli Seminis) color variat; unde distinctio inter Cicer album, rubrum, nigrum; ad quam non video in usu respici. Est subrotundo-nodosum, cuspidè incurva, magnitudinis pisi, medulla flavicante. Tam elcæ nomine, quam medelæ, jam antiquitus cognitum. Sunt (Bochartus in *Hieroz. P. 2.*

p. 46. Shaw *Travels* p. 222. item Clewberg *l. c.* p. 38.), qui per vocem Kali in 2. libro Samuel. cap. 17. v. 28. secundo loco memoratam Cicer tostum intelligunt; nam in univ-
 sum illa in sacris litteris tostum, frictum sive torrefactum
 esculentum quoddam significat (10. Gesner *Diss. Phytogr.*
sacr. Spec. P. 2. p. 10.). Quicquid sit, fricti Ciceris tam
 Græci varii quam Romani meminerunt, tanquam cibi spe-
 ciei (Galenus. Bochart *loc. cit.*). Et adhuc hodie in plateis
 orientalium urbium copiose in cupreis sartaginibus & fur-
 nis semina hæc torrentur (Shaw *Travels l. c.*); nam co-
 quendo non sinunt sese in pulpam redigi. Tosta Coffeæ non
 dissimilem potum suppeditant (Reichart *Gartenschatz* T. 5.
 p. 163.). Farinam quoque eorum in lacte elixatam, vel Ci-
 cera in aqua elixa vel alio modo præparata antiqui com-
 derunt; valentius adeo nutrire, quam fabas, Galenus (*de*
alim. facult.) affirmat, sed itidem flatulenta. Tum quoque
 jam moris fuit, immatura & virentia ingerere, qui & ho-
 die in Italia obtinet, ubi, ut in aliis Europæ australis re-
 gionibus, pro usu cibario seritur. Præstant vero omnino in ju-
 sculis decocta. --- Lotium pellere semina notatum, ut &
 exulceratam vesicam renescq e lædant (Diosc. *M. m. Lib.*
 2. p. 126.). Hac vi unice niti videtur illis adscripta, sed
 non experimentis fides confirmata, in calculo frangendo po-
 tentia. Nec illam evincit Augerianum remedium (Vid.
 Schultz *Dissert. an dentur medicamenta calculum &c.* p. 24.
sqq.), quum decoctum Cicerum non solum, sed instar ve-
 hiculi efficacioris remedii captum fuerit.

Farina seminum, ut similes aliæ, pro diverso externæ
 applicationis modo resolvit, maturat. Sed obsolevit fere omni-
 no in medica praxi.

GLYCYRRHIZA.

Linn. *Syst. veg.* p. 557. *Gen. pl.* p. 380.

Pharm. GLYCYRRHIZÆ s. LIQUIRITIÆ Radix.

308. GLYCYRRHIZA GLABRA: leguminibus glabris, sti-
 pulis nullis, foliolo impari petiolato Linn. *Syst. veg. loc. c.*
 Glycyrrhiza siliquosa & germanica C. B. Γλυκυρριζα Theoph.
 Γλυκυρριζα rel. Græcorum. Conf. descriptio amplior ill. Pal-
 las in *Reise durchs Russ. Reich* T. 1. p. 498. n. 120. Icon: Re-
 gnault *Botan. la Reglisse*. Pl. perennis in Franconia, His-
 pania, Gallia inferiori, Italia, item in australiori deserto
 ad Iaikum Rutheniæ sponte crescens. Sed in Anglia, Lo-
 tharingia aliisque locis copiose colitur. In horto nostro bo-
 tanico floræt quidem quotannis, sed raro legumina format

Translatio ejus difficulter succedit ob fibrarum paucitatem. Quum fructum referre Platani pilulas & asperiores significet Dioscorides (*Mat. m. Lib. 3. cap. 7.*): de *Glycyrrhiza echinata* Linn. eum loqui vero simile est, & hanc nominatim veteribus usitatam. Cujus etsi radicem alterius vini dulcedine & gratia Lobelius (*Advers. p. 405.*) affirmat, copiose tamen ad Volgam effoditur, ac ex eadem in pharmacopolio Astrachanensi tanta copia luccus paratur, ut imperio toti Ruthenico sufficiat (Lerche in Gmel. *Fl. Sibir. T. 3. p. 32.*) Litteris d. 10. Nov. a. 1778. etiam L. B. De Asch certiorum me fecit, utramque in Russia jam paripassu & prescriptionibus medicis & effectu ambulare. Quod & confirmat, quæ novissime in lucem prodit, *Pharmacopœa Russica p. 25.*

Radix) Gl. glabræ repens, sed profunde descendens, tenax, pollicem vel infra crassa, extrinsecus bruno fusca &, dum sicca est, rugosa, interne flavescens coloris. Transversim secta, etiamsi sicca, radios & vasa succola prodit, quæ majora & distinctiora sub microscopio in Hispanica radice, quam Franconica, apparent. Unde argumentum capitur haud improbabile, istam huic præferendi (Wedellii & Schmidii *Diff. de Glycyrrh. p. 9. sqq.*) quæ, sive Hispanica, & dulcedine reliquis antistat (Spielm. *M. m. p. 456.*). Sapor radice dulcis, imprimis parte corticali, & nonnihil mucilaginosus; diutius gustata levem amaritiam præ se fert. Coctione ingrate amarescit. Aqua extractum dimidii fere ponderis radice eruitur; spiritu vini autem extractum, quod modo quartam circiter ejus partem constituit; quod ipsum prius dicto dulcius longe est, utpote non insipida mucilage commistum (Lewis *M. m. p. 297.*). Ab aliis dulcibus Glycyrrhiza in eo differt, quod difficile fermentationem subeat. Ore retentam sedare sitim vetustissima observatio est (Theophr. *l. 9. cap. 13.*), ut ideo *αδύρον* dicta. Succum eliquatum idem facere (Diosc. *l. c.*). Unde hydropticis graviter sitientibus eximium solamen radice masticatio asert, vetusta pariter experientia (Plinii *Lib. 22. cap. 9.*), quam hodierna læte confirmat. Stimulos præterea acres involvit, fibras relaxat, exulcerata abstergit, & aliorum dulcium in modum blande resolvit. Frequens igitur ejus usus est in tussi, raucitate, screatu, in affectionibus pectoris imo inflammatoriis languente, in nephritide, stranguria, erosionibus faucium. Pro hisce scopis vel pulveri locus est, vel concisa radix in infuso theæformi cum aliis propinatur. Si decoquenda, nonnisi ad finem coctionis reliquorum addenda, ne amarities fastidium pariat. Prostat & copia præparatorum, in quibus crebrius, quam per se, ægris offertur. Additur subinde radix alijs ad celandum ingratum eo-

rundem saporem, prout pilulis pulvis vel eo sine inspergitur, & ne inter sese cohærescant. Quantum conferat, ut cortex Peruvianus gratus ingeratur, alibi jam significavi (*App. med. T. I.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Succus vel Extractum) *Pharm. omn.* Isti in Hispania parato prærogativa vulgo conceditur. Ibi in Catalonia præcipue ex radicibus siccatis aqua coctis expressione eruitur succus & in extracti tenacitatem coctione spissatus ulterius solum vi densatur. Forma subeylindrica venditur longitudine sex pollicum, crassitie unius vel majori foliis laurinis obvolutus, in fractura splendens. Dulcis saporis cum levi amaritie. Rejiciatur empyreuma sapiens vel olens, & qui lingua diffuens fæces relinquit. Liberatus ab hisce nova solutione & decantatione Succus Liquiritiæ depuratus (*Ph. Dan. p. 249.*) audit. Hac extracti forma omnium creberrime radix in usum vertitur. In tussi & reliquis pectoris affectionibus dictis non privandum sua laude, vel per frustula ore liquatum, vel in linctu oxymelle commixtum, vel aqua destillata solutum & aliis commodis mixtum. Pauperes utiliter decoctum avenæ, in quo solutum fuit, potant. Larga vero ejus copia requiritur, ad sesquiunciam per diem (*Tiffot Avis p. 181.*). Instar suppositorii usurpatum in hæmorrhoidariis ardorem ani levat (*Störck Unterrichts für Feld- und Wundärzte T. 2. p. 81.*).

Pasta Liquiritiæ) *Ph. W. p. 135.* Ob decoctum radices Gummi Arabico & saccharo a. l. junctum lubricandis faucibus & acri stimulo ad tussim vellicanti involvendo inservit. Pertinaciori autem tussi non sufficit.

Bacilli de Liquiritia albi (s. Liquiritia alba cocta) *Ph. W. p. 27.* Constat ex G. Arabico, Speciebus diaireos & diatraganthæ, radice Liquirit. & Amylo, addita demum copia Sacchari & mucilagine Tragacanthæ. In mitioribus faucium & pectoris affectionibus pariter locum habet.

Bacilli de Liqu. citrini). *l. c. p. 28.* Ex radice Liqu. Ireos Florent. Amylo, Croco, Saccharo cum mucilagine Tragacanthæ in suam formam redactis. Croco ob exiguam quantitatem nonnisi color, nec ulla anodyna efficacia, in hisce debetur. Ob mucilaginem parciolem minus involvunt, quam præcedentes.

Trochisci Bechici albi) *Ph. W. p. 234.* Ejusdem fere compositionis, ac bacilli de Liquir. albi, & valor idem. Sed omitti hic possent ob defectum radices Glycyrrhizæ.

Trochisci Bechici Citrini) *l. c.* Proxime accedunt ad

nuperrime dictos selectu partium, sed loco Amyli radix Liquiritiæ & Crocus adduntur. Prioribus efficaciores.

Trochisci Bechici nigri) *l. c.* Accedunt semina aromatica Anisi & Fœniculi & succus Liquiritiæ, unde color nigricans. Efficacius resolvunt, quam reliqui.

Syrupus Ciycyrrhizæ) *Pb. W. p. 211.* Compositus justo magis, radicem Glycyrrh. herbasque capilli Veneris & Hyfopi comprehendit. Dictis pectoris vitiis dicatus, rarioris hodie usus.

Unguentum de Liquiritia) *Pb. W. p. 244.* Obsoletum. Plurimum vis a Nihilo albo, Cerussa & Camphora in excoarationum & fissurarum sanatione, contra quas laudatur, derivanda.

Elixir pectorale Regis Daniæ) *Pb. W. p. 54.* Simplicius occurrit in *Pb. Dan. p. 149.* Elixir pectorale Wedelii) *Pb. W. l. c. Species Tragac. frigid.). Pb. W. p. 180.*

Pharm. Ruth. GLYCYRRHIZÆ Radix.

309. *GLYCYRRHIZA ECHINATA*; leguminibus echinatis, foliis stipulatis, foliolo impari sessili Linn. *Syst. veg. p. 557.* Glycyrrhiza capite echinato C. B. Conf. prolixior descriptio cel. Pallas in *Reise durchs Russ. T. 1. p. 498.* Icon: Jacq. *Hort. Vindob. Tab. 95.* Pl. perennis, cr. in australioribus regni Ruthenici & Apulia. In horto nostro quotannis flores maturaque semina fert.

Commode substituitur in Ruthenia præcedenti speciei; de qua re vide supra p. 196.

A S T R A G A L U S.

LINN. *Syst. veg. p. 566. Gen. pl. p. 385.*

Pharm. TRAGACANTHÆ Gummi.

310. *ASTRAGALUS TRAGACANTHA*; caudice arborescente, petiolis spinulentibus Linn. *Sp. pl. p. 1073.* Tragacantha C. B. Du Hamel *Traité des Arbres T. 2. p. 343. cum fig.* Icon: Regnault *Boran. la Gomme adragant.* Frutex exiguus Gallo-Provinciæ, Italiæ, Siciliæ, Candiæ, ubi in monte Ida crescit, & aliarum Orientis regionum.

Gummi) hoc sponte ætate adulta erumpit per corticem ex trunci & ramorum medulla, uti & interstitiis fibrarum radiatim dispositarum ipsius ligni, ubi coacervatum novo

urgentis a tergo rivo ulterius propellitur. Qui mora & calore coit gummosus succus, ulterius contactu aeris densatur. Sicque laminarum rugosarum, lineam plus vel minus crassarum, intestinulorum instar contortarum, vel granorum forma sæpe cavorum stirpi adhæret, ut ex icone Tournefortii (*Voyage du Levant T. 1. p. 21.*) cognoscere est. Colore variat, unde distincto in *Tragacantham albam & flavam* s. *rufam*. Prior utpote purior unice in medicum scopum servari debet, altera sordibus variis inquinata opificibus relinquenda. Transfertur utraque magna copia ex Turcia. Nam arbores Europæ vel nihil vel exiguum modo gummi suppeditant. Gummi probæ notæ subpellucidum, fragile, odoris saporisque expers est.

Longe difficilium solvitur aliis gummatibus aqua & vix perfecte, nempe intumescit quidem & in majori copia aquæ agitatione sese commiscet cum eadem, sed illa inde turbida evadit, & conciliata isti quiete mucilago fundum petit, & aqua pristinam limpiditatem recuperat. Hinc & mucilago ejus difficilium longe & minus constanter agitando oleum cum aqua copulat, quam illa Gummi Arabici, & ad combinanda balsama cum eadem per trituram largiori quantitate opus est, nec tam diu connubium istud perdurat. Nec tam apte acidum vitrioli obvelat (*French in mcd. Observ. and Inquir. Vol. 1. p. 423. 425.*). Frustra & tentatum, triturando illam cum mercurio vivo conjungere (*Plenk's Art. d. Quecksilber zu geben, Exper. 9. p. 28.*). Frigida tamen aqua Tragacantham absque prævia ejus in pulverem comminutione perfecta intra quinque vel sex horas solvi posse, cl. Ruty (*Obs. on the Lond. & Edinb. Dispensatories p. 179.*) asseverat. Drachma ejus una libræ uni civili aquæ syrupi spissitudinem inducit (*New Dispens. p. 136.*). Vix unquam sola exhibetur, sed commista aliis, idque plerumque soluta, licet in pulvere minus fastidii pariat. Ægre tamen in pulverem redigitur. Acrem stimulum, diarrhœam vel dysenteriam suscitantem, ut alia gummosa, involvit, humores tenues incrassat, jacturam glutinis naturalis cavorum, ut in stranguria inde orta, resarcit, fissuras labiorum vel papillarum consolidat. Mucilago ejus ad compingenda varia in trochiscos, bacillos, pilulas, crebri usus est. Additur & aliis, quæ acrimonia sua infesta esse possent, exemplo Trochiscorum Alhandal, pilularum Werlhoffii contra rabiem caninam, rel.

Simile Gummi suppeditat *Pterococci abyssylli* Pall. (*Reise d. Russl. T. 2. p. 322. Tab. 5.*) radix recens incisa.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Species Diatragacanthæ frigidæ) *Pb. W. p. 180.* componuntur ex *G. Tragacantha*, Arabico, Amylo, Glycyrrhiza. Si femina quatuor frigida, superflua, addantur, id pro desiderato fiat, ne rancore, in quem ista inclinant, pulvis noceat. Pulvis Diatragacanthæ *Pb. Ed. p. 73.* omittit *G. Arabicum*, utpote superfluum. Pulvis e *Tragacantha* compositus) *Pb. Lond. p. 89.* præter dicta e *Pb. W. Saccharum* recipit. Species hæ demulcent, involvunt, & in tussi & diarrhœa crebro præcipiuntur.
Trochisci) &c.

GALEGA.

Linn. Syst. veg. p. 565. Gen. pl. p. 384.

Pharm. GALEGÆ Herba.

311. *GALEGA OFFICINALIS*; leguminibus strictis erectis, foliis lanceolatis striatis nudis *Linn. Spec. pl. p. 1062.* Galega vulgaris *C. B. Icon: Miller's Figures of plants Tab. 137. Regnault Botanique le Galega ou la Rue de Chèvre.* Pl. perennis, in Hispania, Italia, item in Rhætia & Scaphusia crescens.

Herbæ) odor saporque vix ullus, ut nec inde multas vires expectes. Nec experientia fidem assignat. In Italia folia loco acetarii sunt (*Chomel. Usuell. T. 1. p. 400.*). Enervare morsum venenatum serpentum perhibitum, a quo veneno extenderunt efficaciam ad miasma malignarum febrium, quin ipsius pestis, in succo vel decocto cum aceto vel sudoriferis (*Conf. de hisce Casp. Hoffm. in med. offic. Lib. 2. p. 305.*). Et hujus in peste virtutis exempla duo de conserva ex foliis recentibus narrantur (*Boyle Works Vol. 4. p. 292.*). Memoratur & succi vis anthelmintica (*C. Hoffm. l. c.*). Hinc inde experientia clarus Anglus (*Bisset in Med. Essays p. 163. 170.*) nuperius, oblivione fere data planta, infusum Galegæ præcipit tanquam vehiculum aliorum remedium, licet scopus ab illo non significetur, in dysuria chronica & chorea St. Viti.

TRIFOLIUM.

Linn. *Syst. veg.* p. 1077. *Gen. pl.* p. 387.*Pharm. MELILOTI Herba c. Floribus.*

312. *TRIFOLIUM MELILOTUS OFFICINALIS*; leguminibus racemosis nudis dispermis rugosis acutis caule erecto Linn. *Spec. pl.* p. 1078. α , flore luteo; f. *Melilotus officinarum* Germaniæ C. B. Icon; Regnault *Botan.*, le Melilot. Pl. annua vel biennis, ad vias in collibus crescens.

Varietas flore luteo manifeste magis odora altera, albo instructa. Odor in siccata planta longe fragrantior, sapor subamarus herbaceus. Acrem plantam contra suetam sententiam habet Hallerus, ita ut casu sese admiscens feminibus Lini in angina nocuerit (*Hist. stirp. helv.* n. 362.). Flores præferuntur vi foliis, Jumenta delectantur Meliloto, & horum in usum in Anglia seritur (Raii *Hist. T. 1.* p. 951.). Vix unquam usurpatur hodie interne, unde sparsas laudes decocti in colica, inflammationibus imi ventris, retentione lotii, doloribus post vel ante partum, tympanite, fluore albo, non moror. Discutere extrinsecus applicatum, verius præconium; de anodyna autem vi & emolliente dubito. Sicca igitur epithemata vel fluida, uti & cataplasmata, intrat. Addi clymatibus n n repudio, si status sint discutiendi. Præcipue vero pro emplastro sui nominis colligitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua destillata) *offic.* nonnihil odora. Obsolevit.

Emplastrum de Meliloto) *Pb. W.* p. 67. Antiquæ originis formula, Galeni tempore prioris, sed a Mesue aliisque postea multipliciter mutata. Hinc & maximi in ejus compositione dispensatoriorum dissensus obtinent. Simplicitissimum & vere nomine suo dignum est Emplastrum de Meliloto simplex) *Cod. med. Paris.* p. 145. ex summitatibus Meliloti, iuvo bovillo, resina & cera. Prolixiora reliqua in *Pb. Dan.* p. 159. *Pb. Svec.* p. 102. & *Pb. W. l. c.* obvia, quæ omnia, etsi inter se diversa, complectuntur varia discutientia & emollientia. Odorem gravem in universum spargit. Ad tumores discutiendos, vel emolliendos, præcipue glandularum maxillarium & parotidum, imponi solet. Quæ vires vero admixtis aliis potius quam Meliloto videntur adscribendæ. Emplastro vesicatorio additum dolorem ex ejusdem effectu mitiorem reddit.

TRI-

TRIGONELLA.

Linn. *Syst. veget.* p. 576. *Gen. pl.* p. 388.

Pharm. FŒNUGRÆCI Semen.

313. *TRIGONELLA FOENUM GRÆCUM*; leguminibus fessilibus strictis erectiusculis subfalcatis acuminatis, caule erecto Linn. *Spec. pl.* p. 1095. Fœnum græcum sativum C. B. Icon: Regnault *Botanique la Fœnu grec.* Pl. annua, crescens in Galliæ australis arvis.

Semen) oblongum, tereti compressum utrinque truncatum, bruno luteum, sulco obliquo, Melilotum olens, amarum. Mucilaginem includit, tam copiosam, ut seminum uncia una aquæ unciis sexdecim lentorem & mucilaginosam naturam caloris ope conciliet (Cartheus. *M. m.* p. 177.). Extractum aquosum $\frac{1}{2}$ circiter totius ponderis constituit, estque amaricans & odore seminum imbutum. Magis tamen saporem odoremque servat spirituosum (Lewis *M. m.* p. 278.).

Rarissime ore capitur in decocto vel infuso, etsi mucilaginosâ natura & odor indicet præter vires mucilaginosas communes resolventem semini competere. Acquiescunt vero fomento vel cataplasmate ex farina ejus parato, quando emolliendi vel maturandi sunt tumores, & clymate ad eluendam blande alvum. Et ne in hoc scopos quidem crebro usurpatur,

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Recipitur hoc semen in Unguenta & Emplastra varia, ut Oleum e Mucilagibus *Pb. Lond.* p. 106; Unguentum Althææ *Pb. W.* p. 239.; Emplastrum Diachylon simplex *Pb. W.* p. 63.

O R D O XXV.

LOMENTACEÆ s. PAPI-
LIONACEIS AFFINES.

CASSIA.

Linn. *Syst. veg.* p. 326. *Gen. pl.* p. 206.*Pharm.* α SENNÆ ALEXANDRINÆ Folia, Folliculi.

β SENNÆ ITALICÆ Folia.

314. **C**ASSIA SENNA; foliis seiugis subovatis, petiolis eglandulatis Linn. *Syst. veget. pag.* 327, ^a, Senna Alexandrina f. foliis acutis C. B. Moris. *Hist. cl. T. 2.* p. 201. *Secl. 2. Tab. 24. fig. 1. b*, Senna Italica f. foliis obtusis C. B. Moris. *l. c.* p. 200. *f. 2. t. 24. f. 2.* Monographiam hujus, cum Icone eximia, præstitit Salvador Soliva in *Dissertacion sobre el Sen de Espanna, Madrid 1774.* Planta annua. Prior crescit sponte in Ægypto superiori (Hasselquist), etsi, quod mirum, ab Alpino non memoratur, & teste Blondelio (in *Savary Diction. 2. p. 1527.*) etiam in Arabia circa Mocham. Alteram, quæ in Italia, item Gallo-provincia crescit, ex priori fieri cultura affirmat cl. Govan in litteris ad Solivam *l. c.* qui ipse rei subscribit.

Brevius perfungar consideratione *Senna Italica*, quæ quidem aliquando a mercatoribus alteri substituitur. Prærogativam Fallopius (*de simpl. purg. c. 59.*) Italicæ jam tribuit, utpote ut plurimum recentiori & pro nostra temperie aptiori. Plerique tamen auctorum virtute eam debiliorem altera declarant. Sese opponit huic judicio Cl. Soliva, demonstratum cupiens utrique eandem efficaciam competere, quin effecit sua commendatione in Hispania, ut ibidem uberior Italica coleretur. Sufficere hanc ipsam, altera etsi non nihil debiliorem, ita ut dosi quarta parte majori opus sit, ulterius nupera experimenta numerosa cl. Coste &

Wil-

Willemet *Essais sur quelques Plantes indigenes medicinales*, à Nancy p. 25. sq.) edocuerunt, quin præstare, quod torminum longe minus excitet. Uncia una hujus gummofarum partium drachmas tres præbet, resinofarum ultra scrupulos duos. Infusum ejus aquosum nauseosi pariter odoris est; nec defunt vestigia olei istius paullo post de altera Senna describendi. Infantibus hydropicis hujus drachmæ duæ ad unciam vel selquiunciam in infuso datæ. Nec nocuit puerperis partu difficili debilitatis (*l. c.*).

Subinde Sennæ, præcipue, Italicæ, foliis surrogantur folia *Colutea arborescentis*; arboreæ, foliis obcordatis Linn. *Spec. plant.* p. 1045. (Germanis Deutsche Senne), quod, quatenus fraus est, reprehensione omnino dignum est. Attamen nec hæc contra quorundam opinionem (e. c. Löfeckii *M. m.* p. 126. *Ed. 4.*) purgandi potestate destituuntur; invento tanto majoris faciendo, quum in australibus Europæ crescens, hiemes nostras in hortis facile ferat. Substitui veræ Sennæ posse, experientia sua jam cognovit Th. Bartholinus (*Med. Dan. domest.* p. 229.). Nimia foliorum in aqua ebullitione purgandi perditur vis, unde infusum præstat, sed non nimis forti expressione subjuncta, ne rudiores & resinofæ partes transeuntes tormina molesta creent (Coste & Willemet *l. c.* p. 27. sqq.). Fumus foliorum instar Tabaci haustus pituitam oris & narium prolicet. Speciali casu superstitem, post apoplexiam pituitosam, gravitatem capitis cum mentis debilitate sufflaminavit (*l. c.* p. 29.).

Sed transgrediar ad *Sennam Alexandrinam*.

Folliculi) ejus sive legumina compressa seminibus oblatis hodie fere omnino ex penu medica exulant. Ab Arabibus autem, Serapione & Mesue, item ab Actuario, qui Græcorum primus Sennam memorat, foliis silentio pressis, fructus unice mentio fit, tanquam purgantis eximii. Ad virtutes Mauhammedis pertinet, quod omnium primus Sennam produxerit & Tithymalo pro alvo eluenda substituerit (*Reiske Misc. obs. ex Arabum monumentis Leid.* 1746.). Galli inter nuperiores in usum iterum folliculos revocarunt. Hique & a foliorum odore saporeque ingrato immunes sunt, & minus quam illa torminibus subsequuturis molesti (*Spielmann. Mat. med.* p. 647.). Paullo vero debilius quam folia purgant (*Lieutaud Precis de la Matière medicale pag.* 293.).

In Ægypto Sennæ mercatura nonnisi uni ex primatibus, cui ex pacto locata fuit, conceditur. Hic a rusticis collecta folia recipit, deinceps partitione in tres portiones facta, per Massiliam, Liburnum, Venetias, Europæis vendit (*Hasselquist's Resa* p. 535.).

Sapor Foliorum) nauseosus, amaricans, subviscidus, odor

pariter ingratus, præcipue si infusum olfacias. Infusum aquosum coloris profunde lutei est. Nempe aquæ facile vires suas impertiunt, idque definita proportione tantum, ita ut non augeatur efficacia, etiamsi majori quantitate addantur. Drachmæ eorum duæ sufficere pro aquæ unciis quatuor existimantur (*Grew Experiments in Anatomy of plants*). Plus gummosarum partium illis inhæret, quam resinofarum, ut adeo Neumannus (*Chemie B. 2. Th. 4. p. 220.*) ex uncia una foliorum extracti gummosi unciam dimidiam cum granis decem, & ex residuo extracti spirituosi gr. vigintiocto elicuerit. Cartheuserus (*M. m. T. 1. p. 583.*) autem illius circiter $\frac{1}{4}$, hujus $\frac{1}{8}$. Ratio & habenda est olei unguinoso ætherei, cujus grana circiter septem ex uncia una foliorum destillatione cruta, specifico nauseoso odore & sapore Sennæ imbuta, a quo & præcipua virtus purgans derivata (*Charteus l. c. p. 584.*). Experimenta plura chemica legi poterunt in Senneri *Diff. de Senna, Alidorf. 1733. p. 12. sqq.*

Ad efficaciora, etsi paullo lentiora purgantia pertinent, crebroque etiamnum, præprimis ab Anglis & Svecis, præscribuntur, parcius a Germanis aliisque gentibus. Quamvis multi in acutis febribus imo inflammatoriis concedant, nolim in hisce folia adhiberi, quoniam me etiam iudice humorum circuitum accelerant & æstum augent. Non superfluum igitur habeo admonitionem a cl. Geoffroy (*M. m. Traité T. 3. p. 19. sq.*) adjectam de omittenda Sennæ in hisce febribus, item hæmorrhagiis & morbis pectoris administratione. Hinc & cl. Hillary (*Dis. of Barbados p. 217*) nullo dysentericæ stadio, qualiscunque sit forma, eam probat, quum inflammationem augeat.

Flatus torminaque ciere, communis fere omnium querela est, quæ ipsa a tenerioribus hominibus sub initium vel sub vigorem effectus sentiuntur. Vulgo Stipites) foliorum culpæ rei existimantur: sed liberant eos ab hac experientia crebro a cl. Bergio (*M. m. p. 339.*) cum stipitibus solis aqua infusis repetita, secundum quæ æque efficaces nec magis in torminibus excitandis infesti, quam folia, agnoscendi sunt. Hinc & *Pharmacopœa pauperum Stockholmiensis (a. 1776. p. 14.)* præcisè foliorum cum stipitibus copulam requirit. Prævertitur vero hisce incommodis vel sufficienter Sennam diluendo vel addito aromate, vel si in decocto cum aliis desideratur, addendo tantum Sennam sub finem coctionis. Quod Brasilienses Yquitayam s. Scrophulariam aquaticam L. eodem scopo adijcere ferantur, supra sub n. 175. jam indicavi.

In pulvere rarissime exhibetur. Sunt tamen, qui a scrupulo ad drachmam unam (Geoffroy) imo duas (Alston) concedunt. Infusum bulliente aqua factum optimam formam

constituit. Pro colatura aquæ unciarum octo Sennæ drachman unam sufficere (Alston *M. m. T. 2. p. 228.*), haud existimaverim. Præstat unciam dimidiam vel drachmas sex Sennæ pro colatura unciarum sex liquidi usurpare, sub acido Tamarindorum vel cremoris tartari vel Citri, Mannæ, aromatis & syrups cuiusdam grati connubio, & hujus partitas doses, donec effectus desideratus contingat, capere. Ita cum gratiæ consulitur tum virtuti, præeuntibus variis pharmacopolorum Anglicorum formulis. Domesticum est non ingratum, folia Sennæ in juscule prunorum addito tantillo Cinamomi macerare. Coctione diuturniori decrescit vis purgans. Nam extractum aquosum inspissatum vix tanta efficacia operatur, ac quarta pars infusi vel decocti, unde paratum fuerit, vel æquale pondus foliorum in pulvere (Lewis *M. m. p. 539.*). Quibusdam & menstruum spirituosum placuit, quod ipsum iis opportunum, qui spirituosus adueverunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Foliorum Sennæ) *Ph. W. p. 92.* Rari usus, cuius, pretium jam determinavi. Nunquam solum, sed mixtum cum aliis datur.

Decoctum Tamarindorum C. Senna) *Ph. Ed. p. 56.* Ex Tamarindis & crystallis tartari, coctis, additis dein foliis Sennæ, aqua Cinamomi, syrupo Violarum.

Infusa) varia cum aqua: Infusum Sennæ) *Ph. Ed. p. 57.* ex Sennæ foliis & Zingibere; Infusum Sennæ commune) *Ph. Lond. p. 62.* ex Senna, crystallis tartari, seminibus Cardamomi; Infusum Sennæ lini oniatum) *Ph. Lond. p. 63.* ex Senna, flavedine corticum Limoniorum rec. succo eorundem Londinensibus Medicis in haud exiguo pretio est.

Tinctura Sennæ) *Ph. Lond. p. 72.* ex Uvis passis, Senna, seminibus aromaticis & spiritu vini tenuiori; Tinctura Sennæ composita), vulgo Elixir Salutis) *Ph. Ed. p. 47.* Mutata formula redit in *Ph. Ed. noviss. p. 85.*

Electuarium lenitivum) *Ph. Lond. p. 97.* Nonnihill diversum illud *Ph. Lond. p. 77.* Nimia farragine displicet illud Florenzolæ) *Ph. W. p. 47.* Singula, inter varia alia blandiora purgantia, dulcia cum aromate & Sennam comprehendunt. Edinburgense præcipue eximium & grate purgans est, si repetitione opus, ad cochlearia duo pro Thea iteratis vicibus; vel ad unciam unam, si unum præbium placet.

Pharm. CASSIÆ vulgo s. CASSIÆ FISTULARIS
Angl. Pulpa.

315. CASSIA FISTULA; foliis quinquejugis ovatis acuminatis glabris, petiolis eglandulatis Linn. *Sp. pl.* p. 540. Cassia Fistula Alexandrina C. B. Commel. *Hort. Amstel. T. 1.* p. 215. *Tab.* 110. ubi ramus foliiferus modo depingitur. Cassia Fistula Rumph. *Herb. Amb. T. 2.* p. 83. *Tab.* 21. elegantissima. Cassia Fistula Chaiarxambar vocata Alpin. *de plant. Ægypti* p. 3. cum ic. p. 7. ubi totius arboris effigies. Conna *Hort. Malab. T. 1.* p. 37. *Tab.* 21. Arbor procera crescens in India utraque & Ægypto.

Celebris ob Legumen), quod pulpam Cassiæ pharmacopolis erogat. Est hoc teres ad pedem unum imo subinde duos longum & pollicem latum, interne septis distinctum. Initio ex arbore pendens viride & molle, dein fuscum evadit & nigrum lignosumque. Inter septa includitur pulpa nigra dulcis, cujus unice causa fructus servatur, & semen durum in quolibet loculo, subrotundum compressum nitens ferrugineum. Indiæ orientalis legumina fistulas exiliores, tenuiores, glabriores constituunt. Quæ vero hodie in Europam mittuntur, ex America calidiori proveniunt. Prostat insignis arborum copia in insulis St. Dominici & Ioannis de Portu, unde in Hispaniam transferuntur, & harum nulla in re censetur orientalibus fructibus virtute inferiores (Monardes *de simpl. med.* p. 370. *Ed. Clus. Rumph. l. c.* p. 84.). Quin brevitatis viæ prærogativam illis præ hisce asferre videtur, quippe quum istæ tanto recentiores haberi queant. Cassia insuper ab aliquot retro annis Massiliam translata ex Martinica unice provenisse fertur (Spielmann *M. m.* p. 621.). Interim sunt, qui pulpam Cassiæ Indiæ orientalis dulciorem minusque acrem existimant (Lewis *M. m.* p. 193.). In Ægypto legumina ante maturitatem decerpta in ædes arctissime clausas transferuntur, & per strata pedis dimidii altitudine interpositis foliis palmæ distribuuntur. Iana optime clausa die postero & sequenti acervus aqua conspergitur, & sic per quadraginta dies ad nigredinem usque relinquitur. Damnandus autem aliorum modus legumina in terram intra foveas deferendi. Causa cur domum tam arcte claudant ea est, ne aeris contactu fructus corrumpantur, id quod facile contingit (Alpinus *l. c.* p. 5.). Rejiciendi vetustate vitiati, quorum pulpa acida vel alius peregrini saporis est, qui superficiem valde rugosam habent & pondere leves nimium sunt. Ad paucos modo Europæorum spectat, virides & molles aqua parum coctos & saccharo conditos transmissosque (Alpin. *l. c.* p. 4.) pro alvi solutione

ne in usum trahere. Consuetissima autem est ipsorum leguminum siccorum descriptorum transmissio. Pulpa si efficcatur, strepitum agitata edunt.

Ex hisce contulis coctione cum aqua calida eruitur Pulpa), quæ ipsa cribro setaceo trajecta spissatur, addito saccharo, in justam crassitiem. Aliqua ejus pars ulteriori solutioni resistit & in cribro remanet. Dulcis pulpa Cassia per se est, quidam subacrem describunt. Facile acescit, unde non magna simul quantitate parari debet, certe arctis vasis fervari. Spiritus vini lentius & difficiliter eam solvit. Ast Cassiæ cathartica vis etiam in pulverem lignosæ fructus partis cadit, quod in simiis casu observatum, dein studio in hominibus exploratum, ut adeo efficacior hæc fuerit reperia (Fallop. *de purg. c. 35. p. 112.*). Dum igitur pulpa extrahitur, coquendo quicquid efficaciam tegmini inest simul eliciatur, necesse est.

An sit Siliqua ægyptiaca Theophrasti (*C. B. Pin. p. 403.*) dici præcise nequit. Alii inventum Arabum agnoscunt, quorum Serapion nomine *Eiarxamber*, Avicenna voce *Charlander*, Cassiam hanc nominat. Recentioribus Græcis & Actuarius *Κασσία μελανα* venit (Conf. 10. Bauh. *T. 1. pag. 416.*).

Blande pulpa alvum laxat & sine torminibus vel exæstuatione. Unde & infantibus & gravidis & senibus in omnibus acutis morbis ipsisque adeo inflammatoriis impune & maximo commodo exhibetur. In febribus insuper acore suo temperat, sitim refrænât, bilem vitiatam corrigit. Nec opus est, quorundam exemplo reformidare illam in calculo, malo hysterico, melancholia rel. Quod lotium sub ejus usu colore viridi, & majori copia si sumatur, colore profundo bruno vel nigro tingatur, numerosi quidem auctores narrant (*V. e. c. Lösecke, Lewis*). Mane jejuno ventriculo si sumatur, lotium reddi nigrum Boerhaave (*Hist. pl. hort. L. B. P. 2. p. 490.*) tradit. Alibi (*Prel. acad. T. 6. p. 319.*) nigredinem & fœtorem lotii miscelæ ex Cassia & Rheo adscribit. Saltim perpetua hæc decoloratio lotii ex Cassia dici nequit. Desuit, ea ad unciam supraque in connubio Rhei data, teste Gmelino (*Diss. de Rhab. p. 30.*). Nec invenis quidam, qui auctore cel. Bergio (*M. m. p. 340.*) unciam ejus quotidie per tres dies continuos cepit, illam conspiciendam dedit.

Raro pulpa Cassiæ sola præscribitur, largaque ejus dosis ad alvum solvendam requiritur, pro adulto scilicet uncia una, sesquialtera, vel duæ, nauseamque & flatum ex tanta copia plures queruntur & ideo dilui eandem sufficiente aqua jubent. Cremor tartari vel sal medium quoddam plerumque additur. In horum connubio & pulpa, prout in officii-

ficinis servatur, solvitur aqua ebulliente. Tartarum emeticum Cassia admixta debilitari observatum, adeo ut illius grana quatuor & dimidium una dosi ferri possint (Malovin *Chimie Ed. 1755. T. 1. p. 481.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulpa Cassiæ) *Ph. W. p. 142.* Cassia extracta) *Ph. Dan. p. 137.* Supra satis descripta. Saccharum additur in conservationem. Hinc substituunt Sveci (*Ph. Svec. p. 147.*) mel.

Electuarium e Cassia) *Ph. Lond. p. 96.* Diacassia) *Ph. Ed. p. 76.* Recipit Mannam, pulpam Tamarindorum, Cassiam, syrupum Rosarum solutivum.

Electuarium lenitivum) *V. supra p. 206.*

GUILANDINA.

Linn. Syst. veg. p. 329. Gen. pl. p. 207.

Pharm. NEPHRITICUM Lignum. BEEN NUX.

316. GUILANDINA MORINGA; inermis foliis subbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis. *Linn. Spec. pl. p. 546. Mant. 1. p. 379.* Lignum peregrinum aquam cœruleam reddens C. B. Moringa zeylanica foliorum pinnis pinnatis flore majori, fructu anguloso *Burm. Thes. zeyl. p. 162. Tab. 75.* An huc Balanus myrepica, siliqua triangulari, semine minori alato *Breyn. Prodr. 2. p. 47?* Muringu *Hort. malab. P. 6. p. 19. Tab. II.* Morunga: *Kellor: Rumph. Herb. amb. Tom. 1. p. 184. Tab. 74. 75.* Arbor crescens in Malabaria, Zeylona, Ægypto.

Prout & in hujus speciei flore quædam adhuc obscura sunt (*Mant. cit.*): ita nondum constat, an lignum dictum ab eadem arbore petatur, ac nux. Quin nux a quibusdam ex planta, a præfixa diversa desumitur, quæ an congener, adhuc dubium (*Linn. M. m. p. ult.*), *Hermannus (Hort. L. B. pag. 692.)* hanc significavit. Sequar in conjunctione utriusque partis sub eadem & hac præcise stirpe ill. *Linn. (Mat. med.)*, quem tot alii ante me hac in re sequuti sunt.

Dubium jam movet *Horti malabarici* auctorum & *Rumphii*, qui Asiaticam arborem describunt, silentium de ligno nephritico observatum. Præterea hoc ad nos transfertur ex nova Hispania, nec Oriente. Stirps apud *Hernandez (Mexic. p. 119.)* Coatlis dicitur. Lignum) ejus in officinis constat ex frustis transversim sectis, compactis, quorum extima

pars pallide flava, altera interior fusco-bruna, inodoris, nisi limentur, sub quo opere aromatici aliquid spirant, saporis amaricantis, subacris. Concisum & aqua maceratum per horam dimidium vel integram istam colore cœruleo diluitori inficit, ita tamen ut aureus appareat, ultro lumini obverso, cœruleus autem oculo inter lumen & vitrum collocato. Ita quidem plerique, Hernandez & Monardes (in coll. Clus. de medic. exot. p. 362.) autem unice cœruleum colorem memorant, ut distinguatur ab alio simili ligno, quod croceum colorem modo erogat. Plus de ligno nephri. extrahit spiritus, quam aqua, quæ tum colorem saturate brunum asciscit & manifeste amara evadit, inspissatum vero inde extractum magis adhuc amarum sentitur & leniter adstringens. Narrant cell. viri nuperrime dicti effectus salutare infusi hujus in renum vitiis & urinæ difficultatibus, item icoris & lienis obstructionibus, in Hispania nova exploratos. Sed reticentur ab Europæis medicis, unde obli-vioni hoc lignum tradium.

Nux Been), Græcis βαλανος μυρσική & βκλανος αγγυπια Latinis Glans unguentaria. Præmissa vox, vel Ben, Behen, originis Arabicæ est. Juvenis adhuc arboris flore destitutæ effigiem & descriptionem præstitit Aldinus (Hort. Farnes. p. 72. sqq.). Latent in legumine trivalvi, carne alba sarcto, semina multa triquetra, putamine albido duro instructa, intra quod nucleus oleosus, amarus. Stirps eorum in Zeylon, Arabia, Æthiopia, Ægypto crescit. Duplex varietas feminis occurrit, altera major, altera minor, pisum majus æquans, quæ ipsa a Mesue jam notata a cl. Brückmanno (in Diss. de nucce Been, præf. Heistero Helmsf. 1750. p. 11.) confirmatur. Major unice venalis prostat, minor, in musæis modo servata, creditur altera longe acrior esse.

Nuclei integri in Europa non in usum trahuntur, nec recentes haberi possunt. Antiqui autem inde subverti ventriculum alvumque largiter subduci memorant (Gal. simpl. L. 6. Avicenna Lib. 2. Tract. 2. c. 32.), putaminibus adscribunt amaritiam & adstringendi vim, item in vitia quædam cutis abstergenda & viscera obstructa referenda idonea judicant. Taceo alia non satis dilucide dicta vel imitatione indigna. Acrimoniam nucibus inesse, quæ primas vias vellicat, docet & exemplum pueri, qui iis loco nucum avelanarum comestis cum vitæ summo periculo alvum dejecit (Amat. Lusit. Curat. med. 63. Cent. 6.).

Maxime autem celebrantur nuclei ob *Oleum*, balaninum vel Ol. Been dictum quod expressione ex nucibus maturis deciduis excorticatis ab incolis montis Sinai necnon Ægyptiis elicitur, & sensim in Italiam transfertur. Ex libris octo cum drachmis quinque nucleorum uncia triginta & dimidia

dia olei lutescentis limpidi fere inodori & insipidi (Geoffroy *M. m. Traité T. 3. p. 254.*) obtinentur. Quoniam ipsum odore destituitur & diu absque rancore servari potest, Itali flores suaveolentes, ut illos lasmini, Aurantiorum, Violarum, Dianthi rel. eodem perfundunt, & ea quidem ratione ut, in vase supra latiori infra angustiori, craticulis ex fetis equinis interpositis per strata gossypium hocce oleo humectatum & flores selecti collocentur (Conf. Aldin. *Hort. Farnes. p. 79.* ubi & figura vasis & craticulæ), tum oleum, postquam odoras partes probe imbiberit, ex Gossypio exprimitur. Additur & oleum ab Italis variis linimentis, unguentis, ceratis, pomatis, balsamis odoratis. Unguentariis cera alba & oleum balaninum basis est omnium balsamorum fragrantium, cui olea destillata pro arbitrio instillantur.

Rarissime hoc olum interne adhibetur, idque fieri potest in alvi obstructione pertinaci. Externe autem cutem emollic, nitorem & lævitatem illi conciliat, sopit pruritus ingratum, præcipue senilem. Cicatrice ex variolis insuper delet illitum, cujus rei memorabilia exempla narrantur (Bruckmanni *Diss. cit. pag. 27. sq.*).

M I M O S A .

LINN. *Syst. veg. p. 767. Gen. pl. p. 543.*

*Pharm. GUMMI ARABICUM. ACACIÆ VERÆ
Succus.*

317. *MIMOSA NILOTICA*; spinis stipularibus patentibus, foliis bipinnatis partialibus extimis glandula interstinctis, spicis globosis pedunculatis Linn. *Spec. plant. p. 1506.* Acacia vera I. B. *Hist. plant. T. 1. p. 429.* An Vesling. *pl. ægypt. cap. 4. Tab. 50.* in *Ed. L. B. 1735?* Acacia ægyptiaca Hermand. *max. p. 866. c. fig.* Conf. Mimosa nilotica in Hasselqu. *Resa p. 475.* & Gommier rouge, Nebeb Senegalensibus, Adanson in *Mém. de l'Ac. d. sc. de Paris 1773. p. 4. sqq.* Arbor sabuloso solo crescens in Arabia Petræa & Ægypto tam superiori, quam inferiori, ubi vero non videtur esse spontanea. Crescit & abunde in regno Senegalensi, præcipue in insula Sor & vicina insula St. Ludovici prope ostium fluvii Niger.

Quantum constat, *Ακκία* Dioscoridis (*Lib. 1. cap. 133.*) est, qui & Gummi, *γομμύ*, & succum ex fructu memorat.

Arabes ex regione Tôr & monte Sinai uti & Habbesch Gummi dictum Kahiram transferunt. Vendunt illud intra

pelles confutas, quæ non aperiuntur, nisi mercede jam soluta, & lucri causa sæpe silicibus, arena vel ligno addito pondus augent. Quotannis etiam copia in Africa collecta illud transfertur. Sed in Ægypto inferiori arbor ob debiliorem solis vim, gummi non fundit. Dein plurima pars Massiliam & Liburnum ulterius transmittitur (Niebuhr *Reisebesch. n. Arab. I. B. p. 143.*). Gummi Thuris (a portu in sinu boreali maris rubri prope montem Sinai) vocant, quod ex montis Sinai confiniis affertur, estque hoc magis pellucidum albidum vel coloris omnis expers; Arabicum autem, quod per Suez (alterum portum maris rubri prope Kahiram) adventit, minus pellucens & coloris ferruginei vel griseo flavescens (Hasselqu. *I. c. p. 477.*). Copia hujus Gummi etiam tranvehitur in Europam a Gallis ex ditio- ne, quam possident prope fluvium Senegal, unde valor Gummi ex Arabia translati multum cecidit. Cl. Adanson (*Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris cit. Comment. I.*) distinguit Gummi, quod Mimosæ genus suppeditat, in rubicundum & album. Rubicundum non uni modo arbori tribuit, sed pluribus, & quidem, præterquam M. niloticæ, binis aliis Mimosis, quas primus describit nomine Gonakè (*p. 14.*) & Siung (*p. 16.*). Gummi ex M. nilotica ob amaritiam a Nigritis Senegalen- sibus parcius usurpari refert, quam album, sed adstringen- tem ejus vim magni fieri; Gummi Mimosæ Gonakè esse magis rubrum magisque amarum; Gummi vero Mim. Siung esse albicans, & parcius exundare idque exiguis lacrymis.

In officinis Gummi arabici nomine servantur frusta subro- tunda vel oblonga variæ magnitudinis, subinde istius luglan- dis, perlucida, subrugosa, pallide flava; rufescentia, fragilia, fracturæ splendentis, insipida, indora. Sponte liquida for- ma promanat ex cortice trunci ramorumque arboris, aeris autem contactu solidescit, Gummi Ceraforum instar, in Se- negallia exacto tempore pluvioso & versus florendi tempus (*Adanson Mem. cit. p. 8.*). Cessat vero pluvia m. Decem- bri, quo prima collectio fit, altera fit m. Martio, quo ipso ob caloris exsiccantem vim ad erendum Gummi incisioni- bus opus est (*Demagnet nouvelle Histoire de l'Afrique Fran- coise T. I. p. 56. sq.*). Figura varia dependet a loci, quo pro- rumpit, accidentali diversitate, ut & *vermulari* quandoque forma prodeat.

Verum gummi est, nam solvitur aqua perfecte & solutio limpidissima existit: spirituosa autem vel olea illud non sub- bigunt, nec ardet flammæ admotum, sed intumescens in carbonem vertitur. Dupla quantitas aquæ in fluiditatem mucilaginis sive syrupi crassioris illud redigit (*French in Med. Observ. and Inqu. Vol. I. p. 41. Düttel. Diff. de corpore gummoso p. 21.*). Si quid indissolubile remanet, id parcius

adventitiis tribuas, nam solutum iusta portione aquæ & colatum, si iterum calore indurescit, purissimum Gummi est (Düttel p. 22.). Destillatum per se ex vase retorto, ut alia gummata, primum aquam limpidam erogat, dein acidam oleo tinctam, demum oleum spissum empyreumaticum cum tantillo liquoris alcalini; ex carbone salis alcalini parum cum nonnullis particulis ferreis eruitur: ut igitur aqua, oleum, acidum atque terra partes istæ sint, quas in gummi quæras (*l. c. p. 20.*). Ulterius constitit, acidam, e. c. spiritum vitrioli, destruere mixtionem ejus (quod quibusdam tamen aliter evenit), sibi unire partes oleosas, alcali autem additum novo motu excitato dejicere terram ab oleo liberatam (*Id. p. 22. § 99.*); quæ ipsa in præscriptionibus medicos ad additamentum attentos reddant.

In solvendis & aqua miscendis variis corporibus, connubium cum aqua alias respuentibus, efficacissimum ministerium præbet; quorsum olea expressa & essentialia, balsama, resinæ, gummi-resinæ, tincturæ resinosæ, pinguedines animales pertinet. Duplici vel triplici arte hoc succedit. Una hæc est, quod mucilago ex una parte Gummi hujus & dupla aquæ paretur, & hæc nova aquæ quantitate diluta agitetur in phiala cum corpore solvendo, unde mixtura emulsionem referens emergit. Sic liquida varia, ut olea expressa sive destillata, balsama, quæ inter balsamum Peruvianum, Copaiwæ, Guaiaci, subiguntur. Succedit & negotium, si phialæ, loco mucilaginis, pulvis Gummi hujus inditur. Alter modus tritura in mortario continetur, qua & solutio dictorum corporum perfici potest, duriora vero & tenaciora quædam corpora præcise ea opus habent, tam ut subactio fiat desiderata, quam ut connubium per justum tempus sine divortio mixturæ continuet. Ea arte indiget balsamum de Mecca, Gummi Guaiaci, Benxoe, balsamum de Tolu, Myrrha, Styrax, qui quoad partem solvitur, Camphora, Cera, Sperma ceti, Moschus, balsamum sulphuris. Si quod horum corporum statione iterum in miscela divellitur, agitatione phialæ miscibile iterum fit. Pro olei cujusdam expressi drachmis duabus subigendis, drachma una mucilaginis ejus & uncia una aquæ requiritur. Spiritus vini si additur miscelæ, ut subinfusum est, hic non impedit connubium (French in *med. Obs. & Inq. Vol. I. a p. 413-425*). Par eventus est cum Terebinthina (Barton, referente cl. Fothergill. *l. c. p. 827.*). Tritura cum mucilagine dicta æque bene succedit in Gummi ammoniaco, Bdellio, Galbano, Myrrha, Opopanace, Sagapeno (Buchholz in *nov. Act. Nat. Curios. T. 5. a p. 46-63.*). Nihil vero valet in Lacca in granis (Buchholz *Exp. 22.*) subigenda. Jam dudum in praxi in quorundam hujus naturæ solutione Arabici Gummi adjumento usi sunt

medici, quorum pertinet præcipue Camphora (Vid. e. c. formulæ in Collin *Observat. circa morb. P. 3. p. 156 sq.*). Quod vero omnium minime expectaretur, est, quod hujus mucilaginis ope ipse mercurius vivus aqua miscibilis evadat. Auctor celebratissimi hujus inventi, cl. Plenck (*Neue und leichte Art, den mit der Luffseuche angesteckten Kranken das Quecksilber zu geben, Ed. 3. 1773. p. 23. sqq.*), mercurii drachmam unam cum Gummi Arabici in pulverem redacti drachmis duabus contrivit, addito sensim tantillo aquæ, donec mucilago grisea inde evaderet, aqua postea pro luis venereæ absque pyalissimo (ut voluit) curatione diluenda; sed de hisce uberius capite de Hydrargyro. Superat longe G. Arabicum, hac vi subigendi difficulter solubilia, alia mucilaginosa, scilicet syrupos viscidos, quorum syrupus Altheæ antecellit, & G. Tragacanthæ, (V. supra p. 198.), uti & mucilaginem seminum Cydoniorum & gluten ex amylo (French *loc. cit. pag. 423. Conf. & Buchholz loc. cit.*). — Maximi momenti res hæc mucilaginosa miscela est ob remedia ista administrandi necessitatem. Præstantior est confucto illo, quod vitello ovorum peragitur, connubio, quum fini nunquam adversetur, nec ventriculum offendat, nec rancorem & una cum hocce acrimoniam concipiat. Ita & præstat additamento salium alcalinorum volatilium vel spirituum, quod alias sæpe usu venit ad oleosa cum aqua coadunanda, quum istud sæpe indicationi sit alienum & nauseosum. Habet quoque id commodi, quod ingratum saporem vel acrimoniam remedium recondat (Conf. cl. Fothergill in *med. Obs. & Inquir. Vol. 1. p. 426.*). Obtundit adeo acidi vitrioli acrimoniam (French. *l. c. Exper. 37.*).

Nutriendi vim possidet Gi. arabicum insignem, quoniam totum alimentosa materie sive mucilagine conflatur. Nigritis, qui prope fluvium Niger habitant, & Mauris, qui illud Europæis afferunt, alimento vulgari est, ita ut nullo alio utantur quam Gummi ipso, quod in venditionem secum vehunt. Et hoc vel instar sacchari dentibus comminuunt, vel aqua emollitum deglutiunt. Multiplicis generis artificibus quoque ibidem in cibum gratum cedit (Demaret *n. Hist. de l'Afr. Franc. T. 1. p. 54.*). Solet & Gummi hoc lacte solutum ingeri (Le Maire *Voyages to the Canary Islands, Cape Verde, Senegal and Gambia, in Collection of Voyages Vol. 8. p. 605.*). Incidente calamitate Milli & Oryzæ integræ Maurorum civitates eo vescuntur (Lind *Dis. in hot Climates p. 348.*). Per binos menses hominibus supra mille ex Abyssinia Kahiram peregrinantibus, consumpta reliqua penù, hoc gummi unice vitam in itinere sustentavit (Hasselqu. *Resa p. 533.*)

Quæ de vi Tragacanthæ medica dicta superius sunt, potio-

tiori adhuc jure ad Gummi Arabicum referas. Quantum in acribus partibus obtundendis valeat, crebra in dysenteria capta experimenta declarant, in qua acre serum demulcet doloresque & tormina & tenesimum mitigat (Degner *Hist. dysent.* p. 202. Pringle *Dis. of the army* p. 273. Zimmermann *v. d. Rubr* p. 499.). Aptum etiam in diarrhœa nominatim symptomatice (Rosenst. *Barns* p. 131.). Nec in hisce profluviis unice per os forma emulsionis, vel in potu confluento sive decocto hordei, captum prodest, sed tenesimo urgente etiam maxime levat in clymate sub apto connubio (Ill. Zimmermann *von d. Rubr* p. 421.). Tussim lenit eadem virtute & phthisicis eadem forsitan & nutriente facultate opitulatur. Raucitatem tollit, si a dispendio naturalis mucii enata fuerit, quod ipsum & stranguriæ & tenesimi causa est non rara, vincenda eodem remedio. Relaxando fibras, & interponendo sese calculo & lotii viis, calculosis lenimen affert. Erosionis mammarum papillis utiliter inspergitur, vel mucilago ejus illis illinitur.

Raro pulveris forma a scrupulo uno ad drachmam unam præcipitur, sed solutum aquoso menstruo, pro scopo diverso, vario. Libra ejus una ex Gummi uncia una valde mucilaginoso fit. Solvi poterit aqua vel hordei decocto vel alio conlucto potulento, vel jusculo carneo calido. Edinburgenses emulsionis instar præbent. Miscelam cum salibus mediis probe fert.

Acaciæ veræ) *succus*. Ex fructu elicitur, qui ipse legumen est complanatum viridi brunum, quatuor vel quinque pollices longum & octies vel decies angustius, compositum ex sex vel decem partibus vel articulis discoideis & intra utramque cuticulam parenchyma gummosum rubicundum continens. In quovis articulo latet semen ellipticum siccum utrinque pariter elliptico notatum. Succus exprimitur ex fructu immaturo in mortario contuso, & calore in spissitudinem extracti densatur. Transfertur in vesicis forma rotundæ massæ quatuor vel octo unciarum coloris nigrescentis, saporis, dum gustatur, stiptici, paullo post dulcescentis. Gummosæ naturæ est, ut sordibus exceptis fere totus aqua solvatur, quoad partem autem modo spiritu vini. Ex foliis simul quosdam exprimere succum Dioscorides (*M. m. Lib. 1. c. 133.*) & Plinius (*Hist. nat. Lib. 24. c. 7. p. 1111. Ed. Dalech.*) notarunt, ex hisce & floribus una Alpinus (*de pl. Aegypt.* p. 10.), qui vero succus altero ex solo fructu inferior est. Adstringit hic insigniter, adeo ut cerdonibus pro coriis densandis in usu esse possit. Adscribitur hinc illi ut aliis adstringentibus remediis, sistendi sanguineos fluxus & alvinos varios efficacia. In Aegypto sanguinem spuentibus succi drachma una soluta mane offertur, & nominatim

tim fœminas uteri profluvio sanguineo exhaustas (in vitam revocasse fertur (Alpin *l. c. p. 13.*). Prudentis est, ad causas morborum stadiorumque eorundem probe dispicere, ne id quod alteri salutem affert, alterum in fatum præcipitet. --- In officinis sæpe illi lucri causa succus Pruni spinosæ L. substituitur.

Folia, cortex vel legumen a Nigritis Senegalensibus instar deterfivi & adstringentis masticantur in affectionibus scorbuticis, & cortex ejus nominatim, prout cortex Mimosæ Gonakè Adans. ad densanda coria tenuiora ab iis adhibetur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Emulsio arabica) *Ph. Edinb. p. 58.* Emulsioni amygdalinæ libris duabus circiter additur mucilago uncix dimidiæ Gummi Arabici. *Pharmacopea Ed. noviss. p. 46.* prodiga magis est hoc Gummi, uncias ejus duas cum semisse dictæ quantitati aquæ tribuendo. Nauseosa non potest non esse tanta Gummi copia.

Species Diatragacanthæ frigidæ) *Ph. W. p. 180.* Pasta Althææ (*l. c. pag. 135.* Pasta Liquiritiæ) *l. c. p. 135.* Lochsanum & expertum) *l. c. p. 110.* Trochisci de Carabe) *l. c. p. 235.*

Pharm. GUMMI SENEGAL S. SENICA S. SENEGALENSE
Paris.

318. *MIMOSA SENEGAL*; spinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis, floribus spicatis Linn. *Spec. pl. p. 1056*; Arbor foliis pinnatis spica pendula sericæ Catesby *Carol. 2. p. 44. Tab. 44.* Arbor Senegalensis.

Gummi hoc transfertur ex Provincia prope fluvium Senegal Africæ sita. Variè describitur, coloris profundioris, quam Arabicum (Lewis *Mat. med. p. 303.*), albidioris vero ab aliis (Spielm. *M. m. p. 458.* Bergii *M. m. p. 831.*); quibus & ego adstipulor. Dubium omne de hac re ut discutiat a cl. Adansonii promissa (V. *Memoires de V. Ac. d. Sc. de Paris 1763. p. 17.*) de arbore Gommier blanc commentatione fas est sperare. Omnes conveniunt, frustra ejus esse grandiora. Prærogativam tribuit huic præ Arabico Linnæus (*M. m. p. 221.*), item Spielmannus (*l. c.*). Gummi Senegalense autem in usus mechanicos unice servari notat Geoffroy (*M. m. Traité T. 4. p. 116.*). Virium convenientia cum Arabico facile agnoscitur. --- In universum, quælecunque nomen detur, frustra tanto meliora, quo magis pellucunt & candidiora sunt.

Pharm.

Pharm. TERRA (potius Extractum) CATECTU S. IAPONICA.

319. MIMOSA CATE; spinis duabus stipularibus, foliis bipinnatis 15-30 jugis, foliolis 40 jugis, spicis elongatis axillaribus Mihi. Differentiam specificam hanc condidi ex ampla ista descriptione Anglice a cl. Chirurgo Kerr in *med. Observations and Inquir. Vol. 5. p. 151.* cum icone *Tab. 4.* concinnata. Addas calycem esse quinquepartitum, corollam pentapetalam albam, stamina numerosa, legumen lanceolatum glabrum; margine repando, seminibus sex vel octo orbiculatis compressis. Coira vel Cairā in Provincia Bahar dicitur (Kerr). Huc referenda me iudice est Acaciæ species, ex qua Kaath vel Lycium indicum conficiunt, Hererti De lager in *Eph. nat. Curios. Dec. 2. Ann. 3. pag. 9. Fig. 1.* Arbor crescens copiose in montibus Rotas & Pallamoro & aliis locis supra Bengaliā sitis.

Non nostro tempore amplius quæstio, ut olim, agitur, utrum noster catechu terra sit, vel compositum vitriolicæ naturæ particeps (V. Dale *Pharmacopol. p. 295.*), an potius vegetabilis progeniei; quod ipsum jam dudum abunde demonstrarunt chemicis experimentis Hagedorn (*Lib. de Catechu; Jen. 1679.*) & Boulduc (in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris a. 1709. p. 228. sq.*) & confirmant, qui in ipso loco natali præparationi ejus adstiterunt. Constat jam etiam, perperam pro composito vegetabili a quibusdam in universum haberi. Sed quænam nominatim stirps illud erogat, de eo adhuc dissensus obtinet.

Plerique fructui Palmæ cujusdam illud tribuunt. Est illa *Areca Cathecu;* frondibus pinnatis foliolis replicatis oppositis præmorsis Linn. *Spec. pl. p. 1659.* Caunga *Hort. Malab. T. 1. p. 9. Tab. 5. 6. 7. 8.* Pinanga *Rumph. Herb. Amb. T. 1. p. 26. Tab. 4.* Arabibus, ut Serapioni, Avicennæ, Faufel, Fufel, Indiam orientalem patriam habet.

Fructus hujus ovalis est magnitudinis ovi gallinæ, umbilicatus, extrinsecus obducitur cortice coriaceo, sub quo membrana filamentosa. Intus nux latet, cujus semengriseum durum, interne ex rubicundo alboque instar nucis myristicæ variegatum; & hoc proprie Areca s. Pinanga dicitur. Hoc ipsum tantopere adstringens est, ut solum masticari nequeat, discissum autem & cum pauxillo calcis intra folium unum vel alterum arboris Betel involutum amicis mutuo sese convenientibus apud Indos observantiæ causa offertur unde saliva rubedine tinta profluit, gingivæ corroborantur & grato halitu os perfunditur. Calx additur ad moderandam Pinangæ austeritatem ac foliorum Betel acrimoniam (Rumph.) Subinde insuper Catechu pro masticatione adjicitur (Garcias in *Coll. Clus. p. 42.*).

Si igitur plerisque materiæ medicæ commentatoribus fi-
dendum, Terra Catechu nihil aliud esset, quam extractum
aquosum ex seminibus fructus hujus immaturis. Speciem
Catechu exinde parari, quum testes autoptæ varii idonei
id indicent, non sine temeritatis quadam suspicione nega-
tur. Mirum tamen in *Horto Malabarico & Harbario Amboi-
nensi* nullam hujus rei fieri mentionem. Circa montem Ga-
tem, qui totam Malabariam aliasque quasdam affines terras
cingit, excoqui ex nuce hac, addito pauxillo calcis, &
quo melior succus inspissandus evadat, superdato pulvi fœ-
culeatæ infuso corticum Acaciæ cujusdam, Gymnosophi-
sta quidam fide dignus certiore reddidit lagerum (*Eph.
N. C. loc. cit. p. 10.*). Citat cl. Daleus (*Pharmacol. p. 296.*).
Helbigium, simplicium Indiæ orientalis, ut vocat, peri-
tissimum, ex fructu Arecæ educi asfirmantem. Convenit
hoc cum narratione Chirurgi Alberti, qui diu in Pondi-
chery vixit, Iuslievo facta (*Mem. de l'Ac. des sc. de Paris
1720. p. 342.*); unde nec hic celeberrimus vir dubitavit
Arecam pro vera succi Catechu stirpe agnoscere.

Sed æque verum est, simile extractum ex aliis quibusdam
stirpibus parari. Memorabile Cleyerum (*Misc. nat. Curios.
Dec. 2. Ann. 4. Obs. 3.*) Catechu dicere succum ex variis
adstringentibus fructibus expressum; & paullo post basin
esse fructum Acaciæ orientalis, Tamarindo admodum simi-
lis. Propius ad rem venit De Lager (*Misc. nat. Curios. l. c.
p. 8.*), qui inter Indos diu vitam gerens, Lycium (h. e.
Gatechu) non uni arbori proprium esse refert, sed fere
omnibus Acaciæ speciebus, quæ cortice adstringente &
rubescente prædita sunt, multasque alias plantas existare,
ex quibus similis succus excoqui possit, qui in univèrsùm
nomine Khaath designaretur, quanquam bonitate & vir-
tute dispar; præstantissimum vero elici ex Acacia dicta,
quæ Brachmanum lingua Khadira dicitur, & ex hac vel
sola vel aliis admixtis, præcipue autem ex hac Khaath
parari & per totam Indiam distrahi. Meminit idem alius
arboris spinosæ, Acaciæ similis, quæ succum hunc lar-
giatur, male ab ipso descriptæ. Laur. Carcin (in *Savary
Dictionnaire de Commerce T. 1. p. 643.*) arborem quidem
Cate in provincia Bahâr Mongoliæ, ubi crescit, dictam
non describit, sed probabile illi est Acaciæ speciem es-
se, & ex hac indicat Gatechu crudum, decoctione & ma-
ceratione partium, & subsequa inspissatione parari, quan-
do autem puri s in Indorum utum desideretur, aromata
admisceri & rotulas inde formari. Ex cortice ejusdem rei
refert cl. Savary (*l. c. p. 763.*), an Garcini auctoritate).

Hæc

Hæc extracti Catechu e Acacia quadam (quo nomine antiquiores botanici Mimosas eas insigniverunt, quarum folia sese contactu non contrahunt) origo apprime convenit cum historia novissima & sine dubio certissima & luculentissima omnium a cl. Kerr subministrata. Qualis sit species a cl. Kerr descripta, dixi; succus autem eo teste ex interna ligni parte, quæ colore pallide bruno vel profunde rubro, imò hinc inde nigro tincta est, (nam externa pars alba separatur) in ramenta discissa paratur. Replent his vas terreum angusti orificii, affusa ad summam usque partem aqua, qua per coctionem ad dimidium dissipata, reliquum effundunt in vas terreum planum, & donec tertia pars remaneat, insillant, tum frigido loco per diem repositum calore solis ulterius densant, agitando illud aliquoties de die: postquam notabilem crassitiem massa facta fuerit, supra stercem vel pannum cineribus stercoreis vaccini conspersum extendunt, & in frustra quadrangularia dividunt, quæ perfecte radiis solis siccata vendunt. Ut extractio tanto facilius succedat, utuntur furnis simplicis structuræ, cujus summa hæc est, quod foveæ in terra effossæ, quæ ignem recipit, arcus argillaceus superimponatur, foraminibus instructus, in quæ vasa pro extractione collocantur. Quo profundioris coloris lignum, eo magis nigrum extractum apparet, & eo vilius; hinc præfertur lignum pallidius brunum, quod erogat subtile albidum extractum. Quod hocce extractum terra esset, vel admisti casu cineres, vel fraude adjecta terra pro pondere augendo, imponere incautis facile potuerunt. In Iaponia non paratur, unde epitheton vitiosum est. Transfertur autem ex Malabaria, Suratta, Pegu aliisque quibusdam Indostaniæ regionibus. Maximus autem ejus proventus, quantum colligo, ex provincia Indostaniæ Bahar est (Garcin apud Savary & Kerr). Nonnulli malunt scribi Kaschu (Gallis Cachou), quam Catechu, quæ proxime dicta vox ex Cate, nomine arboris, & Chu, succus, lingua patria componitur.

In nostris officinis prostat massis fragilibus ex rubro nigris, quæ subinde in laminas superficiem asperæ rubicundo albidæ discerpi sese patiuntur, fracturis de reliquo subsplendentibus. Sapor austerus, subamarus, dein dulcescens, qui diu linguæ inhæret. Compacta esse debet massa & deliquescente tota ore, raro vero tam pura habetur, ut nihil indissolubile remaneret, quod tam ab intermissa colatione decocti (Kerr), quam adventitiis sordibus provenit. Indissolubilis pars $\frac{1}{8}$ subinde ponderis totius massæ constituit (Lewis *M. m.* p. 575.). Solvitur Catechu aqua fecibus exceptis, solutio vero ipsa, postquam refrixerit, mucilaginem refert. Quatuor unciaæ Catechu extracti boni & sicci aquosi dede-

ruat

runt uncias duas & drachmas tres, & præterea extracti spirituosii drachmas quinque, cujus sapor austerior est. Solvitur & spiritu vini, sed sine subsequente coagulo mucilaginoso, nimirum quatuor Catechu uncia spirituosii extracti uncias duas cum sex drachmis exhibuerunt, idque austerioris longe & ingratoris (Boulduc in *Mem. de l'Ac. d. sc.* 1709. p. 227. sqq.). Plures analyses aliunde (V. Boulduc *loc. cit.*) petendæ. Vitrioli martis solutionem nigredine tingit. Colorem, consistentiam, indissolubilium partium proportionem, saporem, virtute denum differre multis modis Catechu officinarum non mirabitur, qui dicta de stirpium diversitate & de præparatione secum reputet; quæ omnia igitur non satis vere ex maturitatis fructus Arceæ diverso gradu præcipue explicari posse existimavit cl. Jussieu (*l. c.*).

Adstringendi indoles cum aliis quibusdam Mimosæ species huic communis est, prout de fructu M. niloticæ constitit (*supra* p. 215.), præter quem & folia & cortex a nigritis masticatur in affectionibus scorbuticis, & hujus speciatim cortex ad coria tenuiora densanda a nigritis adhibetur (Adanson *Mem. de l'Ac. d. sc.* 1773. p. 9.). Vis antiseptica insignis pariter succo Catechu inest. Docent id experimenta Pringleana (*Dis. of the army, App. Exp.* 10.) cum carne. Docent ista in morbis, etiam rarius quam par est, interne capta, nec sine aliis admistis. Huxhamus (*Oper. Reich. T. 2. p. 70.*) in statu resoluti & putrido sanguinis roborantibus aliis & acido tantillum Catechu admiscuit. Crebrior ejus sit usus in putredine oris, fœtore, dentium vacillatione & denudatione, tum & cruentatione ulceribusque gingivarum, cognoscenda. Cui ipsi præparata quædam subsequentiæ præcipue opponuntur. — In diarrhœis, dysentericis aliisque alvi profluviiis, quæ non ab acri stimulo sed laxitate unice intestinorum proficiuntur, succus Catechu efficacissimum & simul tutissimum remedium est. Superat in hisce coercendis ipsam Cascariillam (Degner *de dysent.* p. 165. 270.), & commode aliis, ut Rhabarbaro, addi potest.

Multiplex in curatione colicæ pictonum est indigentia, ut nimirum involvatur & demulceatur acre, laxentur fibræ & earundem spasmi resolvantur, dolor demum sopiatur. Hisce vero finibus opportuna licet solleter administrentur, sæpe malum non cedit, & etiam si cedat, recrudescit, nisi adstringentia fortiora in subsidium sumantur, quæ inter succus Catechu insignem locum tuetur. Per hæc corrigitur mucii intestinalis vitiosa secretio, aquosa tenuitas & justo uberior secretio. Verbo tonum intestinis restituendo vim suam præstant. Quin hisce solis subinde curatio omnino successit, absque ullo alio præsidio. Possunt per os, saltem aliis

aliis admixta, vel per clyfma ufurpari (Crashvis *de colica pict.* p. 47. fgg.). --- Simili iudicio nititur curatio hominis stranguria & fecretione uberrima mucii ex vefica urinaria de-tenti, quam ipfam Tinctura fucci Catechu cum Tinctura corticis Peruviani vel aliis fimilis naturæ commixta abfolvit (*l. c.* p. 73.). --- Par effectus eadem de caufa ejus in relaxatione vuulæ applicationis. --- Laus in hæmorrhagiis ad eas potiffimum reftingenda, quæ a refolutione fanguinis proficifcuntur.

Optimus modus fuccum hunc dandi eft, vel prout affer-tur aqua folutum, vel repetita folutione & infpiffatione de-puratum. Periculo caret eundem exhibere ad fcrupulum unum. fefquialterum, vel majori quantitate, pro dofi.

An huc referendi Trochifci vel *Placentæ Gitta gambis* vel *Catacambor*? Si descriptioni proletariæ Herberti De Jager (ad Rumph. in Valentini *Hift. fimp.* p. 399.) infisten-dum, neque ad Arcam, neque ad Mimofam Caten perti-nent. Analogiam tamen inter illas & fuccum Catechu in-venit Degnerus (*l. c.* p. 299.); & cl. Buiffon (apud De-gner *l. c.*) maximam partem conftare ex Catechu refert, & Seba (*Eph. C. Curiof. vol. 4.* p. 227.) afleverat confici ex fubtiliffima parte fucci Catechu & argilla quadam, quorum fcilicet cremor, poft fermentationem cum aqua prægreffam in fuperficiem afcendens, colligatur & in modulis orbicula-ribus ficcetur. Sunt hæ placentulæ externe faturate flavæ, crufta quali obductæ, intrinsecus pallidiores, faporis fubad-stringentis, aromatici & leviter amari. Transferuntur ex Iaponia, & profuerunt in angina & aphtis, item in diar-rhœis & dyfenteriiis aliifque laxitatibus inteftinorum, folu-tæ in aqua, donec colore Theæ Boheæ tingeretur (Seba, item Buiffon apud Degn. *l. c.* p. 297.). Differunt fecundum fuperiorem descriptionem ab hifce placentulis aliæ in In-dia paratæ ex Catechu cum aromatibus variis, Cardamo-mo, ligno Aloes, Molcho, Ambra aliifque in gratiam fa-poris & oris halitus additis. Hæ ipfæ figura, crassitie & magnitudine nucis vomicæ a Belgis in Europam nomine *Siri Gata Gamber* transferuntur, quas Indi vel folas vel in connubio nuclei Arcæ fructus maflicant. Sed notiora funt nofta.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Effentia terræ Catechu) *Ph. W.* p. 86. Ex fucco Catechu in fpiritu Cydoniorum foluto. Guttæ triginta ad quinquaginta indicantur.

Tinctura Iaponica) *Ph. Lond.* p. 70. Catechu cum Cina-momo & fpiritu vini tenuiore digerendo.

Tin-

Tinctura gingivalis balsamica) *Pb. W. p. 226.* Ex Catechu, Myrrha, & balsamo Peruviano digestis cum spiritu Cochleariæ & vini rectificato. Vere eximia in affectionibus didis oris, in quibus mixta cum melle Rosarum linteo carpto applicetur.

Trochisci Catechu (s. Muscerdæ) *Pb. W. p. 235.* Ex Catechu, Ambra, Mosco, Saccharo & mucilagine Tragacanthæ. Ad factorem spiritus & vitia oris dicta corrigenda ore tenentur, donec diffluant, tum exspuuntur.

Trochisci de Catechu ad sputum cruentum) *l. c.* Miscella Catechu cum succo Liquiritiæ & speciebus Diatragacanthæ. Inusitati.

Confectio Iaponica) *Pb. Ed. p. 76.* Opium & recipit. Diafscordium refert.

TAMARINDUS.

Linn. Syst. veget. p. 74. Gen. pl. p. 23.

Pharm. TAMARINDORUM Pulpa.

320. TAMARINDUS INDICA; *Linn. Spec. plant. p. 43. Jacqu. Hist. pl. americ. p. 10. Tab. 10. & Tab. 179. fig. 98.* ubi icon fructus. Siliqua arabica quæ Tamarindus C. B. Balam Pulli *Hort. Malab. Tom. 1. p. 39. Tab. 23.* Tamarindus Rumb. *Herb. Amb. p. 90. Tab. 23.* Arbor crescens in India orientali, Arabia, Ægypto, & America calidiori.

Nobilitat hanc præcipue legumen, quod ipsum compressum est, oblongum & nonnihil incurvum, cellulam vel unam, duas, tres vel quatuor formans, quarum singula includit semen osseum, angulato subrotundum, plano compressum, nitidum, brunum, circa quod fructus nonnihil contrahitur, unde inæqualis apparet. Maturum extus cingitur cortice ferrugineo, sub quo pulpa ita condensata, ut spatium inter utrasque membranas fructus non repleat, sed filis validis ad basin confluentibus in situ retineatur. Pulpæ sapor pro varietate arborum mox dulcior, mox acidior, etiamsi utrumque genus rite maturuerit. Indi æque ac Americani crudum fructum edunt sine alio incommodo, quam alvi laxitate leviori. Ex immaturis & decorticatis condimenta sapidissima Cubenses parant. Legumina Indiæ orientalis longiora sunt quam Americæ, ista etiam pulpam ficiorem & obscuriorem, item copiosorem includunt. Transfertur pulpa una cum seminibus & filis descriptis, exuta tegmine externo. plerumque confusa. Americana sacchari miscelam prodit. Sapor pulpæ grate acidus.

Acor iste dependet a sale essentiali fructus. Hoc coctio-
ne pulpæ cum aqua, colatione & evaporatione quoad par-
tem copiose elicitor forma squamarum, initio impurum &
subbrunum, repetita autem solutione & crystallisatione al-
bum, sed simul acoris expers (Beaume *Pharmacie Ed. 2. T.*
1. p. 167. Rezius in K. Vet. Acad. Handl. 1770. p. 209. item
1776. p. 132.). Similes crystalli ramis arboris interdum ad-
hærescere observantur, & convenire quam maxime cum tar-
taro (Tournef. in *Mem. de l'Acad. d. Sc. a. 1699. p. 101.*).
Sal ex pulpa erutum ejusdem naturæ esse, nuperrima ex-
perimenta confirmant (*Vet. Ac. Handl. 1776. l. c.*); nam
acor idem, similis difficultas solutionis in aqua, eadem cum
reagentibus ratio. Sal hocce non recipere acidum marinum,
sed acido tartari in omnibus simile, contra Cl. Beaume
(*l. c.*), experimenta (*Vet. ac. Handl. l. c.*) suadent.

Antequam in usum medicum pulpa trahatur, a fibris, fe-
minibus, membranis purgari debet, quod fit ejus in aqua ca-
lida solutione, colatione & post additum saccharum inspisa-
tione.

Sic eximie blandeque alvum laxat absque omni exæstua-
tione. In febribus pulpa ob acorem tanto magis conducit,
quo nimirum æstum febrilem mitigat, sitim compescit, pu-
tredinem infringit. Unde præcipue in putridis biliosis in-
signis commodi est. Ab Arabibus prima ejus mentio facta,
& celebratissima pulpa loco natali in iisdem morbis, quibus
nos eandem opponimus. Vix unquam sola purgandi scopo
præcipitur, quum uncix binæ vel plus pro adulto requiran-
tur, sed solvitur plerumque aqua calida cum aliis, Manna,
salibus medicis, rel. Ejus ope *Serum lactis tamarindinarum*
paratum, quod laxat, temperat, resolvit, abstergit, &
in morbis biliosis, putridis, ut & phthisi, valde proficuum est.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulpa Tamarindorum) *Pb. W. p. 142.*

Electuarium Tamarind.) *loc. cit. pag. 50.* Justo longioris
compositionis ex variis purgantibus & aromaticis. Exole-
vit.

Electuarium catholicum) *loc. c. p. 45.* Similis farraginis.
Desuevit.

Decoctum Tamarind. C. Senna). *Pb. W. p. 56.* Electua-
rium e Cassia) *Pb. Lond. p. 96.* Elect. lenitivum) *offic.*

HÆMATOXYLUM.

LINN. *Syst. veget. p. 331. Gen. pl. p. 102.*

Pharm. CAMPECHENSE s. CAMPESCANUM Lignum, item SAPPAN Lignum quibusdam.

321. *HÆMATOXYLUM CAMPECHIANUM*; Linn. *Sp. pl. p. 549. Jacqu. Obs. bot. P. 1. p. 20. Hæmatoxylon spinosum foliolis pinnatis, racemis terminalibus Browne's nat. Hist. of Jam. p. 221. Lignum campechianum, species quædam Brasil. Sloane nat. Hist. of Jam. T. 2. p. 183. Tab. 231. fig. 1-2. ubi modo frusta duo ligni depicta comparent. Catesby Carol. T. 2. p. 66. Tab. 66. Arbor in America calidiori, nominatim ad sinum Campeche regni Mexicani, copiose sponte crescit. Nunc vero translatis in insula Domingo Iamaicam aliasque vicinas seminibus, primum licet languerit, bene jam ibidem viget, quin sponte sese disseminat.*

Lignum) solidæ texturæ & grave colorem saturate rubrum præ se fert. Cæditur ab Iamaicensibus quotannis in Campeche copiose, & ex Iamaica dein in Angliam transfertur. Tinctoriis ex primariis ob colorem violaceum, quo panni imbuuntur, alio dein colore nominatim nigro tingendi, & ut alii colores puriores & constantiores fiant.

Serius autem etiam in medicinam transit. Sapor eius subadstringens & subdulcis est, qui idem etiam in extractis sive aqua sive spiritu vini paratis sentitur. Utrique menstruo rubrum colorem impertit, quod & interdum accidit ex interno usu in alvi fecibus & lotio. Spiritus vini solvit, quam aqua. Solutione Vitrioli martis insulum adificat colorem bruno nigrum & nonnihil viridem.

In diarrhœa obstinata & dysenteria Anglorum primam laudem obtinuit. Ast nonnisi sub finem dysentericæ conducit, quando debilitas intestinorum continuat & reditus mali contingunt. Decoctum laudabile in hunc finem est (Baker *Treat. de catarrho & dysent. recuf. in Sandif. Diss. T. 2. p. 379.*). Quin hoc lego a quodam (Clark's *Dis. in hot countries pag. 233.*) longe extracto præferri. Aliis extractum magis placet. Hujus drachmas tres in aquæ Cinamomi spirituosæ uncia sesquialtera & aquæ fontanæ unciis septem, additis tincturæ Iaponicæ drachmis duabus, solvi curaverat ill. Pringle, cujus mixturæ omni quarta vel quinta hora duo cochlearia capta, juncto subinde opiato vespera (*Dis. of the army pag. 281.*). Cl. Duncan in protracta dysenteria ter de die extracti scrupulum unum in potu commodo capi jus-

fit, subjunctis clysmatibus anodynis (Ill. Zimmermann *v. d. Rubr* p. 446.). Ne quid vero honoris miscela cum aliis ligno detrahat, scias sufficere solum extractum aqua e. c. Menthæ crispæ solvere ea proportione, ut illius drachma una hujus unciam unam intret, & solutionis hujus cochlearia tria quotidie ingerere (Ill. Baldinger *v. d. Krankh. e. Armes* Ed. 2. p. 455.).

Nec reticendum *Gummi*, quod truncus & rami primarii transmittunt ovi gallinæ sæpe magnitudine. Brevi solidescit, & tum tam fragile fit, ut inter digitos sese conterat, ob saturatam rubedinem nigrum apparet, dulcis saporis (Browne *l. c.* Iacquin *l. c.*).

P R Æ P A R A T U M.

Extractum ligni campechensis) *Ph. Lond.* p. 27. Fit cum aqua coctio repetita, commistis dein decoctis & inspissatis. In *Ph. Edinb.* p. 116. & *noviss.* p. 94. Spiritus vini tenuior adhibetur.

H Y M E N Æ A.

Linn. *Syst. veget.* p. 326. *Gen. pl.* p. 202.

Pharm. ANIME *Gummi.*

322. HYMENÆA COURBARIL; Linn. *Spec. plant.* pag. 337. arbor filiquosa ex qua Gummi Anime C. B. Hymenæa foliis geminatis parallelis, paginis inæqualibus, racemisterminatricibus Browne's *nat. Hist. of lam.* p. 221. Courbaril bifolia fructu pyramidato Plum. *gen.* 49. Ceratia diphylla anteguana Pluck. *Almag.* 96. *Phytogr. Tab.* 82. fig. 2. Itaiba Pison *Ind. nat.* p. 122. Arbor, crescens in Hispania nova, item insula Antigoa.

Anime) dicitur resina frustris flavido albis pellucidis, varicæ figuræ & magnitudinis (Avellanæ nucis plerumque), farina quasi tectis, ubi franguntur splendentibus, friabilibus, ad nos afferri solita. Sæpe cum Gummi Copal confunditur, quod inde forsitan provenit, quod secundum Pisonem nomine *Copal* ab Indis quælibet odorifera gummosa vel resinosa veniunt. Copal venale autem compagis firmioris est, ex frustis majoribus constat, nec superficiei pulverulentæ. G. Anime odorem resinofum habet, saporem fere nullum, masticando inter dentes mollescit, Hammam capit, carbonibus inspersum spargit odorem gratum, & integre fere deflagrat, relictis tantum cineribus paucis albis. Totum spiritu

vini solvitur, qui inde amaricantem & pungentem saporem coloremque flavum obtinet. Destillatione cum aqua odora pars separatur, simulque cum aqua olei essentialis tantillum ascendit. Colligi ex arboribus vulneratis refert quidem Monardes (in *Collect. Clus. p. 316.*) & incisione corticis erui Baacroft (*Nat. Hist. of Guiana in South-America pag. 87.*), defluere ex trunco & ramis Aublet (*Hist. des Plantes de la Guiane Françoise T. 1. p. 378.*). Si Pisoni vero (*l. c.*) major fides, per meatus corticis interiores in terram decidit, ex qua sub arboris trunco & radice occultatum extrahitur. Vernicem maxime eximiam inde parant (Browne).

Rarissime hodie in formulis medicis obrinet. Indi masti- cant G. Anime contra colicas & flatu, item eo utuntur in suffitu contra rheumatismos (Bancroft *loc. cit.*). Contra quod malum uti & in affectionibus catarrhalibus & paralyti eodem modo conducere memorant plerique scriptores materię medicę. In usum asthmaticorum & catarrho suffocati- vo correptorum pari ratione adhibitum (Browne), quan- tum intelligo, in patria stirpis, unde & prima efficacię præconia videntur profecta.

CERATONIA.

Linn. *Sist. veg. p. 773. Gen. pl. p. 554.*

Pharm. SILIQUA DULCIS.

323. CERATONIA SILIQUA; Linn. *Sp. pl. p. 1513.* Sili- qua edulis C. B. Ceratonia Dodon. *pempt. pag. 786.* Siliqua Du Hamel *Traité des Arbres T. 2. p. 262. Tab. 69.* Arbor in Oriente, insulis Archipelagi & australi Europa, nominatim Gallo-provincia, Hispania, Neapoli, in Sicilia, crescens.

Keratonia Galeni & Æginetæ creditur, ita dicta ob Le- gumen in cornu formam quodammodo flexum. Compressum, inæquale est, palmam circiter longum, pollicem unum la- tum, coloris fuscobruni, constans ex pulpa sive carne sicca fusca vel rufa, dulci, & interne cellulas aliquas disseptas formans, in quarum singula semen ovatum, complanatum, rufum, utrinque obtusum. Caro ista sicca unice usurpatur, quæ dulcis. Ægyptii ex eadem mellis speciem extrahunt, quo varios fructus condiunt, & quod clysmatibus addunt, item ore sumendum præbent ad alvum subducendam (Alpin. *de pl. Ægyptii p. 3.*). Sicca legumina alvum pariter movent, instar Cassiæ (Raii *Hist. pl. T. 2. p. 1708.*). Ubi sponte cre- scit, impune tamen pecoribus in faginam projicitur (Du Hamel *l. c.*). Parce hodie a medicis administratur, & vix nisi

nisi in affectionibus pectoris, in quibus sputa resolvere & screatu eliminare opportunum est. Tussientibus & asthmaticis prout mel, ita & decoctum ex leguminibus; Ægyptii in hunc finem probo successu exhibent (Alpin. loc. c.). In tussi adeo convulsiva cl. Ioerdens (Comm. Noric. 1733. pag. 235.) comestum fructum extollit, ut multos sanatos pronunciet, quibus reliqua inertia. Utinam conspirarent hac in re aliorum pericula. Non neglectis aliis, instar passularum, demulcendo nonnihil stimulos acres & resolvendo impacta, adjumento esse posse haud negaverim.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Species decocti pectoralis) *Pb. W. p. 185.* Inter varia alia becchica & hoc, de quo dixi, occurrit. Aqua cum iis decocta potatur Cl. Ioerdens (Comm. Noric. Ann. cit. p. 76.) & hoc decocto, loco cerevisiæ ab infantibus calide potato, subigere tussim convulsivam successit.

Syrupus Diacodion) *Pb. W. p. 209. V. supra Pap. somnif. p. 233.*

Syrupus Diacodium crocatum) *Pb. cit. V. supra l. c.*

POLYGALA.

Linn. *Syst. veget. p. 530. Gen. plant. p. 364.*

Pharm. SENEGÆ vulgo s. SENEGÆ Edinb. Radix.

324. *POLYGALA SENEGA*; floribus imberbibus spicatis, caule erecto herbaceo simplicissimo, foliis lato-lanceolatis Linn. *Spec. plant. p. 990.* Icon; Miller's *Gard. Dict.* ad speciem 5. *Comm. Noric. 1741. Tab. 4. fig. 1. 2. 3.* Conf. Linn. *Diss. Radix Senega*, in *Amoen. ac. T. 2. p. 124. 126. sq. c. ic.* Pl. perennis, in Virginia, Pennsylvania, Marilandia crescens.

Radix) lignosa est, ramosa, digiti circiter crassitie, flexuosa, nodosa, intus alba, cortice crasso flavescente & quasi resina saturato & epidermide cinerea vestita. Gustata primo farinaceum saporem, mox subacidum prodit, dein fauces pungit & cum tussicula sensum constrictionis excitat. Inter hæc saliva copiose affluit (Linn. *Diss. l. c. p. 129.*). Alibi sapor amaricans, subaromaticus describitur (Geoffroy *M. m. Traité T. 2. p. 239.*); quin ab alio valde aromaticus (fort aromaticque Du Hamel in *Mem. de l'Acad. d. sc. d. Paris 1739. p. 136.*); dum rursus alii nulla aromatis vestigia per-

ceperunt (Trew Comm. Nov. a. cit. p. 370. not. d, Detharding *Diss. de Senega*, resp. Siemerling, *Rosloch.* 1749. item Keilhorn *Diss. de radicibus Senega & Salab. Francof. ad Viadr.* 1765. p. 9.). Odorem spargit nullum, nisi, dum copia radicum fervetur intra clausum vas, nauseosum. Partes vero lapidæ unice fere cortici radicis inhærent, qui in maxime crassis radicis tertiam circiter ponderis partem, in tenellis quintam vel sextam partem, efficit (Keilhorn *l. c.*).

Analyfin chemicam studiose cl. Keilhorn & Burckahrd (*Diss. de Radice Senega, Argent.* 1750.) persequuti sunt. Infusum corticis aqua factum primo amaricans, dein acre, quem sensum cum constrictione faucibus præcipue circa vulvam imprimit. Sapor extracti aquosi, quod $\frac{1}{3}$ æquat, idem. Spiritus vini parciolem quantitatem abripit, nempe extractum eodem paratum $\frac{1}{4}$ æquat, quod ipsum Myrrhæ instar amarum, sed altero longe mitius, est (Heilhorn p. 11. *sqq.*). Verum & lignosa radicis pars extractum tam aquosum quam spirituosum præbet, quorum istud amaricans & acre, hoc utroque momento debilius est. Experimenta hujus generis si integra radice fiunt, rationes nonnihil diversæ notantur (sic in istis cl. Burckard p. 8. 9.).

In paucis officinis radix adhuc venalis exstat, etsi majori jure, quam tot alia, adesset efficax hocce resolvens & per varias excretorias vias aliena evacuans. Virtutum ejus medicarum primam cognitionem dedit medicus Scotus Tennent, qui, curationum felicissimarum a rudibus sylvestribus Pensylvanis in morfu venenatissimi serpentis crotalophori clam perpetratarum diuturnus spectator, tandem præmio largo eorum quibusdam soluto eo pervenit, ut sibi præcipuum remedium revelarent. Constitit tum Senegæ radicem esse (V. Ejus *physical disquisitions* P. 2. *Lond.* 1735.). Valuit & malis ex morfu ortis jam invalescentibus, sanguine nimirum per pulmones excusso, labiis vulneris lividis, corpore toto tumefacto. Nec æstus Iulii mensis effectum irritum reddidit (Geoffroy *M. m. Traité* T. 2. p. 239.), Americani contra tantum periculum vel succum masticatæ radicis deglutunt & masticatam vulneri imponunt (Linn. *Amoen.* 2. p. 133.), vel lac ea decoctum ter de die ad sanationem vulneris usque epotant, juncto cataplasmate radicis lacte parato. Tincturæ quoque vinosæ singulare pretium assignatur. Ita sanguis coagulatus resolvi, tumor dissipari, venenum expelli, pulsus debilis & languens erigi & accelerari fertur. Frustra vero adhiberi medelam vase quodam ampliori sanguifero fauciato (Linn. *Amoen.* T. 6. p. 214.). Ast non unice Crotali virus Senega enervari, sed & aliorum serpentum, restatur exemplum ancillæ Svecicæ, quæ aiv. deiciendæ caua ruri pone fruticem secedens a serpente quodam

Jubro Berò sine dubio) & in mulieribus ipsis vulnerata fuit sub gravissimorum symptomatum satellitio, sed duabus unice dosibus ab ill. A Linné subministratis convaluit (*Amoen. acad. Vol. 6. p. 214.*). Nec scio; Senegam aliud ullum idque faustum experimentum in serpentum morſu subiisse.

Convenientia symptomatum a morſu serpentum propullulantium cum iis, quæ inflammatoriis pectoris morbis infestant, ad hosce transferendi usum Senegæ ansam dederunt. Nimirum demorſi a caudifona dolore acutissimo, respiratio-
ne difficili, tussi, hæmoptysi, pulſu duro atque veloci, (verum & nonnunquam debili) corripuntur. Pleuriticis igitur & peripneumonicis illam propinavit Tennentius (*Essays on the Pleurisy, Philad. 1736.* item *Epistle to Richar Mead, concerning the efficacy of the Seneca Snakeroot, Edinb. 1742.* Doleo vero mihi non suppetere ipsa Tennentii scripta), eo eventu, ut ob cives multos hoc remedio servatos præmium 75 librarum a magistratu supremo Philadelphicæ obtineret (*Ex Pensylv. Gaz. 1739. n. 555.* Linneus in *Amoen. Vol. 2. p. 130.*) Non neglexit autem in vera pleuritide inflammatoria venæ sectionem sub initium morbi vel ejusdem progressum, etiam repetitam, & infusum emolliens blande solvens pro potu; una cum ciborum delectu, quem & nos probamus. In spuria absque venæ sectione curationem absolvit radice. Ejus judicio præceptum virtutis, quod præstat, in eo consistit, quod serum in concreta & stagnationes primum, vel quod jam impactum in vasis hæret, resolvat. Postquam iste ad academiam scientiarum Parisiensem de successu suæ medelæ in pleuritide referret, cll. Lener, De Jusſieu & Du Hamel, idem tentamen inire placuit, cui & respondit æque felix eventus (*Mem. de l'Acad. de Paris. l. c. p. 135. 139.*). Curatius omnibus reliquis & scienter vim ejus in pectoris inflammationibus expendit cl. Bouvart (*Memoires cit. a. 1774. inde a p. 37.*) historiis ægrorum per momenta suppeditatis. Iste non resolvendi solum ejusdem efficaciam, sed & evacuandi rationem habet. Evacuatio fit vel vomitu vel alvi dejectionibus vel lotii profluvio uberiori vel ptyalismi specie. Vomitus parciore dosi vitari potest, nec alere illum, ne pulmonibus vis inferatur, consultum est. Reliquæ excretionibus vicibus venæ sectionis perfungi videntur. Hinc dum parcius a pulvere dato contingunt, hic minus idoneus ægris est decocto. Patet inde Bouvartium absque venæ sectione radicem malo curando parem existimare (*Ægris tamen tribus, de quibus refert, vena secta fuit*). Exhibuit illa etiam post tertium vel quartum diem, unde intra binos vel tres dies oppressio pectoris cum dolore, difficultas spiritus, screatus cruentus, febris rel. sub expectatione exoptata cessarunt. Tribus pleuriticis graviter affe-

Eius decocto sanitatem restituit cl. Detharding (*Diff. cit.*); sub usu copia sordium absque torminibus alvo secessit, & lotium copiose manavit. Ut & illustre sanationis exemplum in medium prodeat, magni Linnei esto, qui a. 1753. ex refrigeratione peripneumonicus, sumpta ter de die drachma una pulveris intra biduum convaluit (*Amoen. ac. T. 4. p. 535.*). De hac radice, nomine Polygalæ, etiam loqui arbitror Cl. Sarcone, dum decoctum ejus tenuius & dein saturatius in febre rheumatica & inflammatione pectoris pro solvenda humorum tenacitate impense deprædicat; nam sanguis postea per venam emissus fluidior, minus lardosus & copiosiori sero mixtus (*Ejus Geschichte d. Krankh. in Neapel T. 1. pag. 108. 169. 173. 199.*). Aliter autem se res habuit in aliquot ægris, qui ex inflammatorio morbo suppurationem perpeffi, subinde nova inflammationis symptomata experiebantur, nempe, Senega etsi per duos, quatuor, quinque menses administrata, sanguis tamen per omne tempus tenax & crusta densa tectus permanfit (*De Haen. Rat. med. P. 4. p. 252.*).

Varii & sunt alii morbi, in quibus resolvendo crasin humorum tenacem & evacuando proficit. Efficaciam in hydrope, quam Tennentius subolfecit, in ægris alii confirmarunt. Haud paucis hydrope anasarca cum ascite correptis decoctum Senegæ levamen attulit cura Bouvartii (*l. c. p. 40.*), & evacuando aquam per alvum & copiosus lotii effluvium, subsidentiam tumidi corporis procuravit. Memorabilis præcipue casus hominis, quem simul hydrope pectoris una cum febre afflixit, eoque curatus, ut nonnisi durities & intumescentia lienis remaneret; ex quinque hydropicis neminem tamen radicibus a malo liberare valuit (*l. c. p. 43.*). Sed dolendum, sæpe in hydrope tantam labem subesse viscerum, ut vel cuilibet alii remedio tenaciter obnitatur. Hydragogam Senegam longa experientia etiam pronunciat cl. Mackenzie (*med. Obs. & Inq. Vol. 2. p. 288.*). Calum curati hydropis anasarca cl. Detharding (*l. c. p. 25. sq.*) suppeditat. In hydrope pectoris ideo subinde reliquis præstitit, quod præter alias evacuationes & in glandulas bronchiales operetur (*Percival Essays T. 2. p. 173.*). An ideo in marasmo Virginie endemio, Europæis precipue fatali, auxilium fert, & in incipiente phthisi, ut expertus est Tennentius (*Linn. Amoen. Vol. 2. p. 131.*)?

Mira & præstitit in morbo complicato, qui ascite initium capiens, dein continua febre & loquelæ dispendio auctus fuit. In hoc, frustra tot aliis per longam moram tentatis, decoctum Senegæ & febrem sufflaminavit & loquelam restituit. Hydrops vero alia desideravit, a quo curatus dein alio morbo æger occubuit (*Mackenzie l. c. p. 287. sq.*).

Conjectura jam in rheumatismo usurpare suadet, ob assi-

nitatem ejus cum inflammatoriis morbis. Favent huic vero efficacix experimenta (*Commerc. Noric. a. 1741. p. 362.*). Paucis etiam anthelmintica notatur (*l. c.*).

Quomodo commorsis a serpentibus exhibeatur, jam indicavi. Tennentio crebri usus fuit Tinctura vinosa ex radicis Senegæ unciis quatuor, & vini Canariensis libra una, per triduum digestis & colatis, cujus cochlearia tria pro dosi data (*Linn. Amoen. Vol. 2. p. 132.*). Præstitit omnino, ne præter rem calorem excitaret, pulvis, qui ab eo ad grana 35, ab aliis (*Comm. Nor. cit.*) a gr. 20 ad 30 ingestus; & decoctum aqua factum. Saturatius fuit istud Tennentii (*Linn. l. c.*) ex radicis unciis tribus in aquæ libris duabus ad tertix partis consumptionem coctis, cujus pariter tria cochlearia obtulit, tertia qualibet hora iteranda, donec symptomata remitterent, & quarta vel sexta hora modo, si conticescere omnino inciperent. Quoniam vero cl. Bouvart (*l. c. p. 53.*) ex tam saturato decocto sensum ardoris in stomacho & intestinis aliaque incommoda persensit, unciam modo radicis cum dicta aquæ quantitate coxit, hujusque decocti cochlearia tria quavis hora forbillanda injunxit. Acrimonix sensus in faucibus, vel ex dilutiori illo decocto perceptus, sponte paullo post disparuit. Tanto citius dispareret iste molestus sensus, si haustus vini Maderaici (quando nihil vetat) superbibitur (*Lewis M. m. p. 465.*).

PREPARATUM.

Decoctum Senegæ) *Ph. Ed. noviss. p. 64.* Ex radicis uncia una cum aquæ sesquilibra ad libræ dimidiæ jacturam decocta.

Pharm. POLYGALÆ VULGARIS Herba, Radix.

325. *POLYGALA VULGARIS*; floribus cristatis racemosis, caulibus herbaceis, simplicibus procumbentibus, foliis linearilanceolatis *Linn. Sp. pl. p. 986.* Polygala major C. B. *Icon. Flor. Dan. Tab. 516.* Pl. perennis, in pratis siccis.

Ad hanc revoco experimenta in Gallia in affectionibus pectoris inflammatoriis cum Polygala indigena facta, quamvis Hallerus (*Hist. st. belv. n. 343.* ad Pol. amaram L. referat. Cl. Du Hamel, qui primus ad ea accessit, stirpi a se adhibitæ saporem lubacrem & vix amaricantem (d'une très foible amertume) adscribit, quum alteri mox indicatæ amarities insignis insideat; nec ista alvum purgat (Du Hamel), ut hæc. Radicem vero una cum herba ægris binis, post venam aliquoties frustra sectam & alia sine successu administrata, in ptisana ex voto præcepit. Sed fateor dubium

xime effectum salutarem in hisce binis mihi videri, quam radicem Graminis & Liquiritiæ & flores Tussilaginis simul intrarent ptisanam præscriptam. Nec de pluribus casibus per partes nobis retulit. Comparatione dein facta intra Senegam & hanc Polygalam, istam efficacius longe sputorum excreationem promovere quam hanc, non inficiatur (*Mem. de l'Acad. d. sc. de Paris 1739. p. 135. sqq.*). Largior absque dubio hujus, si quid efficere debeat, requiritur dosis, quam præcedentis: nec exiguo granorum duodecim ponderis, ad quod illam restringit Geoffroy (*M. m. Traité Tom. 2. p. 244.*), subscribere possum.

Infusum herbæ loco Theæ Chinensis, tam ob gratum saporem, quam salubritatem commendatur (*Lübecksehe Arznei-gen 1768. St. 4.*).

Pharm. POLYGALÆ AMARÆ Herba, Radix.

326. *POLYGALA AMARA*; floribus aristatis racemosis, caulibus erectiusculis, foliis radicalibus obovatis majoribus Linn. *Sp. pl. p. 987.* Polygala foliolis circa radicem rotundioribus, flore cœruleo, sapore admodum amaro. C. B. Jam ante eum a Thallio in *Sylva hercyn. p. 88.* notata. Polygala buxi minoris folio, flore cœruleo (*Vaillant Botan. Paris. 161. n. 3. Tab. 32. fig. 2.*). Amplior descriptio legitur in Collin. *Observ. T. 2. p. 203. sq.* Planta perennis, in montosis, e. c. vicino monte Plessensi, crescens.

Insigni diuque linguæ adhærente amaritie Herbæ, empirice facile hæc species a vulgari distingui potest. Hinc & Amarella a C. Gesnero (*Epist. Lib. 3. p. 121. a*) dicta. Infusum vinosum ex manipulo herbæ per noctem vino maceratæ alvum purgat absque periculo, ut iste celebris Helvetus in se expertus est. Tinctura ex quatuor uncis herbæ & vini Canariensis libra una amarissima & coloris subfusci (*Jacqu. Fl. Vind. p. 262. n. 60.*).

Radix gracilis, fibroso-ramosa, lignosa, extus flavo-cinerea, interne albida. Amaritiam in hanc cadere negat ill. Jacqu. (*l. c.*), alius (*Collin. Observ. circa morbos P. 2. p. 203.*) balsamicum saporem ex amariuculo subdulcem adscribit. Et hæc præcise pars est, quæ Vindobonæ quosdam medicos occupatos tenuit in phthiseos pulmonalis ulcerosæ curatione. Cortex radicis virtutis meritum nominatim tulit (*Collin l. c. p. 198. Coste & Willemet Essais sur quelques plantes indigenes p. 75.*). Auctor suaviorque experimentorum in nosocomiis Vindobonensibus L. B. A Swieten fuit. Jam anno 1762. quatuor felices eventus nobis sistebantur historiæ (*Candon Diss. de Polygala in phthisi, Vienna*) de hominibus ex inflammatione pectoris vel hæmoptoe phthisicis. Et de-

cem

cem annos post casus quindecim selecti ex multo pluribus (a cl. Collin in *Observ. l. c.*). Apud hosce vel pariter dira inflammatio præcesserat, vel malum lente prævia tussicula ortum. Quam altas illud in multis radices egisset, & copiosa puris per os rejectio cum tabe, & sudores nocturni uberissimi febrisque præsentia declararunt. Eluctati tamen sunt hi periculum Polygalæ præcipue beneficio. Subinde emollientia mucilaginosæ, inter quæ Radix Salep prærogativam habuit, & paregorica præmissa, vel sub ipsa curatione interpolata. Successu sese exferente, lotii profluvium augetur, cum sudorum imminutione, quæ ipsa & tum sæpe incidit, quando sputorum excretio solito adhuc modo pergit. Ita cl. Collin, qui balsamicam, consolidantem, roborantem, demulcentem vim radici assignat, & princeps facile tentatorum contra hunc morbum remediorum habet. Tentarunt quoque radicem ex voto in decem ægris cl. Coste & Willemet (*l. c.*). Etsi in hisce malum nondum ad extremum pervenerat; post prægressam tamen hæmoptysin, dolores lateris vel dorsi, tussis, oppressio pectoris, sputa mali moris, febris lente obrepens, macies &c. adsuerunt; in pertinaci & sicca tussi valuit miscela decocti cum lacte. Cl. Wilhelmi (*Diss. de phthisi, Wirceb. 1777. p. 29. Cas. 2. & 3.*) duo vel tria felicis curationis phthiseos exempla dubito huc adducere, quum lac, Chinchina, Lichen Islandicus, alia, simul in usum vocata fuerint. Æquitas tamen fateri nos jubet, multis phthisicis non satisfacisse. Ipse Collinus hoc significat, cujus inertiae causam cadaverum sectio evicit, ut in quibus indurationes scirrhiq; pulmonum vel eorum consumptio, item viscerum abdominis variorum obstructions in conspectum venire. Multis interim, nisi sanationem, levamen tamen attulit.

Possit quispiam cognatione hujus stirpis cum Senega ductus hanc ejusdem in pleuritide de hydrope virtutis participem declarare. Sed in ista auxit symptomata, in hoc nihil effecit (Collin), licet alii curationem prætendant. (*l. c. p. 199.*).

Exhibendi ægris Polygalam non unus modus est. Confert Polygala in pulvere mane & vesperi ad dimidiam drachmam, vel in electuario cum melle, omni quadrihorio ad drachmam unam sensim ascendendo. Adjunctum fuit infusum Herbarum melle mitigatum (Candon *l. c. p. 11.*). Plerisque vero ægris, de quibus constat, decoctum radice suppeditatum est, ex ejusdem unciis tribus cum aquæ libris tribus ad consumptionem dimidiæ partis decoctis & syrupi Hyssopi & Diacodii ana uncia una edulcatis (Collin *l. c. p. 208.*). Consumptæ sic per diem radice uncia duæ, subinde minor quantitas (*l. c. p. 198.*). --- Cl. Sarconis præconia de Polygala

sub Senega recensui, etsi mallet, cum non idem commisisse vitium, quod tot Practici, qui ob ambiguitatem vocum, quam neglecta Botanice parit, nec intelligi possunt, nec optimorum forsitan inventorum aliquod in alios commodum redundare patiuntur.

FUMARIA.

Linn. *Syst. veg.* p. 529. *Gen. pl.* p. 362.

Pharm. FUMARIÆ Herba.

327. *FUMARIA OFFICINALIS*; pericarpis monospermis racemosis, caule diffuso Linn. *Sp. pl.* p. 984. *Fumaria officinarum* & *Dioscoridis* C. B. *Καπνός* Diosc. *Καπνός* Galer. Icon: Regnault *Botan. la Fumeterre*. Pl. annua, in agris hortisque sponte copiosissima.

Stirps inodora, sed tota scætet succo ingræte amaro, salino. Hic si inspissatur in extracti formam, efflorescit sal amarum & leviter pungens, nitrum referens (Boerh. *Hist. pl.* p. 389.). Idem ex infuso aquoso eruitur & prunis inspersum cum crepitu dissilit, spiritu acido autem permistum levissimam ebullitionem excitat (Camerar. *Diff. de Fumaria*, Tab. 1718. p. 12.). Amaritie potius est extractum spirituosum, quod parcius elicitur, nec ejusmodi crystallos emittit.

Herba) obstructions & infarctus viscerum egregie refert, Veterum æque ac Recentiorum consensu (Ætius *Tetr. l. Serm. 1.* 30. Boerhaav. *Hist. pl.* p. 388. Hoffm. *Diff. de præf. remed. domest.* §. 24.), hepatis nominatim (Galenus, *simpl. L.* 7.). Icteri cum vomitu succo curati historiam notare operæ pretium est (Riverii *Observat. Cent. 3.* pag. 230.).

Altera haud dubia illi competens efficacia est in vitiiis variis cutaneis, quibus & corrigendo humores corruptos, tonum reddendo vasibus, quorum debilitati corruptela ista sæpe debetur, & evacuando per alvum & lotii vias mederi videtur. In scabie præstans remedium herba est, sero lactis infusa vel cocta cum cerevisia, & amplo Sim. Paulli (*Quadrup. p.* 71.) præconio decoratum, Ab experientissimo practico Sveco (Cl. Strandberg, *om Fel vid chron. Sjukdomars botande* p. 17.) simile tulit in herpete. Sed & exanthema magis adhuc scædum & curatu difficilius, lepra, solo Taraxaci & *Fumariæ* succo curatum perfecte est (Leidenfrost *Diff. de succis herbarum expressis*, Duisb. 1751. p. 27.). Ut ne dubium cieat miscela, scias leprosam affectionem, subinde induratione glandularum stipatam, succo unice hujus herbæ
bis

bis de die ad tria vel quatuor cochlearia capto, iuncta alternis diebus alvi purgatione, disparuisse (Thomson's *med. Consultations* p. 161.). — Stomachica, anticorbutica, aliaque passim virtus memoratur; sed sufficit certissimas nosse.

Maxime confert, uti succo ad uncias duas vel tres, vel solo vel cum fero lactis remixto. Non caret tamen suo commodo, deficiente herba recente, infusum vel decoctum usurpare, quoniam nihil odoris stirps secum vehit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Fumaricæ) *Ph. W.* p. 6. Obsoleta, nec injuste, ut arbitror, sudores licet movere Simon Paulli (*loc. cit.* p. 39.) aliique indicent.

Conserva) *l. c.* p. 93. Non rejicienda.

Essentia) *l. c.* p. 81. Non omnem vim plantæ continere, ex superius in comparatione extractorum dictis elucet. Dosis guttarum quinquaginta ad octoginta assignatur.

Extractum) *l. c.* p. 88. Non opus est vino illud parare, sufficit aqua. Commodum pilularum vel elixirii forma.

Syrupus) *l. c.* p. 211. Ex succo & saccharo.

Pharm. ARISTOLOCHIÆ FABACÆ Radix.

328. FUMARIA BULBOSA; caule simplici, bracteis longitudine florum Linn. *Spec. pl.* p. 383. α , cava, Fumaria bulbosa, radice cava, major C. B. Icon; *Fl. Dan. Tab.* 605. *Regn. Botan.*, la Fumeterre bulbeuse. Pl. perennis primo vere in nemorosis & umbrosis florens.

Quodnam discrimen interfit inter varietatem bulbo cavo & illam bulbo solido, optime determinaverunt Linneus (*Flor. Svec.* p. 246.), Hallerus (*Hist. stirp. Helv.* n. 348. & 349.), qui posterior in species diversas divellit illas. Non dubito tamen, quin solida radix, quæ priori minor, substitui omnino possit cavæ.

Radix) vero, a pharmacopolis dilecta subglobosa est, Castanæ minoris magnitudinis, interne cavum relinquens quasi exesum, constans ex carne dilute flava, obducta epidermide fusca. Neglecta hodie omnino, nec male, si superfluis valedicendum. Sed non virtute omni cassam esse, docet amarities cum acrimonia iuncta, quibus momentis ad Aristolochias in officinis usitatas propius, odoris licet exers, accedit. Hinc &, favente simul forma subinde in officinis radici Aristolochiæ rotundæ illam substituunt. Spiritu vini macerata extractum intense amarum simulque notabiliter acre erogat; aquosum vero extractum, etsi pariter amarum, remissius acre est, & pondere quoque alte i ce-

dens (*Cartheus Mat. med. Tom. 1. pag. 516.*). Virium eandem participem eam auctores habuere, ac *Aristolochias*. Ad menstrua nominatim suppressa referenda multi illam commendarunt, item ad lumbricos necandos. Plerique tamen subsistunt in ejusdem ad ulcera purganda & cariem osium arcendam præstantia. Hisce finibus pulvis inspersus sufficit (*Held Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 86. p. 365.*). Sed itidem a chirurgis hodie despicitur.

DESIGNATIO SPECIERUM

IN SECUNDO VOLUMINE CONTENTARUM.

STIRPES.

Nomen pharmaceuticum.

Nomen systematicum.

ORDO XV. ROTACEÆ.

202. Anagallis	<i>Anagallis arvensis.</i>	pag. 3
203. Nummularia	<i>Lysimachia Nummularia.</i>	7
204. Gentiana rubra	<i>Gentiana lutea.</i>	8
205. Centaurium minus	<i>Centaurium.</i>	12
206. Primula veris; Paralysis	<i>Primula veris.</i>	14
207. Cyclamen	<i>Cyclamen.</i>	15
208. Trifolium fibrinum	<i>Menyanthes trifoliata.</i>	17

ORDO XVI. SEPIARIÆ.

209. Iasminum	<i>Iasminum.</i>	18
210. Olivæ	<i>Olea europæa.</i>	19

ORDO XVII. BICORNES.

211. Uva ursi	<i>Arbutus Uva ursi.</i>	30
212. Vitis idæa	<i>Vaccinium Vitis idæa.</i>	38
213. Oxycoccos	<i>Oxycoccos.</i>	39
214. Myrtillus	<i>Myrtillus.</i>	39
215. Rosmarinus sylvestris	<i>Ledum palustre.</i>	40
216. Pyrola	<i>Pyrola rotundifolia.</i>	42
217. Storax	<i>Styrax officinale.</i>	43
218. Alkanna vera	<i>Lawsonia inermis.</i>	46
219. Santalum album, citri- num	<i>Santalum album.</i>	47
220. Tamariscus	<i>Tamarix gallica.</i>	48

ORDO XVIII. ASPERIFOLIÆ.

221. Consolida major	<i>Symphytum.</i>	50
222. Borago	<i>Borago officinalis.</i>	51

No-

Nomen pharmaceuticum.	
223.	Pulmonaria maculata
224.	Lithospermum
225.	Buglossum
226.	Alkana
227.	Cynoglossa
228.	Sebesten

Nomen systematicum.		
	Pulmonaria officinalis.	52
	Lithospermum officinale.	53
	Anchusa officinalis.	53
	indictoria.	54
	Cynoglossum Officinale.	55
	Cordia Myxa.	56

ORDO XIX. VERTICILLATÆ.

229.	Marum verum	Teucrium Marum.	57
230.	Polium creticum	creticum.	60
231.	Polium montanum	Polium montanum,	
		capitatum.	60
232.	Scordium	Teucrium Scordium.	61
233.	Chamædrys	Chamædrys.	63
234.	Chamæpitys	Chamæpitys.	64
235.	Consolida media	Ajuga pyramidalis.	65
236.	Thymus	Thymus vulgaris.	66
237.	Serpyllum	Serpyllum.	67
238.	Melissa citrina	Melissa officinalis.	68
239.	Calamintha	Melissa Calamintha.	69
240.	Melissophyllum	Melittis Melissophyllum.	70
241.	Hysopos	Hysopos officinalis.	70
242.	Lavendula	Lavendula Spica.	71
243.	Stœchas	Stœchas.	73
244.	Dictamnus creticus	Origanum Dictamnus.	73
245.	Origanum creticum	creticum.	74
246.	vulgare	vulgare.	74
247.	Majorana	Majorana.	75
248.	Satureja	Satureja hortensis.	77
249.	Mentha crispa	Mentha crispa.	77
250.	piperita	Mentha piperita.	79
251.	sylvestris	sylvestris.	80
252.	Pulegium	Pulegium.	81
253.	Basilicum	Ocimum Basilicum.	82
254.	Nepeta	Nepeta Cataria.	82
255.	Melissa Turcica	Dracocephalum Moldavica.	83
256.	Betonica	Betonica officinalis.	84
257.	Marrubium	Marrubium vulgare.	85
258.	Salvia	Salvia officinalis.	86
259.	Sclarea	Sclarea.	89
260.	Rosmarinus hortensis	Rosmarinus officinalis.	90
261.	Hedera terrestris	Glecoma bederacea.	92
262.	Lamium album	Lamium album.	94
263.	Cardiaca	Leonurus Cardiaca.	95
264.	Prunella	Prunella vulgaris.	95

	<i>Designatio Specierum.</i>	239
<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
265. Tertianaria	<i>Scutellaria galericulata.</i>	96

ORDO XX. PERSONATÆ.

266. Linaria	<i>Antirrhinum Linaria.</i>	96
267. Euphrasia	<i>Euphrasia nodosa.</i>	99
268. Scrophularia	<i>Scrophularia nodosa.</i>	99
269. aquatica	<i>aquatica.</i>	100
270. Anacardium orientale	<i>Avicennia tomentosa.</i>	101
271. Agnus castus	<i>Vitex Agnus castus.</i>	103
272. Gratiola	<i>Gratiola officinalis.</i>	104
273. Branca ursina	<i>Acanthus mollis.</i>	107
274. Veronica	<i>Veronica officinalis.</i>	108
275. Beccabunga	<i>Beccabunga.</i>	110
276. Verbena	<i>Verbena officinalis.</i>	110

ORDO XXI. RHOEADES.

277. Rhoëas	<i>Papaver Rhoëas.</i>	112
278. Papaver Opium	<i>somniferum.</i>	113
279. Chelidonium majus	<i>Chelidonium majus.</i>	157

ORDO XXII. PUTAMINEÆ.

280. Capparis	<i>Capparis spinosa.</i>	160
---------------	--------------------------	-----

ORDO XXIII. SILIQUOSÆ.

281. Nasturtium aquaticum	<i>Sisymbrium Nasturtium.</i>	162
282. Sophia Chirurgorum	<i>Sophia.</i>	164
283. Erysimum	<i>Erysimum officinale.</i>	165
284. Alliaria	<i>Erysimum Alliaria.</i>	166
285. Barbaræa	<i>Barbaræa.</i>	166
286. Cardamine	<i>Cardamine pratensis.</i>	167
287. Raphanus	<i>Raphanus sativus.</i>	168
288. Sinapi	<i>Sinapis nigra.</i>	169
289. Brassica	<i>Brassica oleracea.</i>	172
290. Rapa	<i>Rapa.</i>	175
291. Napus	<i>Napus.</i>	176
292. Eruca	<i>Eruca.</i>	176
293. Cheiri	<i>Cheirantus Cheiri.</i>	177
294. Cochlearia	<i>Cochlearia officinalis.</i>	178
295. Raphanus rufficanus	<i>Armoracia.</i>	182
296. Nasturtium hortense	<i>Lepidium sativum.</i>	184
297. Thlaspi	<i>Thlaspi avense.</i>	185
298. Bursa pastoris	<i>Bursa pastoris.</i>	185

ORDO XXIV. PAPILIONACEÆ.

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
299. Lupinus	<i>Lupinus albus.</i>	186
300. Siliqua hirsuta	<i>Dolichos pruriens.</i>	187
301. Genista	<i>Spartium scoparium.</i>	188
302. Rhodium Lignum	<i>Genista canariensis.</i>	190
303. Ononis	<i>Ononis arvensis.</i>	191
304. Faba	<i>Vicia Faba.</i>	192
305. Lentesc	<i>Ervum Lens.</i>	193
306. Ervum	<i>Ervilia.</i>	194
307. Cicer	<i>Cicer arietinum.</i>	194
308. Glycyrrhiza	<i>Glycyrrhiza glabra.</i>	195
309.	<i>echinata.</i>	198
310. Tragacantha	<i>Astragalus Tragacantha.</i>	198
311. Galega	<i>Galega officinalis.</i>	200
312. Melilotus	<i>Trifolium Melilotus officinalis.</i>	201
313. Fœnugræcum	<i>Trigonella Fœnum græcum.</i>	202

ORDO XXV. LOMENTACEÆ.

314. Senna	<i>Cassia Senna.</i>	203
315. Cassia	<i>Fistula.</i>	207
316. Nephriticum Lignum. Benn Nuz	<i>Guilandina Moringa.</i>	209
317. Gummi arabicum. Sucus Acaciæ veræ	<i>Mimosa nilotica.</i>	211
318. Gummi Senegal	<i>Senegal.</i>	216
319. Terra Catechu	<i>Cate.</i>	217
320. Tamarindi	<i>Tamarindus indica.</i>	222
321. Campechense Lignum	<i>Hematoxylum campechianum.</i>	224
322. Gummi Anime	<i>Hymenæa Courbail.</i>	225
323. Siliqua dulcis	<i>Ceratonia Siliqua.</i>	226
324. Senega	<i>Polygala Senega.</i>	227
325. Polygala vulgaris	<i>vulgaris.</i>	231
326. amara	<i>amara.</i>	232
324. Fumaria	<i>Fumaria officinalis.</i>	327
328. Aristolochia fabacea	<i>bulbosa.</i>	235

FINIS VOLUMINIS SECUNDI.

(3)

APPARATUS
MEDICAMINUM
TAM SIMPLICIUM

QUAM
PRÆPARATORUM ET COMPOSITORUM
IN PRAXEOS ADJUMENTUM

CONSIDERATUS.

VOLUMEN TERTIUM.

AUCTORE
JO: ANDREA MURRAY D.
EQUITE ORD. R. DE WASA

CONSILIARIO R. BRIT. AULÆ PROFESSORE MEDIC. ET BOTAN.
ORD. IN ACAD. R. GOTTING PRÆFACTO HORTI R. BOTAN.
SOCIETATUM SCIENTIARUM GOTTING. STOCKHOLM.
UPSAL. GOTGENB. LUND. FLORENT. LUGDUN. DI-
VION. AUREL ET BATAVO-FLESING. MEDICARUM
PARIS. NANC. ET MAUN. AC OECONOMICARUM
BERN. CELL. GEORGOPH. ET PARIS. MEMBRO.

VENETIIS

TYPIS SEBASTIANI VALLE

MDCXCIV.

SUPERIORUM PERMISSU.

